Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

GÖTEBORGS UNIVERSITET

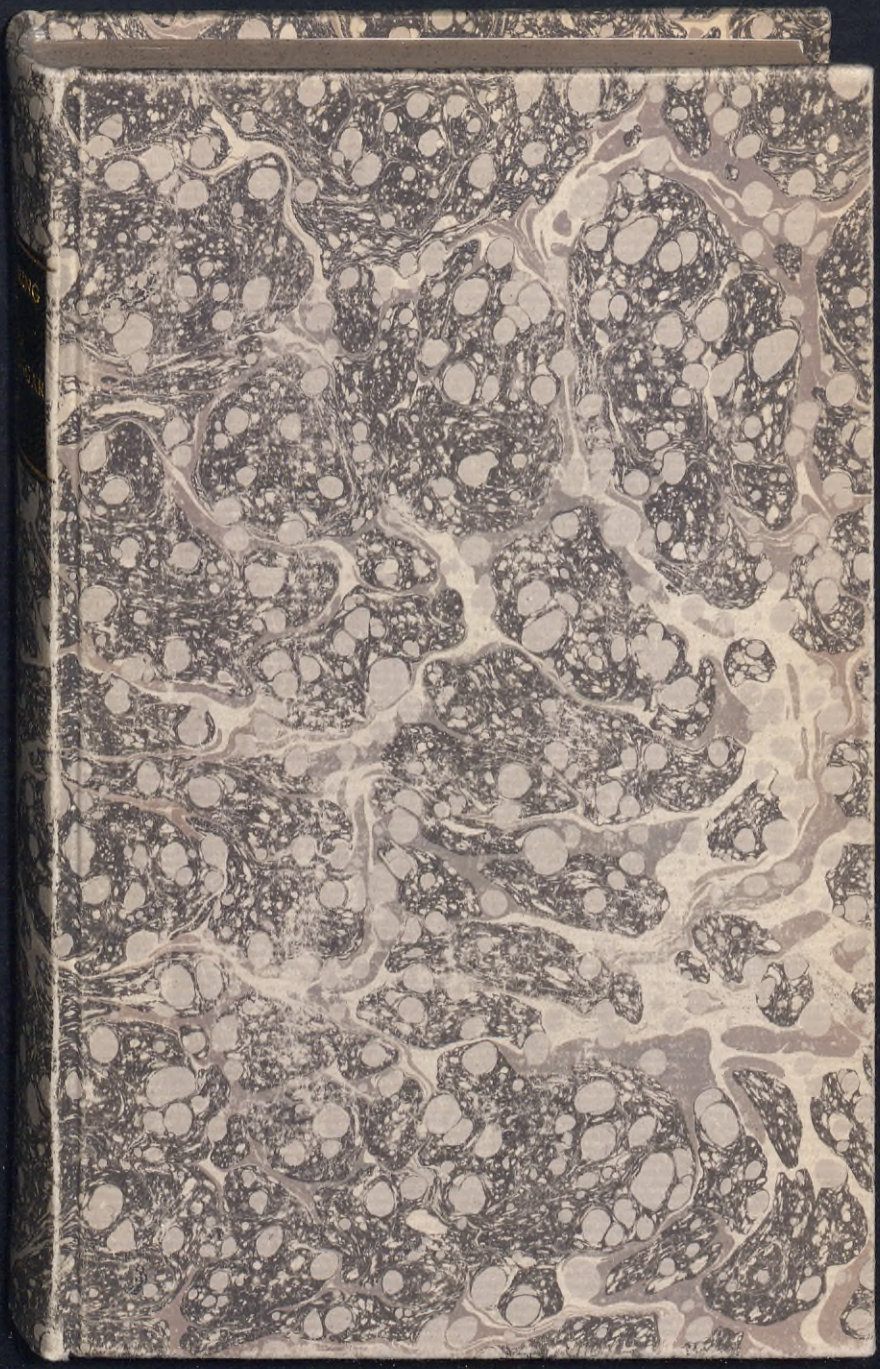

GÖTEBORGS·UNIVERSITETS·BIBLIOTEK

Allmänna Sektionen

Litt.
Sv.

Litt.
Sv.

FÖRHOPPNINGAR.

FÖRHOPPNINGAR.

EN SKILDRING

LARS MÅNSSON.
TRANEMÅLA

AF

Författarinnan till Consinerna.

TREDJE DELEN.

JÖNKÖPING,
TRYCKT HOS J. E. LUNDSTRÖM & COMP.
1843.

STADSBIBLIOTEK GÖTEBORG

FÖRSTA LÄSNINGEN.

> Jag tänkte, och tänker så ännu, att otacksamhet mot en qvinna ofta är en mera förhatlig oförrätt, och hvad som är säkert, innebär ett mera qvalfullt straff, än otacksamhet mot en man.
>
> BULWER.

SAMMA lördagsafton som Öfversten skref så ömt till sin maka, skref Hugo litet snäft, litet sträft till Otilia, samt kastade ett öga på sina balstöflor med dans-sporrar; såg på dem nära, och höll dem på långt håll, för att se hvad effect de skulle göra, tänkte litet mindre än vanligt på Otilia, och gjorde sig icke samvete af att tänka på Cecilia, som han ej sett på flera dagar. Men sömnen fördref snart alla tankar, och drömmarne! — — — de voro om Kapten Humbla.

Söndagen kom. Gudstjenst förrättades som vanligt i lägret, under bar himmel, och detta är både

vackert och högtidligt att åse: Truppen formerar fyrkant, aposteln står i midten deraf, med en trumma till altare, och en skärm till skygd för solens strålar. En oändlig mängd folk från den kringliggande trakten, med glada anleten brokiga och söndagsklädda, äro samlade på alla sidor. Talar predikanten högt och väl, så att man *hör* och *känner* hvad han säger, så är i denna gudstjenst, under Guds bara, blå himmel, på hans grönklädda jord, något så skönt och ingripande. Bortdö talarens ord åter i rymden, och höras otydliga, som ofta händer, så har det hela dock något upplyftande, poetiskt och hänförande; man vet icke hvarföre, men man känner det. Psalmerne ledsagas af förstämda trummor, och svag regements-musik, och man känner en viss tillfredsställelse, en viss tröst af att höra denna sträfva krigiska röst, som är tillkommen för att mana menniskor att utgjuta medbröders blod, att nu höra den mild och fredlig höjas till Allfaders lof, och lika som bedja honom förlåta och välsigna, leda och styra krigets gång som allt annat på jorden.

Vädret var oändeligen vackert, Fröken Cecilia så med, der hon i sin törnroshatt satt uppe i högsätet, och tittade på gudstjensten, och innan Generalens reste ur lägret från denna samma gudstjenst hade Hugo bjudit upp till vals, française och cotillon, allt Fröken Cecilia, men *sakta* så att ej "gamla Julie" och "beskedliga Marie" det hörde. Anskjöld hade sagt till honom att han är en dåre, en stock, en sten,

som icke tackar och håller till godo med en så vacker flickas lilla hjerta, "ty" — försäkrade Anskjöld — "när jag var ute på Marielund i fredags, talade hon ej om annat än dig, och bouderade för att du ej varit der på så länge." Till Cecilia hade Anskjöld deremot sagt: att unga Hugo kan göra ingenting af lutter distractioner, utan fått snubbor af Öfversten för att han oupphörligt har sina ögon riktade på Marielunds-vägen, och att bara det minsta dammmoln uppstiger derifrån, är han alldeles ifrån sig; att han är vorden catholik samt dyrkar helgon, och att han har valt till patronessa musikens stora beskyddarinna, den heliga Cecilia" m. m., af enfaldigt löst prat och snack, hvarmed tanklösheten och lättsinnigheten för ro skull, och för att det lyckas så väl, fylla unga lättrogna flickhjernor, lika som der vore så godt *vacuum* att både något som duger, och allt det som icke duger, skulle få rum der!

Alla voro bjudna till klockan sju på balen, och efter denna tid, såg man vagn på vagn hålla vid det stora tältet der officers-corpsen vanligtvis brukade äta, och hvarest balen nu gafs. Unga Lieutenant Ulrik stod och tog emot, Generalen complimenterade dernäst; i sjelfva tält-ingången stod Fröken Julie och helsade de kommande granna damer, och midt i tältet — — Generalskan, samt bak-

om henne Cecilia. Marie hade med serveringen ute att göra och således utgjorde Generals-familjen i denna stund just en sådan figur, som, när man, full af förhoppning på ödets blida dom, kastar fem äppelkärnor, och de till vår ängslan falla i en rad.

Och nu instörtade genom tält-ingången skockar och flockar af officerare i hvita underkläder, dinglande skärp, epauletter som på somliga sågo ut som grytöron, alla med strypande kragar och lispunds tunga tchakoter i handen. De bockade och skrapade fasligt, och Generalskan hade sina gamla miner som nästan följde rangrullan. Betjenter i livré och jungfrur i sitsklädningar sprungo omkring med thé och limonade; musiken samlades i ett vid ändan af stora tältet serskildt uppslaget tält, gent emot hvilket var ett annat dito till toilette för damerna, då åter, midt emot ingången, man såg en hel öppen file af tillstötande tält, meublerade som förmak, med soffor och uppdukade spelbord. Allt var förträffligt ordnadt, allt admirerades. Musiken qvintilerade litet, och straxt derefter ljöd Rosa-valsen, och Fröken Julie öppnade balen med "Gr-Majoren," såsom Öfverstens betjent kallade gardes-presenten. Anglaisen brydde man sig icke med i år. Så länge Generalskan orkade skumpa ned en sådan, visste den stackars Öfversten alltid sitt hårda öde, så vida ej andra främmande Generaler och högdjur, med bal-fötter, funnos att tillgå i lägret. Men nu mera voro Generalskans egna fötter på indragnings-stat, och Öfversten

gick glad som en spelman och såg på valsen, satte sig sedan att spela en tour whist med Generalen och blef så sömnig att han gäspade af detta tråkiga, opassande göromål midt på en sol- och sommardag.

Hugo dansade med en ungdoms hela förnöjelse. Utan att vara betagen, förälskad, förtjust och förförbländad af Cecilia, var hon dock den sol, som upplyste det hela för honom, och hade hon på en gång försvunnit, så hade balen blifvit ganska måttligt rolig för Hugo. Nu åter var allt, hon och allt annat, roligt och angenämt.

I början hade Cecilia smågrälat litet på "Lieutenant Hugo" för att han ej varit ute på Marielund, men då han försäkrat att tjensten lagt sig alldeles på tvären för viljan, blef hon blidkad, och Hugo tyckte sig icke så sällan finna att Anskjöld kanske icke så alldeles farit med osanning denna gång. Att detta skulle smickra unga Hugo, kan just ingen undra på.

När Hugo en gång, fram mot slutet af aftonen, gick förbi whistbordet, ropade Generalen an honom, och frågade honom ännu ytterligare *hvarföre* hans tante och hennes damer ej med sin närvaro hedrat hans tillställning. Hugo sade hvad han visste om den saken och Öfversten frågade hvad Otilia hette sjelf, och när han det fick veta, sade han:

— Ach! är det så! Då har jag sett henne många gånger som barn och som helt ung flicka; hon var en verklig söt-unge som båda delarne, och jag har

sedan hört att hon i all tid innehaft en hög rang bland våra mest älskvärda och tjusande landsmäninnor.

Dessa få ord af Öfversten, hvars gillande i allmänhet icke var så alldeles lätt att erhålla, och derför hade så mycket mera värde, väckte Hugo ur en viss domning, af känsla för hvad han så oändeligen älskat. Han kände en gnagande ånger och ett behof att vara allena, att låta en tår bryta fram som han nu förgäfves sökte bortjaga, att få tänka på Otilia några ögonblick i ro, och lika som afbedja sin synd hos hennes bild. Han glömde dans och alltsamman. Han störtade ut ur tältet, ut i fria, svala aftonluften, men här strömvade så mycket folk, — — han ilade bort till sitt tysta, lugna tält. Der var svalt, der doftade blommor från hans fordna paradis, der fanns öfverallt — hvart ögat sig vände — vedermälen af Otilias godhet och kärlek för honom. Han kastade sig på sin säng, och några, mera ljufva än bittra tårar egnades den förfördelade; ty nu först tyckte Hugo att Otilia var det. Han låg så här, i en sort af dvala, glömmande både att han bjudit upp Cecilia, gamla Julie och beskedliga Marie, gouvernanten och två, tre andra små skönheter, som han aldrig sett förr, men som struttade helt nätt på balen, i korkskrufs-lockar, sina vackraste klädningar och gladaste miner. Allt detta glömde Hugo, och lefde blott i sitt minne, ändå mera än i framtiden.

Han hade legat så här en rätt lång stund, när han

hörde tvenne talande, som sakta närmade sig tältet, och slutligen satte sig ned, alldeles tätt bakom detsamma, fortsättande sitt samtal, visst lågt nog, men så att Hugo likväl kunde tydligt höra det. Den ena talande var Kapten Humblas gamla uppassare, Krut *), soldat vid compagniet, och som Hugo ganska väl kände, samt en annan person, ett äldre qvinnfolk, som det tycktes på rösten.

— Jo, de dansa och gå på, och äta och dricka och förlusta sig, som om hvar dag vore den sista — sade soldaten — och ingen af dem vet hvad *nöd* är! Är hon så sjuk då? — min arma qvinna — tillade han efter en paus, och med bedröflig röst.

— Ja visst! — svarade den främmande qvinnorösten — hon är allt för skral, orkar ej resa sig upp i sängen en gång, och ännu mindre sköta om sina tvillingar, utan gamla Larsa-Lisa hon går till 'na och hjelper 'na litet, men se! hon kan aldrig få några krafter, för der är slätt ingen mat i huset, hvarken till henne eller alla sju barna' som springa ut och in.

— Hå! hå! — sade soldaten, och detta "hå! hå," gick Hugo genom merg och ben, ty han visste att här var frågan om soldatens eget hem, hustru och barn, emedan han händelsevis hört att gamla Krut hade sju barn, och nu fått två till. Hugo hade ett hjerta som *alltid* var mjukt för nöden. Han sprang upp, och utan allt betänkande grep han till i sin

*) Den hvars hustru fått tvillingar.

plånbok, och störtade ut ur tältet, varm och utan rock, som han var, ropade på gamla Krut, och sade:

— Der, min gubbe! bed dem i Guds namn köpa mat till barnen, och stärkande medel, vin och köttsoppa till din hustru. Se der, tag nu! — — — Och derefter sprang han åter in i tältet, ty nu var nattluften grufligt kall.

Utan att vidare tänka på saken, men glad och nöjd i sin själ, kastade han åter på sig rocken, och betänkte att han borde begifva sig tillbaka till balen, om man ej skulle sakna honom, och för mycket undra på honom der. Han gjorde så äfven, och nu befanns det, att man nyss slutat dansen för att bereda sig på soupé, och att damerne dragit sig in i de mindre tälten, påtagit sina shawlar, och sutto med raka lockar, och språkade med hvarandra. Whistborden voro försvunna, och Cecilia stod för sig sjelf vid ett sådant, som nu var flyttadt åt sidan, och på hvilket ett stort blomglas prunkade. Ur detta ryckte hon blomma på blomma, och bara nappade sönder. Hon stod så, att hon ej såg den inkommande Hugo, utan vände hastigt hufvudet om, och visade en förfärligt sur och ond mine, när denne frågade henne hvad de stackars blommorna försyndat sig, att hon så illa behandlade dem.

— De hafva bjudit upp mig, och manquerat mig! — sade hon, och strödde blombladen rundt omkring på golfvet, med små vreda rörelser, och trampade på dem sedan.

— "Jag har lust att försöka om det är en *god* flicka eller ej" — tänkte Hugo, som rätt väl förstod piquen.

— De hafva då icke haft samma förfall som jag — svarade Hugo — ty då hade säkert Fröken Cecilias vrede ej varit så stor mot dem.

— Och hvad har det då varit för riksvårdande händelser, och stats-vigtiga angelägenheter som kallat Lieutenanten från dansen? — frågade Cecilia tvärt och spotskt.

— Icke som *kallat*, men som *uppehållit* mig — genmälte Hugo — jo, det vill jag säga: Jag har händelsevis afhört en hjertgripande klagan af en gammal arm soldat, som har sju barn förut, men hvars hustru nu skänkt honom ytterligare ett par tvillingar. Hon är sjuk, har ingen vård, inga läkemedel, och barnen ingen mat, och fadren — han är tvungen att vara här. Det är en nöd som går till hjertat.

— Nå, men Lieutenanten gaf dem väl något? — sade Cecilia, som rodnat helt vackert när Hugo berättat om de sista två medborgarne.

— Nej — sade Hugo — jag hade ingenting att gifva dem.

— Då är Lieutenanten just ett — — — sade hon och slog till Hugo med flata handen, och vände sig om.

— Ja Fröken ger dem ju heller intet, och det är ändå en soldat vid Frökens Herr faders eget regemente — anmärkte Hugo.

— Jag har ju ingenting att gifva! — sade flickan, och räckte fram sina två små tomma händer, med mycket harm, och litet coquetteri — Men tyst! — sade hon — der står ju Öfversten, den beskedliga menniskan, till honom går jag!

Och nu sprang hon i ett skutt till honom, talade ändå kortare än Hugo om förhållandet med gamla Krut (hvilket Öfversten icke kände förut) och frågade Öfversten, om han ej ville följa med henne, så skulle hon gå omkring och göra en liten insamling.

— Nej, min sötaste Cecilia — sade Öfversten, som ännu ej kommit sig ifrån att så benämna henne — det vill jag icke. Jag vill aldrig likasom *nödga* mina kamrater att gifva ifrån sig af sitt knappa gage; blott någon gång föregå dem med godt exempel; och om jag följde med, så skulle det se så ut. Men tag någon annan, och kom till mig: jag vill visst icke undandraga mig att gifva min skärf, eller på något sätt afråda från företaget.

— Kan jag taga den der? — frågade Cecilia halfhögt, och pekade på Hugo.

— Åh ja, bevars! — svarade Öfversten skrattande — Det gör ingenting, han är vid compagniet; det passar mycket bra i alla fall; Gå på ni, mina kära barn, men skynda eder, ty annars kommer maten emellan, och den fördrifver ofta medlidandet.

Sagdt och gjordt: Cecilia visste så väl att hon

tordes göra *allt* hvad Öfversten tillstadde, och nu tog Hugo en ljusbricka och gick efter, och Cecilia gick före, sägande helt näpet:

— Gif en liten skärf åt en gammal fattig soldat, som har sju små barn, och nu fått två till, och som ingen mat har till den sjuka modren och de hungriga barnen.

Och skörden blef minsan ej så liten!

"Hon är för söt! De äro för täcka, der de gå!" Detta hörde Hugo ofta, under det att Cecilia höll sin lilla, aldrig varierade harangue.

Fröken Julie yttrade väl halfhögt: "Min Gud, hvad Cecilia gör sig till! Hvad sådana upptåg äro dumma!" men Marie tyckte "att det just var snällt af Cecilia," och Generalen och Generalskan tyckte att det var ett förträffligt påhitt, förkortade den långa väntans stund på maten, och *lät* så bra på deras bal. Kleander sade högt nog till sin granne: "Sådana upptåg! Man kan intet blifva ruinerad ändå!" men gaf rätt hederligt. Anskjöld sade: "Här är min gärd, men den är sannerligen mera för "den sköna bedjerskan" än för de nio barnen och modren.

— Då vill' vi intet ha' den, eller huru, Hugo? — sade Cecilia och hötte med handen åt Anskjöld.

— Är' herrskapet redan *du?* — frågade Anskjöld försmädligt.

— Åh, jag sade ju miste! — genmälte Cecilia förtretad.

— Ja, så tag min gärd, annars talar jag om det

för hela verlden — hotade Anskjöld, skämtande, men med låtsadt allvar.

— Nå så tag hit den då! — sade hon och ryckte sedeln ifrån Anskjöld, så att ett hörn gick utaf, men hon kastade alltsamman på brickan och gick vidare.

— O, du lyckliga ost! — sade Anskjöld, när Hugo gick förbi honom.

Gamla Kapten Humbla, han råkade i en verklig extase af glädje och förnöjelse.

— Nå, jag kan säga! — yttrade han när Cecilia kom till honom — Det var min lilla snälla Fröken, och välsignade gud-dotter, som så hulderikt tänker på en af mina gamla bussar! Det skall hon hafva stor tack och heder för! Här är min lilla penning, den är liten nog, men jag har sjelf åtta barn, fast aldrig två ha' kommit i stöten. Nå nå, rodna intet för det! Sådant kan hända henne sjelf, min lilla ros, när hon blir en liten Hennes-nåd en gång. Så-så! slåss intet, och sparkas intet heller, med den lille sidensarsfoten, ty det är rätt fult.

— Nå, så tag då hit sin styfver, en gång då! — sade Cecilia alldeles uppbragt.

— Ja, ja, tålamod, tålamod, min lilla skönhets-blomma! Det går intet så fort att komma i byxfickan när man har skärp och värja, och allt detta kramage. — Men nu kom Kapten Humbla med sin silfveråttaskilling, och tillade då: Ah ha! Se lilla gud-dottern och min Underlieutenant tigga i samma påse! Nå jag kan säga! Hvad kan det komma att betyda? —

Jo jo — hviskade han i Cecilias öra, och skrattade så att alla de brandgula tänderne syntes — der har hon fått sig en vacker unger-sven! Låt se att hon stannar i mitt compagnie!

Cecilia var alldeles ursinnig, och mycket behaglig i sin lilla vrede, det kunde Hugo ej förneka.

Hugo lade sig om natten, underlig till mods. Det var nu en *mode* att bry honom för Cecilia. "Tänk om någon sprang med detta till Otilia! Sådant händer ju så ofta!" Det gick honom så kallt öfver ryggen vid denna tanka. Han kunde icke sofva, han kunde icke ligga stilla ens. Han sprang upp, klädde sig litet, och gick ut ur tältet. Sval nattluft kom honom emot. Allt var stilla och tyst. Det är en underlig känsla att så der allena vaka, när alla andra sofva. Det är, som hade man ändå mångfaldiga gånger mera att tänka på, än alla dessa, ty man räknar ej huru många som sömnlösa vrida sig på sitt läger, förföljda af ängsliga, oroliga tankar. Åtminstone glömde Hugo alla dessa, och tänkte, ilande bort åt skogssidan: "Huru lugnt de sofva alla dessa menniskor! men jag kan det icke, jag vill dit, dit bort i tysta skogen, der jag högt kan få säga edra namn — J båda som slitas om mig, J båda som jag ville ega — — — båda. Otilia! Otilia!" suckade Hugo, och minnet uppdukade så många ljuft ögon-

blick, så mången tjusande stund vid hennes sida. "Cecilia!" — sade han, och den yra, barnsliga, skrattande, lekande flickan dansade för hans fantasie, och tycktes likasom vinka honom till sig. "Om hon ändå intet stått mitt prof" — tänkte Hugo — "men hon är god, hon har ett hjerta, godt som guld, medlidsamt och ömt, det såg jag i afton."

Nu logo de vakna luftandar, ty dessa se allt genom verklighetens och sanningens klaraste glas, och de tyckte att Cecilia ej gifvit något serdeles prof af hjertats godhet, eller af sjelfuppoffring uti att tycka "det är synd om de fattiga," och att gå omkring och tigga allmosor till dem af andra, helst detta tiggeri var ganska angenämt, ganska roligt, inberäknadt allt hvad "den otäcka Anskjöld" och "den stygga gubben Humbla" sade.

Men Hugo såg nu Cecilia blott på hennes skönaste sida, och ju hellre han ville skymma anblicken deraf, dess klarare blef den, ty det harmade Hugo att hvilket qvinnligt väsende som helst skulle komma och tränga sig emellan honom och Otilia, ställa sig i bredd med henne — den *enda* som för honom någonsin betydt "en qvinna." Med våld ville han qvarhålla Otilias bild i sitt hjerta, med våld ville han derutur förjaga Cecilias, och hjertat var obstinat, ville hafva dem begge, och Hugo var stundtals af hjertats mening. "Ach Otilia!" sade Hugo, när ensliga skogen susade omkring honom — "hvarföre kom du icke! Har redan någon sqvallrat för dig, eller

hvarför var ditt bref så kallt och sträft? Du får skylla dig sjelf om man slutligen såras och ledsnar vid så mycket motstånd!"

Huru glad var icke Hugo, att kunna få skjuta skulden på Otilia, att kunna få tänka: "Det är icke jag som går från henne, det är hon som går från mig" — — och så gå vidare, ty stå stilla kan man ju ej.

När dagstrimman syntes i öster, och morgonrodnaden började gry, så var Hugo nästan ense med sig, och tyckte att han gjorde *rätt* om han straffade Otilia för sin långa, oböjliga hårdhet, om han försökte att återtaga en ömhet, som aldrig egentligen besvarades, om han blef otrogen *den,* som aldrig fordrat någon trohet, om han sökte annorstädes, hvad Otilia så många tusen gånger sagt honom att han aldrig skulle finna hos henne. Under dessa inre strider, under dessa parlementeringar och fredsunderhandlingar med hjertat och samvetet, hade Hugo, utan att märka det sjelf, fördjupat sig allt mer och mer i skogen, då morgonluften, och de allt tydligare blifvande föremålen påminde honom att återvända till lägret, helst han nu äfven var sval och tyckte sig kunna sofva. Han vände tvärt, midt i djupa skogen, men hade icke gått några steg på hemvägen, förr än han, på en tjugo alnars afstånd från den smala gångstigen, blef varse ett föremål, så alldeles skymdt af en stor jette-sten, att han vid bortgåendet aldrig kunnat märkt det. Det var något mörkt, något rödt, något blått, något brokigt;

det såg ut som en hög med gamla kläder; men när Hugo stannat, och sett derpå några sekunder, rörde det sig, fast nästan omärkligt, och när han tagit några närmande steg, såg han att det var en menniska som låg der och sof. Ett par steg till — och kan igenkände ganska tydligt en vederstygglig gumma, som för några dagar tillbaka med största strängnet af Öfversten sjelf, var förvisad lägret och sedan hela trakten, som det hette, af länsmannen, men som icke dess mindre nu låg här, med sitt röda pannkläde, och den gamla svarta silkesduken om hufvudet, näsan — full med snus, rakt upp i vädret, munnen halföppen, och en liten kritpipa halkad derifrån, som, ehuru svart och förbränd, dock lyste ljus mot den bruna asiatiska ansigtsfärgen, ty gumman tillhörde dessa, nu mera ganska sällsynta, afkomlingar af Ziguenare eller Tartarer, som allmogen vanligtvis benämner med "Tatare." Bredvid henne låg hennes påse, på hvilken hon hvilade armen, och hennes knöliga käpp hvars krycka äfven under sömnen låg omfattad af fem bruna, knotiga fingrar, försedda med breda, underligt arbetade silfverringar. Den andra armen höll hon öfver något annat, inbyltadt i en bredrandig, brokig, gammaldags ylle-kjol. Äfven detta tyckte Hugo rörde sig, och när han något litet lutade sig ned, för att se hvad det kunde vara, gjorde han en rörelse bland några torra löf och qvistar, som väckte den gamla. Hennes första blick var vidrigt hemsk: det låg något så argt och

hotfullt deruti, att Hugo ovillkorligt tog ett steg tillbaka, men stannade så, dels af litet flathet öfver harhjertat, dels af nyfikenhet. Tatar-gumman reste sig upp, hastigt och med en styrka, som förrådde att åren gjort hennes knotor starkare och icke svagare. Med en frågande och misstänksam blick mätte hon Hugo från hufvud till fötter, och handen tog sig ovillkorligen ett kraftigare tag kring käppkryckan.

— Förlåt, kära mor, att jag väckte eder — sade Hugo, för hvilken tystnaden blef för otäck — men jag ville se hvad det var som låg här, ty till vägen syntes det blott som några kläder.

— Ja, det är redan för mycket det — grinade gumman, sedan hon med en något blidkad mine nickat åt Hugo, till svar på hans ursäkt att hafva väckt henne.

— Kanske är han af den förb. Öfverstens följe, som förbjudit mig att på ärligt sätt förtjena mig en styfver, eller af Länsmans följe som vill sätta in mig, för att jag icke går med några trasiga papperslappar, som de kalla pass. Men han behöfver slätt intet göra sig besvär att ange' mig, för nu är jag i väg, och innan middagen kommer, är jag många mil härifrån, och ämnar mig aldrig hit mer.

— Deruti gör ni rätt, min gumma — sade Hugo — men i alla fall så hade ni icke behöft frukta någon angifvare i mig, ty jag har väl annat att tänka på, än gå och anklaga dem, jag icke vet gjort något ondt, utan ligga och sofva i frid.

— Ja, det är rätt och bra taladt! — sade den gamla, med ett vidrigt men ganska slugt leende — Vacker är han, min unga herre, och väl talar han, och väl går det honom äfven, det ser jag på honom, fast jag aldrig såg honom förr.

— Hvaraf ser du det? — frågade Hugo, som på en gång fick en otrolig håg att blifva spådd.

— Åh, *för oss* — sade gumman — är det lätt att se, och ibland behöfva vi ej en gång titta i handen, om icke för att litet nogare kunna säga åt hvad led lyckan står, om det är mycket gods och guld, eller mycken ära, eller en käraste, som ligger en närmast om hjertat, och som man får, bara man ger sig tålamod att vänta en liten tid.

Ziguenerskan hade under dessa ord skarpt fixerat Hugo, och verkligen trott sig läsa i hans drag att han skulle önskat sig något litet af hvardera af dessa lyckans håfvor, så att, när han framräckte sin hand, och hon ett ögonblick betraktat den, hon sade, efter en flyktig blick på den dyrbara ringen, juvelknapparne som sammanhöllo skjortan i halsen och vid ärmarne, och denna mjellhvita skjortans finhet och linne-natur:

— Rik är herrn, rikare blir han, och det blir en ung, vacker fröken eller mamsell (det kan icke urskiljas hvilket) som kommer dermed.

— Så-å! — sade Hugo — En flicka således?

— Ja, en förnäm; hennes far är minst General eller Biskop eller så der bort åt, eller blir det innan

han dör — sade den gamla, som tyckt sig märka att Hugo ej var alldeles belåten med första spådomen; ty Hugo *ville* ändå att gumman skulle sagt: "Hvad! — — — han skall hafva en enka!" Han ville gifvit mycket om hon det sagt. Han hängde ändå, med nog fasta band qvar vid Otilia. Han kände det *nu*, ty det isade sig kring hjertat af denna spådom, som han icke var i stånd att i detta ögonblick ej anse för en alldeles pålitlig profetia om hans framtid. Men för gumman låtsade han helt annat.

— Åh, jag tänker — sade han litet artificielt skrattande — att dina spådomar äro ej så tillförlitliga. Jag tänker du spår alla detsamma som mig.

— Derom kan Herrn tänka hur han vill — genmälte spågumman med ett ovanligt och allvarligt saktmod, i hvilket något långt mera underbart och mystiskt låg, än i sjelfva spådomen. — Jag vill *aldrig* försöka att öfvertyga dem som icke tro på min konst, utan låter dem vänta på tiden, säker, att råkar jag dem några år derefter, såsom det ofta händer mig stackare, som utan hus och hem, utan tak öfver hufvudet, går från land till land, från dörr till dörr, så säga de: "Den försmäderskan talade sanning ändå!" Och hvad det angår att jag skulle spå alla lika, så fråga herrarne i lägret hvad jag spådde dem, och det skall icke bli många som kunna säga att jag sett en ung, rik och skön brud i deras hand.

— Nå nå! — sade Hugo leende och lade en penning i gummans hand — jag tror dig äfven. — Och

det värsta var att Hugo *trodde,* suckade och *trodde.* "Det är då mitt öde," tänkte han.

— Hvad är det som rör sig der, under den brokiga kjolen? — frågade Hugo, och i detsamma titta-de fram ett ljusbrunt, svartlockigt barnansigte, med ögon skarpa och gnistrande som eldkol, och en fin, slug mund, öfver hvilken spelade ett drag af skälmsk qvickhet.

— God dag, vackra herre! — sade flickan, kasta-de utaf sig den öfverbredda kjolen, och stod upp med ett lätt skutt, mera likt en ekorres än ett barns.

— Är det din flicka? — sade Hugo.

— Ja, hvems skulle jag väl annars gå och streta för — svarade Ziguenerskan, och moderskänslan och hatet till allt annat, framlyste lika bjert i dessa ord.

— Men du har väl en större dotter — sade Hugo, som oredigt tyckt sig hört talas om något väsende i lägret, en afton då han sjelf varit tills helt sent på Marielund; någon pittoresk läger-scène, der den gamla Taterskan och hennes dotter spelat någon rôle.

— Ja visst — sade Ziguenerskan något litet för-lägen.

— Och hvar är hon? — frågade Hugo med van-lig pojk-nyfikenhet.

— Åh, det vet väl jag — sade gumman — hon går intet i vägen för någon sträng Öfverste mer. — — — Hon är länge sedan sin kos — tillade hon efter en liten paus och ett litet förstulet sneglande på Hugo. Men han märkte det icke, utan började ledsna vid

äfventyret, tog farväl af gumman och den lilla flickan, som nu sade: "Adjes! vackra Herre!" och han gick med raska steg framåt gångstigen som ledde rakast till lägret. I en krökning deraf, och just när han gick och tänkte på Ziguenerskans spådom, samt såg ned, skymtade en figur framför honom. Han såg hastigt upp, och en besynnerlig flicka, olik alla vanliga pigor och landtflickor, stod stilla midt emot honom. Håret var ebenholtz-svart och rakt uppstruket, samt liggande i en stor fyllig knut, något bortom hjessan, panna och ögon voro ovanligt sköna, ansigtsfärgen mörk, munnen något stor, men hade friska, röda läppar och perlhvita tänder, näsan var platt och ful, utan att dock det minsta vanställa ansigtet, växten var på en gång smärt och fyllig; hennes drägt var ganska lätt, men icke utan sina behag; linnet, hvitt och temligen fint, gick upp i halsen, rynkadt som en skjorta, men utan krage, endast ihopsatt med en stor, brokig, gammaldags tenn-nål, eller kanske en silfvernål, och ärmarne räckte ned till händerna; ett litet halfsnöradt, mörkrödt lifstycke, mycket kort, och med små tungor nästan rundt omkring, och en svart, temligen vid kjol, men som icke räckte långt nedanför knäet, fulländade hela kostymen. Icke en enda halsduk, hvarken strumpor eller skor, ännu mindre någon annan lyxartikel, syntes ringaste spår efter, utom ett svart perlband rundtom den ljusbruna halsen. Det var omöjligt säga, om hon var femton eller tjugofem år.

— God dag, vackra herre! — sade hon och neg för Hugo, och han begrep genast både hvem hon var, och ett helt äfventyr à la Balzac, från början till slut.

— God morgon, min sköna, hur står till i lägret? — sade Hugo skrattande.

Flickan svarade intet, utan gjorde blott en sådan knyck på hufvudet, som flickor, hvilka anse sig millioner gånger bättre än hon, ibland icke tro det vara under sin värdighet att göra.

— Skall jag spå herrn? — sade flickan och tog hans hand helt frimodigt.

— Ja väl — svarade Hugo, som fann det helt olika att tagas i hand af moder och dotter, och som omöjligen kunde låta bli att noga taga i ögonsigte den retande flickan, medan denna lika noga betraktade linierne i hans hand.

Om man skall bekänna den rena, osminkade sanningen, så tänkte Hugo i denna stund hvarken på Otilia eller Cecilia, utan på Ziguenerskans Pernilla, och han vaknade plötsligt ur dessa Under-lieutenants-fantasier, då flickan sade.

— En brud, skön som en engel, med en guldpåse i ena handen och en silfverpåse i den andra!

— Har hon krona på hufvudet? — frågade Hugo häpet.

— Det kan jag icke se — svarade flickan slugt och illparigt, icke följande, men väl tydande på sitt sätt Hugos tankegång.

— Åh, så spå ni alla — sade Hugo förtretad.

— Visst icke! — svarade flickan — Jag spådde Anskjöld i går aftons att han skulle blifva blockrik, och när han sade: "Förträffligt! men visa mig bara på "guldklimpen" som jag skall fria till," så sade jag honom att han blir rik ändå, och att der står ingenting om att giftas rikt i hans hand.

— Nå, hvem spådde du mera? — frågade Hugo.

— Jag spådde ingen mera — svarade Pernilla och vek åt sidan, och nu var hon borta.

Hugo såg efter henne, och tre qvinnobilder spökade nu i hans tjugoåriga hjerna. "Går detta progressift," tänkte och hviskade luftandarne, "så blir der snart mycket trångt." De glömde i häpenheten att det är mycket som *går* lika fort som det *kommer*, och annat som stannar i evighet. Så är det, så blir det: Det rena *år* och *består*, det orena *blir* och *förgår*.

ANDRA LÅSNINGEN.

Fantasien söker en oändlig fyllnad till
det gifna, och den söker den helst
i lätta händer.

TÖRNEROS.

ÄNNU var allt tyst och lugnt i lägret, när Hugo återkom från sin tidiga skogs-promenad, men någon särdeles ljuf sömn var ej för honom att tänka på. Han var sval, han var icke mera så orolig, han var sömnig, men nu var tiden för kort att sofva, han beslöt att endast hvila och tänka; och gummans och flickans spådom var det första som rann fram för hans tankar. Han trodde väl intet blindt, men han trodde, just för att han icke *ville* tro. "Den unga brudens stora rikedom!" — hånade han i tankarne spådomen, ty Generalen räknades bland de ruinerade d:o, som hafva bröd så länge de kunna tjena, och tjena så länge de kunna tugga gröt. "Men den

kan ju komma framdeles," hviskade en beställsam röst. "Kanske är det mitt öde" — tänkte Hugo — "men pröfvas måste hon, hårdt pröfvas. O, jag mins, jag mins hur många gånger Otilia sagt mig: "Icke *jag*, utan en bättre än jag, långt bättre, långt renare, godare, förnuftigare, med unga år och ungt hjerta." Unga år har nog Cecilia, men ach! hvem förvissar mig att hennes hjerta och sinne är sådant som Otilia afmålade det? Bättre än Otilia! Ach, omöjligt! Och denna skulle blifva surrogat för Otilia, ett sämre för ett bättre! — — nej aldrig! Pröfvas skall hon. Jag *vill* öppna ögonen och se henne klart" — tänkte Hugo, och så tänka alla, hvilkas blickar redan skymmas af *något*. Så länge man ser klart, midt i ljusa dagern, så säger man icke "jag vill se," och spärrar upp ögonen, utan då ser man; men när det är dunkelt för blicken, då *vill* man se, och kan det dock icke.

Hugo hade således föresatt sig att skarpt och noga observera Cecilia, och att icke lemna ett enda tillfälle ur hand, att verkligen lära känna henne. Han var derföre så *ofta*, så *länge* och så *mycket* han kunde på Marielund, utan att derför försumma sin tjenst, och ovilkorligen påminnes man deraf om betjenten i den franska vaudevillen, som skall smaka af en vinflaska, hvaraf man sedan skall tractera hans herre, om det verkligen är äkta *Jean Bertin*. Han smakar glas på glas, allt sägande: "*J'en veux goûter encore, pour en être bien sur*," och ändtligen, när flaskan är

tom, slickar han sig om mund och säger: "*Oui, c'est de Jean Bertin.*"

Och denna Cecilia, hon stod alla prof! "*Oui, c'est de Jean Bertin.*" Ville Hugo veta om hennes hjerta var öppet för goda, ädla intryck, så berättade han henne sköna, ädla drag ur mennskohjertats vackraste historia; ville han veta om hon bar ren, verklig afsky för lasten och det onda, så förtäljde han om menniskohjertats fall och menniskornas brott, och Cecilias tystnad, Cecilias ovanliga flit på sin söm, Cecilias suckar, allt detta förklarade Hugo för djupa intryck, hög, liflig beundran, eller fasa och rättvis harm. De undertryckta gäspningarne, den otålighet som framlockade suckarne, den tystnaden som sörjde öfver sig sjelf, den tvungna fliten, detta allt märkte han ej, utan tänkte: "O, hon är god, ädel och högsint, tänker djupt, känner djupt och förmår, ehuru ung och barnslig, dock så väl att skilja det goda från det onda." Ville han höra om hon bildat sitt förstånd med läsning af erkändt goda snillefoster, och derom frågade henne, så svarade hon med den oskyldigaste och dock harmfullaste frimodighet: "Intet har jag läst allt detta ännu! hur skulle jag hunnit med det: jag är ju bara ett barn! Men nu skall jag det nog, nu till vintern, eller i höst, eller till våren, när man ej kan gå ut."

"Ach, hvad hon skall njuta deraf!" tänkte Hugo. "Hvad hon skall ösa begärligt ur dessa himmelska

källor, och hvad deras rena, kristallklara vatten skall vederqvicka och förnöja henne."

En och annan sämre roman kom han dock underfund med att hon läst. "O, de nidingarne" — tänkte han — "som lagt sådant framför henne, som icke undanröjt allt dylikt gift från oskuldens läppar. Men hur skönt! oskulden förstår ej det onda, förstår ej sig sjelf ens, och det onda halkar öfver den glatta, släta ytan, och lemnar inga spår.

Cecilia blef stundom mycket ond, ja — verkligen vred, och hvad som värst var, befanns af Hugo behaglig och retande, just i denna barnsliga vrede, och Hugo tänkte: "Hvilket natur-barn! Ej en gnista förställning eller tillgjordhet, utan hon visar sig sådan hon är, hvarken bättre eller sämre. O, det är den fallna menniskans närmaste möjliga likhet med englarne i himmelen."

För att pröfva om afund och missundsamhet fanns hos Cecilia, sade Hugo en gång: "De voro oändligen vackra, behagliga och gentila, dessa Mamsellerna A. och Fröknarne B." (de nätta flickorna som hoppade på balen). "Mycket söta" — svarade Cecilia, som dels ville prata om helt annat júst då, dels aldrig varit fördunklad af dessa flickor, dels visste att hon ej kunde blifva det, ty hon kände, hvad Hugo var okunnig om, att de nemligen endast för en kort tid vistades i den orten, att två af dem voro förlofvade, och de andra två snart torde blifva det, således —

inga farliga rivaler. "Huru god, huru medgifvande andras förtjenst är hon icke!" — tänkte Hugo.

Alla berömde dessutom Cecilia, alla, utom hennes äldsta syster, men "det är bara afund af gamla Julie" — tänkte Hugo. Sjelfva Öfversten som, ehuru ofta criticerad och strängt bedömd af det yngre befälet, särdeles af dem, som någon gång lyssnade till Anskjölds beständiga och Kleanders sällsyntare, men bittrare och finare, och derigenom djupare trängande klander, sjelfva Öfversten, hvars bifall eller ogillande dock alltid egde en särdeles kraft och verkan, äfven han bidrog ofta, sig ovetande, att med sitt lilla beröm öfver Cecilia, framkalladt af ögonblicket eller något behagligt intryck, stärka Hugo i den tankan att flickan var en ljusets engel, och att alla märkte och insågo det, lika väl som han.

Sålunda hände sig till exempel en gång att Öfversten äfven gjorde ett litet kort besök på Marielund, och som detta var något högst rart, och som Generalskan på allt sätt ville roa sin gäst, och som hon af gammalt visste att Öfversten var ganska road af musik, fastän sjelf icke virtuos, så bad hon Cecilia taga sin guitarre och sjunga några favorit-bitar. Cecilia gjorde det gerna, Cecilia hade en inre kallelse att vilja behaga *alla*, Cecilia tog sin guitarre, och ju hjertligare Öfversten skrattade och roades af hennes glada, lekfulla, skälmaktiga, ofta litet sjelfsvåldiga (men som alla öfversatte med barnsliga) sång, dess mera animerad blef Cecilia, och dess bättre,

dess gladare och frimodigare sjöng hon, och under detta sade Öfversten halfhögt till någon som stod straxt bredvid Hugo:

— Hvad jag tycker bra om den der lilla fäntan och hennes lilla näpna sång; ty det är odrägligt att höra fjorton, femton, sexton års barn sjunga om sitt "krossade hjerta," sin "olidliga smärta," sina "sömnlösa nätter, hopplösa dagar, trolösa älskare, stenhårda öden, suckar och trängtan, underbar längtan," och dylikt melancholiskt skräp. Nej, tacka vill jag när de sjunga som *denna*, glada, muntra visor, och *korta* sedan, ty det är icke den minsta förtjensten deraf.

Hvarken Hugo eller den som Öfversten talade till, visste att Öfversten hade en högt-ärad grannfru, som, när han någon gång (hvilket sällan hände, ty Öfversten älskade ej *das Visiten-machen*) gjorde henne besök, tracterade honom med sonater och concerter af Hummel och Moscheles, Kalkbrenner och Hünten, milslånga och tumstjocka, och efter detta en sång "så förfärligt i moll-molleri-moll," som Öfversten sjelf uttryckte sig derom, att han alltid gäspade tills ögonen runno, eller slöto dessa till "en liten tupplur," efter hvilken han alltid omedelbarligen sade till om förspänning och framkörning, så snart han af musikens slut blifvit väckt. Denna Öfverstens afsky för hvarje lång "Opera seria" i musikvägen, kände hvarken den tilltalade eller den afhörande grannen, Hugo, utan den förre nickade bifall, utan att tänka på saken, och Hugo skref med

stora bokstäfver upp Öfverstens beröm öfver Cecilia, på hennes redan förut så långa merit-lista i hans hjerta.

En annan afton var Hugo och Anskjöld på Marielund, ty Anskjöld hakade sig ofta fast vid Hugo, fann dessutom stort behag i den verkligen qvicka, sluga, och *allt* (sig sjelf undantagande) häcklande Fröken Julie. Hans hjerta (om han hade något) var visst icke med i spelet här, men deremot var det mångahanda andra känslor, som drogo honom till Fröken Julie. Det var blott för Hugo och några unga gossar vid dennes år, och några unga, sextonåriga flickor, som hon var "gamla Julie," men för hela den öfriga verlden och den trettio-åriga Anskjöld var hon ett vackert, behagligt fruntimmer omkring tjugofem år, som visst icke afsagt sig alla de anspråk en sådan kan hafva. Hon var dessutom Generalens äldsta dotter, och en sort orakel i huset, hon var N:o 1 i hela nejden, bland alla yngre och äldre flickor, och många unga fruar gjorde henne sin cour, och ansågo sig mycket ärade af hennes bevågenhet. Dessutom var hon, såsom man sagt, qvick och rolig, och hos henne uppsnappade Anskjöld alltid ett och annat naïvt och väl träffadt ord, som han sedan bland kamrater och andra gaf några corps-de-gardeska former, och använde som sina egna.

På denna utflygt till Marielund hade han under vägen hela tiden bara talat om Cecilia, och så högt som det stod i hans förmåga, uppstämt den sträng

i Hugos själ, som ljöd till den retande flickans lof. Då de utkommit till Marielund träffade de hela familjen, några främmande äfven, men Cecilia fanns icke. Ingen visste hvar hon var, eller hvad hon företog sig, och slutligen, när beskedliga Marie sysslat ifrån sig med théet, förmådde Hugo henne att följa med sig ned i trädgården, för att "visa honom mossrosorne," men egentligen för att försöka om ej Cecilia stod till att fås rätt på, efter man sade honom att hon skulle finnas hemma, fast ingen visste hvarest. Marie och Hugo gingo, småpratande om alldagliga ämnen, Hugo tankspridd och föga uppmärksam, Marie, efter sin vana, litet vigtigt behandlande hvarje småsak. De stodo nu och betraktade mossrosorne. En suck aflockades Hugo ovilkorligen vid åsynen af dessa Otilias favorit-blommor, och han hörde icke mycket på hvad Marie berättade om denna buskens många besynnerliga öden. Slutligen såg han upp lyssnande, och ropade snart:

— Hör, Fröken Marie! Der längst borta i trädgården, der borta der stättan är, som går ut till skogen, höras flera röster, och, som jag tror, äfven Fröken Cecilias.

— Kanske — svarade Marie — men hvem skulle hon tala med, och det der borta i det djupa, hopväxta busksnåret. Ingen saknas; Amie (gouvernanten) satt och läste på sitt rum, när jag tog min hatt. Jag kan icke begripa det.

— Kanske talar hon för sig sjelf — inföll Hugo

— Kom, skola vi smyga oss till henne, så få vi höra hennes monolog.

— Åh, det tror jag visst icke — svarade Marie — men gerna går jag ditåt, ty jag är bra nyfiken att veta hvem hon så kan prata med, ty nu hör jag tydligt hennes röst.

Hugo och Marie nalkades allt mer och mer det mörka, af höga träd och täta hasselbuskar skuggade trädgårdshörnet. Ändtligen framkomna, sågo de, utan att vara bemärkta, en besynnerlig grupp. Hugo åtminstone fann deruti något eget, sällsamt och underbart, mindre vidrigt än man skulle trott.

På en sten satt den gamla Ziguenerskan, litet bättre och snyggare utstyrd än om morgonen i skogen, samt utan den vederstyggliga kritpipan, men alltid med sitt röda pannkläde och svarta halsduk om hufvudet. På hennes knä satt, helt förnöjd, helt tranquilt och belåten — hvem? — — om ej Cecilia! Vid deras fötter låg Pernilla på knä, och demonstrerade och gesticulerade ifrigt och med asiatisk lifligbet. Framför dem stod lilla Sara.

— Visst kunde jag väl vilja försöka det på ett år eller en vinter — sade Pernilla — och skulle jag tjena någon, så vore det visst denna lilla sköna Fröken. Men bättre vore det om *hon* följde med *oss*. Det är *roligt* må hon tro att gå omkring som vi. Vi ha' nu öfver allt varit. Jag har en bok, som jag ber dem skrifva hvad det heter, der vi äro, och den är snart full, och ändå vill jag bara ha' skrifvet

i boken, der som är roligt, der man finner sig väl. Hvart vi taga vägen äro vi välkomna: Mor spår, jag sjunger och Sara springer ärenden för dem, och när det blir *ledsamt,* då gå vi vår väg, och åka med, när vi råka på beskedliga menniskor. Jag undrar just hvad de skulle säga om *hon* vore med, *hon,* så fin och rar hon der sitter! Hvad de skulle undra och fråga!

— Dertill har jag god lust — sade Cecilia, och tonen i hennes röst förrådde att hon talade rena sanningen. — Men — tillade hon skrattande och vände sig till den gamla — hur skulle det då gå med alla dina granna spådomar om den vackra fästmannen, och all den rikedom, guld och ädelstenar, gods och gård som du lofvat mig, och som du sett i min hand?

— Det kunde komma sedan! Det kunde just hittas på vägen — sade lilla Sara, som gerna ville det skulle blifva rent allvar att få den granna Fröken med sig.

Den gamla och Pernilla skrattade.

Hugo gjorde en rörelse, lika som för att skynda fram och lyfta Cecilia från Ziguenerskans knän, men Marie, som denna scène otroligt roade, höll honom tillbaka och tystade honom.

— Sjung, Pernilla! — sade Cecilia — Jag vill höra dig sjunga, efter du säger du föder dig dermed.

Pernilla såg slug ut, och sjöng med ren, men underlig röst:

I svarta skogen är lugnt att vara,
Der stormar icke — der susar bara,
Och solen vågar ej titta dit.
I öde klyftan är godt att vara,
Der glindrar guldet och stenar rara,
Der syssla dvergar med storan flit.

På hafvets botten är skönt att vara,
Korall till golf, och den spegelklara
Kristallen till både vägg och tak.
I mörka natten då kan man fara
Båd' hit och dit, utan men och fara,
När andra sofva i ro och mak.

Men midt i solen, på gröna jorden,
Der fogeln lyssnar, och rädda hjorden
Af fruktan darrar och ser sig om,
Der trifs jag icke — vill *icke* vara,
Vill åter bort till det *dunkla* fara
Och tar dig med mig, och flyr — — kom — kom!

— — och hon gjorde en rörelse, lika som för att taga Cecilias hand, men Cecilia ryckte undan handen och ropade gällt och genomträngande:

— Nej, nej — jag vill intet! Släpp mig — jag vill intet!

Och Hugo störtade fram, tog den förskrämda flickan i sina armar, och bar henne flera steg derifrån, sägande:

— Usla pack! Drag till edra dunkla, mörka sko-

gar och klyftor, och låt Guds rena, oskyldiga duf-vor flyga i frid!

— Nej, släpp mig! — ropade Cecilia nu till Hugo — *Låt bli* att vara stygg och gräla på det besked-liga folket! De få visst icke gå sin väg, jag vill gerna prata med dem än en stund. De äro roliga, jag tyc-ker *mycket* om dem, fast jag blef så hemsk af Per-nillas visa, som hon dock sjöng *bra,* det måste ni medgifva, Lieutenant Hugo, det måste du medgifva, Mariel Jag *vill* just lära mig den visan, för att så der — skrämmas med, ty jag blef helt rädd, helt hemsk, — — jag trodde hon skulle draga utaf med mig genast, till allt det der *dunklet.* Hur var din visa Pernilla? Sjung den än en gång.

— Fy, Fröken Cecilia — hviskade Hugo — bry sig ej om dem! Låt dem gå.

— Det der blir en liten *Öfverste* med tiden — sade den gamla Ziguenerskan, och spände sina eld-kols-ögon argt och listigt rakt på Hugo.

— Det vore godt du vore sannspådd, min gumma — sade Hugo skrattande, och lät Cecilia gå till dem.

— Jag har sett eder länge, vackra Fröken, och eder, unga herre, äfven — sade gumman — fast jag icke brytt mig om att tala om det.

Och vid dessa ord var den gamla så lik en katt som legat på lur, och stiger upp, och smyger fram ett par steg.

— Jag äfven — sade Sara — Jag såg dem hur de tittade mellan träden.

— Och hvarför teg du då? — frågade Hugo, ännu med någon ovilja.

— För att Sara vet att aldrig prata i otid — svarade den gamla.

— Då var det bara jag och Pernilla, som icke märkte eder — yttrade Cecilia, dessemellan att hon rad för rad lärde sig Ziguenar-flickans visa.

— Åh jo — log denna illparigt — jag vände väl ryggen ditåt, men jag visste det.

— Ja, det tror jag nog! — yttrade Hugo föraktligt — Listiga som ormar, och vaksamma som dessa, krypa ni och slingra eder — och — — —

— Stinga ingen, förr än de *trampa* oss — inföll den gamla, med en ful sidoblick på Hugo.

— Ja, de stygnen fruktar jag icke — svarade Hugo skrattande, men med förargelse.

— Fy! gräla då intet! — Jag kan ju icke lära mig visan då — ropade Cecila.

— Och skadan är ej särdeles stor — anmärkte Hugo.

— Kom hit, skall jag spå honom, så blir han väl god — sade Pernilla, med ett ögonkast af sina utvaldaste och finaste, samt ville helt behändigt fatta Hugos hand.

— Nej jag tackar! — Intet mera för mig af den sorten — svarade Hugo, och drog undan sin hand.

— Oh Phoehus de Chateaupers! — ropade Cecilia — Ne rébutez pas ainsi La Esmeralda de nos bois! Ou — — est — ce bien pour la compenser puis?

Det gick Hugo så kallt öfver ryggen. Hon hade då läst *Notre Dame!* Hon hade då läst den med öppna sinnen, och deraf fattat *ganska mycket,* långt, långt mera än Hugo det velat ana, ty det var klart att hon syftade på besöket hos La fiancée de Phoebus, när han låtsar icke bry sig om La Esmeralda, för att sedan göra det så mycket mera. Icke dess mindre, oaktadt sin ovilja, fann dock Hugo något piquant i att svara:

— Mais, si c'est là, La Esmeralda de nos bois, si je suis le Phoebus de ces contrées, qui serait donc la Fleur de Lys?

— Mais — moi, ou Marie! C'est à vous de choisir — svarade Cecilia med en sådan frimodighet, en sådan naïvete, ett sådant oemotståndligt behag, att han förlät henne hela lecturen, och tänkte: "det syns, det hörs, hon är ju sjelfva oskulden! Hon har väl läst, men — — — begripit? — — intet, alldeles intet.

— Se der — sade Cecilia, och knöt sin ljusröda flors-shawlett om Pernillas hufvud — Se der skall du få! Se hur det kläder henne! Se der Sara, skall du få mitt förkläde — — och dermed knöt hon sitt gröna sidenförkläde på Sara — Och se der — sade hon till den gamla — der skall du få min broche; den kan du sätta i din tröja der, eller gifva den åt Pernilla. Se der, Pernilla, skall du få mina handskar; du har så vackra händer, men de äro så bruna; tag på dig handskarne och gå med dem, så ljusna händerna kanske.

— "Hvilket hjerta!" — tänkte Hugo — "hvilken gifmild, god flicka!" Och om någonting inverkade *rått* fördelaktigt på ynglingen, så var det att slippa upptäcka minsta skymt af snålhet eller njugghet hos dem han ville älska.

— Om intet den der vore här — fortfor Cecilia, halfviskande till Pernilla och pekande på Hugo — så kunde jag snart springa hem utan skor och strumpor, och då skulle du få äfven dem, men — — — nu kan jag det ju icke. Dem kan du få en annan gång, men gå nu allesamman, ty annars kan den der "stygga Öfversten," som j ären så rädda för, komma. Jag tyckte pappa sade att han skulle komma hit i eftermiddag.

Nu var Cecilia redan ledsen vid dem.

— Ja kom då barn! — sade den gamla Zigenerskan, och gjorde sig med otrolig hastighet färdig — Adjes, vackra herrskap! — sade de, och inom ett par secunder voro de alla tre öfver stättan, och försvunna i skogen. Hugo såg efter dem. Gummans sista blick och Pernillas sista ögonkast hade träffat honom, och i båda låg något giftigt af olika sort.

Nu styrdes kosan hemåt. På trädgårdsgången, mötte de Anskjöld och Fröken Julie, promenerande och ifrigt språkande.

— Min Gud hvad du ser ut — sade Julie, så fort hon fick se Cecilia utan halsduk, utan förkläde och handskar (hatt brukade den yra flickan sällan).

— Ja, allt det der som du saknar har jag gifvit åt en fattig gumma och hennes barn; det var väl intet så farligt? — sade Cecilia trotsigt, ty det blef hon allt mer och mer mot Julie.

— Ja så — skrattade denna — då lära de väl varit så sluga, allt ifrån början, att kalla dig en skönhetsgudinna, en grace, en charit eller något dylikt, ty den fattiga tiggargossen som häromdagen tiggde för sin sjuka moder, honom gaf du ingenting, förr än han hittade på att säga: "Jag skall väl hafva något af den skönaste äfven?" — ty då först knep du fram med en 3-skilling.

"Behagsjuk och känslolös!" — skrek en mörk fogel inom Hugo. Men en ljus svarade: "Litet barnslig, litet lättsinnig, men behöfver blott att väckas litet, för att åter blifva allt godt."

Äfven *detta* möte hade ett slut: Trossen packas och generalmarchen slås, alla skulder betalas hos marketenterskor; detta går trögt, men det går ändå, och efter mycket prat om saken, och liten jemkning och afprutning, ega båda delarne rum. Ömma afsked tagas, och man tackar Gud att dagsverket är slutadt, på samma gång som man med saknad tänker på den muntra flydda tiden. Hvart man vänder sig — handslag och farväl, glada och mulna ömsom. Vakterna indragas, lägerplatsen sopas och putsas.

Officers-corpsen bockar sig för Chefen, och Chefen förklarar sin belåtenhet "med det sätt på hvilket hvar och en skött sitt kall." Kärror och vagnar och fulla skjutsbönder ramla och skramla i hvar vinkel, men soldaten marcherar, putsad och snygg, stilla och anständigt, med rensel och packning, vägen framåt, och 1200 man utgå åt alla håll som radierne från medelpunkten i en cirkel. Och nu står heden tom och öde, och koskällorne och fårbjellrorne höras midt på dagen, och luftandarne sucka öfver alla de svordomar de hört på denna tid, men de försäkra Allfader att menniskorna dermed ej mena hälften så illa som det låter.

TREDJE LÅSNINGEN.

Tusen olyckor röra oss mindre än en enda ömhet.

BULWER.

HUGO vände äfven hem, från detta sitt första möte, kastade en blick åt Marielund, hvarifrån familjen skulle uppbryta samma dag, eller hade uppbrutit; Hugo visste ej rätt hvilket. De skulle styra samma kosa som han, det visste han dock med säkerhet. I början tågade han ganska långsamt, och Otilias kusk, som kommit och hemtat honom, tyckte att han blifvit särdeles öm om hästarne.

— Hör du! — ropade han till en karl som bodde vid vägen — Vet du om Generalens som bott på Marielund, rest förbi ännu?

— För en timma ungefär reste de — svarade karlen, och se nu blef Hugo "litet turk mot hästarne" såsom Olson sedan uttryckte sig till Dalson. Hugo smackade jemnt, men efter en liten stunds sådant

körande, drog han djupt efter andan, kände en tyngd öfver bröstet, lät en tanka på Otilia tränga fram, förhöll häftigt hästarne, och afbad inom sig sin synd mot *den englagoda* som med längtan väntade honom, som gjorde allt för honom, och som han nu lönade med — — — att spränga hennes hästar, icke för att så mycket förr återse henne, utan för — — — nej, han ville icke tänka ut, utan körde helt långsamt i värman, och lät hästarne beta helt länge på halfva vägen, och tänkte, och tänkte, och blef aldrig färdig med sina tankar.

"Huru skall allt blifva?" — var nu en fråga som han gjorde sig tusen gånger, och som man aldrig gör, när man verkligen, fullt och fast, vet hvad man egentligen *vill*. Men när viljan sväfvar i chaos, och själ och hjerta och hufvud och alla sinnen, alla känslor, alla beslut göra detsamma, då säger man: "Huru skall allt blifva?" ty då kastar man hela tyngden ifrån sig, handlöst på ödet, som sedan får bära all skuld.

Hugo slog äfven bort hvarje rätt redig tanka, och — — lät gå. Klockan åtta om aftonen hemkom han. Otilia hade väntat honom klockan fem eller sex. Hugo kunde ej begripa det, kunde ej förstå heller att klockan var så mycket; såg på sin, såg på alla Otilias, jemnförde och ställde, var *mycket* glad att vara hemma, men äfven *mycket* trött, märkte icke att hela Fagervik var i ett visst festlikt skick, märkte icke att Otilia hade en alldeles ny klädning,

ännu mindre att Elisa hade en sådan, märkte icke att Otilia var vackrare än någonsin, i början af ren, oblandad glädje, sedan af mild och tyst undergifvenhet; han märkte endast att Elisa hade sitt hår på ett mycket fult sätt, att det enda vackra sätt för helt unga flickor, vore att hafva "tvenne breda i en lång bugt hängande flätor, såsom Cecilia." Äfven märkte han att Lida äfven jemnförelsevis med andra flickor var en verklig skönhet. Han talade mycket om sin mötes-tid, berättade många lustiga äfventyr, men icke mycket om Marielund.

Man gick temligen tidigt till hvila. Otilias hjerta var beklämdt, och det smakade henne väl att låta några tårar, alldeles af sig sjelfva, uppjagade af ingen enda redig tanka, falla kinden utefter. De voro bittra, dessa få; de voro olika alla de många som redan runnit. Skulle de nu alla hädanefter blifva lika dessa? Otilia visste det icke.

Äfven Elisas sinne var tungt; hon hade nyss varit så glad, så lycklig. Man blir det, vid hennes år, af säker väntan och oskyldig längtan. Hon satt en liten stund, tyst och orörlig på sin säng. Men, snart afklädde hon sig, lade sig, smög till Gud och somnade i bön.

Hvad de lugna och liknöjda ändå äro lyckliga! Laura sof en engla-sömn, och drömde om natten att hon skulle exercera rekryter, alldeles på samma sätt som Hugo härmat Kapten Humbla, och skrattade hjertligen när hon vaknade.

När Hugo kom upp på sitt rum, och der såg flera nya smakfulla förändringar, och ytterligare prof på Otilias aldrig slumrande godhet mot honom, så slog honom en tanka: "Har jag förtjent det?" och han började eftersinna om han icke — till och med med vilja och flit — visat den englagoda qvinnan någon kallsinnighet, såsom straff för — — — ja Gud vet för hvad, men visat det tydligen, mest för att det nu för första gången var honom möjligt, ty — vi få ej neka det — mången gång förut hade han *velat,* om möjligt, visa sig kall och liknöjd för Otilia, för att derigenom, enligt kärlekens egen, gamla och orubbliga lag, väcka hennes oro och svartsjuka, troende sig dermed vinna mera än bara obegränsad kärlek det förmådde. "Ach Otilia, min goda, älskade Otilia" — sade han för sig sjelf — "förlåt, förlåt din gosse!" Med häftighet sprang han till dörren, ilade trappen nedföre, hoppades att ännu finna Otilias yttre dörr öppen, men den var stängd; allt var så tyst. Han stod der en lång stund, med en kyss tog han godnatt af sjelfva dörren, och gick med tunga steg upp igen.

Andra morgonen gick Otilia som vanligt ned i trädgården till sina blommor, såg på dem, band upp ett par, och ryckte bort litet ogräs bredvid ett par andra. Efter detta gick hon tyst och tankfull ned till sjöstranden. Sjön låg så lugn och klar; då och då kom likväl en liten krusig våg och slog, lekande och yr, mot stranden, och så en annan, och så en

tredje, och hvilken som kom, så dog den bort, för att aldrig lefva upp mera. Otilias blick hvilade mjeltsjukt och vemodigt på dessa förgängelsebilder, och med en liten käpp som hon hade i handen, ritade hon i våta sanden först ett E., så ett O., och lät den kommande vågen skölja bort dem, om den ville. Oet gick genast bort, Eet stod qvar, men så kom en ny våg och tog äfven detta. Otilia suckade, men i samma ögonblick kände hon tvenne händer famna om hennes lif, och trycka henne mot ett hjerta, som hennes fint rundade, blott af en lätt halsduk höljda, axel kände häftigt klappa. Hon såg sig hastigt om, Hugo lutade sig mot henne, och deras blickar möttes på en knapp half tums afstånd! Tårfulla voro bådas.

— Förlåt! — sade Hugo, och nedsjönk på knä för Otilia, som sakta gjort sig lös från honom, och vändt sig till honom,

— Hvem? — frågade Otilia.

— Mig — svarade Hugo, och tryckte Otilias händer mångfaldiga gånger till läppar och hjerta, och tog dem en i hvar af sina, och smekade med dem sina egna kinder, sägande:

— Klappa din gosse, till tecken att du förlåter honom!

Otilia gjorde så, och de vandrade stumma, arm i arm, "lyckliga än en gång," upp till frukostrummet. Der sysslade Elisa, som utbedt sig denna befattning för beständigt. Hvilken glad, treflig frukost!

Alla voro muntra och nöjda. Hugo märkte *nu* allt nytt: Alla — äfven han — hade fått hvar sin ny utmärkt vacker frukost-kopp af Lida. Små servietter med fransar — en för Hugo alldeles ny lyx — gjorde honom mycket nöje. De voro makalösa för hans subtila moustacher, dessa mjuka fransar. Han borstade dessutom hela Elisas lilla rose och hvita ansigte med dem. Man skämtade och lekte, man var glad och lycklig. Sjelfva Lida hade af den mästerliga Laura lärt sig att litet skämta och förstå skämt. Det gick väl litet tafatt för den, oftast i hell andra regioner, sväfvande flickan, men det gick ändå. Elisa var mycket rolig, när hon var glad och bland få personer, som hon alla räknade bland sina vänner, och som hon äfven såg glada och lyckliga. Det var något lakoniskt och högst piquant i hennes skämt: Hon kunde med den tryggaste och allvarligaste mine säga de allra roligaste saker, och när alla hjertligen skrattade deråt, drog hon knappast på mund.

Alla voro nu glada och lyckliga på Fagervik, hvar och en på sitt sätt, utan att någon redogjorde — hvarken för sig eller någon annan — orsaken dertill. Otilia hade återtagit nästan hela sin makt öfver Hugo, och begagnade den nu som förr, blott till *hans* gagn. Hugo talade dock i allmänhet mera om sin kärlek än sina förhoppningar, och talade dessutom jemt om ett besök, eller *uppvaktning* (som han envisades att kalla det), hvilken han *borde* af-

lägga hos Generalens, som nu voro hemkomna till Nolsjö. Men han visade ingen synnerlig håg att sätta sitt beslut i verket, och ingen manade honom dertill. Allt var godt, allt var bra, utom *ett*, och det var att Hugo blef lurad på confecten, då han hoppats på ett stort, muntert dans-bröllop, för Lida och Edmund, emedan detta skulle ske i allra största tysthet, i slutet af Augusti, när Edmund slutat något vigtigt arbete, som han nu hade för händer, och låtit göra några små förändringar på Ödeborg, hvilka han ansåg nödvändiga.

Laura tyckte ofta det vara förunderligt nog, att hafva en brud i huset, och icke se den allra minsta skymt af brådskande eller äflande, med söm och arbete, utan Lida var alltid den första som tog sig sommar-fri för allt dylikt.

En fjorton dagar tillbringades på alldeles samma sätt, med ganska få händelser. Sommaren och luften voro varma, träden lummiga och skuggande, blommorna bländade ögat och doftade herrligt, sjön låg som lifvets spegel, klar nu, för att snart åter böljas, foglarne sjöngo, hvitulliga fåren gingo i största ro och betade, Hugo kom ofta ihåg Pernillas ohyggliga visa, och Inspectoren körde klöfver, så stor och tjock och grann att man aldrig sett dess make, och vi lemna dem nu, detta Fagerviks-folket, ty bland lugna, glada menniskor lönar icke dröja. Nej, utut — — — till de andra, de äro så många, och Amie (Cecilias gouvernante) en bland dem, ty

hon hade i lång tid kämpat mot allahanda motgångar af mångfaldig art, och som voro ängsliga att upprepa, men som på henne förmått inverka, att hon — vid ännu icke trettio års ålder — var fullkomligt på andra sidan om hvarje möjlig passion, iskall, lugn, liknöjd för alla andra, ty hon hade sett hela verlden så liknöjd för henne och hennes lidande, icke särdeles menniskoälskande, ty hon hade hittills rönt så litet menniskokärlek, genomskådande alla andra, emedan hon stått på en så föga upphöjd ståndpunkt, att man just icke mycket brytt sig om att förställa sig för henne, och således varit i tillfälle att kunnat jemnföra samma personer i ett *då* och ett *nu*, hvaraf man allra bäst lär sig känna menniskorne, således kännande dem fullkomligen, och bedömmande dem så *rätt*, att om någon kännt vidden af denna förmåga hos henne, skulle man varit färdig tro på allseende och trolleri. Denna skarpa menniskokännedom hade hon nu föresatt sig att göra sig sjelf till gagn — icke som Edmund begagnade en sådan: till menniskoslägtets väl, utan till sitt eget, och som hon hade ett makalöst godt hufvud, visste allt och förstod allt, kunde hon äfven uppkasta en plan, och sedan följa den, samt så beräkna hvart enda steg hon tog att de slutligen skulle föra henne till det enda mål hon åsyftade, nemligen *oberoende;* och som hon icke var vacker, kände sig icke hafva förmåga att fängsla någon man, så måste detta ske på annat sätt. Ett par försök hade

hon gjort, men de hade misslyckats, icke derföre att beräkningarne varit falska, men emedan slumpen kommit och lagt sig på tvären derför. Hon föresatte sig då att tåligt vänta, tills ett nytt tillfälle yppades, för väl vetande hur litet det lönade brottas med ödet, och hade under tiden antagit en henne erbjuden condition i en af Stockholms största flickskolor, der hon beräknade att komma i vida mera contact med många och olika personer, än hon kunde det göra i ett enskildt hus. Slumpen ville att Cecilia just skulle vara i denna pension, skulle förblifva der tills den kommande våren, och då återvända till föräldrahuset, der hennes uppfostran sedan skulle fullbordas af någon skicklig gouvernante. Generalens slägtingar i Stockkolm spejade efter en dylik. Cecilia — yr och liflig, men icke serdeles afhållen af sina unga kamrater, och nästan öfver en bank hatande och föraktande dem alla — fästade sig deremot, med en serdeles förkärlek, vid den nya Mamsellen. Denna disputerade henne inga af sina företräden och fann sig ofta road af den glada, naïva flickan, ty det var Cecilia, och Mamsellen såg att det ville litet eller intet till för att alldeles kunna linda henne om sina fingrar och leda henne hvart man ville. Detta var dock för Mamsellen ingen serdeles utsigt; hon endast, om man så kan säga, öfvade sig *con amore* i sin verkligen förvånande stora konst att beherrska andra, leda och styra både deras tankar och handlingar. Hösten förgick. Julen

kom, och Cecilia blef, tillika med några andra af sina förnäma slägtingar, utbjuden på landet till en gammal rik oncle, och *"Pebersven,"* såsom man i grannriket kallar gamla ungkarlar, hvilken kunde efter godtycke disponera hela sin stora rikedom, och på hvars död hela denna slägt, med hopp, fruktan och otålighet, väntade. Mamsellen i pensionen tyckte det skulle vara roligt att på landet tillbringa den långa, i Stockholm så odrägliga julen; Cecilia trodde sig deremot alldeles kommit upp med denna idé, och som några äldre tanter och cousiner voro glada slippa ansvaret för och eftersynen af den yra flickan, blef Mamsellen bjuden att vara sin elève följaktig. Ingen såg gladare ut åt detta än Cecilia, ingen var nöjdare dermed än Mamsellen, ehuru hon mera spelade den sig af tillgifvenhet för Cecilia uppoffrande.

Då de utkommit till den gamla herrns egendom, fann Mamsellen en sjuklig, egensinnig, högst egoistisk gubbe, som älskade på hela jorden ingenting annat än sig sjelf, och sin egen fröjd och nytta. Mamsellen genomskådade honom genast: hon såg i första ögonblicket hvad *mycket* här vore att göra. Den gamla mannen fann ett synnerligt behag i den unga Cecilia, som han icke sett förut, och Mamsellen visste att stegra hans bevågenhet för flickan med hvarje dag. För den gamla herrn berömde hon Cecilia, just på ett sätt som skulle göra den allra bästa verkan hos en egoist, och Gud vet hur hon lade sina

nät, men när alla de andra unga slägtingarne under julen lekte och roade sig, och de medelåldriga spelade kort och pratade, satt Cecilia hos den ensamma gubben, jollrade för honom, skämtade med honom, och roade honom mera än han på många år, varit vand vid. Att Cecilia kunde förmås så ofta stanna inne hos honom bidrog väl icke just så litet en *mycket rolig* markatta, som gubben hade inne hos sig, en dito språksam papegoja och flera artiga hundar. Detta var otroligt angenämt sällskap för Cecilia, och den gamle tog hennes jemna qvarblifvande inne hos honom fullkomligt till sig sjelf, och Mamsellen visste så väl att styrka honom i hans tro. Ingen af slägtingarne misstrodde den främmande Mamsellen eller den yrhättan Cecilia, utan de voro oändeligen glada att dessa, lika som allena, åtagit sig det alltid ledsamma besväret att hålla deras gamla värd sällskap. Hade de bara anat hvad denna sällskapshållning haft för en verkan, så hade de väl lagt hinder i vägen för hvad de nu ansågo som en ren vinning. Gubben blef dag från dag allt mer och mer förtjust i den lilla niècen, och lydde ändå gerna Mamsellens små vinkar att dock icke för mycket visa sin kärlek till "det söta barnet" af fruktan för de andra slägtingarnes afundsjuka. *Denna* (afundsjuka hos slägtingarne) visste Mamsellen att, ehuru med lättaste pensel, dock gifva de mest afskyväckande drag. Den gamle bet derpå, och tyckte sig sjelf nu ofta finna, huru hvar och en af de andra julgästerne,

mer och mindre gjorde sig gröna, icke för den gamles personlighet, utan för det rika arfvet som låg på hinsidan om hans hädanfärd. Alla gjorde de *så* — han märkte det nu först — utom den "yra, barnsliga, men söta och goda flickan." Hon — menade han — drömde ej om något arf eller någon egennytta, eller några planer för framtiden, hon var gubben tillgifven för hans egen skuld och — — — en vacker dag, sedan han länge proberat Mamsellen, om hon var bland dem som kunde tiga, verkligt tiga, förtrodde han henne att han — — — ämnade till Cecilia testamentera hela sin betydliga egendom, dels af kärlek till "det innerligen söta barnet," dels för att lura de snåla slägtingarne, på hvilka han aldrig förr än *nu*, haft fullt öppna ögon. Han lofvade till och med Mamsellen, att icke glömma henne i testamentet, om hon lofvade honom att osvikligt tiga, men skaffa honom tvenne alldeles ojäfviga vittnen, på hvilkas tystlåtenhet han äfven kunde förlita sig. Allt detta lofvade Mamsellen, och höll troget ord, när hon återkom från landet till Stockholm.

Nu borde ju Mamsellen vara ganska nöjd med sin jul. Väl kunde den gamle lefva ännu något år, men icke mycket mera, ty han var redan af krämpor och sjuklighet till hälften skördad af döden, och tyckte hafva ganska kort tid qvar.

Cecilia visste af intet. Mamsellen vågade — af många skäl — ej förtro flickan ett ord härom. Hon kunde lätt förrådt det, slägtingarne dragit öronen åt

sig, och måhända så bedrifvit saken, att det väl bevittnade testamentet blifvit undanträngdt af ett sednare. Nu anade de på intet sätt hvad som varit å färde, utan fortforo att ställa sig in, och den gamla herrn fortfor att begripa dem. Denna fullkomliga förtegenhet för Cecilia om hennes lycka var en öfverenskommelse mellan Mamsellen och den gamle. Han visste således allt för väl att hon var okunnig derom och just derför, just emedan han visste att de ej voro beräknade på testamentet, roade honom Cecilias bref, som hon då och då skref till den gamla onclen, särdeles mycket. Äfven Cecilia tyckte att dessa bref voro ganska roliga att skrifva; ty oftast fick hon, i det korta svaret, en liten vacker summa för att köpa papper till nästa bref, och Cecilia förstod rätt väl penningens värde och bruk, och sättet att, sig till fromma, använda den. Hennes systrar och äldre slägtingar tänkte att göra som hon: skrefvo långa artiga epistlar till "gamla oncle," men fingo hvarken svar eller papperspenningar. Öfver detta raillerades ofta med Cecilia, och Generalen och Generalskan sade ungefär hvarannan gång till hvarandra: "Få se om gubben intet tänker på lilla Cecilia i sitt testamente!"

Drifven af sina passioner, styr hvar och en nästan alltid sitt eget ödes hjul; men skall man styra andras, så bör man vara lika kall, lika lugn, lika fri från alla lidelser och passioner som Mamsellen.

Fullt förlitande sig på den gamla herrns löften, återstod nu blott att under tiden utsöka åt Cecilia en man som hon älskade, åtminstone så mycket att hon äfven när hon blef en rik flicka, ville säga: "Honom vill jag hafva och ingen annan" och denna man måste vara *sådan* att äfvenväl *han* lätt kunde böjas efter en mäktigare vilja, och ledas i osynliga band lika som så mången af hans kön. Han behöfde icke vara rik, det blef han ju ändå. Frågan var blott om denna önskansvärda flexibilité. Mamsellens blick föll snart på Hugo. Hon genomskådade honom temligen fort, och bemärkte att bland många goda och älskvärda egenskaper, han dock hade ett afgjordt fel, som var lättsinne, en afgjord svaghet, och den satt just i den caviteten som man benämner med *karakteren,* der några hafva *mycket,* de mesta *alls intet,* der Hugo dock hade *något,* och detta icke så obetydligt, fast — — — behäftadt med svaghet. Den sluga, klartseende qvinnan hade snart bemärkt att det var, lika som *emot* sin vilja, lika som stridande mot en annan, tidigare böjelse, som Hugo lemnade sitt hjerta, smula för smula åt Cecilia. Hon sporde, utan att likväl någonsin fråga, hvar och en, om hvad de kunde veta om denna Hugos *andra kårlek,* ty hon såg tydligt att hon drogs med *tvenne,* men ingen kunde svara, ingen anade det rätta förhållandet, och Mamsellen blåste så vida under Cecilias vexande tycke, att hon dock trodde sig om att

i nödfall, d. v. s. om hon såg att Hugo icke kunde fångas, lätt förmå vända detta flickans flöjel-lika tycke på — — — någon annan.

Så stod allt när familjen lemnade Marielund, för att återvända till Nolsjö, ett alldeles okändt land för Mamsellen, som börjat sin gouvernantes-bana i Generalshuset på Marielund, och som hon, i anseende så väl till Generalskan som Fröken Julie, önskade göra så kort som möjligt. Hvar morgon och hvar afton bad hon om en salig hädanfärd för den gamla herrn, i hvars händer hennes framtida lycka låg, ty den ansåg hon alldeles befästad, i samma stund Cecilia och en ung, böjlig man, ledda och styrda af henne, och *då först* underrättade att de hade henne att tacka för sin oväntade rikedom, bosatte sig under eget tak. Mamsellen räknade mycket på tacksamhet, emedan hon sjelf känt sig istånd dertill, hade man blott gifvit henne något att tacka för, och emedan hennes hjerta, eller den substans hon fått i stället för ett egentligt qvinnohjerta, dock ingalunda var förderfvadt eller elakt, utan så godt som en fullkomlig Jesuits och ett af motgångar och lidande förhårdnadt hjerta, kan det vara. Hennes seder och uppförande voro oförvitliga, dels emedan aldrig än någon känsla kokat öfver i hennes bröst, dels emedan hon, bättre än någon, förstod och insåg att, vill man beherrska verlden, så måste det vara genom öfververlägsenhet och opinionens odelade bifall. Hon var

känd som ett mönster bland unga fruntimmer, och ett dito af kunskaper, yttre och inre bildning. Generalens voro utomordentligt nöjda att ega henne, skröt af henne som af allt annat, både det som dugde, ooh det som aldrig dugt att skryta med.

Nu känna vi ju tillräckligt Amie, och hennes planer?

FJERDE LÅSNINGEN.

> M:r le Prince de Talleyrand est certainement le plus beau modèle qui se puisse jamais rencontrer de cette prudence générale et particulière qui dicte les grands traités, et qui fonde les grandes fortunes.
>
> THÉODORE POUPIN.

Den fjortonde dagen af detta sköna, rika men enformiga lifvet på Fagervik — under hvilket alla voro så lyckliga som det är oss dödliga beskärdt att vara, d. v. s. något i verkligheten, resten i hoppet — den fjortonde dagen sade Hugo:

— Hvad skola vi företaga i dag? Vi hafva det skönaste väder, den herrligaste luft; man kan icke sitta stilla i en sådan, man måste flyga ut.

— Ah ha! — ropade Laura skrattande — Stugan börjar bli för trång; och "att vakta på gettren blir dagen för lång." Eller hur, ungersven?

Hugo rodnade, Otilia kände lika som ett fint men hvasst nålstygn i hjertat, sade dock utan betänkande:

— Vi resa ut någonstädes, och du, Hugo, du vår enda riddare, du säger hvarthän.

Alla fruntimren voro derom ense. Lida tänkte väl blott åt ett enda håll, men visste nog att det icke kunde bära ditåt, var derföre liknöjd, instämde med de andra, bad Hugo besluta och bestämma.

Hugo ville undandraga sig, ville att Otilia, att Laura, att båda flickorna skulle säga hvaråt man ville draga, men då Otilia med något litet missnöje sade: "Ja då blir verkligen ingenting utaf. Somliga vilja väl hafva roligt, men icke gå ett steg derför" då blef äfven Hugo litet misslynt, sade sig vara *alldeles liknöjd* om någon utflygt, sade dessutom bäst bevisa detta med att han jemnt var hemma, ty "hvad hindrade honom väl att resa ut hvar dag, göra besök, uppvaktningar — —?"

Det ena ordet tog det andra: Otilia talade med ledsnad och vemod, Hugo med häftighet och litet malice. En tår smög ur Otilias öga — Hugo *såg* den. En till kom — Hugo *kände* den, och med en helt annan ton, i hvilken ånger och kärlek blandade sig, sade han, fallande till Otilias fötter:

— Förlåt! jag har haft orätt! Jag ensam! Se på mig, gif mig din hand, säg att du förlåter mig.

— Gerna! — sade Otilia, och log med stora tårar i ögonen — gerna, och äfven jag har haft orätt — tillade hon, räckande Hugo sin hand, och drog en djup suck, när hon skådade in i detta mörkblå öga.

— Nå, detta var ju ett litet allt för vackert sol-

fjädersstycke, och ett rörande slut på visitfrågan — sade Laura, som hade en medfödd diktan och traktan att, så vidt hon kunde, förkorta alla rörande scèner, helst när de det allra minsta simmade, eller hotade att simma i tår-sås, ty det var för henne en kardinalpina, och ingick på intet sätt i hennes hvarken smak eller idéer, ehuru hon sjelf mången gång, eller — bättre sagdt — någon gång, grät rätt flitigt, men "aldrig" — som hon sjelf sade — "utan de allra giltigaste skäl." — Och nu tycker jag — fortfor Laura — att Hugo kröner verket och fullbordar den ömma försoningen, med att, som Otilia först bad, säga *hvarthån* vi skola ruska utaf i eftermiddag, ty på förmiddagen må det väl aldrig blifva — hoppas jag. Förmiddagsvisiter äro väl det odrägligaste som finns. Eller huru?

— Hvarföre skola vi just göra visiter? — sade Hugo, som aldrig tänkt på mer än *en* sådan, men nu — för halfva verlden — ej velat proponera den — Vi kunna ju fara ut och segla i eftermiddag? Båten är i bästa ordning. Den lika som allt annat — har ju inspectoren satt i allra förträffligaste skick. Vi segla, eller huru?

Alla voro dermed nöjda. Elisa sade blott:

— Jag trodde vi skulle få resa till Nolsjö. Det hade varit så roligt råka Cecilia.

— Åh, det kan blifva en annan tragi-comedie — svarade Laura.

Hugo sade intet, Otilia öfverraskade en blick, en

blick! Lida tänkte hvarken på det ena eller det andra.

Hvarföre hängde ett moln öfver Otilias sinne, under alla tillrustningarne för seglatsen? Hvarför log hon åt Hugo, men vände sig om, och såg graflikt allvarsam ut? Hvarför fjeskade Hugo så mycket, sprang hit och sprang dit, och frågade Otilia minst tjugo gånger hur hon mådde, oaktadt hon alltid svarade: "mycket bra" — i början gladt och vänligt, slutligen litet uppledsen: "mycket, mycket bra!" Hvarföre allt detta? Jo, emedan i vår brustna verld ingenting finns *fullt, helt, sannt* och *rent.* Allt haltar eller kommer snart att göra det. Allt hade visst varit sig likt, och Hugo som förr, men *ändå* var icke allt som då. Det fulla, oinskränkta, nästan medvetslösa förtroendet som Hugo hittills egnat Otilia, hade fått en remna. Det fanns ett hörn inom hans tankeverld, framför hvilket han drog en tät slöja. Hörnet var icke stort, hvad som doldes der bakom — obetydligt, men det doldes, och derför blef det dock *något.* Hugo visste det väl, utan att känna faran och det kräftlika af dylika förtroendets undantag, i hvilket fullt tillgifvenhets-förhållande som helst. Otilia åter kände det, utan att veta det.

Nu var det eftermiddag, nu voro alla klädda till sjöfärden, i simpla förmiddagsrockar, och med snörkängor, ty man skulle fiska, man skulle gå i land på en ö, man skulle promenera der, man skulle äta och

dricka, läsa och sjunga och hafva *mycket* roligt. Men af allt detta blef ingenting!

Just när man ändteligen befanns färdig, och hade gått ett litet stycke ned åt sjön, fick man på en gång höra och se något i alléen som alldeles motade all seglats. Det lät som rullande åskor, och såg ut som brokiga vimplar, som fartyg, flaggande på namns- och födelse-dagar. Det var Generalens *en famille* och några ridande och åkande herrar dessutom.

Hugo tog ett enda skutt tvärs öfver blomster-rabatten och gräsvallen, och med ett par hopp till var han uppe på sitt rum, för att sedan presentera sig i en fördelaktigare costume än fiskar-rocken.

Otilia åter gick emot sina gäster, och henne följde de andre trenne fruntimren. De visste det nog: deras simpla klädsel stack bjert utaf mot den brokigt flaggande Generals-familjens, men de brydde sig icke derom, utan Otilia anförde som hastigast skälen dertill, och tog emot sitt främmande med denna välvilliga artighet som är en skyldighet, ja ett godt hjertas och vänligt sinnes nödvändiga kraf, äfven om man skulle finna besöket mindre angenämt; ty få saker kunna väl vara obehagligare och mera kränkande, än att se sig ovälkommen, och den värdinna som detta visar, är hjertlös och hårdsinnad, det slår sällan fel.

Man var ännu på stående fot, och under hetaste helsnings-proceduren, när Hugo — i frack och sidenväst, slätt, slickadt och glänsande hår, svart lång-

halsduk och qvinno-bilds-bröstnålen — nedkom till sällskapet. Stor presentation var å färde: Cecilia, såsom uppväxt från barn till dame; Mamsellen såsom alldeles okänd och Kapten Anskjöld äfven såsom en fullkomligt ny bekantskap på Fagervik, alla skulle de af General och Generalska föreställas värdinnan och de andra fruntimren. Otilia blef genast fastsurrad af artighet, mellan Generalen och Generalskan. Laura hjelpte henne med detta nervskakande och ifriga sällskaps-hållande. All ungdomen svärmade omkring i trädgården, kände med tumme och pekfinger på de mognande krusbären, och berömde Otilias och Elisas blommor. Cecilia var så utomordentligt glad att återse Elisa, och Hugo fann henne förtjusande i dessa vänskapsutgjutelser, något som han ej sett förut. Anskjöld sneglade, af mer än ett giltigt skäl, på den sköna, tysta, drömmande Lida, men ställde så sina ord om henne, att de ej föllo tungt på Fröken Julie. Mamsellen såg sig om, och när hon beundrade den sköna utsigten, de vackra trädgrupperne, de yppiga blommorne och den herrliga vegetationen, så voro hennes blickar dock sysselsatte med helt animalisk föda, och när man uppkallades till thé, visste hon redan att "det icke var den lilla blonda cousinen, det var icke den höga, undersköna Valkyrian, men hvem var det då?" det visste icke Mamsellen.

Men nu kom hela svärmen in i salongen, der de äldre voro; men nu rodnade Hugo märkbart; men

nu talade han icke mera med så full ifver till Cecilia, utan stod bredvid "beskedliga Marie" och frågade henne om mossrosorne på Marielund; och nu ropade Cecilia på honom, och tilltalade honom på detta lekande, lockande sätt, som unga behagsjuka flickor bruka, när de tro sig vara säkra, att ha gjort en eröfring; men nu gick Hugo icke så fort som vanligt på Cecilias kallelse, och dessutom med en sidoblick på Otilia; och nu rodnade Otilia starkt, och svarade "Ja bevars!" när Generalen för femte gången sade: "Tror ni mig, söta, aimabla, divina Fru W**, jag ville förtvifla, jag ville förgås, när ni nekade oss nöjet af eder närvaro på vår bal i lägret." — — och nu! — — — var Mamsellen hemma, nu visste hon *allt* hvad hon ville veta.

När de voro resta om aftonen, sade Laura:

— Hon har vuxit till sig — Cecilia, men sjelfsvåldig och egensinnig var hon förr, och jag fruktar att det äfven vuxit till sig.

— Och jag tycker hon är för söt — sade Elisa.

Otilia teg.

— Och jag tycker alldeles intet om henne. Det är bara en rörlig docka — sade Lida efter en paus.

Hugo hade tegat, och arbetat förtvifladt med att torka sin ring blank; men nu såg han hastigt upp på Lida, med en blick, hvaruti det låg både harm och hån.

Otilia märkte allt, och tog "godnatt," och man gick till ro. Till ro! öfverflödiga ord! Ro! — — — Är

lyckan en flygtig, ostadig gudom som kommer i *hast* och flyr i *hast*, så är denna beprisade ro åter ett trögt ting som aldrig än hinner fram till sin bestämmelse, utan vankar blott från graf till graf, ty der endast vill hon vara, der endast finns hon, "der likmaskarne bo."

Och nu följde en tid, till utseendet så lugn och skön och herrlig, som vinberget med glödande druvor, öfver den redan rykande volkanen, eller som den gröna, jemna torfvan, straxt innan den skall uppskäras till den kalla, djupa, mörka grafven, en tid som såg ingenting ut ofvanpå, men hvars verkningar snart komma att skönjas, när händelsernas åska åter börja att blixtra och mullra i ödets mörka sky.

Hugo var minst två gånger i veckan *tvungen* att göra uppvaktning på Nolsjö. Generals-familjen öfverhopade Otilia med bjudningar och besök. Af de förra måste hon åtminstone besvara hvarannan, och med tålamod emottaga alla de senare. De voro således oupphörligen tillsammans. Otilia magrade, lutade hufvudet, var ömsom likblek, eller feberröd. Elisa var så tyst. Laura kände oväder nalkas, men visste ej från hvad håll det kom. Lida fanns ej mera på jorden, hon sväfvade på hoppets bräckliga vingpar allt närmare och närmare den enda himmel som universum egde för henne. Hennes bröl-

lopsdag var utsatt. Den nödvändiga artikeln, lysning, var afslutad. Edmund, trogen sina föresatser, såg ingen, och ville icke se någon, förr än på sin bröllopsdag. Då ville han, ur Otilias hand, mottaga sin unga brud. Då ville han hafva sitt hus i detta festliga och högtidliga skick, som en dylik stund fordrade. Han ville, af många skäl, att Lida ej förr skulle återse Ödeborg. Hennes vänner skulle följa henne, och för första gången gästa hos henne och Edmund. Så ville Edmund det, och så skulle det ske.

Otilia skref en gång under denna tid:

"O Edmund! vän bland alla vänner, som en sol "bland bleka stjernor! Hvarför envisas att ej se dem "dig älska, dem som behöfde en blick af dig — — "för att lefva, ett ord af dig — — — för att icke dö? "Outsägeligen älskar dig, din Lida, men — — kan- "ske kan hon ej så längta, att återse dig som jag, "att åter hugnas, lugnas, lifvas af dina tankar, dju- "pare än det djupaste, högre än det högsta. O Ed- "mund! Edmund! vänskap — — *sådan* vänskap som "mellan dig och mig, är dock en salighet, kanske "den enda på denna glädjetomma jord, den enda "rena åtminstone, den enda varaktiga."

Edmund läste — — och tänkte: "Stunden är kommen, ser jag, och nu! — — — är min stund förbi — — förbi!" — — Men med ett väldigt tag af handen öfver den höga pannan, var hvarje förbuden tanka borta. Han arbetade åter, arbetade för det slägte som han älskade, och hvars prydnad han

varit, fram i kommande tider, efter sekler, ty *dit* hade hans väldiga ande sväfvat, om — — — men vi äro förbudna att förklara detta *om* ännu.

Elisa såg ofta serdeles nedslagen ut, och Otilia kände äfven deröfver stort och hjertligt bekymmer. Hon hade en aftonstund länge saknat sin fosterdotter, sökte henne och fann henne slutligen nere i parken, djupt inträngd i ett nästan otillgängligt snår af träd och buskar, i hvilkas midt en liten öppen plats fanns med en mossig sten. Hit drogs Otilia af sitt vemod, sin i botten af hjertat begrafna smärta, och här fann hon Elisa, bittert gråtande. Ett qval, grymt och oerhördt, bemäktigade sig Otilia. En stråle af förfärlig fruktan slog ned öfver hela hennes själ. Hon tryckte Elisa ömt till sitt hjerta, till detta hjerta som var ett verkligt modershjerta, som unnat henne så mycket, som velat gifva henne allt, och som nu — — hade nästan intet att gifva — mindre än intet. Ett varmt hjerta som blifvit ljumt, är en ros utan ett enda blad, en dag utan sol, ett lif utan anda.

— Hvarför gråter du, min Elisa? — frågade Otilia — Säg, förtro dig till mig! O, jag har ett hjerta som — — som ömmar för dig, om någonsin för någon. Öppna ditt hjerta för mig, nedlägg din sorg hos mig. Tvenne förmå ofta bära hvad som den ena dignar utaf.

Elisa tvekade ett ögonblick, men, kastande det ena qvalet alldeles åt sidan, ryckte hon fram med det andra som var bittert och grämande.

— O, goda, moderliga vän! — sade Elisa — Huru skall jag kunna göra dig begriplig den smärta som tär mig för — — — för mamma, för min rätta moder! Jag vill icke visa dig de bref som jag nu ofta mottager från henne. Jag vill det icke, emedan jag lofvat henne det, men jag förgås af sorg att höra hennes klagan. Hon saknar det nödvändiga, hon saknar mig, sitt *enda* barn, det enda som kanske kunde trösta henne öfver de många motgångar som mött henne, och jag, arma, eländiga barn! *jag,* som hittills tyckt mig någorlunda kunna, hvad menniskan först och mest bör befliita sig om: skilja rätt från orätt, — — — jag vet nu i detta ögonblick, vid Gud som ser och hör min tvekan, jag *vet icke* om jag gör rätt när jag går till henne, rätt om jag dröjer här. Gud må veta att jag vill trösta henne, men hvarmed skall det ske? O, om jag trodde att kärlek och ord från hjertat det förmådde! Men ach! Det är som skulle detta icke egentligen vara hvad hon älskade. Det är som vore det endast materiel hjelp och tröst hon behöfde, och hvar vill jag finna den? Om jag går till henne, så ökar jag ju hennes dagliga utgifter, ty icke kan mitt lilla handarbete fylla någon brist, som icke min vistelse gjorde tvärtom kännbarare. Här, hos mamma, har jag något kunnat bespara och skicka henne, Gud må veta att det ofta varit på *bekostnad* af mången bitter känsla, ty nog såg jag att du, goda, älskade mamma, tyckte mig vara både snål, egensinnig och otacksam, när jag begärde

kontant valuta för hvad du så godhetsfullt ville skänka mig till den der balen, och nog märkte jag här om dagen — fortfor hon med mera afbruten röst — huru Hugo och de andra tyckte mig vara ganska hårdhjertad och njugg, när alla gåfvo till den fattiga, sjuka hustrun med de många barnen, alla — utom jag, ty jag hade *intet.* Och nog skar det in i hjertat, när Cecilia sade: "Man *har,* när man *vill,*" och lånade flera riksdaler af Hugo — "Du kan ju göra så med," och Hugo halfskrattande framräckte sin plånbok, sägande: "Se der, på års-credit!" men jag ändå nödgades svara: "Nej tack! jag har icke råd dertill." Hugo och Cecilia vexlade en blick! O, mamma, det kan finnas dolkstygn i en blick — — en enda blick.

— Jo jo! — svarade Otilia och blandade heta tårar med Elisas. Men Otilias hjerta var då aldrig den dörr som en lidande förgäfves klappade på. Inom några ögonblick voro Elisas tårar aftorkade, och det beslutadt och beramadt att Elisa genast, med omgående post, skulle skrifva till sin moder, hvars usla, flerfaldiga bref Elisa gifvit den vackraste möjliga färg, skrifva till henne och bedja henne, såsom hon så ofta tillbjudit sig, att en viss dag i den kommande veckan möta henne i den lilla staden Y., dit Otilia sjelf eller Laura skulle föra Elisa, utrustad med allt upptänkligt som Otilia kunde umbära, och som kunde göra den stackars Frun gagn eller nöje. Elisa fick då på en kort tid åtminstone se

huru det förhöll sig med henne. Otilia ville icke med ett enda ord vidröra den omständigheten att Elisas moder med en rätt vacker pension och 100 R:dr B:co årligen af Otilia, borde kunna berga sig temligen väl, men Otilia visste nog, att hade hon samkat på sig skulder, och dessutom icke var hushållsaktig och omtänksam, så räckte icke dubbelt af hvad hon egde.

Elisa var verkligen glad, glad att få uppfylla en skyldighet som tyngde på hennes samvete, glad att få komma bort på några dagar eller ett par veckor; ty, till Lidas "brudtåg," som Elisa ungdomsgladt alltid kallade denna sin väns lycksalighets-dag, då ville hon *nödvändigt* åter vara hemma. Så var det nu beslutadt, och som Elisa var fullt säker om ett jakande svar af modren, rustade hon sig till sin resa med fullt allvar.

Laura, inseende att Otilia ogerna skulle råka denna sin vidriga svägerska, tillbjöd sig att ledsaga Elisa på halfva vägen till Y., der modren skulle möta, och Otilia, ja till och med Elisa voro dermed hemligen ganska nöjda. Otilia hade aldrig kunnat fördraga denna Fru, och Elisa var väl okunnig om detta, men kände en stor fruktan att hennes moder skulle på något sätt stöta hennes älskade välgörarinna, en fruktan som moderns tanklösa och hjertlösa bref väckt hos den finkänsliga dottren.

Lida kände, midt i sin sol-glädje, en skugga af sorg öfver att skola skiljas på denna tid från vänninnan.

Hugo brydde sig icke om alltsamman, hjelpte vid afresan Elisa upp i vagnen — det var allt — och sade sedan Laura och Elisa redan voro ur sigte:

— Kommer hon igen, eller skall hon stanna der borta hos sin mor?

Med bortvändt ansigte svarade Otilia:

— Hon kommer åter.

Men Hugo var redan borta, utan att afvakta svaret. Han skulle rida till Nolsjö.

FEMTE LÅSNINGEN.

Quiconque n'a pas de caractère, n'est pas un homme, c'est une chose.

CHAMPFORT.

Och nu göra äfven vi andra en utflygt, det kunna vi behöfva. Vi följa den goda, renhjertade, lugna och lyckliga Laura, och den goda, renhjertade, hvarken lugna eller lyckliga Elisa, fast hon redan hade nog qvinnomakt öfver sig, att se ut som båda delarne.

— Hvilket herrligt guda-väder! — sade Laura, när de åkt en liten stund. — Det är ljufligt att resa denna tid på året. Du skall icke tro att denna lilla färd var en uppoffring af mig, helst nu, sedan jag har det förhexade tornet färdigt; jag gör den ganska gerna. Otilia hade icke mått väl utaf att resa i dam och värma, och derefter aftonkyla, då jag åter tycker att det just är mig ett nöje, att åka så här,

ut åt trakter som jag aldrig sett tillförne, ty jag har aldrig varit i Y.

Elisa tackade den goda tanten hjertligen, och var så glad att denna icke kände en plåga af denna lilla resa, som hon så alldeles gjorde för Elisas skuld. De hade förfärligt trångt i vagnen, men ingen af dem klagade deröfver. Laura hade sjelf packat in uti den, liknöjd om ringaste rum för sina fötter, ben och knän, och Elisa, ytterst tacksam för hvar korg, hvar påse, kruka och bundt, hade gerna för dessa stått bakpå, om det kommit derpå an.

Mot aftonen sade likväl Laura, när de hunnit den sköna men backiga vägen, en half mil norr om Y.:

— Vet du, Elisa, jag tror vi gå en bit, räta på våra krumpna knän, se oss om i denna vackra trakt, och spara litet på hästarne.

Elisa var med om allt. Hennes lilla motsägelseanda, som förr ofta nog användes mot den goda Laura, var nu så alldeles försvunnen, icke på denna resa allenast, utan efter hand, man kunde icke säga sedan när, men goda englar togo nog reda derpå, ty äfven detta hade Elisa tyst kämpat sig till. De gingo nu arm i arm, pratande och skämtande, och då och då plockande ett moget hallon, som de meränsdels gåfvo hvarandra. När de vandrat så här en liten stund, kom med raska steg, vägen framåt, en äldre herre emot dem. Han var mager och något gulblek; mörka, genomträngande ögon, skuggade af kolsvarta ögonbryn, föreföllo, till en bör-

jan något skarpa och ingripande, men ett godt, mildt drag omkring en ännu vacker mund med friska, hvita tänder, gaf ansigtet denna blandning af själfullhet och hjertlighet, som förenade utgöra hvad vi helst söka i hvarje mennisko-anlete. Der bara godhet, utan uttryck af något annat, ligger och solar sig, der anar man stor själsbrist, men der qvickhet, utan godhet, blixtrar, der anar man lätt vacance på hjerta. Här tycktes finnas både det ena och det andra. Gråsprängdt hår låg icke särdeles konstmessigt öfver en höghvälfd panna, näsan (efter vi just, alldeles emot vår vana, kommit att blifva ämbets-målare) satt alldeles som den bör, enligt Linnea borealis *), d. v. s. midt i ansigtet, men var rak och ädel, fast snuset som den innehöll var af vanlig snus-couleur, alldeles som hans långa rock och dito underplagg. Hans cachette af grönt saffian, stack så blåaktig utaf emot den saftgröna naturen, och den hvita skjortkragen mot den bruna kinden. Rocken hängde öppen, vest och halsduk voro ytterst fina och propra, men icke särdeles moderna, stöflorne voro dammiga, såsom efter en lång färd till fots, och käppen ganska tjock, försedd med ett utmärkt vackert hundhufvud i elfenben, till krycka. När han kom på behörigt afstånd, aftog han cachetten, och helsade, så som man brukar på landet, äfven om man aldrig sett hvarandra. Just när den okände herrn skulle passera, hoppade Elisa

*) Den vittra Upsaliensiska nb., der Baron L. D. G–r afhandlat näsan.

öfver diket, för att på andra sidan taga några hallon, som lyste så röda, men råkade i sjelfva skuttet att tappa sin handske, hvilken hon höll lös i handen; och som diket egentligen bestod af en liten klar, strid bäck, flöt den ljusgula handsken genast ifrån henne, under hennes ovilkorliga utrop: "Aj! min nya handske!"

Mycket lugnt gick den okände tvärt öfver vägen, men med dessa långa, manliga steg, i hvilka ligger ett förborgadt språng, och inom ett par secunder stod han hållande den drypande handsken på sitt hundhufvud. Nu hoppade Elisa tillbaka och skyndade att möta den okände, för att mottaga sin handske och tacka för hjelpen härmed; men nu begaf det sig att handsken var mycket våt, och i vagnen hade Elisa lemnat sin näsduk. Laura hade fläckat sin med hallon. Ett ögonblick stod man villrådig och såg på hvarandra, men ändtligen tog den främmande upp en stor ny silkesnäsduk, undvek de snusiga partierne och klappade in handsken i de alldeles rena. Elisa bara neg, Laura sade några artiga tacksägelseord, och herrn bockade sig. Men nu tyckte han väl att han varit så artig att han åtminstone, utan att kallas påflugen, kunde adressera sig till damerna.

— Det är en herrlig trakt — sade han, och vände om sin kosa, följande fruntimren på deras.

— Mycket vacker — svarade Laura. — Min Herre är säkert egare till någon af dessa vackra egendomar som här synas nere i dalgången.

— Nej — svarade den okände litet förvånad — jag är resande, men trodde att damerna voro innevånare af något bland dessa små paradis.

— Vi äro äfven resande — svarade Laura — fast vi promenera litet på denna vackra afton.

— Men jag ser ingen vagn — anmärkte den okände.

— Den kommer efter — genmälte Laura — jag hör honom i backarne.

— Och herrskapet ämna sig? — frågade herrn, och stor nyfikenhet tycktes ligga i frågan.

— Till Y. för i afton — svarade Laura. — Min unga slägting skall der möta en nära anförvandt.

— Åh! — sade främlingen, gladt förvånad — en moder kanske?

— Ja visst — svarade Laura och såg på frågaren, men han tog en uppsyn som hade han blott tillfälligtvis gissat. Men nu kom vagnen, och nu hjelpte han fruntimren artigt upp i den, tog ett hastigt afsked af dem — "alldeles för likgiltigt" — tyckte Laura, och — — hvar och en tog sin kosa, och vagnen rullade åter med stark fart nedför backarne som bära till Y.

— Det var ett vackert utseende på den herrn — sade Elisa efter en lång paus.

— Ett vackert! — utropade Laura skrattande — Min söta Elisa, Gud vet hvar du ibland ser *vackra* saker.

— Ja — svarade Elisa leende — jag har nog ofta

märkt det: min måttstock på *vackert* måste ej vara uppdelad som andras. Mången gång finner jag en menniska, en blomma, ett landskap, en insect, ja, mången tanke-bild, vacker, talande till min själ, väckande genklang der — — — som andra kalla ful och osmaklig. Jag vet icke om detta är fel hos mig eller hos andra, men det vet jag, att mången njutning har jag af detta, som andra måste sakna, ty sällan nog finner jag fult, *det* som de i sin fulländade goda smak finna vackert. Således är jag dock rikare än dessa, om de än äro mera finsmakade. Denna herrn tyckte jag var vacker, på *mitt sätt*, d. v. s. jag tyckte att jag ville gerna se på honom, *se* honom tala, *höra* honom tala, tala med honom till och med, ty det är omöjligt att det uttryck som lyste fram i hvarje hans drag, kan ljuga; och jag påstår att den herrn har både hjerta och själ, och mycket godt i båda delarne, samt mycket vetande under sin gråhande hjessa.

— Du är helt förtjust åt vårt möte — genmälte Laura, allt jemnt skrattande. — Det är ändå rätt småroligt att hafva sina små res-äfventyr, och detta var just ett af de allra näpnaste. Hör nu hur väl det låter: jag tager en viss roman-författande pensel, och doppar i dess grannaste burkar; hör bara: "Tvenne unga fruntimmer, hvaraf den ena var en tjusande brunette, och den andra en smäktande blondine, den ena en ros i sin knoppning, den andra — — i sin fulla fägring, båda *smakfullt* klädda i vackra, ele-

ganta sits-klädningar, den ena i grönt, den andra i gult, och med väl och rikt broderade tyllkragar, och med sköna cylinder-ur, hängande i dyrbara kedjor, samt på hufvudet *hvar sin* "smakfulla" hatt af tjockt och ädelt siden, och små gentila, alldeles gudomliga, bruna siden-"tygkänger" — promenerande i de förtjusande, leende, herrligt sköna "nedförsbackarne" vid Y. Den yngsta damen, lätt som en sefir, och med rörelser lånade af den yngsta af gracerna, hoppar öfver diket, för att — — — få ett par *smakfulla,* svällande hallon; men hennes lilla nya, gentila, eleganta, ljusgula fransyska glacé-handske faller — — — bums i kanalen, och ligger och flyter så *smakfullt,* och med ett underbart, förtrollande behag. Då framstörtar hastigt en ung man, elegant och smakfullt klädd i "hvita underkläder" och — — —

— Nej, min söta tante — afbröt Elisa skrattande — de voro då åtminstone icke synliga, ty i mina ögon voro de bruna eller grå.

— Åh ja, det vet jag nog — återtog Laura — men det *låtér så bra,* och som han såg försigtig, klok och välklädd ut, vill jag hålla ett godt vad, att — —

— Nej, kära tante — inföll Elisa i fullt skratt — tala nu intet mera om herrn och hans *smakfulla* fyfyer, hvarken de synliga eller osynliga, och låt mig för all del slippa, att när jag kommer hem tillbaka, få min *goda smak* igen på smörgås, ty börjar herrskapet att bry mig för en herre på landsvägen, så känner jag på mig att det tar *aldrig* slut, utan att

det blir ett thema som kommer att varieras i oändlighet.

Laura lofvade skrattande, och nu körde de in genom tullporten. Men nu var all skrattlust för Elisa borta. Hennes hjerta började slå så förfärligt; hon kunde ej reda en enda tanka, och mörkt blef det för hennes ögon, och stjernor blänkte i mörkret och försvunno, och hon var likblek och nästan halfdånad, när Laura och betjenten hjelpte henne ur vagnen vid gästgifvaregården.

— Var vid godt mod, mitt kära, goda barn — sade Laura — Du är en så hjertans god flicka, att din moder skall blifva så glad att få se dig. Kom, stöd dig på mig! Aldrig såg jag den kloka, förståndiga, starka Elisa vara en sådan liten svag stackare! Du darrar ju som ett asplöf, mitt kära barn!

Och Laura slog sin arm omkring Elisa, och mera bar än ledde henne in genom en lång gång, som ledde till gästrummen.

— Är här en Fru W** hitkommen? — frågade Laura pigan som följde dem.

— Jag vet verkligen intet det — svarade denna — Här äro många resande, både fruar och herrar.

— Gå då ut, min lilla jungfru — sade Laura, när de ändtligen hunnit till de rum som anvisades dem — och fråga *noga* efter om Fru W** eller Directeur F. äro hitkomna, och hvar de bo.

Jungfrun gick och lemnade Elisa i ett tillstånd af namnlös oro. Laura gaf henne vatten, tvang henne

att taga några droppar, och föreställde henne det enkla och simpla af detta möte, som förr eller senare skulle ega rum, och som, i Lauras tycke, icke innebar annat än litet glädje för så väl moder som dotter. Men ach, huru kan väl en annan genomskåda ett hjerta! Der finns så många labyrinth-lika gångar, att icke ens den som känner det slå inom eget bröst, kan reda dem; huru då en annan? Detta tänkte Elisa nästan, men var icke dess mindre tacksam för den innerligen goda Lauras välmening, och började äfven följa hennes råd, att samla allt mod, allt lugn och all fattning som var möjlig; och Elisa hade mycket af dessa dyrbara håfvor i sitt våld.

— Ja, de äro komna! — bjefsade pigan fram, under det hon stack in hufvudet genom dörren.

— Ja, så kom in, och följ oss dit Fru W** bor — ropade Laura, men snärtan var redan sin kos.

— Ach, — sade Laura förtretad — om jag har en deciderad och particulier afsky för någon särskild djursort, utom grodor, ödlor, spindlar och hästflugor, så är det för gästgifvare-pigor!

Hon gick utom dörren i förstugan och ropade, hälften skrattande, hälften ond: "Jungfru! jungfru!" men ingen svarade. Slutligen traverserades den långa smala gången längst bort i fonden, af en blåsvart köks-björn, som med en både hes och gäll röst ropade i trappan:

— Anette! Anette! Det ropas på henne i numro fyra! — Och Anette kom.

— Min söta vän — apostroferade henne Laura — hon sade oss väl att det herrskapet voro komna, men brydde sig icke om att säga oss hvar de bodde.

— Ja, jag tänkte komma igen på eviga minuten — jamade Anette.

Laura funderade ett ögonblick om man skulle avertera Fru W**, eller, som hon inom sig kallade det, "flyga på henne oförberedd," men båda dessa chancer hade sina sidor. Att skicka bud till Elisas moder, lät som ville man att hon skulle komma till dem, och här var nödigt att iakttaga största möjliga grannlagenhet.

— Skola vi gå, eller skicka bud till din mamma att vi komma, Elisa lilla? — sade Laura.

— Vi gå — svarade Elisa, och de följdes åt, företrädda af Anette.

Nu darrade Elisa icke mera, utan kände en verklig glädje och längtan af att se den i åtta år osedda modren. Anette förde dem i en helt annan del af huset, trappa upp och trappa ned, och slutligen öppnade hon en dörr, sägande:

— Var så goda och stig in här.

De gingo genom ett yttre rum, der herrkläder och effecter ordentligt voro uppstädade, och när de kommo till det inre rummet, sågo de en Fru som lutade sig ut genom det öppna fönstret, och icke hörde deras inkommande, emedan det körde friskt på gatan utanföre. Frun höll en bok i handen. Elisa

sprang fram, slog armarne om henne och ropade innerligen och barnsligt glad:

— Nu ser mamma efter sin Elisa, och här är hon!

Frun blef fasligt rädd, slog omkring sig och ropade, alldeles utom sig:

— Hvad är det! Hvad är det! — Hvem kommer så burdus och skrämmer mig?

— Det är Elisa, din egen dotter ser du väl — kära Anne-Cathrine — sade Laura helt matt.

Elisa stod alldeles stum.

— Ja kors, det är det — sade Frun — nu ser jag det! Jag blef så rädd, så rädd! God dag, mitt kära barn!

Och nu slöt modren dottren i sin famn, och både moder och dotter kände för ett ögonblick det oupplösliga band, som naturen dock knutit — trots alla andra förhållanden knutit — mellan modren och barnet. Elisa smälte i milda, vemodiga tårar, och äfven Frun fällde några dylika, framkomna, henne sjelf alldeles ovetande, ty hon var på en gång mycket häftig och mycket kall, tvenne besynnerliga contraster, som dock hos henne förenades.

Sedan helsade hon på Laura, litet snäft kanske, ty aldrig någonsin hade någon harmonie egt rum mellan denna Fru och hennes mans hela slägt. Hon frågade likväl artigt efter Otilia, beklagade att Laura haft "så mycket besvär" för hennes dotters skuld, ropade på jungfrun och bad henne skaffa in thé, och såg sedan litet på Elisa som satt der så hjer-

tans god, så inom sig önskande, att modren måtte tycka om henne, och hålla utaf henne. Hon bara smålog, såg på sin mamma, och tog hennes hand och höll den i sin.

— Nu skall jag väl se på dig, min kära Elisa, — sade Frun — se om jag känner igen dina drag, sedan du var barn. Åh jo! intet skulle jag just känt dig bland en hop andra, men när jag vet det, så ser jag att du är dig lik.

— Ach, jag tycker att jag ändå skulle känt igen mamma bland tusende! — svarade Elisa hjertligt.

— Ja ja! — återtog Frun — Det är helt annat: Du har blifvit stor, ifrån att vara barn, på denna långa tid och jag är mig väl temligen lik, eller huru, cousine Laura? Man påstår åtminstone att jag åldras obetydligt.

— Jag minns cousine så litet — sade Laura, som var missnöjd inom sig — men cousine ser ju rätt ung ut, för att vara fyrtisju år.

— Fyrtisex — jag ber! — sade Frun.

— Ja så, nå ja, lika godt — genmälte Laura — Men hvar har *du* (ty jag står ej ut med detta cousinerande) gjort utaf din beskedliga Directeur, som lånar både sig sjelf och equipage till en så lång resa?

— Ach jo, han gick ut, skulle spatsera och se sig litet om, ty han har ej varit i denna staden på många Herrans år. Ja, det är en ärans man! Gud vet hvad det blifvit utaf mig, om han icke varit, ty få äro väl

så öfverlemnade åt sig sjelfva, som jag det är, och alltid varit, allt sedan min salig W** dog.

Laura svarade intet, icke heller Elisa, och Frun fortfor att rosa och berömma Directeuren, och Laura kände inom sig en stickande, plågsam oro, att förhållandet mellan Frun och Directeuren kunde vara af den dåliga sorten, en förmodan som hennes uppförande i fordna dagar väl kunnat gifva anledning till, och Laura rådslog inom sig huruvida hon icke — om hon af det ringaste kunde sluta till något sådant — borde taga Elisa directe med sig hem. Laura hade just en pinsam stund, under det att Frun, ytterligare lofordande Directeuren, städade i ordning thébordet, biträdd af Elisas små darrande händer, mönstrade Elisa än en gång, berömde snitten på hennes kläder och hennes "oändeligen vackra hatt," tyckte att Elisa vuxit till sig, ju mera hon såg på henne.

Innerligen glad för detta — hvilket Elisa mera ansåg som ett bevis på moderskärlek, än verklighet — kysste hon modrens händer och sade:

— Ach ja, om mamma ville tycka om mig! det skulle vara mig en hjertans glädje. Jag tycker så mycket om mamma. Mamma är en helt vacker fru, eller hur, lilla goda tante Laura?

— Åh jo! — sade Laura, godt skrattande, och kännande i luften att hon med detta jakande gjorde både moder och dotter glada.

— Ja, alla menniskor äro så goda och säger det

— svarade Frun — och vår Directeur, han kan aldrig nog förundra sig öfver, att jag kan hafva en fullväxt dotter, som skrifver så allvarsamma och förståndiga bref.

— Ja, då vet han väl icke hur gammal du är — sade Laura — eller när du blef enka, ty annars tycker jag, han skulle väl bepripa det.

— Ja — sade Frun — se han tycker alltid, att jag ser ut som en tretti års menniska, det är saken.

— Det är fasligt dumt af honom — sade Laura så matt, och så harmsen inom sig, fast hon, för Elisas skuld, gjorde allt, för att dölja denna sinnesstämning som, när den påkom, var Lauras allra sämsta.

— Tyst! — sade Frun och lyssnade — Nu känner jag igen hans gång. Nu kommer Directeuren; nu skola vi dricka thé.

"Nå i Guds namn! — tänkte Laura — "nu skall jag väl spärra upp ögon och öron och alla sinnen, för att se och höra om det är som jag fruktar; ty — — — sannerligen tager jag icke då Elisa med mig hem! Det får bli' på *min* risque och för min räkning — — men jag lemnar henne *aldrig* här, om jag *tycker* något.

Nu stängde en betjent dörren till andra rummet, och efter en tio minuter öppnades den åter, och — — — "Handsk-herrn," såsom Laura redan namnat honom, inkom, alldeles i sin samma kostym, fast med blanka, putsade stöflor.

— Ah! — sade både Laura och Elisa, och herrn log på ett fint och behagligt sätt.

— Ja, min goda Fru W** — sade han — här är ingen presentation af nöden, ty den har jag gjort sjelf, här uppe i backarne, en fjerdingsväg norr om staden. — Och sedan han helsat på Laura och Elisa, samt kysst dem begge på hand, talade han qvickt och naïvt om deras lilla äfventyr, med handske och allt, och Laura kände sig helt väl till mods, sedan denne man kom in och "renade luften," såsom hon sedan ofta yttrade sig till Otilia.

Elisa var litet förlägen — egentligen för Laura, som gjorde ett par små omärkliga, men godt spefulla miner åt henne, ungefär uttryckande: "Se här har du din Celadon!" Och Celadonen var en högst treflig menniska, och Laura var icke i stånd att upptäcka minsta skymt af "elände," såsom hon kallat det i sitt sinne, utan måste medgifva för sig, att om frun med sitt meningslösa prat kunnat gifva henne anledning förmoda något uselt och ondt förhållande, så var omkring Directeuren en atmosfer af *godt* och *hederligt, klokt* och *förnuftigt,* just Lauras alla kardinaldygder, som hon i sitt sinne alltid satte inom glas och ram.

Aftonen var ganska treflig. Frun besörjde om aftonmåltiden, och Elisa hade ingalunda misstagit sig, när hon sade sig genast kunna se, att Directeuren var en bildad och högst angenäm man, hvars umgänge hade något lärorikt och underhållande, något

lifligt och intressefullt, som så sällan träffas på. Laura föresatte sig dock att sätta honom på ett af sina små finaste prof, en gång när Frun var ute för sina matbestyr.

— Tycker Directeuren — sade hon — att Elisa liknar sin mamma något?

— Åh ja, — svarade han — det finns en likhet i dragen, oaktadt en fullkomlig olikhet i uttryck, och dessutom den stora skilnaden i ålder mellan sexton och fyrtifem år.

— Åh hå! — tänkte Laura, men som Elisa äfven var frånvarande, ryckte hon närmare: — Nå, men hur har det då kunnat förundra herr Directeuren att min cousine hade en så stor dotter?

— *Det* har visst aldrig förundrat mig — svarade han fint leende — men att hon hade en så tänkande och allvarlig, så finkänslig och intellectuelt väl utbildad dotter, som denna dotters bref bevittna, se det har *någon gång* litet förvånat mig, helst när den unga personen ej är mer än sexton år.

— Jo, sjutton nästan — sade Laura.

— Så-å! — genmälte Directeuren leende — Jo jo! min värda hyresgäst säger ofta, och helst om ålder, som Paulus: "en mindre," — troligen af bristande minne på äldre dagar.

Och nu — tänkte Laura — får det gå hur det vill. Hon såg sig om, hon var alldeles allena med Directeuren, och, vågande coupen, sade hon hastigt, ja — nästan med skenande ord:

— Värdaste herre! Jag tror mig icke begå ett misstag, när jag anlitar eder rättskänsla, att vid alla möjliga tillfällen, under denna *korta tid* — ty om fjorton dagar *måste* Elisa återvända — företräda en god faders eller slägtinges ställe hos detta unga, för första gången utsläppta barn. Det tyckes visst som en dotter aldrig kunde vara i bättre händer, än en moders, men vår cousine har så olika åsigter mot våra — Lagmanskan W**s och mina, och flickan är uppfostrad i dessa, och — — — och — —

— Och jag förstår min värdaste Fröken fullkomligen — svarade Directeuren — och skall försöka besvara förtroendet på allra bästa sätt.

Under detta sista lilla tal, voro både Frun och Elisa åter inkomna.

— Hvilket förtroende? — frågade Frun — Hvad är det för förtroende?

— Att återföra vår lilla Fröken hit, om fjorton dagar, — bland annat — svarade Directeuren, som hvarken ville bekänna kort eller draga strå.

— Nej, det vill jag nu aldrig höra talas om — sade Frun — Har jag nu en gång fått Elisa i mina klor, nog vill jag behålla henne en längre tid åtminstone. Det är väl intet mer än rätt och billigt. Borgmästarinnan och gamla Prostinnan ha nog ofta undrat på, att jag aldrig fick se min dotter, och många flera äfven — tillade hon litet harmfullt — och ni äfven herr Directeur, är det intet sannt?

Elisa stod helt stum, ängslig och förvånad, ty, enligt all öfverenskommelse, skulle hon vara tillbaka några dagar före Lidas bröllop. Och skulle nu detta icke ske! Skulle hon icke få se sin enda vän, på dennas himlafärd, och himladag! Det var en ryslig tanka.

Directeuren hade snusat, Directeuren hade mycket väl torkat bort snuset, Directeuren hade öppnat munnen för att svara Frun på hennes vädjan till honom, men än teg han. Ändtligen sade han, med eftertryck på hvarje ord:

— Min goda Fru W**! — Jag har *aldrig* undrat, *aldrig* förenat mig med Borgmästarinnan och gamla Prostinnan i att expectorera mig öfver att Fröken stannade i ett hus der hon är uppfödd, bland menniskor som tyckas så väl vårdat henne, och icke med sin närvaro ökade min bästa Frus många utgifter, *når* hon har ett annat godt hem. Men jag har *önskat,* önskat för min Frus skuld, önskat för min egen, att någon gång få göra denna kära dotters bekantskap, och *derför* gjort det lilla jag kunnat, för att befordra detta. Och mitt löfte har jag *en gång* gifvit att om fjorton dagar åter öfverlemna Fröken i hennes slägtingars händer, och dervid står jag, så vida icke alla parter blefve ense om annat.

Frun gjorde väl en hop, dels opassande, dels oförnuftiga, dels ologiska, om man så kan säga, invändningar; men det blef dock dervid, och man kom be-

stämdt öfverens, att man fjorton dagar derefter skulle mötas, alldeles på samma sätt som nu.

Med temligen lättadt sinne — hvartill Directeuren helt och hållet bidragit — skiljdes Laura från Elisa, den kommande morgonen och Elisa sökte i skratt och skämt förvandla ett par små klara tårar, som ville göra sig rum när hon skiljdes från Laura, och såg henne återvända till sitt hem.

— Helsa, helsa alla! — voro hennes sista ord, och så fort Lauras vagn sattes i rörelse, uppstego moder och dotter i Directeurens, som var så fullproppad med alla Élisas effecter — och alla presenter från Otilia till hennes svägerska, att Directeuren — — fick sitta på kusksätet, ehuru vagnen var stor och rymlig. Elisa skämdes riktigt för detta, tyckte till och med att det var ledsamt, och hade proponerat att taga en serskild skjutskärra för all denna bråte; men Directeuren ville det icke, och Frun knuffade sin dotter, gång på gång, sakta sägande:

— Åh, det gör ingenting, han sitter *rått bra* på kusksätet. Det far han intet illa utaf. Krukorna kunde gå sönder på en sådan der skjutskärra. Låt det bara vara som det är.

Hon visade mera snålhet än tacksamhet för dessa Elisas medhafda effecter. Resan gick mycket fort och väl, men var icke särdeles rolig. Man färdades

genom vackra, behagliga trakter, men Elisa fick litet eller intet se deraf, ty hennes mamma ville ej att sufletten skulle slås ned, för att ej hennes *nya hatt*, som hon tusen gånger ångrade, att hon någonsin tagit på "denna infama damm-resa" skulle blifva dammig och urblekt. Dessutom fordrade modren hela dottrens uppmärksamhet för en otalig mängd af små sqvallerberättelser från den lilla staden Z. der modren bodde, och der man således skulle hamna, och på hvilken Elisa i förväg fick en så noga beskrifning, men från en så ful och obehaglig sida; ty bland hela stadens lilla personal fanns nästan ingen som den goda Frun icke mer, eller mindre, framställde på dess allra fulaste sida. Alla voro de mer eller mindre förargeliga, snåla, elaka, afundsjuka, sqvalleraktiga, småaktiga (ett ord som *de små* sjelfva oftast begagna), satte ihop historier, skrattade åt folk och förtalade dem.

Någon gång räckte Directeuren sig in åt vagnen, och pekade med sin käpp åt höger eller venster, för att göra Elisa uppmärksam på något vackert eller annars märkvärdigt ställe, och bifogade då ofta sin påpekning med reflexioner och underrättelser, fulla af sakkännedom och intresse, och som Elisa så innerligen gerna hade afhört, om hon *fått* för sin mamma, men under hela tiden satt då denna och små-knuffade Elisa, sakta sägande:

— Ach, hvad han är ledsam med sitt prat! Hvad

kan det intressera oss om hans gamla Fylkes-kungar ha hållit strider här eller intet, och om här varit kloster i hedenhös, eller ej! Sådant är dessutom bara lösa suppositioner; svara nu intet, så slippa vi höra det.

Elisa suckade och teg. Resan fortgick i godt enahanda, men i mycket damm och gruflig värma.

SJETTE LÅSNINGEN.

På vår vackra jord finnas orter och ställen så behagliga, så lockande och inbjudande, att de just tyckas säga till oss: "Kom och bo, och lef och trifs här!"

— — — — w.

Mot aftonen hunno de resande sin bestämmelse. Staden var af de rätt små, och — såsom liggande något åt sidan, ur de vanliga stråkvägarne — hade den litet mindre följt med sin tid, än de flesta af våra öfriga små provins-städer. Dess omgifningar voro så oändligen vackra och behagliga. Små täcka landtställen, löfskog, klara insjöar med höga, löfrika stränder, och en bred vacker å, som slingrade sig genom sjelfva staden, gåfvo åt det hela något så trefligt och inbjudande, att man tyckte sig vara midt i en idyll, när man reste in i den lilla landtliga men välbygda staden, hvars alla hus voro försedda med större och mindre trädgårdar, serdeles väl underhållna och skötta.

— Ach, hvad här är innerligen vackert och trefligt! — utropade Elisa, när de vände in på den första gatan och körde förbi den vackra, under höga, lummiga träd belägna kyrkan, för att komma till torget. Allt som man färdades fram, utfor Elisa i beundran öfver den lilla vackra staden, och detta med en viss förvåning, ty i modrens hela beskrifning om staden hade ej inflytit ett enda ord till dess fördel. När hon händelsevis kom att kasta blicken upp på kusksätet, satt Directeuren med pannan hvilande i handen, och alldeles vänd inåt vagnen, samt besvarande med ett, det allra välvilligaste och mildaste leende, detta Elisas utrop.

— Ja — sade Elisa, som märkte att hennes bifall gladde en man som hon redan gerna ville kalla sin vän — aldrig såg jag en trefligare liten stad. Jag har väl icke sett så många, och alltid haft liten prevention för småstäder, men här kunde man vilja både lefva och dö.

Luftandarne jublade, ja, de sjöngo en chor uppe i höjden, ty en deras älsklings, af år och sorger nedtryckta hjerta vidgade sig åter för en ljuf, mild sommarflägt af ungdom och behagliga intryck. Och nu höll man vid porten af ett stort, hvitmåladt hus, med gröna fönsterluckor, och en vacker stentrappa, försedd med soffor och ett prydligt galler af jern. Directeuren makade sig ned af kusksätet; han hoppade visst icke i ett skutt som unga Hugo, men

han knarkade och trefvade dock icke, seende sig för, och hållande sig med båda händer, utan tog ett enda kraftigt tag, och två manliga steg, och stod sedan vid vagnsdörren, välkomnande sina gäster.

— Ja, nu äro vi då ändteligen framme! — sade Frun — var så innerligen god och ropa på Beata! den tossan måtte väl vara tillstädes, annars skall hon få sina fiskar blötta, det lofvar jag, och nu skrek Frun sjelf: — Beata! Beata! Beata!

— Söta mamma — sade Elisa — kunna vi ej stiga ur vagnen, och sedan skicka ned Beata för att plocka ur sakerne?

— Nej, visst intet — genmälte Frun — du vet intet hvad Beata är för ett odrägligt, slarfvigt, vårdslöst ting; hon skulle bara slå sönder och tappa hälften. Nej, jag tackar! packa ur vagnen vill jag göra *sjelf*, och du kan hjelpa mig att bära upp, du och Beata.

Elisa, vand vid den förnäma uppassningen på Fagervik, rodnade litet åt tankan att *packa* och *bära* ute på öppen gata, men höll förträfflig mine, och sade:

— Mycket gerna, mamma lilla!

Men nu kom Directeuren tillbaka med det dråpslaget, att Beata "fanns icke." Tvenne af hans pigor voro honom deremot följaktiga, som han proponerade till hjelp vid urpackningen.

— Nej tack! — sade Frun — då hjelper jag mig sjelf. — Sakta till Elisa tillade hon: — Fy de otäc-

korna vill jag visst icke ha att göra med eller tacka för någonting. Nå för det trollet Beata! Hon skall — — minsann få — — —

— Nu måste väl damerna stiga utur vagnen — sade Directeuren, litet trött på denna scène — Sedan kan den köras in på gården, och der kan den urtömmas.

— Ja, men då vill jag sitta qvar i vagnen, för att akta krukorna i portgången — sade Frun.

— Gerna för mig — svarade Directeuren smålende, men öppnade vagnsdörren, och slog ned vagnssteget, för att hjelpa Elisa ur.

Som Elisa rätt intet visste hvilketdera modren ville: sitta qvar eller stiga ur, och som hon omöjligen kunde fördraga att längre uppehålla den artiga värden, hoppade hon ur och sade:

— Jag skall möta mamma på andra sidan.

Directeuren tillbjöd henne sin arm, sägande:

— Det behöfs sannerligen icke! Fru W** har mina båda pigor och en betjent till sin disposition, utan var nu välkommen, min lilla Fröken, i mitt ringa hus, som sällan fröjdat sig åt sådana gäster. — Och han förde henne genom en nätt tambour, in i en stor, sval och luftig samt serdeles treflig matsal, med vackra växande och väl ansade blommor i alla fönster.

När man, upphettad och trött efter en solig och dammig resa, midt under rötmånadens mest brännande dagar, och hopklämd af trång plats i en vagn

ändteligen får lemna detta lilla Orcus, för att komma i svala, luftiga och trefliga rum, så känner man en riktig försmak af himmelrike; ty, så länge vi ännu äro iklädda den jordiska hyddan, hafva dock alla förespeglingar af ett bättre, kommande lif nog mycket slägttycke med detta materiela, och kanske, om man frågar de flesta på samvetet, och de ville svara med handen på hjertat, så skulle de föredraga tankan att i mensklig form känna sig fullkomligt lyckliga, nöjda och saliga, mot *den,* att som en ande sväfva upp öfver molnen, bland stjernorna, ehuru etheriskt och behagligt detta kanske kan vara. Allfader förlåter säkert dem af sina barn, som ej mäkta tänka sig något skönare, än den jord han gifvit oss, blott vi der kunde känna oss så lyckliga, som de ännu icke fallna menniskorna det gjorde.

— Nu skola vi hafva något att läska oss med, till en början — sade Directeuren, och framgick till en skänk, der carafer med krystall-klart vatten, så kallt och friskt att det immade sig utanpå glaset, stodo bredvid en ouppdragen butelj, af den längsta och smalaste sorten, med lång, lackröd hals. Directeuren tog reda på korkskrufven, sägande:

— Jag skall sjelf vara källarmästare, så får Fru mamma derute behålla sin hjelp. — Och nu uppdrog han vinbuteljen, samt slog uti åt Elisa, som tyckte sig i hela sin lefnad aldrig smakat något bättre inom sina läppar, än detta friska glas vin och vatten.

— Skål och välkommen, min lilla hjertans Fröken

— sade Directeuren, och tryckte Elisas venstra hand med sin högra, och nu drucko de på samma gång denna nectar, ty så smakade det.

— Nu måste jag gå till mamma — sade Elisa, och Directeuren fann allt skäl häruti, samt följde henne den vackra, renskurade, fint granrisade trappan uppföre, ty Elisas moder bebodde några öfverrum i den så kallade frontispicen, då Directeuren åter, sjelf begagnade den egentliga, ganska stora våningen på undra bottnen, ehuru sjelfva stenfoten var så hög, särdeles in åt gården, att kök, tjenstfolksrum och flera visthus der befunno sig.

Directeuren följde blott till hennes moders dörr, men sade när han der lemnade henne, att han väntade båda fruntimren på thé och saft om en liten stund. Elisa inträdde till sin moder, som nu ändtligen fått upp alla sina effecter, och reda på Beata, samt nu höll på med en så besk och ond sparlakanslexa och straffpredikan för henne, att hon icke märkte Elisas ankomst. Elisa, som trodde att modrens förbittring möjligtvis skulle lägga sig, om hon bemärktes, sade:

— Här bor ju mamma ganska trefligt! — men hon blef rätt ängslig, när hon i det stället förmärkte att skrapan till Beata fick en ändå hvassare vändning, hvarföre hon slutligen vågade säga:

— Söta mamma, förlåt henne! Hon väntade oss väl intet så snart. Hon gör säkert aldrig om det mera.

— Jo, hvad hon det gör! — svarade modren — Hvar enda dag, qväll och morgon försummar hon sig och springer sin väg, och kommer *aldrig* igen, ty hon är just ett &c. &c.

"Herre Gud!" — tänkte Elisa — "Hvad mamma är olik min andra mamma!" Denna tanka hade visst redan ofta framsväfvat, men icke så bjert och redig, icke så smärtsam som nu.

— Gå du ned, eller ut till dig, jag skall nog hjelpa Hennes nåd — hviskade Elisa till Beata, när modren chasserade in i de inre rummen, med en burk i ena handen och en bundt i den andra.

— Åh ja lappri, min lilla söta Fröken — svarade Beata skrattande — det gör visst ingenting att jag får bannor. Bry sig intet om det, det frågar jag sjelf alls intet efter, det får jag beständigt, hvar evliga dag, men det går snart öfver, och då är Hennes nåd som guld så god. Välkommen, min lilla söta Fröken! Ach, hvad vi alla längtat att få se Fröken! Bara Fröken nu riktigt kunde trifvas hos oss, så att Fröken stannade här i all sin tid! — Och härvid klappade Beata, en halfgammal piga, med godt och fryntligt utseende, Elisa rätt kraftigt på armen.

Elisa smålog och besvarade ytterst vänligt hennes välkomsthelsning, samt fick en alldeles ny tanka om "den otäcka Beata."

— Ja, jag bor ju allt för bra? — sade Frun, springande fram och åter i de rätt smånätta trenne rummen, som utgjorde hennes lilla domicile. De voro

snyggt hvarken med eller utan smak meublerade, och sågo ut att kunna vara rätt trefliga, när först och främst all den bråte, som den goda Frun nu planterade här och der, öfverallt, kom bort, och sedan när det en gång blef svalt, ty nu voro alla rullgardiner högt uppdragna, alla fönster igen, luften var täppt och instängd och en qväfvande värma tyngde öfver alla sinnen.

Elisa bad att få vara sin mamma behjelplig, men det var omöjligt. Elisa visste ju alldeles icke, menade Frun, hur hon ville hafva det, men då Elisa leende anmärkte, att hon just genom praktiserande skulle lära sig det, svarade Frun litet förtrytsamt:

— Åh, du lär väl vara så förnämt och flärdfullt uppfödd, att du ej vet det ringaste att vända dina händer till annat än spela klaver, brodera och dylikt. Din hjelp lär jag icke kunna mycket påräkna.

Denna tillvitelse, både egnad Elisa och Otilia, smärtade den förra djupt, men hon sade dock med den gladaste mine hon kunde anskaffa:

— Det skall mamma icke tro. Det finns inga fruntimmers-göromål inom hus, som jag icke någon gång fått hjelpa mamma — mamma Otilia med, just för att lära mig allt sådant.

— Kära du, säg faster, som du skall, om henne, och icke mamma. — sade Frun nästan litet befallande — Det pinar mig just att höra.

Elisa teg. Nu kom thé-bud från Directeuren.

— Ach, om vi blott kunde slippa hans ledsamma

thé! — sade Frun — Men ibland är han så efterhängsen, då han ibland åter ej ger en menniska en bit mat på hela månaden.

— Men vi kunna väl icke undvika att gå ned nu — anmärkte Elisa, som inom sig innerligen längtade till detta. — Under tiden — vågade hon tillägga — kunde ju Beata städa i ordning och kanske öppna ett fönster om mamma så tyckte?

— Nej, visst icke, då få vi mygg och flugor, och *visst intet* får hon husera och rifva i alla mina saker och don, utan om vi skola ned på detta tråkiga théet, så taga vi nyckeln med.

Och nu gick man, och nu bommades dörren till med lås och regel, såsom hade det varit för stråtröfvare, och Beata stod så snopen utanför, sägande:

— Ja, derför kan det aldrig vara städigt och luftigt och trefligt hos Hennes nåd, för det får ingen göra't. Annat betror Directeuren sitt tjenstefolk.

Frun hörde ej på detta, utan nu nedgick man till sin husvärd, som mötte moder och dotter i den omtalade salen, och förde dem in i ett vackert förmak, med smak meubleradt och prydt af några få, men utmärkt vackra, och till och med dyrbara taflor, de flesta målade i olja af mästarehand. Här stod det sirliga och högst inbjudande thébordet, med allt sitt tillbehör af kallt kött, ost, ägg och bakverk, och allt det silfver som här glimmade, hviskade icke så otydligt om värdens stora och solida rikedom.

Elisa blef ombedd att vara värdinna, och, ganska

van dervid, förrättade hon sitt kall tyst och väl, som hon gjorde allt annat. Aldrig hade materiel föda smakat henne bättre. En snygg betjent och en fryntlig, alltid leende piga, utgjorde uppassningen. När man länge nog uppehållit sig vid det aptitliga thé-bordet, proponerade Elisas moder att Directeuren skulle visa hennes dotter "sina rariteter," och Elisa följde Directeuren med barnslig både nyfikenhet och glädje. Man inkom från förmaket uti en stor, vacker, uppstädad sängkammare, vid hvars genomgående den gästvänliga värden med en suck sade:

— Ja, detta rum tycker min lilla Fröken säkert vara något gammalmodigt, och för mycket talande om fordna dagar; men det står så, alldeles som min saliga moder, en herrlig Fru, lemnade det.

— Är det hennes portrait som sitter der? — frågade Elisa, qvardröjande i det något litet mörka, men särdeles trefliga och just till qvardröjande inbjudande rummet.

— Ja — svarade Directeuren kort, och stod der med armarne korslagda öfver bröstet, betraktande ett ovanligt skönt portrait af ett ungefär trettiårigt fruntimmer, i hvars rena, fina anletsdrag låg ett djup af själ och känsla. Bredvid detta portrait var ett annat af en medelålders man, tydligen måladt af samma skickliga hand, och på samma tid, hvilket man af klädedrägten kunde sluta, och hvars fullkomliga likhet med "modrens son" gjorde alla frågor onödiga. Under dessa portraiter satt ett mindre, af

en tolfårig gosse, med öppen skjortkrage, och en tam dufva på handen, samt en stor rapphöns-hund vid sidan, mellan hvilka båda vänner den unga gossen tycktes dela sin uppmärksamhet. Målningen var särdeles väl och naïvt utförd, och då Elisa leende såg på sin ledsagare, sade denne:

— Ja, så såg man ut vid tolf år, glad åt en hund och en dufva, och vid flera och fyratio får man gläda sig åt — — — det samma.

Hans öga glänste, och hela hans blick förrådde att han känt stor smärta på denna långa, ensamma mellantid.

— Nå bevars! — kom Fru W** och sade — Dröjer herrskapet här i Directeurens fulaste rum! Det må jag säga! Nej, tacka vill jag rariteterne.

Och nu gick man in i ett stort kabinett, på sidan om sängkammaren, högst väl och till och med dyrbart meubleradt och tapetseradt, samt försedt med flera höga, vackra glas-skåp, uppfyllda med allehanhanda curiosa som Directeuren i yngre år hemfört från sina många och långa, till andra verldsdelar ställda resor, och äfven mycket som han ärft af sin fader, en af de allra förnämsta deltagarne i det så kallade Ostindiska Compagniet, för hvars uppkomst, nytta och ändamål, samt slutliga förfall Directeuren klart, tydligt och intressefullt gjorde reda för Elisa, såsom vi äfven skulle hafva håg att göra det för läsaren, om vi ej voro öfvertygade att han derom känner allt det samma som vi.

Elisa var särdeles road af Directeurens beskrifningar, förklaringar, upplysningar och särskilda anecdoter om dessa, för henne nästan alldeles nya föremål; ty för den som är född och uppfödd i en landsort, kan väl litterär bildning vinnas, men det tekniska, det åskådliga af en mängd föremål, måste alltid saknas, och få äro de, som blott genom läsning eller beskrifning kunna göra sig ett riktigt och klart begrepp derom. Man må hafva hört och läst så mycket man vill om en mängd saker: när ögat för första gången faller på ett sådant föremål, utropar man dock ovilkorligt: "Hvad är detta?" och det gjorde Elisa, och hennes frågor, hennes vetande om mycket af detta, som dock slutligen framlyste, tycktes så mycket roa Directeuren, att han af glädje och tillfredsställelse såg många år yngre ut. Självfullt och lifligt var äfven hans sätt att behandla och beskrifva allt, och man kände genast att man var tillsammans med en lärd, en vetenskapsman som sett sig om öfver allt i denna verlden, med öppen själ och öppna ögon, men som dock för lärdom och vetenskaper ej försummat umgänget med menniskor och sällskapslifvet.

Det var ganska sent, ja, nästan alldeles mörkt, då Elisas moder påminde om att man behöfde hvila, och då man ändtligen sade farväl och godnatt till sin artiga värd. Elisa suckade vid uppgåendet till den långt mindre trefliga boningen hos hennes moder, men hon blef rätt gladt öfverraskad, när hon

inkom och fann att modren, under hennes eget ifriga beskådande af "rariteterne," varit uppe hos sig, vädrat och luftat, låtit städa och sätta i full ordning ganska hyggligt och trefligt.

Det är synd att säga, men vi måste bekänna att detta nästan var *det första* af modrens företag som funnit någon sympathie hos dottren, eller med ännu klarare ord: som denna tyckt om. Hon visade äfven sin hjertliga tacksamhet, och med varma, barnsliga tårar besvarade hon modrens önskan att hon måtte trifvas, och ej för mycket sakna alla de många beqvämligheter, vid hvilka hon vore vand. Elisa försäkrade och bedyrade, att äfven om det varit långt mindre trefligt, skulle hon oändligen väl befunnit sig, och så mycket dess mera nu, då allt var förträffligt tillställdt. Fru W**s rum bestodo af en liten matsal, ett litet förmak och en stor, skön sängkammare, med alcove, garderober och flera skåp, och från hvilken en liten gång ledde ut till köket, der Beata hade sitt territorium. I det lilla förmaket på soffan var Elisas ganska inbjudande bädd. Ett litet bord med spegel, vattencarafe och dylikt stod der bredvid, och hennes nattkläder lågo uppstädade på bädden, hennes lilla schatull på ett sidobord, tofflorna vid sängen, och allt i bästa skick och ordning.

När modren, som för sina år var ovanligt lätt och rörlig, sprang in i sin sängkammare, sade Beata:

— Det var allt för roligt att vår lilla Fröken var nöjd med som vi ställt till det. Hennes nåd ville i

början att Fröken skulle bo inne i sängkammaren, och ligga jemte henne i stora sängen, men jag tyckte att Fröken då fick ingen ro, för der afgör' vi — tillade hon litet saktare och småleende — allting, båd' ledsamt och roligt, båd' ondt och godt, och jag ser på Fröken att hon är så städsam, att hon gerna kan bo i förmaket, och att hon intet tar illa upp att jag packat upp hennes saker, och hängt alla hennes granna klädningar i Hennes nåds garderobe, och lagt allt annat i denna bureau, som Hennes nåd rödjt ur med sju sorger och åtta bekymmer. Jag ser på Fröken att hon betrodde mig detta, och nu skall jag säga Fröken — fortfor hon med ännu lägre röst — hvarför jag var borta när herrskapet kom: det var intet på något slarf, utan det var för att lösa igen silfret som den förb. juden Norberg ej velat lemna förr, för att det fattades några riksdaler. Och dem har jag skaffat, men det vill jag icke tala om för Frun, för då får jag aldrig igen dem, derför må hon gerna tro att jag var ute och slarfvade.

Elisa suckade. Sådant var så nytt, så ovandt för henne. Hon tyckte det vara långt värre än det egentligen var, ty om man lånar penningar, och huru mången är det väl som icke någon gång gjort det, så är det lika litet ondt uti att sätta en sig tillhörig vara i pant, som att begagna andras borgen, ja, långt bättre. Men för ett ungt barn, som aldrig gjort någotdera, som ej förstår hvarken det ena eller andra, göra de ett vidrigt intryck, dessa ord:

"låna på pant." De hafva någon gång hörts, sådana ord, alltid åtföljda af något hånligt, ängsligt uttryck.

Stilla sammanlade Elisa sina händer, sedan hon lagt sig, och bad Allfader varmt och innerligt för denna moder, som hon så gerna *ville* älska, hvars många små, oupphörligen framlysande fel, hon så gerna ville öfverse, utom nu i detta ögonblick, då hon bad Gud sträcka sin mäktiga hand äfven till hennes moder, borttaga hvad möjligt var af det som icke var godt, och förlåta och öfverse med hvad som icke kunde rättas. Elisa hade aldrig bedt med en sådan andakt. Sedan bad hon för sina älskade vänner på Fagervik, den hulda, andra modren, den goda vännen Laura, Lida, den lyckliga väninnan, och honom, brodren, som icke ens var broder, som var *intet* för henne. "O, jag känner det nog" — tänkte hon, och en tår föll på hufvudkudden, och hon föresatte sig äfven att förlåta och älska Cecilia, "den lyckliga." Hon sof godt, och drömde gladt om alla Directeurens snäckor och foglar och indiska fjärilar, samt andra pretiosa; tyckte att hon lekte med allt detta, och att hon hade fått det till skänks och full disposition, och att hon gaf en stor klarblå amerikansk fjäril till Hugo, som tycktes sätta stort värde derpå.

SJUNDE LÅSNINGEN.

Den ene dag gik ligesom den anden. Blæste Vinden gjennem de store Rosenhækker udenfor Huset, da hvidskede de til Roserne: "hvo kan være smukkere, end J?" Men Roserne rystede med Hovedet og sagde: "Det er Elisa." Og sad den gamle Kone om Söndagen i Dören og læste i sin Psalmebog, da vendte Vinden Bladene, og sagde til Bogen: "Hvo kan være frommere end Du?" — "Det er Elisa," sagde Psalmebogen, og det var den rene Sandhed, hvad Roserne og Psalmebogen sagde.

ANDERSEN.

När Elisa vaknade, fram på sena morgonen, ty hon hade sofvit förträffligt efter den långa resan, hörde hon en ifrig conclav mellan matmoder och piga om en *café*, som Elisas moder *nödvändigt* — oaktadt alla Elisas små artiga inkast — ville gifva den kommande dagen, som var en söndag, för sina bekanta

i staden, egentligen för att visa dem sin dotter. Nu var ingen ondska blandad i discoursen med Beata. Tvärtom, mycket för mycket af jemngodhet och kamratskap tycktes råda dem emellan. Man öfverlade om rån och ringar, socker som skulle köpas, brickor som skulle lånas, man gladde sig hjertligen åt den afundsjuka som skulle väckas af de superba insyltade frukter och andra rariteter, som Elisa medfört, meloner, apelsiner m. m. Man var oändeligen förnöjd.

Under tiden klädde sig Elisa, och var glad att kunna göra modren denna lilla glädje, och hembar Otilia, ur botten af sitt hjerta, all den tacksamhet, hvarmed hon alltid fann modren ganska njugg, mot denna Elisas största välgörarinna.

Lördags förmiddagen hotade att blifva mycket lång och äfven ledsam för Elisa, ty intet fick hon hjelpa sin mamma, och denna hade otroliga bestyr, alltid sägande, hvar gång hon sprang igenom rummen, att detta var "för Elisas skuld" något som alldeles förstörde all tänkbar fröjd öfver denna stundande *café*. Hon kände en stor och verklig längtan efter Directeuren, och blef ej litet glad när han fram på förmiddagen kom upp och frågade henne helt enkelt, om hon ej med honom ville göra en liten promenad i staden, för att litet se sig om, samt ett besök i hans båda trädgårdar, efter han såg att "Fru mor ej hade tid." Elisa antog genast med glädje, detta förslag, men blef högst förvånad när modren började göra

små ledsamma och ängsliga invändningar, tala om "om det passade, om det gick an, om hvad folk skulle *säga*, om hvad Borgmästarinnan och gamla Prostinnan kunde säga," m. m. dylikt.

Alldeles förvånad och icke fattande det ringaste af detta, uppknöt Elisa dock hatten, som hon redan satt på sig, men tillknöt den åter då Directeuren med en så äkta manlig allvarlighet svarade:

— Min goda Fru! Det *onda* passar *aldrig*, det *oskyldiga* — — — *alltid;* låt vår lilla Fröken bestämma sjelf i detta fall.

Modren såg bifallande på Elisa, och denna förklarade helt uppriktigt, att hon hade ingen enda invändning att göra mot projectet "om mamma ej tyckte det illa vara."

— Åh nej, för mig må du göra hur' du vill — sade modren — Är det något som de hafva att criticera på dig, här i staden, så blir det för din fasters räkning, och intet för min — tillade hon, fult skrattande.

— Ach, den englagoda! — sade Elisa suckande, och dröjde litet tvekande, att åter tillknyta hatten och påtaga handskar — Kunde väl något klander falla på henne genom mitt förvållande, så skulle jag aldrig trösta mig.

— *Trösta* sig nu, och kom med mig, min lilla ros — sade Directeuren med en så menande och öfvertygande blick, att Elisa trodde sig förstå den, i alla dess många, vackra och goda betydelser, och följde

den mannen som för hvarje minut fick ett allt högre och högre rum i Elisas beundran och vänskap.

Den sylfidlika flickan gick der så lätt och dansande i sin tunna, luftiga och vackra sommardrägt, vid sidan af Directeuren, som i sin mörkgrå nankinsrock och gröna cachette tog så tunga, långa och långsamma men ändå snabt framskridande steg. Han märkte, småleende för sig sjelf, huru, hvart de framgingo på de snygga, men föga folkrika gatorne, fönster öppnades, fruar och mamseller vräkte sig så långa de voro, utför desamma, och herrar äfvenledes, med och utan glasögon, med och utan lorgnetter. Att Fru W** fått hem sin dotter var en epok, en katastrof i den lilla staden. Directeuren gjorde ej med ett enda ord, en enda blick, Elisa uppmärksam på detta "tittande och gapande" utan de skredo fram till Directeurens såkallade stora trädgård, till skilnad från den lilla, som låg alldeles bredvid hans stora hus vid torget der han bodde. Med en nyckel öppnade han den höga jernporten, och Elisa befann sig i ett mönster för alla mindre trädgårdar, der hvarje plats var så fullkomligt väl begagnad som möjligt. Man hade stor håg att beskrifva denna trädgård, men man befarar den frågan: "Och hvad skulle det tjena till?" ty icke alla uppfatta huru mycket man af en trädgårds- eller parkanläggning och sättet att den sköta, kan dömma till egarens caracter, smak och lefnadsvanor, det mer eller mindre poetiska *stoff* som finnes hos honom, hans mer eller min-

dre känsla för konsten, för våra fornlemningar, hans håg för nya experimenter, industriela företag och economiska försök; med ett ord: om han regeras af affairs- eller skönhets-sinne. Vi skola således inskränka oss till de orden, att det senare, långt mer än det förra, tycktes vara rådfrågadt vid denna behagliga trädgårdsanläggning. Icke för att man saknade en mängd nyttiga, för kök och läckergommar välkomna artiklar, men dessa stodo lika som i andra rummet, och det *skôna*, det som tjusade ögat och lifvade sinnet, af frodiga, herrliga blomster, af vackra trädgrupper, gröna gräsvallar, afvexlande med slingrande hårda gångar, täta löfsalar, några vackra bildstoder, ett litet muntert lekande vattensprång m. m., tycktes dock fått brorslotten af anläggarens välvilja. Elisa var alldeles betagen. Hon tyckte sig aldrig sett en så vacker trädgård, och denna omständighet, att den var igenläst, tyst, lugn, otillgänglig för nyfikna och ledsamma menniskor, var något som serdeles behagade den stilla, saktmodiga flickan.

Långt borta i trädgården hade Directeuren ett litet "menagerie," såsom det i staden kallades, men åt hvilken benämning han sjelf alltid hjertligen log, ty det innehöll, utom ett par små markattor, några ekorrar i en bur, endast ett par perlhöns, en blå och gul papegoja, en grön som talade litet, en cacador, ett par påfoglar och ett dussin kanariefoglar. Icke dess mindre roade detta Elisa på det allra högsta, och hon kände ett verkligt qval öfver att Laura,

som var en serdeles älskare af alla djur, icke kunde få dela hennes fröjd. För hvarje nytt föremål som hon såg, var hon säker att få intressanta underrättelser och upplysningar derom af sin ledsagare, som äfven tycktes serdeles njuta af hennes glädje, och roas af hennes små naïva anmärkningar och förståndiga, tänkande frågor.

Först sent på förmiddagen hemkommo de till Fru W**, som sade sig väntat sin dotter med stor oro.

— För hvad? — frågade Directeuren, halft skämtande, halft allvarligen. Men när Frun ej visste något att svara, så anhöll Directeuren *en gång för alla*, det hon måtte vara utan all oro, när hennes dotter var under hans beskydd.

Om aftonen voro de åter nedbjudna på thé till sin trefliga värd, och nu gjorde Elisa en rund i Directeurens trenne egna rum, på andra sidan matsalen, hvaraf det ena innehöll en ganska vacker boksamling, af både äldre och nyare författare, samt ett och annat praktverk, hvaribland det för dilettanten — så intressefulla Musée-Napoleon, i grand aigle formatet. Detta roade Elisa så särdeles, att hon gerna sutit qvar hela natten och beskådat dessa copior af konst-stycken, hvarom hon så mycket hört och läst, men sett så ganska få. Elisa hade sinne för all bildande konst, och var således aldrig gladare än när hon kunde få beskåda dessa alster, en sak som roat henne allt ifrån hennes tidigaste barndom. Modren påminde henne likväl att det var sent,

och fruntimren skulle just göra sig färdiga att gå, då betjenten kom in med en nyckel, som han lemnade Directeuren.

— Godt! — sade denne — lägg den der.

Utan att det minsta tänka derpå, kastade Elisa ögonen på den lilla trädbricka som dervid var fästad, och läste: "bänken N:o 18, 4 platser."

— Ach, det är till bänkrum i kyrkan! — sade Elisa — Ach, om jag någonsin skulle utbyta att bo i staden emot att bo på landet, så tror jag det vore för att få gå i kyrkan när och så ofta jag ville. Jag vet ingenting trefligare och som mera förnöjer mitt sinne än denna kyrkogång i en stad. Ingen annan behöfver hafva besvär derför, inga hästar, inga kuskar, intet allt detta bråkande, utan om jag känner mig hafva håg — och hvem har intet det om en helgdagsmorgon? — att gå i Guds hus, så eger jag blott att taga min hatt, min psalmbok, och gå. Det vore en frihet som jag sannerligen skulle sätta stort värde på.

— Det låter alldeles som du ämnade dig i kyrkan i morgon — sade Fru W**, lika som litet förvånad.

— Ja, visserligen, och det gör väl mamma med — svarade Elisa mildt och innerligt — Kom ihåg, vi hafva aldrig varit tillsammans under det heliga templets hvalf. Derefter längtar jag just.

— Det hade jag visst intet ämnat — svarade modren, med en obehaglig ton, som skar så missljudande mot det innerliga, barnsliga, exalterade och

varmt religieusa af Elisas — dels har jag verkligen intet tid för min *café*, dels ville jag alldeles intet att stadsboarne skulle få se dig förr än då, hos mig, och dels — — — tycker jag just intet om Pastor A:s predikningsmethod.

Elisa teg och plockade förtvifladt på fransarne af sin långshawlett.

— Och hvad felas hans "predikningsmethod?" — frågade Directeuren, som tegat stilla hittills, men hvars ton nu röjde missnöje och ogillande.

— Åh — sade Frun, litet förlägen, ty hon kände redan temligen sin värd, och var visst mån om att behålla bästa förstånd med honom — Åh, jag kan just icke säga hvarföre; i alla fall går väl Pastorn och hans predikningar an: det är egentligen Pastorskan jag intet kan med.

— För att det är vår yppersta fru i staden — sade Directeuren litet hvasst.

— Nå, det kan jag nu intet begripa på hvad grund! — svarade Frun med ett litet surt halfskratt — Det må jag säga! Och det skulle vara allt för roligt att få veta på hvad grund, det kan jag säga.

— På den grund — sade Directeuren, läggande, såsom han stundom brukade, en serskild vigt på hvart ord — att hon är en god, en rättskaffens, en gudaktig, välgörande, flärdfri och bildad Fru, är dessutom ett mönster af maka, moder och matmoder, och kan tillvitas ingenting, i min tanka.

— Nå nå — det kan väl vara — sade Frun —

men *ledsam* är hon, det vet jag, och det tycka flera än jag.

Directeuren hade säkert ett svar färdigt för denna — beklagligtvis — så vanliga reflexion, men han höll inne dermed, troligen i anseende till Elisas närvaro, och sade, först efter en liten paus, mildt leende och mera vänd till Elisa än till hennes moder:

— Det är då afgjordt, vi gå i morgon i kyrkan, helst det icke är Pastorskan som predikar, utan hennes värdige make — min bästa vän här i staden. Klockan tio bjuder jag mina båda armar till damerna således; är det icke så, Fru mamma?

— Ach jo bevars! gerna för mig. Jag hade väl litet smått att göra, men — — —

— Ach söta mamma — föll henne Elisa i talet — låt mig nu få stiga upp klockan sex i morgon, och hjelpa mamma! Mamma kan intet tro hur *väl* jag kan *med* både ett och annat i hushållet, och andra små bestyr, och hur roligt jag tycker att sådant är, huru jag alltid ber mamma — faster — Otilia, — nej kära mamma, låt mig få säga mamma Otilia! — att få hjelpa till med allt som skall göras. Ach jag kan nog bara mamma trodde mig om det.

— Ja, det är just saken — sade Directeuren leende — Menniskorne veta icke hur mycket hjelp de kunde hafva, om de betrodde andra än sig sjelfva understundom, och öfversågo med att det allra första försöket stundom misslyckas.

— Ja, så är det — menade Elisa — men nu pro-

feterar jag att jag lyckas, och sedan få vi ju gå i kyrkan klockan tio?

— Nå nå, det får väl så blifva då — sade Frun, och man gick till hvila.

Men menar någon att Frun väckte Elisa? Nej visst icke; om af envishet, misstroende eller en missförstådd ömhet mot dottren, eller litet hvar af detta, men klockan sex steg hon sjelf upp och väckte Elisa, som sof en god och lugn ungdomssömn, först klockan åtta, då alla Fruns don voro, som hon sade, i full ordning.

Elisa bannade henne skämtande och leende, och som hon dock ansåg allt detta som ett kärleksbevis af modren, kände hon sig nöjd och lycklig, och klädde sig med så lugnt och klart sinne, som den lugna, klara sommardagen hvilken var för hand, till den omtalade kyrkofärden.

Otilia — vi veta det förut, vi hafva både klandrat och berömt henne derför, Otilia var svag för en fin smak och omsorgsfull klädsel, och hvad Elisa beträffade, så hade det varit Otilias glädje, allt sedan flickan var ett litet barn, att kläda henne alldeles som en docka, och hon hade till och med den lilla svagheten att vilja det hennes lilla docka skulle vara så moderne som möjligt, så vidt modet ej allt för mycket stred emot Otilias utmärkt goda och rena smak. Det återupplifvade modet för unga fruntimmer att bära hvita kläder, var just nu i sin allra första gryning. I Stockholm förnekades det väl ännu

och nästan icke längre än till Danas lifliga hufvudstad, som någon så träffande kallat "det nordligaste af södren, det sydligaste af norden," hade denna mod ännu hunnit. Men Otilia, som alltid, i alla skiften, älskat och brukat den hvita drägten, så passande för qvinnan af de högre ståndet, försåg dermed genast Elisa, som sannerligen icke ens visste huru moderne, huru i ögonen fallande, huru förundransvärd hon i den lilla staden skulle synas, med sin skylätta, snöhvita mousselinesklädning, sin lika hvita, spetskantade mantilla, sin mjellhvita rishalmshatt, med en enda hängande syrenqvist, af fransyska fingrar efterapad så väl, att man tyckte sig, när man såg den, vara förflyttad till Pingst-tiden, och ej allenast känna syrendoften, utan jemväl den, af de samtida narcisser.

Modren och Beata beundrade i kapp hennes vackra morgonklädsel, men den förra kände redan Elisa så pass väl, visste redan huru litet fåfänga och flärd det fanns hos henne, att hon icke vågade säga henne huru olika hon skulle befinna sig sjelf, mot alla de damer i brokiga, mångrosiga sits- och nätteldukskläddningar, mörka sidenrober och tunga tibetsplagg, hon skulle möta på sin kyrkofärd.

Klockan på slaget tio kom Directeuren upp för att afhemta moder och dotter, den förra ganska väl klädd, kanske till och med litet för ungt, ty bland blomsterbouqueten i hennes hatt, såg man en och annan rosenknopp, som Elisa, en gång när mo-

dren vände hufvudet åt sidan, behändigt stoppade in bakom de andra, allvarsammare örterne.

— Se der! Redan färdiga! Det var ponctuelt och frappant! — sade Directeuren litet skrattande till sin grannfru, hvilken han ofta brydde för att hon brukade låta vänta på sig.

Han såg på Elisa med stor förnöjelse, betraktade de unga, oskuldsfulla dragen, visst icke utmärkta af någon stor skönhet, men der en skön själ afspeglade sig. Han betraktade med förnöjelse denna lätta, behagliga drägt som passade så väl både till Elisas anlete, gestalt och hela varelse.

— Ach! — sade han suckande, och man skulle vara blind, för att ej se huru hjertats mullkastade ungdoms-reminiscencer än en gång gåfvo sig luft, och tittade upp ur grafven — Ach så der hvitklädda gingo unga fruntimmer i min ungdom, det minns jag mer än väl. Nu ser man det sällan, men det är vackert, mycket vackert. När man är en vestal i hjertat, så må man gerna bära dess drägt. — Och de gingo.

Elisa, aldrig van att väcka mycket uppseende, förstod verkligen icke huru mycket hon gjorde det i den lilla staden. Det vackra vädret och ett obegripligt transpirerande af den nyheten att Fru W**s dotter skulle blifva synlig i kyrkan, hade lockat alla dem dit, som icke gingo endast och allenast för att höra heliga ord genljuda i gudaktiga hjertan.

På kyrkogården tog man en omväg, för att kom-

ma till kyrkans rätta ingång, hvilket Directeuren äskade, för att Elisas första anblick skulle få falla på kyrkan i dess helhet, och hon finna att den var ganska vacker i sin enkla, storartade smak, med den vackra altartaflan, som staden, efter Directeurens och Pastorns ifriga bemödanden derför, och den förras serskilda och betydliga bidrag dertill, bestått sig, såsom sin nya kyrkas nästan enda prydnad.

Man gick på kyrkogården förbi ett enkelt, men mycket vackert hvitt marmorkors, omkring hvilket den så kallade Christi kors blomma (Passiflora incarnata) slingrade sina gröna nät. Några stilla svarta poplar närmast och, utanför dessa, en liten halfcirkel af svajande pyramidal-poplar, skuggade det tysta korset, som dock sjelft talade så högt om frid.

— Ach, hvem ligger här så lugnt och herrligt? — sade Elisa, och Directeuren stannade plötsligt. (Frun hade fjeskat bort till sina bekanta). Han stod några ögonblick försänkt i tystnad, sedan sade han, med en vek och mild röst, olik hans vanliga manliga stämma:

— Jo, min goda flicka — här hvilar min moder, en herrlig qvinna, en skön och sällsynt uppenbarelse på vår jord, ett, intill fullkomlighet nära gränsande, praktexemplar af mensklig natur, en ära för sitt kön, och en hugnad för vårt. Sju år äro nu förlidna, sedan jag följde henne hit, och min saknad är densamma som då.

— O! den som kunde *så* få hvila en gång! —

sade Elisa, nästan ohörbart, ty tårar qväfde hennes röst, och en mängd bittra jemnförelser trängde sig till hennes sinne och gjorde henne lifvet af ringa värde, just i detta ögonblick.

Directeuren tryckte hennes hand i sin, men nu kom modren och nu ingick man i kyrkan. Gudstjensten var allvarlig och högtidlig, sådan den blir, när en värdig prestman, som församlingen både älskar och vördar, förrättar den, och predikan var sådan man kunde vänta den af Directeurens "bästa vän:" kraftfull och till hjertat gående, vackert, rent språk utan alla floskler, men lämpad efter tiden och dess nya kraf.

Elisa var så ljuft, så väl stämd, så glad, så nöjd, så lugn till sinnes (en kyrkogångs skönaste frukt) när man vandrade hem under mångfaldiga helsningar på modrens och Directeurens bekanta i staden, hvilka med stor nyfikenhet betraktade den unga nykomna, och redan gjorde en mängd olikartade, alldeles contrasterande reflexioner, sådana som: "Hon är just intet så vacker! Hon är rätt täck. Hon är riktigt vacker. Hon är en skönhet. Hon är mycket väl växt. Men jag tror hon är sned, nej bevars! Drar litet på ena foten; åh, visst intet! För besynnerligt klädd: mjellhvit som vore hon doppad i en limbytta! Jag tror Directeuren är litet betagen, han såg så belåten ut, och förde både moder och dotter under armen; det plär han minsan icke bestå den förra. Hon ser så högfärdig och öfvermodig ut

öfver sin dotter. Hon tycker väl att det är ett riktigt mästerverk. Nå nå, annat hade det väl blifvit, om hon sjelf skulle tufsat upp henne. Flickan ser enfaldig ut. Dum ser hon ut. Qvick och slug och slipad ser hon ut. Man skall få se: hon fångar vår heders Directeur i sina nät, och då skulle Borgmästarinnan bli' god, och Mamsell Ulle-Caroline få lång näsa." Så der ungefär sade några af *de pratande* stadsboarne, och andra dito, sade alldeles motsatsen, och några unga herrar tyckte att Elisa var alldeles förtjusande, ty hon var en ny komet på stadens gamla himmel, och det gör mera än man tror, sammanlagdt med den gamla erfarenhetsregeln, att ingen är profet i sitt eget, men oftast i främmande land.

Elisa hade hittills alltid sett sig bortskymd af andra flickor, vackrare, frimodigare, talentfullare, yrare, gladare, mera frispråkiga. Här var måhända hennes tour kommen att vara "la première" som våra fäder och onclar uttryckte sig på forn-fransyska tiden. Men hon märkte det icke, och förstod alldeles icke att begagna sig af den gynnande conjuncturen, utan var anspråkslös och enkel, misstroende sig sjelf, och hyllande andras företräden, nu som alltid. Men glad och nöjd var hon nu, gladare och framför allt — — lugnare var hon, än mången gång i det kära, ljufva, förtrollande hemmet, bland vänner som hon älskade så outsägeligt.

ÅTTONDE LÅSNINGEN.

Blott genom den goda kraften af liknande slag kan det ondas makt besegras.
F. Schlegel.

Och Fru W**s *café* — — — hvad skall man säga om den? Att den var lik alla dylika tillställningar: café, starkt och brunt, *dopp* i alla möjliga fasoner, och couleurer, ifrån mörkaste brunt till ljusaste gult, utom det misslyckade som nuancerar sig litet i grått, damer och värma, prat och sqvaller, och roligt för — — — Gud vet bäst hvem. Borgmästarinnan var högsta hönset i korgen bland fruarne, hennes dotter Ulle-Caroline, en bredbladig, mångordig demoiselle om tjugosju eller tjugoåtta år, var det bland flickorne. Pastorskan var en ung, tyst, litet förlägen, väl, men simpelt klädd fru, olik nästan alla de andra, och icke *rått* hemma i deras småstads-hemligheter och angelägenheter, men med ett själfullt öga,

och görande fina, vettiga anmärkningar öfver en hop gravurer och stentryck, som Fru W** för dagen lånat af sin artiga värd. Borgmästaren, en gammal hedersman af äkta gamla skolan, Pastorn och Directeuren voro de enda bjudna herrar, och när dessa druckit sitt café, hört litet på damerna, och sett litet på den lilla nykomna, gingo de ned till Directeuren, för att vid ett glas seltzer-vatten och mosel läsa de ankomna tidningarne, och göra sina alldeles olika reflexioner deröfver, ty alla tre voro af fullkomligt olika politisk trosbekännelse, men lika goda vänner sins emellan ändå.

Fru W** skröt onaturligt af sin dotter för Borgmästarinnan och de andra fruarne, regretterade att ej hafva något fortepiano, så att hon kunde få låta höra sig (något som Elisa *aldrig* gjorde, ty hon kände bäst sin obetydliga talent), visade några småsaker som Elisa sytt och målat åt henne, samt talade derom som om Correggios eller Rafaëls mästerstycken. Det var för väl att Elisa icke hörde något af detta, ty hon och de yngre damerna, företrädda af Mamsell Ulle-Caroline och Pastorskan, hade gått ned i Directeurens så kallade lilla trädgård, der de i en tät berceau af afvenbok pratade om allahanda, men delade sig nästan alltid så, att Pastorskan och Elisa kommo i contact, och väl tycktes de äfven komma öfverens och förstå hvarandra. Medan Mamsell Ulle-Caroline utbredde sig öfver "den nya, fasligt roliga romanen: Representanten, der den ena är för den

andra, och den andra för den ena," så sade Pastorskan till Elisa:

— Ach, det var rätt innerligen roligt att Fröken dröjer hela fjorton dagarne i vår lilla goda stad. Jag kan då hafva hopp om att få se Fröken ute hos oss i prestgården, och få presentera mina två små dockor, som jag väl tycker äro sötare än alla andra barn, emedan de äro *mina*. Äfven hafva vi så vackert hos oss i prestgården. Visst är man alltid svag för *hemmet*, både det verkliga, och det, som alla svenska fruntimmers hulda väninna, den älskeliga Fredrika Bremer, gifvit oss, men äfven oberäknadt denna förkärlek för ens eget, är prestgården vacker. Den ligger så väl, just der ån flyter ut i storsjön, och der de vackra stränderne äro som allra skönast. Jag ser på Fröken att hon sätter värde på det naturligt sköna, och kanske ser man det sällan så rent, som vid vår lilla, annars rätt anspråkslösa bostad, ty Fröken skall ej vänta att finna vårt hus i samma ypperliga skick, både i ett och annat, som vår högt värderade väns, Directeurens. Min man — fortfor hon med en lätt suck — har kämpat sig fram på törnbesådda stigar, och nu först hafva vi hunnit ett mål, som vi knappt vågade hoppas: ett säkert bröd för oss och barn, sedan min man, snart sagdt endast genom Directeurens bemedling och rastlösa arbetande derför, blef vald till Pastor i stads-församlingen. Huru tacksamma vi äro mot denna vår välgörare, och hur högt vi älska och vörda honom,

kan min unga Fröken, som ännu blott dansat på rosor sitt korta lif igenom, aldrig föreställa sig.

— Ach, skulle jag icke veta hvad tacksamhet vore, och hur varmt och högt den talar i hjertat — sade Elisa med mera liflighet, än hon brukade till obekanta — jag, ett så fattigt, värnlöst barn, som blef upptaget af goda, huldа slägtingar, hos dem uppfostrad och kärleksfullt behandlad, långt utöfver hvad äfven ett eget barn kunde fordra. Ach jo, jag förstår nog, huru man kan vara tacksam, äfven mot den förträffliga mannen vi nyss talade om, som icke litet gjort, till och med för mig, och så mycket för min värnlösa moder. Till honom kan jag icke uttrycka huru mitt hjerta hyllar honom, men säg honom det någon gång, gör det, söta, bästa Fru L., och det skall göra mig så godt i själen att veta, att han icke tror mig både blind, otacksam och känslolös för all hans oändliga godhet, i hvilken han äfven vet att lägga så mycket behag, att den icke kännes det allra minsta tung.

— Goda, bästa flicka, det vill jag visst göra — sade Pastorskan, och tryckte med stor hjertlighet Elisas hand, och ett band fanns redan mellan dessa oskuldsfulla, rena själar, öfver hvilket luftenglarne, alldeles som på en uppspänd fast osynlig lina dansade och sjöngo, jublade och fröjdade sig.

Elisas vistande i den lilla staden Y. vexlade mellan tysta, lugna, själfulla och för henne så behagliga stunder nere hos den alltid lika vänliga och underhållande värden, — — små oroliga, husliga upptråden mellan Fru W** och hennes piga, — — cafébjudningar, med och utan det andra könet, som vore ganska orättvist att kalla det "otäcka," ehuru det är späckadt jemväl med sådana, — — promenader inom och utom staden, samt en fruktfest med aftonmåltid och litet dans, alltsamman i Directeurens stora trädgård och en ganska passande local derstädes, bestående af en stor, upphöjd rotunda, med godt brädgolf och herrligt löftak, omgifven af några små lusthus och tält, i händelse af regn, hvaraf dock ingen enda droppa kom.

Alla glunkade tyst att denna lilla fest, som Directeuren gaf, var för Elisas skuld, som äfven tycktes vara *la reine de ce bal champétre;* men hon var okunnig om både det ena och andra, roade sig endast, och dansade med sin ålders hela glädje, utan att dock visa detta vilda dans-raseri, som gifva somliga unga damer mera tycke af furier än gracer.

I prestgården hade Elisa varit flera gånger, och alltid återvändt mer och mer intagen af fader, moder och barn. Den förre var en frisinnad, kanske något för mycket, eller, bättre sagdt, för passionsfullt liberal man, utan att derför öfvergå till någon rabulism. Frun i huset hafva vi redan gifvit en och annan skizz utaf, och barnen voro små cheruber,

som hängde i Elisas knä, och voro så söta och roliga, att den ordentliga Elisa till och med förlät dem, att de gingo rätt illa åt hennes klädning, sidenförkläde och shawlettfransar. Öfver det hela af detta hus spred sig en atmosfer af lugn, frid, kärlek och endrägt, som gjorde goda själar mycket godt, och de halfgoda (ty af onda finnas så få) något godt. Men Elisas moder höll uti med, äfven när dottren saktmodigt berömde hela detta hus, att "det visst är allt för bra, allt för godt och beskedligt, allt för hyggligt, men det är ledsamt." Således ser man att *det ledsamma* dock är något verkligt, fast icke något absolut, utan något ganska relatift, flyttbart för hvar olika person, och, lika som hvar sol har sin måne, så har hvar menniska någonting som för henne är *ledsamt*, och visste man bara alltid hvad detta vore, så skulle man känna sitt folk otroligt mycket bättre.

En dag när Elisa var ute hos sina nya vänner i prestgården, sade Pastorskan, som — vi förlåta henne det — hade ett stort fast tyst intresse att Elisa och Directeuren vore rätt belåtna med hvarandra:

— Hör, bästa Elisa — sade hon — har du någonsin besökt din goda värds gamla faster? Det skulle säkert både hon och han sätta stort värde på.

— Hans faster! — svarade Elisa förvånad — Intet är det den der gamla galna slägtingen, som han går till ibland, och som mamma bedt mig just aldrig fråga om?

— Ach, hon är långt ifrån galen — svarade Pa-

storskan med ett återhållet, halft ovilligt leende. — Hon är klokare än vi alla, och jag tror till och med att det skulle roa dig att se henne, oberäknadt det nöje ditt besök skulle göra hos denna nittioåriga botgörerska, som i fordna dagar säkert blifvit canoniserad, och som nu verkligen bör blifva det i alla gudfruktiga hjertan.

— Säg mig något om henne, min goda Anna — bad Elisa — jag förstår att hennes öden eller hennes sätt att möta dem, måtte varit olika mängdens.

— Ja, ganska mycket — svarade Anna — hon var i yngre år en stor skönhet, men en skönhet blott på ytan, ty stora synder, ja, man kunde väl säga brott, hafva tyngt hennes samvete. Men nu måste detta stå rent och klart, om någonsin en mensklig varelse genom ånger och bot kan afbörda sig sin syndaskuld. Jag påminnes alltid ovilkorligt om "die Büssende," en ballad af Bürger *), som du troligen känner (Elisa nickade); ty det är ungefär hennes historia, utom den väsendtliga skilnaden, att *hon sjelf* dömde sig till nästan lika förfärliga själs-straff som denna utstod, och detta icke *då*, sedan ödet eller menniskor fällt någon dom öfver henne, utan redan i blomman af sin ålder, under högsta glansen af skönhet, fri från alla band (såsom hon genom sin förolämpade makes död det blef), endast och al-

*) En brottslig maka, som blir dömd att sluta sina dagar i ett underjordiskt fängelse, utan annat föremål att betrakta än skelettet af sin älskling.

lenast af egen ånger, af detta, ett ädelt fast vilsefördt hjertas kraf, att godtgöra hvad det i passionens ögonblick brutit, att genom ångrens portar åter komma in i denna himmel af oskuld, från hvilken hon vek genom det svalg af skuld som hon sjelf öppnade. I öfver sextio år har hon lefvat en nästan exempellös vandel, ty hon har icke, likt våra forntida anachoreter och botgörande, kastat sig från den ena ytterligheten till den andra, och öfvergifvit verlden, ofta af leda dertill, ofta af det medvetandet att ej förmå motstå dess frestelser, ofta emedan de varit öfvergifna af verlden. Detta fruntimmer åter har lefvat midt i verlden, icke afsagt sig en enda af dess fordringar, försakelser, förföljelser, och mångfaldiga svårigheter, endast alla dess njutningar, förströelser och nöjen. Sin stora, betydliga rikedom har hon utdelat till behöfvande, efter bästa vett och förstånd. Hjelp, tröst och råd hafva alla funnit hos henne, så långt hennes förmåga sträckt sig, och den har varit stor. Långa, tärande sjukdomar hafva pröfvat hennes tålsamhet, och äfven för dem har hon tackat Gud, tackat Gud för sin långa, ensliga, i andras ögon så glädjelösa lefnad, och bedt om döden blott med dessa ödmjuka ord: "Herre, ske din vilja och icke min!" Nu lefver hon på en knapp återstod af sina många rikedomar, orkar icke mera gå ut, för att under Guds blå himmel inandas hans rena luft, och prisa honom i hans verk, det enda verkliga nöje hon, under loppet af många, långa år

unnat sig. Alla sinnen och själsförmögenheter har hon dock ännu i rikt mått, och man kan se att det gläder henne när man helsar på henne, och detta är verkligen ingen uppoffring eller på något sätt oangenämt, utan tvärtom något för själ och hjerta tillfredsställande. Hon klagar aldrig, är alltid glad och förnöjd, och man vinner alltid något på detta besök, känner sig alltid bättre på ett eller annat sätt, ty hon har en fin och skarp urskiljnings-förmåga och mycken mennisko-kännedom, genomskådar hvar och en nästan genast, och har en förvånande lätthet att, utan att man sjelf märker huru, inträngа i ens tankar, rena och förbättra dessa, samt gifva dem den bästa möjliga riktning. Icke många af stadsboerna bry sig numera om henne: de hafva ledsnat vid henne, så som menniskor bruka att ledsna: äfven vid det bästa. Vi, min man och jag, äro nästan de enda som titta till henne, icke för att bära till henne kunskap om hvad som sker i verlden och bland menniskorna, utan för att bära från henne dessa skatter af tröst, denna tillfredsställelse med sitt öde, och belåtenhet med allt annat, som hon sjelf känner, och derför i så rikt mått vet att meddela. När jag säger: "vi endast," så undantager jag likväl hennes brorson, som nästan hvarje dag är hos henne, någon längre eller kortare stund, och jag tror att ett upphörande deraf, skulle vålla den största jordiska sorg hennes hjerta numera kunde känna, ty hon sätter ett otroligt värde på denna man. "Det

är långt ifrån" — brukar hon säga om honom — "den fullkomligaste och mest oförvitliga man jag under min långa lefnad känt, men det är den *bäste*, när man betraktar de häftiga och våldsamma lidelser som lågat inom honom, och som han vetat belägga med bojor och band af religion och förnuft. Ingen mer än jag, som sett honom sedan han föddes, känner honom rätt" — säger hon — "ingen mer än jag vet hvad han stridit, lidit och besegrat."

— Ach, min bästa Anna — sade Elisa — hvad du gjort mig nyfiken och otålig att se denna hans faster! Tror du jag skulle be' mamma följa mig dit, eller — — —

— Nej, nej! — inföll Anna, snabbare än hon det ville — Nej, det är icke värdt. Din mamma — tillade hon litet varsammare — har aldrig just varit hos gumman, tror jag. Jag vet det likväl icke säkert, men tro du mig på mitt ord: När du nästa gång är ute och spatserar med din värd, så fråga honom om han icke vill föra dig upp till sin gamla fa ster. Han skall tycka väl om det, det ansvarar jag dig för.

— Ja, jag vill det så gerna — sade Elisa, litet rodnande — men han kan väl aldrig taga det som någon önskan att ställa sig in, eller fjesk, eller nyfikenhet, eller dylikt?

— Du har rätt, goda flicka, detta måste man visst förekomma, och det sker just om du säger rena, klara, nakna sanningen, denna Guds gåfva, som än-

nu aldrig skämde någon *god* sak: Berätta honom huru jag gjort dig nyfiken, både på den gamla och hela hennes rätt märkvärdiga omgifning, ty något mera gammaldags, bebodt af en ännu lefvande varelse, får du väl troligen aldrig se, ty bland hennes små egenheter är, att hon från sin omvändelse-dag iklädde sig helt och hållet sin aflidna moders, hvilken hon äfven genom sitt uppförande försänkt i sorg och måhända i en tidig graf, hela hennes yttre skick, inflyttade i hennes redan *då* gammaldags vordna boning straxt utanför staden, afsade sig all sin förra fåfängliga grannlåt, och nöjde sig med hvad en sörjande enka, tryckt af år och smärta, funnit nog för sig.

Elisa dröjde icke länge att följa sin väns råd. Utan att likväl nämna ett ord derom för sin moder, af fruktan för invändningar, sade hon en förmiddag till Directeuren, när de promenerade ut åt hans trädgård, för att se några kanarifogel-ungar, som nyss voro kläckta: — "Skola vi icke gå upp till Directeurens gamla faster med dessa vackra blommor, och se huru hon mår i dag, i detta sköna sommarväder?"

Directeuren stannade tvärt och såg skarpt på Elisa.

— *Hvem* har talat om *min* gamla faster? — sade han, och i hans fråga låg mera mening, mera forskande, än Elisa kunde ana.

— Det har den goda Anna gjort — svarade Elisa helt okonstladt. — Hon har mycket talat om denna

gamla, förvånande fru, och gjort mig serdeles böjd att bedja min gode vän föra mig till henne, så framt man kan vara förvissad att det ej besvärar henne.

— Visst icke! — genmälte Directeuren glad — Hon har tvärtom yttrat en half önskan att se min unga väninna, om hvilken jag talat med henne. Men jag vet huru litet hon skulle tyckt om, ifall jag blott och bart *för hennes skuld* förmått den unga Elisa dertill. Men kommer impulsen från henne sjelf, så är det helt annat, och vi vända nu tvärt utaf, åt höger, och vandra directe till henne.

Directeuren förde nu Elisa några bakgator, som hon aldrig förr gått. De kommo ändteligen ut på en gata, skuggad af lummiga träd på ena sidan, och bestående af bodar, stallar och vagnshus, med ingången åt annat håll, på den andra. Derifrån gingo de öfver åen på en smal spång, genomgingo en gammalmodig, mossbelupen trädgård, der buskar och träd tycktes kämpa mot en hotande förgängelse, och der den gröntäckta dammen och de gräslupna gångarne vittnade om huru litet menniskohänder numera befattade sig med hela platsen.

— Min lilla Fröken skall icke tro — sade Directeuren, när de gingo igenom denna trädgårdsruin — att det är af liknöjdhet för min gamla slägting som jag låtit allt så här förfalla och dö bort omkring henne, men så länge man heter menniska, och lefver på jorden, har man svagheter, och hennes *enda* sådana är sannerligen att hon väl skulle tillåta det

gerna till och med, men hon skulle kanske ovilkorligen sucka, om hon såg något förändradt omkring sig, i sin allra närmaste omgifning, och jag skulle aldrig förlåta mig, om jag, för en lumpen vinning, eller för menniskors omdöme om mig, jagade en enda suck till, ur detta bröst, som qväft så många tusende, och från hvilket ändå så mången sluppit. Detta lilla graflika ställe är egentligen mitt, genom våra transactioner, men sådant det nu är skall det förblifva, tills den åldriga egarinnan lugnt vandrar hädan, i den svarta kistan, på svarta armar till svarta jorden. Och det kan icke länge dröja.

Nu gingo de öfver en liten gård, fordom stenlagd, men nu så gräsbevuxen, att stenarne blott här och der framskymtade. Portar och staket voro alldeles grå och öfverhöljda med mossa. Intet lefvande djur syntes till, utom en katt, som satt och slickade sina fötter på sjelfva dörrtröskeln. Det lilla boningshusets undra våning var af gråsten, med sju qvarters tjocka murar, och huset hade så betydligen sjunkit under stenläggningen på gården, att man fick taga ett djupt steg nedföre, vid inträdandet. Golfvet var ojemnt, belagdt med stora, irreguliera gråstenshallar. Förfärligt smala, höga, mörka och besynnerliga dörrar ledde till de få rum som voro på undra botten, och en brant, ojemn, först af gråsten, längre upp af tegelstenar bestående trappa ledde upp till andra våningen. Denna var af träd, men allt såg förtvifladt gammalt och murket ut, och tyst, som i en graf,

och nästan lika mörkt, ty den öfra förstugan var endast upplyst af ett litet fönster, stort som ett postpappersark, men med sina trettio små, i underliga façoner inblyade rutor. Här stannade Directeuren och vände sig till Elisa, med en frågande blick, innan han öppnade den gamla dörren, ty *ingen* kom dem emot. Denna blick sade ungefär: "Skola vi gå längre?" men den stannade ovilkorligt på den unga, blomstrande flickan, hvars skära färger, hvars glänsande lockar och lätta ljusblå mousselines-drägt förunderligt stack utaf mot allt det åldriga och förvittrade, som syntes rundt omkring, ty sjelfva Guds himmel och gröna träd sågo gula och gråaktiga ut, genom de dunkla, små rutorne.

— Nå väl! — sade leende Elisa, hvilken nästan tycktes förstå det intryck hon i detta ögonblick gjorde på sin vän — Nå väl, vi skola väl gå vidare; här är just icke så särdeles trefligt.

— Nej, det må Gud veta! — svarade Directeuren småskrattande — Måtte min lilla Fröken finna det bättre, inom denna, väl ett par sekler gamla dörr. — Och han öppnade den.

Det var ett besynnerligt rum som Elisa beträdde: Det var boiseradt med träd, och detta troligen gjordt med stor omsorg i långt förgångna dagar, ty här och der syntes ännu ett svagt spår efter rätt fint och vackert bildhuggeri-arbete, fast detta, så väl som väggarne, voro mörkbruna af ålder, och på mång tusende ställen maskstungna. Taket var glänsande

svart, och golfvet, belagdt med alnsbreda mörka, ekplankor, mellan hvilka halftumsbreda svarta springor öppnade sig, var dock det ljusaste i hela rummet. Bord, stolar, skåp, underliga små hyllor i hörnen, med oändeligt gammalmodiga glas- och porcelainesskäril, voro alla nästan af samma färg, och några ostindiska krukor och burkar och andra småsaker, med sina hjerta, klara, alldeles oförändrade färger, stucko förunderligt utaf emot sin mörka omgifning. På en trefotad stol eller pall satt här en liten, gammal tjensteqvinna, med svart siden-bindmössa på det uppstrukna grå håret, och med ögon och skrynklor som tydligen talade om ett längesedan passeradt sjuttiotal. Smågnolande satt hon och spann på en liten underlig svart spånrock, sådan man numera aldrig ser den. Hennes drägt var mörk, hennes blottade armar och händer voro skinntorra och mörkbruna, såsom allt annat i detta rum, spiseln och något af porcelainet undantaget, ty spiseln var bländande hvit, (det förglömde man vid golfbeskrifningen) och friskt grönt granris deruti, gladde både syn och lukt.

Den gamla märkte ej de inträdande, emedan hon var vänd med ryggen åt dörren, förr än Directeuren sakta klappade henne på axlen, sägande:

— God morgon, Börta! Hur mår faster i dag? Få vi gå in till henne?

Gumman vände sig om, sköt ned glasögonen på näsan, hvilka hängde fast vid ett band i mössan, och såg noga på Directeuren, men ändå mera på Elisa.

— Guds fred! — sade hon — frun mår bra nog, och Gustaf kan gerna gå in till henne. Men hvem i allan verld är denna lilla Guds engel som han har med sig? *Sådant* såg jag icke på mången god dag, och det skall glädja min gamla matmoder att se. Jo jo, Gustaf är alltid en galant gosse! Han för hit med sig allt hvad som duger, både att äta och se på, men hur han kunnat få en *sådan* liten ung och grann docka, att vilja komma hit ut till oss, i vår skröplighet, det kan jag aldrig i verlden förstå. Gud välsigna n'a! — Och härvid klappade Börta Elisa på båda armarne, med sina knotiga händer.

— Gå nu in till faster, och säg att jag vill helsa på henne — sade Directeuren vänligt, men litet bestämdt, ty han visste, att gjorde han icke slag i saken, så skulle Börta kunna stå och småputtra så här för dem, hela timman ut.

Gumman ingick i det inre rummet, till hvilket dörren stod litet på glänt, och återkom genast med inbjudning att stiga in, sjelf öppnande dörren.

Det inre rummet hade ett långt trefligare, om just ej gladare utseende. Väggarne voro ej alldeles så mörka och förfallna. Tvenne fönster ut åt den lilla trädgården, bakom hvilken man såg en vacker äng som sluttade ned mot den vackra insjön, gjorde ett behagligt intryck. Rummets meubler i allmänhet buro spår af forntida prakt, men voro förbleknade, och alldeles föråldrade, utan att derföre vara det minsta bräckliga. Golfvet var ändå litet ljusare än

ute hos Börta. Spiseln var af en zirligare beskaffenhet, och på dess kant såg man flerahanda djur, och dockor af porcelaine, som nu stått der nära hundra år. På det friska björklöfvet i spiseln voro några gula ringblommor, trädgårdens största lyx, anbragta här och der, enligt Börtas smak. En stor mängd af böcker, hvaraf flera med ganska nytt utseende, stodo i en gammal svart, hängande bokhylla, och hvad som ej fick rum der, låg på en bureau med grå marmorskifva. I den mörka alcoven stod sängen, af mörkgrönt ylledamast, eller hvad det styfva ovanskliga ylletyget på sin tid kunde heta. Ingen hund, ingen katt, ingen spegel, intet lekverk som begagnades, syntes till i detta rum. På en matta, liggande midt på golfvet, stod ett bord, betäckt med grön vaxduk; vid detsamma stod en stor gammaldags karmstol, sådana man nu betalar mycket penningar för, af ebenholtz, konstrikt utskuren, och sedan beklädd med något tapisseriarbete af den gamla sorten, och hvars färger så helt och hållet försvunnit, att man blott här och der såg en svag lemning af ett blad, en blomma, eller en half förbleknad fogel. I denna stol upptäckte man rummets ande, den ännu lefvande själen, i denna redan döda omgifning. Hon var reslig, med rak, oböjd rygg, och hennes drag vittnade, förvånande nog, både om nittio fulltaliga år, och en stor fordomdags skönhet. Färgen var visst mörk, eller snarare blek, skinnet var fåradt, men den höga pannan, den raka, fina

näsan, den tandlösa munnen, som dock var mycket mindre insjunken än vanligt på så åldriga personer, och de stora, ännu långt ifrån slocknade ögonen, bildade ett helt, sådant fantasien, oftare än verkligheten, förmår frambringa. Det var, med ett ord, en skön ruin, hvaraf man fullkomligt kunde sluta till, huru skönt templet varit, innan det blef ruin. Hon bar en tätt åtsittande, svart hufva, som knöts under hakan, och var omgifven af ett kort, hvitt kammardukskrus, med breda fållar. Icke ett enda hårstrå syntes, och funnos sådana, så togo de ej mycket rum, ty hufvudet var så litet och rundt, som hade den svarta hufvan varit klistrad derpå. Hennes drägt var af sträft, svart ylletyg, och gick upp i sjelfva halsgropen, der man dock såg skymten af en hvit halsduk. Ett hvitt förkläde med en bred fåll, och dylika uppvikningar på ärmarne, troligen för det sträfva tygets skuld, mer än för det sorgdrägtslika, gjorde dock att hon föreföll den, hvilken första gången såg henne, som en djupt sörjande, hvilken helt nyss förlorat ett älskadt föremål, men när man då betänkte att hon i öfver sextio år suttit på samma ställe, i samma drägt, så svindlade det för tankan, och själen kände sig häraf, lika som kroppen känner sig, när man står på en omätlig höjd, och skådar nedför på jorden: Man hisnade. Den som varit på "Rundetorn" i Köpenhamn, och haft mod att luta sig ned öfver balustraden, och se sig om öfver tvenne olika riken, en hufvudstad, sex an-

dra städer, och tvenne haf, kan något dömma om denna svindlande känsla. På det lilla bordet stod en mugg med några blommor, en liten fläderthékanna och ett par gammalmodiga koppar, honung i en liten japansk burk, men inga glasögon, ingen snusdosa, ingen ringklocka, inga andra lapprissaker, utan: "Tempelförgården" af Heinroth uppslagen, och "Thomas à Kempis" igenslagen, med flerahanda märken uti.

Hon steg icke upp vid de kommandes inträde, men hon nickade vänligt med det fina hufvudet, och sade med klar, ungdomlig röst:

— Välkommen, min kära Gustaf! Alltid lika välkommen! Välkommen mitt älskeliga barn, som kunde vara dotter af min dotter-dotters dotter — — — om jag haft någon! — tillade hon suckande — Kom! Tagen eder hvar sin stol, och sätten eder här framför mig, att jag må få se på eder. Jag förmår icke mera gå ut under den höghvälfda himmelen, jag får blott glädja mig åt tankan att den *finns* öfver detta låga, mörka tak, men jag känner glädje i min själ när jag ser Guds mästerverk, menniskan, med hans pregel i sina drag, komma till mig, och upplysa min mörka boning. Du ser frisk och förnöjd ut som en ung gosse, min käre, älskelige Gustaf — sade hon, med ett fint, mycket sägande leende, som dock endast träffade den det var ämnadt, och icke Elisa, som just då för första gången vände sin blick från den åldriga, för att något litet se sig om i rummet.

Öfver Directeurens brungula kind hade ett flygtigt skimmer af rödt spridt sig.

— Huru finner hon min bostad, lilla vän? — sade den gamla skämtande, och vänd till Elisa — Den är ju modern och vacker? Huru många dagar skulle väl min lilla rosenknopp stå ut med, i denna öppna grift, som blott väntar på att blifva igenmurad.

— O många, många! — utropade Elisa högt rodnande, och kände tårar brista ut i sina ögon. Hon fattade härvid den gamlas magra, men icke förtorkade hand, tryckte den till sina läppar, och sade, likasom inspirerad:

— O! jag skulle vilja tjena dig, vaka öfver dig, bära dig ut under Guds blå himmel, och bädda dig en hviloplats på hans gröna jord, bland hans blommor och träd om jag det fick, om jag det förmådde, o, du herrliga Fru, som blott ännu står qvar med fötterne på jorden, sedan anden svingat långt — långt derutöfver.

När Elisa slutade dessa ord, höll hon båda händerne för anletet, för att dölja sin rodnad, sina tårar och sin blygsel att hafva vågat så högt uttala hjertats oförfalskade ord, och öfverlemnat sig åt ett utbrott af stark känsla, något som så sällan inträffade med henne.

— Tack du älskeliga barn — sade den åldriga och lade sin hand på Elisas hufvud — Tack för denna, en skön, ren själs utgjutelse, ty jag har för mycket sett, för att ej genast kunna skilja den äkta de-

manten från den konstgjorda: Du är en perla! O himmelske Gud — tillade hon, med blicken åt höjden — låt den lika hvit, lika ren och obefläckad sänkas i mullen, som den framkom i ditt solsken, eller — fortfor hon helt sakta — låt den åter renas om den skulle fläckas.

En liten tystnad uppstod. Directeuren började känna *för mycket,* började ångra sitt företag att hafva fört Elisa hit, och ville göra ett försök att gifva samtalet en annan riktning.

— Jag har friska blommor med mig till Faster — sade han med en vek röst, ty den manliga viljan hade ännu ej återfått sin makt öfver *hela* hans mänskliga natur.

— Tack, tack! mitt hjertas son! — svarade hon — All Guds herrlighet kommer till mig, och när skall jag få komma till honom? Dock, vare detta mera en fråga än en klagan!

Efter en liten paus, sade hon så ungdomligt, som hade hon varit minst ett halft sekel yngre:

— Nå, min lilla docka, hvad tycker hon om vår lilla goda stad? Den är ju vacker? Jag mins hvar sten, så att jag skulle kunna måla utaf den. Har den icke en ovanlig och herrlig belägenhet?

— Ach så vacker och treflig — svarade Elisa, helt nöjd att åter komma i sin hvardagliga, lugna, blida sinnesstämning — Jag har väl icke sett så många städer, men af dem jag sett, är denna otvifvelaktigt den jag skulle föredraga.

— Bor du på landet, mitt goda barn? — frågade den gamla.

— Ja — svarade Elisa — på en skön, ståtlig landtgård vid stranden af vårt lands skönaste insjö, ej långt från staden X**.

— Så-å — sade fastren — I de trakterna har jag äfven varit, i mina unga villodagar; der är hänförande vackert, det minns jag, men man kan må lika väl här i vår lilla stad. Man förer sitt väl med sig i bröstet. Dock, du är ännu för ung, mitt kära barn, att rätt känna detta; vid dina år hänger man qvar vid så många yttre ting, som man tror innebära fröjd och lycka. Du skall icke länge dröja hos din moder, hör jag. Jag tycker hon kunde annars behöfva dig, min goda flicka.

— Ach, Gud vet hvad nytta jag kunde göra henne — genmälte Elisa sorgset — Jag får hjelpa henne med intet, och goda menniskor har hon så många omkring sig ändå.

— Ja visst — fortfor den åldriga med liflighet — men alla goda menniskor inverka ej lika godt på oss. En god fader, en god moder, syster, broder eller barn, är bättre än legio af andra oskylda, goda menniskor. Det tror ingen hvad blodsbandet är mäktigt. Många förneka det, men då afvika de till stor del från den lag som Allfader genom naturen nedlagdt i vår själ. Ja, jag vill gå så långt: minnet af dem vi förlorat och som varit oss kära och nära förbundna, genom Guds och mensklig lag,

inverkar mera på oss, än tusental af lefvande menniskor som vi möta på vår lefnadsbana, för att helsa på, dröja hos en stund, ryckas ifrån eller lemna med god vilja, taga farväl utaf och skiljas ifrån för evigt. Allt detta folk står nu, när man hunnit till mina år, som bleka, mest utplånade skuggor, hvaraf knappt nog de yttre contourerne dröjt qvar i minnet, utan som förflugit med tiden, då *de mina*, som jag älskat, eller — tillade hon med en djup suck — borde älskat, stå lifslefvande, i klara, ljusa, bjerta färger för min inbillning, och vinka till mig hopp, tröst och försoning. Du borde dröja hos din moder.

— Ach, jag kan det icke, goda, bästa Fru! — sade Elisa, helt ängslig, ty hon tyckte att den gamla alldeles förvandlades till hennes lefnads Norna, att hennes ord vore lag och befallning, omöjlig att trotsa — jag kan det icke *nu*. Jag har en väninna, en älsklig varelse, som skall förenas med det enda hon någonsin älskat, sedan hon såg ljuset, och på sin bröllopsdag ville jag ej att hon skulle sakna mig, den enda i verlden som egentligen deltager i hennes lycka, och gläder sig deråt som åt sin egen.

— Nå nå — sade leende den gamla, som såg den ungas bekymmer och ängslan — Jag menar det icke heller *nu*, men en gång i framtiden.

— Ach ja, Gud vet hvad den gömmer åt mig — sade sorgligt Elisa — och hvilken af mina tvenne mödrar — den som födt mig till verlden, eller den som uppfostrat mig — som bäst behöfver mig, hos henne

skall jag dröja, och Försynen får göra utslag i saken.

— Det är rätt — sade den gamla — blott din vilja följer hvad du anser rättast, och icke hvad du finner angenämast, så går du ock rätt. Min gode Gustaf — fortfor den gamla frun, vänd till Directeuren — Jag tackar dig rätt mycket för den boken (och härvid pekade hon på *"Tempelförgården"*). Hvar helst man der vill leta, finner man ett gyldene korn. Se här! — sade hon, och slog slumpvis upp en sida — Hör hur vackert! och hon läste klart och ljudeligt: "Och hvad är en föreställning? Intet, "om icke allt lifs och all trefnads källa, alla tings "skapare ger densamma någon varaktighet; och på "denna jord äro vi icke så inrättade, att vi kunna "bibehålla föremålen för vår glädje lefvande och när-"varande; rosen som i går blommade, är i dag för-"vissnad, och löfvet, som våren framdrifver saftfullt, "faller om hösten förtorkadt. Vi sjelfva — — huru "länge varar vår ungdom, vår kraft, sjelfva vårt lif? "Oöfverskådligt utsträcker det sig framför oss; och, "se vi oss om efter det, hvad vi voro och egde, så "har det försvunnit till intet." — Ja ja, mina barn — fortfor den gamla, efter slutad läsning, och myste så godt och ändå så slugt — ja, ja, J tänken på annat, och lyssnen just ej så noga till mig och min "Tempelförgård," men tag den dock någon gång i hand, öppna den och kasta blicken derpå, och jag

förutsäger med full visshet att uppmärksamheten skall genast infinna sig, och vilja vara med.

Men nu steg Directeuren upp, nickade litet åt sin unga följeslagarinna. Denna reste sig äfven, men långsamt nog, ty det var något ängsligt i den tankan, att hon säkerligen för första och sista gången, sett denna underbara, hjertgripande uppenbarelse, så olikt allt hvad hon hittills sett och tänkt sig. Hon likasom afundade denne "Gustaf" som än mången gång skulle beträda tröskeln till detta af verlden okända helgons rum, som gjort mångfaldiga gånger mera och djupare intryck på Elisa, än den heliga Brigittas cell, blanka hufvudskalle och omaka ben, kista och hela utredning, med allt hvad derom är skrifvet och beskrifvet. Hon framgick till den gamla, tog hennes hand, tryckte den först tyst till sina läppar, och sade sedan, nästan nedsjunkande på sina knän:

— Min goda Fru, lägg edra händer öfver mitt hufvud, och gif mig eder välsignelse, som vore jag verkligen eder dotterdotters dotterdotter. Jag tycker det skulle vara så lugnt, hela mitt lif framåt, att veta dessa vördnadsvärda händer välsignande legat öfver min hjessa.

— Gerna, af hjertat gerna — sade den gamla, och lade de magra händerne öfver Elisas glänsande flätor och lockar — Gud välsigne dig — sade hon rörd — och *den* — — som du troget följer.

Hvad Elisa härvid tänkte, är icke rätt godt att

redogöra för, icke heller "Gustafs" tankar, men säkert är att hans öga glänste af något ovanligt, att hans hjerta slog häftigt, och att hans kind var — — så litet blek den kunde blifva.

— Och nu vandra vi — sade han till Elisa efter ett kort afsked, och när han öppnade dörren för Elisa, och hon — vid hans sida — hoppade ned för trappan, glad och förnöjd, så tyckte hon — att *han* och *hon* voro tvenne barn, jemnförelsevis med all den grå ålderdom hon sett inom dessa murar och att en tretti', fyrti' år vore ett intet. Gladt och naïvt redogjorde hon för sin ledsagare dessa känslor och intryck, och hvad han tänkte dervid, det vet Gud allena, men säkert är, att han svarade Elisa:

— Ja, så vinner, så förlorar, så ändras allt, jemnfördt med något annat. Nu tycker Elisa att vi äro två jemnåriga barn, och när hon sedan kommer bland sin rätta jemnåriga, så glömmer hon sin gamle vän — den torre gubben i Z.

— "Glömma sin gamle vän, den torre gubben" — härmade Elisa helt förtrytsamt — Det var sannerligen det första, törs jag säga det, litet dumma ord, som jag hört af min nye vän, och bra litet förtjenar jag denna tillvitelse — fortfor hon vänligare, men med något förebrående ton — ty hvem dansar väl hellre än jag, och hvem kunde väl hafva roligare än jag i söndags, på den lilla vackra balen i trädgården, men hvem var det som först följde med sin vän, när denna talade om hur skönt solen, på hin-

sidan sjön, sågs gå ned från andra sidan af trädgården. Säg — — hvem var det?

— Det var du Elisa — sade Directeuren, och luftandarne men icke Elisa, märkte att hans röst sväfvade.

— Tack, tack, för detta *du*, min gode, ädle vän! — utropade Elisa — Nu hör jag att du åter håller utaf mig, och icke mera vill tala sådana der meningslösa ord om att "glömma" och "torra gubbar" och sådant der nonsens, som är så likt andra herrars prat.

Elisa var glad och lycklig hela dagen, lade sig med lätt och förnöjdt sinne, somnade snart, och drömde något obetydligt om den gamla fastren, eller snarare om Börta, som hon i verkligheten tyckte såg litet hemsk ut, fast hon ingenting sagt derom.

NIONDE LÅSNINGEN.

Et mon âme était triste, et l'esperance en sortait de toutes parts, comme d'un vase brisé.

DE LAMENNAIS.

MEDAN Elisa sofver och drömmer ungdomens sömn och oskuldens drömmar, så vända vi på några ögonblick, i sommarnattens tystnad och omsväfvade af dess jasminsdoftande fläktar, tillbaka till det välbekanta Fagervik, hvilket står så stumt och hvitt, med sitt svarta, af månstrålar belysta skiffertak, speglande sig med alla sina fönster, sidobyggnader, trädgrupper och kullar, i den mörkblå, alldeles spegelklara, nattomhöljda, herrliga sjön. Det såg så tyst, så slumrande, så drömmande ut, till det yttre, men oro och smärta vakade der inne. Otilia kunde ej sofva numera om nätterna, och om dagarne gick hon, ej dansande gladt och hastigt från föremål till föremål, från blomma till blomma, derifrån till planteringar, från dessa till piano't, från detta till en rolig lecture,

o. s. v. Nej, hon vankade med sakta, nästan ohörbara steg, nere vid den tysta, ensliga sjöstranden, oupphörligt försökande att tänka *intet,* och dock tänkande så *mycket.* Hon tyckte sig ej förlorat *något, mycket,* nej, men *allt,* ty hon hade icke mera något mål för sina önskningar, sina ljufva förhoppningar. Det närvarande var tomt och öde, och icke en enda blixt af glad förhoppning upplyste framtiden. Den låg nu så grå och dim-omhöljd, och bakom den fanns ingen enda glad aning, ty Otilia var af dessa exalterade, *för mycket* känsliga varelser, som, när de se sällheten försvinna från *en* af de punkter der de i sina förhoppningar ställt den, ej vill leta upp den vid någon annan. Den är dessutom bra olika den nimbus som omgifver lycka och glädje, mot den svarta vådeldsrök som än för en stund döljer sorgen, sorgen som man anar. Hugos kärlek, vi vilja ej förneka det, hade alldeles uppfyllt Otilias själ, och låtit hennes hjerta simma i ett haf af ljufva känslor, hvaribland dock förespeglingarne af framtiden, af just den tid, då hon på en annan ville öfverflytta denna ynglingens varmaste känsla, (hvaraf han dock egnat henne den allra första offerlågan) och då den kärlek som *nu* brann så högt skulle förvandlas till varm, innerlig vänskap, dock var det som mest tjusade och förnöjde Otilias tankar. Hon kände för väl, hon hade *alltid* känt det, *aldrig* förnekat det, att af hennes och Hugos varma kärlek för hvarandra icke någon verklig och varaktig lycka kunde upp-

stå. Hon hade ju i alla stunder döfvat sitt öra för ynglingens sirensång, aldrig ett ögonblick lyssnat dertill, och — — — hvad hon dervid *kånt*, trodde hon skulle ligga henne till godo, vid uppfyllandet af hennes enda och lifligaste önskan. Men nu var allt förbi, allt: icke *en del*, icke *två*, utan *allt*. Hugos kärlek hade flytt från *rummet* och huru då — återfinna den i *tiden?* Otilias tankar svindlade.

Till allt yttre var Hugo sig lik: hoppade, dansade, skämtade, lekte omkring Otilia, tryckte hennes händer till sina läppar, var uppmärksam på allt hvad som kunde behaga henne, men — — i allt detta låg ingen själ, ingen anda, det kände Otilia för väl. Dessutom var det endast korta stunder som hon såg honom. Han hade tusen förevändningar, de flesta "i tjensten," att begifva sig till Nolsjö, gående, åkande, ridande, roende, färdandes på alla möjliga sätt; och som Otilia aldrig sade ett ord, aldrig med det ringaste satte något tvärstreck för hans vilja, utan tvärtom oftast befordrade den, så trodde han — — ja, Gud vet hvad han trodde, ty för honom, och hvad som *nu* arbetade inom honom, är icke godt att redogöra, och försökes således icke, men säkert är, att — — — oaktadt han beständigt var vid Cecilias sida, dansade med henne, pratade med henne, sjöng och mundhöggs med henne, oaktadt att alla brydde både honom och henne för hvarandra, oaktadt att han så tydligt såg hvilket intryck han gjort hos den yra flickan, som knappt dolde hur betagen

hon var i unga Hugo, oaktadt detta verkligen smickrade honom på det allra högsta, så hade han dock aldrig sagt ett enda afgörande ord, ett enda ord som Cecilia kunde öfversätta med att han verkligen allvarligen älskade henne, och *så länge* trodde han sitt samvete fläckfritt, både för den ena och andra. Huru gerna, huru oändligt långt hellre hade ej Otilia afstått hans nuvarande fjeskiga hyllning, som skulle likna förr, men var så olika förr, som en tom blomstervas är olik en annan, fylld med lefvande, doftande, friska blommor, saftiga gröna blad, och svällande knoppar, huru gerna, säger man, hade hon skänkt efter denna tomma *härmning af förr*, mot full och redlig, oförfalskad och sann uppriktighet af Hugo! O, han hade ju så ofta lofvat henne detta, hon hade ju så ofta sagt: "mig kan du icke älska *alltid*, jag nekar dig för mycket — — att din varma kärlek skulle kunna dröja hos mig i evig tid. En kärlek sådan som din, fordrar genkärlek i samma mått, och *ödet* — *ödet* står och hotar med fingret, och ropar högt, att detta var aldrig den lott som det drog ur urnan för mig. Men när en gång din kärlek, trött att strida mot min, vändes till ett annat föremål, en yngre, en — — varmare, dig långt mera passande, o Hugo, låt mig då vara din *första*, din *bästa* vän, *den*, åt hvilken ditt hjerta alltid vänder den öppna, sanna sidan! Frukta icke något af mig, — — jag har ju så frivilligt afsagt mig dig, så många tusen gånger försäkrat dig att jag skall hafva

mod, att se dig älska, och outsägeligt älska en annan än mig, — — säg det blott åt mig, låt mig blott dela din fröjd och dina qval. O! du vet intet hvad som kan få rum i ett älskande qvinnohjerta som är rent och heligt."

Så hade Otilia mången gång talat till Hugo, och huru ofta hade han icke lofvat detta! Först bestridt möjligheten af Otilias förutsägelse och sedan heligt lofvat att hörsamma henne, och hur ofta log ej Otilia kärleksfullt och skalkaktigt åt båda delarne!

Nu var tiden kanske kommen, men — — — löftet var glömdt! Eller kanske ansåg sig Hugo icke brutit det, äfven med sin tystnad, sitt fördöljande? Detta vore en fråga som man gerna skulle vilja hafva besvarad, men hvem skulle förmå det? — — Icke Hugo ens, och ännu mindre någon annan; lemnom derför Fagervik i natten, lika tyst, lika osedda och ohörda som vi kommit, och alldeles lika sluga som — — — förut.

Elisa vaknade ovanligt tidigt denna morgon, efter besöket hos den gamla fastren i den mossbelupna boningen; hon vaknade till och med litet häftigt, satte sig upp, och var glad att morgonsolen började purpra östern, ty slutligen drömde hon så otäckt. Vi hafva sagt att hon drömde om gamla Börta, och det var ock händelsen. Hon tyckte sig en gång, så

der på aftonqvisten, gå der nere i den der mörka, litet hemska undra förstugan, i den gamla fruns murkna hus. Hon höll sjelf ett ljus i handen, men bäst hon visste af intet, kom Börta som en hvirfvelvind, rusande ned för den ohyggliga trappan, blåste ut Elisas ljus och började dansa utaf med henne genom den ena af de svarta dörrarne efter den andra, och smällde dem alla i lås. Hon vaknade helt svettig.

"Fy, den otäcka Börta! — sade hon för sig sjelf — henne tyckte jag icke om! Jag skulle velat vara hela mitt lif hos denna höga, andelika, alldeles som till en annan verld hörande fru, bara — — — bara jag vetat att det sutit någon annan än gamla Börta der ute i den der svartbruna kammaren, ja till och med om der ingen varit, bara intet Börta, ty hon var för vidrig i mina ögon. I början var jag helt rädd att denna hopkrumpna, förtorkade mumie var fastren sjelf, men — — då tror jag aldrig jag brytt mig om henne, om hon än talat de vackraste saker."

Så der bort åt, i barnsliga tankar, låg Elisa en lång stund och mornade sig, men när hon var riktigt vaken, började hon tänka långt allvarligare, började besinna vigten och sanningen af den gamlas ord: att barn, föräldrar, makar och syskon äro skyldiga hvarandra så mycket, bero så mycket, ledas så mycket af hvarandra. Hon började betänka, att det var icke blott med små yttre tjenster och artigheter, hon kunde bevisa sin tillgifvenhet för sin moder, utan ock att hon borde försöka — — försöka på

det bästa utgrundliga sätt, att vara sin moder till större, högre, verkligare gagn, och försöka detta alldeles allena, ensamt ledd af sitt eget ljus; ty *hårvid* gick det icke an att anlita andra, att begära hjelp, råd; *hårvid* hade hon blott att handla sjelf, eller — — förhålla sig alldeles passive, låtsa som hon aldrig såg en skymt af modrens många, större och mindre fel — — — och hvilket var nu rättast? Hon skulle gifvit mycket, om någon häruti kunnat upplysa och leda henne, men — — — den utvägen var vid detta tillfälle för henne stängd. Hon redogjorde nu *för första gången* (förut hade hon bortjagat denna tanka) en hel mängd af modrens små-fel, hvilka djupt smärtade den rättsinniga dottren. Hon grät och bad Gud ingifva henne det bästa sätt att kunna göra något för att, om möjligt, åtminstone väcka den kära varelsen på dessa brister, som föllo Elisa så hjert i ögonen, så tungt på hjertat, fast ingen dödlig kunde det märka, fast den annars så klarsynte Directeuren, fast den finkänsliga Anna och hennes make flerfaldiga gånger redan tänkt: "Är Elisa väl en så genomgod och högtänkt varelse, att hon döljer minsta sken af ogillande öfver modren, eller — — — är hon för barnslig, för lättsinnig sjelf, för att märka hennes många vidriga fel och svagheter, hennes *intenhet*, som är värre än mycket annat."

Som det var ganska tidigt på morgonen, insomnade Elisa åter, just under sina innerliga böner till Gud om upplysning huru hon skulle bete sig, och

hon vaknade ej förr, än modren, fullklädd och vänlig, stod vid hennes säng och bjöd henne café och färska gorån. En känsla af ånger och ruelse öfver att hafva så mycket tänkt på modrens fel, intog så Elisa att hon drog modren ned till sig och omfamnade henne länge och innerligt.

— Kors, du gråter, kära barn! — sade Frun — Hvad nu? Har du drömt om något ledsamt? Eller har du tappat bort något, eller förstört något för dig?

— Ach nej, mamma lilla — sade Elisa — men vet mamma, jag har tänkt så mycket på det der besöket jag gjorde i går hos den gamla vördnadsvärda fastren till vår värd. Hon, som redan står med ena foten i grafven, och hvars röst kan anses som en röst från Gud, hon väckte mig på så mycket som jag förr aldrig tänkt på, som jag — — —

— Ach, Herre Gud! — inföll modren harmsen — det är nu så likt den galna kärringen, att sätta myror i hufvudet på folk som går till henne, derför går jag *aldrig* dit, och jag blef just litet misslynt med Directeuren, för att han, utan *min* vetskap, släpat utaf med dig dit bort i det spöknästet. Och hvad i Herrans namn skulle du der? Hon lär minsan ingenting hafva som är vackert och dyrbart från fordna tider, att se på och betrakta, ty hon har ju så dåraktigt, som blott ett bindfärdigt dårhushjon det kunde göra, bortslösat en stor, enorm förmögenhet, så att hon aldrig har en styfver, utan påstås lefva på nåder af hvad hennes brorson gif-

ver henne, fast hon intet rätt vet om det sjelf. Men Borgmästaren vet det, och Borgmästarinnan med, och det är just Directeuren som *nu* får föda och göda henne, han som annars ensam skulle ärft henne, om hon haft vett och förstånd att behålla sitt. Directeuren är visst rätt rik och förmögen ändå, men man behöfver allt hvad man får här i verlden, och han hade rätt väl tålt vid hvad fastren egt äfven, och då ej behöft vara så snål som han nu stundom är.

— Directuren snål! — sade Elisa förvånad.

— Ja just — fortfor modren, som redan på morgonqvisten var litet grå på Directeuren, emedan han vänligt men för *sista gången* bedt henne stänga in och *aldrig* släppa ut sina höns, emedan de alldeles förstörde hans lilla vackra trädgård, der han hade flera så synnerligen rara växter. Han ville, hade han skrattande sagt, *gerna* ersätta förlusten för hönorne af deras fria lif, och att ej få spatsera under bar himmel, om han bara förstod huru, eller betala hönornas *fulla* värde, om hon ville göra sig utaf med dem, men som Fru W** ändå skämdes för att antaga detta, utan endast såg sig tvungen att stänga in sina höns, då både hon och Beata väl visste att de alldeles skulle lägga utaf att värpa, så hade hon ingen annan råd, än att, i förbund med Beata, blifva litet piquerad på Directeuren, visst icke tala om hönsaffären för Elisa, väl förstående att denna endera skulle blifva ledsen eller skratta deråt; utan

nu var just tillfället inne, att få gnata litet på Directeuren och förebrå honom hans snålhet, ett fel som hon förebrådde alla, och som dock vidlådade henne sjelf på mångfaldiga småaktiga och nästan låga sätt.

— Han är visst snål — sade hon — det bevisar han på många sätt; ty hvem är väl så rik som han, och aldrig ger en menniska en bit mat till middagen? Och vid många andra tillfällen är han rätt snål.

Misslynt och nedslagen, ty Elisa hade hvar dag sett huruledes korgar med frukt och grönt, foglar och kalfstekar, färskt smör och mycket annat, tyst och sakta inbars i hennes mammas kök, från Directeuren, som utom staden hade flera betydligare landtegendomar, fast han nästan endast för den gamla fastrens skuld och af vanans makt aldrig bebodde dem — ledsen sade Elisa således:

— Ach, mamma, hvem bör väl mindre klaga öfver den hederliga mannen än vi! Jag tycker han är som en broder, en välgörare i alla ordets många bemärkelser. Att han aldrig bjuder till middagen, vet ju mamma är af den orsaken, att han hatar allt frossande, alla långa, ängsliga måltider, der borden och faten svigta och digna af mat och dricka, samt sedan alla följderne deraf till kropp, själ och kassa. Han går ju aldrig heller bort på middagar!

— Ja, det är just för att slippa att bjuda *sjelf* — inföll frun fult skrattande.

— Ach, det tror jag visst intet — svarade Elisa

— utan det är hans enda lilla egenhet, svaghet, om mamma så vill kalla det (jag gör det icke, ty jag *för min del* gillar honom) att äta sin tallrik soppa på utländskt manér, sitt kött och en portion lättare mat, dricka ett glas godt vin, och dermed vara fullkomligt belåten, insparande till långt bättre ändamål hvad öfverflödig mat och dyra viner skulle kosta.

— Nå nå, bevars — sade modren med ett sort opassande skämt — du försvarar honom, som ämnade du att sticka ut Mamsell Ulle-Caroline. Men då får du minsan med Borgmästarinnan att göra.

— Ach, söta mamma — sade ängsligt Elisa — låtom oss nu tala allvarligt, och medgif ändå, min goda, bästa mamma, att det var litet förhastadt, så säga om mammas bästa eller — enda vän.

— Nå nå, kära barn, låt honom sitta och börja med sin klara, otäcka soppa, bäst han vill, men bra snålt var det af honom, den tjugonde April som är Borgmästarinnans namnsdag (ty hon heter som du vet Amalia), då jag så gerna velat surprenera henne med en vacker namnsdags-boquet, och bad Directeuren derom. Men vet du hvad han svarade mig? Jo, att "Borgmästarinnan hade intet sinne för blommor, att han i orangeriet, der i stora trädgården, väl hade litet vackra, redan utslagna blommor; men att han ville gifva dem åt sin gamla faster, som sjelf ej kunde njuta af vårluften." Hvad tycks om en sådan befängd idé! Skulle ej Borgmästarinnan, som är en ung, femti-års menniska (ty hon är ändå myc-

ket äldre än jag) mera roas af en vacker boquet på sin namnsdag, att hafva och visa folk, som tomhändta kom och gratulerade, än den der gamla, skinntorra nittio-års kärringen.

— Ach, mamma! — sade Elisa med öm, allvarlig ton, och fattade modrens hand — efter vi nu åter komma att tala om den gamla frun, så tillåt mig säga något, tillåt sin Elisa, goda, bästa mamma, bedja mamma ändå någon gång gå till den gamla frun. Ach, mamma skulle icke ångra det, mamma skulle tvärtom finna att — — —

— Ach ja — afbröt modren surt och ryckande på axlarne — nu hör jag att hon förvridit hjernan på dig, såväl som på alla som gå till henne; derför går nu nästan ingen dit, ty hon har alldeles sådana fukter som häxor i gamla tider, att förtrolla folk, och göra dem till "läsare." Och vet du, hon har minsan intet varit något helgon i alla dagar sjelf. Nu finns här visst ingen mera i hela staden som mins henne i sin ungdom, men vet du, då skulle hon just varit en stygga, det lofordet om henne går än som en gammal men säker tradition. Hon var elak mot sin man, och hade — — —

— Ach nej, söta mamma — inföll Elisa ledsen — låt mig hellre slippa höra *något* om henne, än ondt. Jag skall aldrig mera tala om henne, det lofvar jag — tillade hon sorgligt, och suckade djupt.

— Vet du, det är en rätt ful ovana, min kära Elisa — sade modren ondt och tvärt — att så der

falla din mor i talet. Det är väl min svägerska, din sköna tante, kan jag tro, som satt uti dig att icke hafva vördnad för din mor. Men det är rätt illa och tanklöst gjordt af henne, det vill jag säga henne när jag råkar henne, det lofvar jag.

— Ach, mamma! mamma! — sade Elisa utbristande i gråt — Tala för Guds skuld intet *så* om min andra moder! Hon lärde mig än aldrig något som intet var godt. Gud gifve jag blott alltid förstått lyssna till hennes många goda lärdomar!

— Det säger du — svarade modren lika ondt och hårdt — alldeles som en pique, eller förebråelse till mig, just som hade jag icke kommet att lära dig precist allt det samma, om de hade velat vara så goda och lemnat dig hos mig, som jag ville när du var liten, och gifvit mig contant hvad du kunde kosta. Men se det var omöjligt, ty din farbror var en tjurskalle, den odrägligt envisaste menniska jag vet, och alltid särdeles elak mot mig, just som hans sköna fru — tillade hon harmfullt — ty ingen af dem kunde någonsin tåla mig.

— Ja — sade Elisa sorgligt — Gud dömme mellan oss alla! Han ser bäst hvar felen och bristerna äro, och måtte han äfven, o, måtte *Han* — sade hon med sammanknäppta händer och en varm blick upp till Guds klara blå himmel — måtte Han med mild hand borttaga det *onda* der det finnes, och lägga af sitt oändliga *goda* i stället.

— Kära du, himla dig intet så der; det är det

värsta jag vet; det har du väl lärt af din sköna, romaneska faster — sade frun, och gick sina färde.

Hela dagen efteråt var Elisa tyst och nedslagen. Som hon med vördnadsfull undergifvenhet och vänlighet gick emot modren, blef denna snart god, som om alls intet hade passerat, men i Elisas själ stannade ett sorgligt intryck, en smärtsam erfarenhet att det finns naturer, väl icke egentligen dåliga, men så otillgängliga, så af lifvets och verldens små allra minsta bestyr utnötta och förslitna, att de äro lika som hala, så att ingenting, och minst det allvarliga kan finna fotfäste på deras själs yta, än mindre tränga ned på dess botten, hur grund denna än må vara.

Hennes manliga vän, som hon för hvar dag allt mer och mer fästade sig vid, försökte förgäfves att muntra och roa henne, och hon var innerligen tacksam derför, men blef dock hvarken munter eller såg road ut. Slutligen frågade han henne rent utaf hvad som tycktes ligga henne så tungt på sinnet, och Elisa återhöll ej mera sina tårar, utan förtrodde sin vän att det smärtade henne att hon skulle lemna sin moder åter så allena, att hon kanske borde stannat hos henne, att hon måhända efter tusen misslyckade försök dock slutligen skulle lyckats att — — att vara modren till något gagn.

Elisa tyckte sig icke säga mycket i dessa ord, men hennes vän förstod dock deras andemening, och svarade henne:

— Goda flicka! att din närvaro skall göra godt i själen, godt i hjertat hos hvem helst du dröjer, det finner jag nog; men var icke bekymrad för din moder! I hvad på mig kan ankomma, skall jag *nu*, med ändå mera glädje än förr, handla broderligt med henne, och hon skall alltid finna stöd och hjelp hos mig, och är det Herrans vilja att hennes öga en gång skall öppnas klarare för ljuset, än det nu kanske är, så — — sker det, tro mig, eller ock — — ser han till de *svaga*, och är stor i nåd som i förmåga.

— O, min gode, älskade vän — sade Elisa smältande i tårar. — Hvad ett par ord af den rättsinnige, den verkligen gudfruktige, den klart seende och hvars öga ändå törstar efter allt det ljus som från höjden kan komma, hvad de äro trösterika och hugsvalande, ty jag förstår dig — och du förstår mig — och Gud — — får göra resten.

Men nu kom modren, och nu var det slut på alla *dität* syftande samtal, ty de slöa, de i dimma vandrande, hafva det eget, att oftast med sin blotta närvaro förstumma och förstämma varma, uppåt sträfvande sinnen och hjertan.

Det led på tiden för Elisas afresa. Hon var icke mera sorgsen, hon grämde sig väl åt att lemna modren och de nya kära vännerna i prestgården, och den lilla hjertans trefliga staden, der alla varit så förekommande, vänliga och artiga mot henne, och sin första och enda manliga vän; men hon hade hopp

att nu, sedan isen en gång var bruten, åter kunna få se allt detta, åter en gång kunna få bortblanda en mängd af Fagerviks-tankar i detta lugn, och bland dessa många, goda menniskor, och när hon tänkte på sin moder, tröstade hon sig med vännens få men kraftiga ord.

Elisa reste från den lilla förtjusande staden Z. alldeles på samma sätt som hon dit ankom, med den skilnad likväl, att Directeuren nu fick rum och plats i sin egen vagn, hvilket gjorde resan oändligen mycket intressantare, roligare, muntrare och lärorikare. När de kommo till staden Y. var Laura dem till mötes. Elisa blef oändligen glad, och slutade aldrig med sina frågor om det kära hemmet. Laura deremot var tystare och fåordigare än vanligt, och om aftonen, när hon kom allena med Elisa, sade denna:

— Söta tante, jag tror tante är ledsen att få mig tillbaka, och jag är så glad att åter få se eder alla, oaktadt jag haft ganska roliga och angenäma dagar, der hos min goda mamma i Z.

Laura frågade nu mycket om hennes lif dertädes, men när Elisa å sin sida började spörja om Fagervik, sade hon:

— Ach, Elisa, jag ville så gerna dolt det för dig, men det står icke rätt väl till der hemma. När du dit återkommer finner du måhända ingen enda af dina goda vänner, som glada komma dig emot.

— Äro de borta, eller — äro de icke glada? Jag förstår dig icke, kära tante — sade Elisa ängsligt.

— Båda delarne — svarade Laura — Otilia är vid det allra mörkaste lynne, god och vänlig, men tyst och hänger hufvudet. Jag tror sannerligen att hon drages med någon tärande sjukdom, ty hon bleknar och magrar för hvar dag. Lida har gått som en annan somnambule, spekulerande på — Gud vet hvad, sin lycka förmodeligen, som Gud den Högste gifve icke står på högt spel i denna stund. Hugo är nästan aldrig hemma; han ligger jemnt på Nolsjö, för fröken Cecilias fötter, som det säges.

Elisa hade varit varm, varit kall, varit blek och röd ömsom under Lauras berättelse, men när Laura tystnade, sade hon:

— Nå, men *hvar* äro de? Om Hugo är på Nolsjö, så äro väl icke mamma och Lida der ändå?

— Jo, jag måste väl tala om det för dig, stackars Elisa — började Laura — att mamma och Lida i går reste hufvudstupa till Ödeborg, emedan Baron Edmund är mycket illa sjuk.

— Himmelske Gud! Han är väl icke död! — utropade Elisa och slog sina händer tillsammans, och kände i denna stund hur innerligt hon höll utaf den arma Lida.

— Nej, det är han väl icke, hoppas jag — sade Laura — men illa är det. Jag skall nu tala om allt hvad jag vet derom: Vi suto i går aftons i stor ro uppe i salongen, emedan det regnade litet, så att

ingen kunde gå ut. Otilia och jag sydde, Lida satt och läste. Vi gladde oss alla tre emellanåt att så snart få hem dig. Då kommer Hellqvist in och säger att Sten eller Stock, eller hvad han heter, Edmunds betjent (du mins ju det tinget?) ville tala vid Hennes nåd. Lida for genast upp, som hade hon fått en electrisk stöt. — "Sten här! — utropade hon — Sten "vill tala" — omöjligt! Han talar aldrig!" Men nu kom ändå verkligen Sten in. Otilia helsade litet och förundrad på honom, och sade sedan: "Hvad vill ni, kära Sten?" — "Helsa från Baron; han dör" — svarade det oxhufvudet. Nu blefvo vi något hvar grufligen förfärade, och Lida som du vet har oändligen många goda och sköna egenskaper, men icke en gnista sundt förnuft eller fattning, hon föll hufvudstupa i golfvet, med näsan före, så att hela ansigtet låg och simmade i blod. Då var det att först bära ut henne och fäkta med henne. Detta fick jag på min lott, och Otilia, oförmögen att motstå sitt begär att få veta mera af Sten, stannade qvar och sade: "Kära Sten, hvad säger ni? Är Baron sjuk? Tala då." — "Ja." — "Har han varit länge sjuk?" — "Fem dagar." — "Har han läkare ute?" — "Ja." — "Hvad är det för sjukdom?" — "Hjern-feber." — "Har han bedt eder resa hit?" — "Nej." — "Hvem bad eder resa?" — "Han ropar." — "På henne, på Mamsell Lida?" frågade Otilia med stigande ängslan. — "Nej, på Frun" — svarade Sten lika kort som förut. "På mig!" — sade Otilia förvånad och alldeles upp-

bragt af dessa svar, som hon skulle draga och pressa ut. — "Ja" — svarade Sten.

Nu ringde Otilia, och så fort Hellqvist kom, sade hon till om förspänning i ögonblicket, och inom en qvarts timma derefter rullade vagnen bort med henne och Lida, hvilken ändteligen kom sig så mycket före, att hon kunde *åka,* ty hon lyftades i vagnen, sträckande armar och ben ifrån sig. Ach min Gud! — fortfor Laura — Hvad sans och fattning och tålamod och undergifvenhet för den gode Gudens vilja och beslut, för hans hårda slag så väl som för hans välgerningar, äro nödvändiga kryddor för qvinna och man! I farans stund är man bra litet nyttig för dem man håller utaf, när man så der dimper, med näsan före, och sedan ligger som en padda, och låter andra menniskor släpa på sig, som på en qvarnsten. Jag kan verkligen intet hjelpa att jag var litet hård mot Lida, det jag aldrig varit, om hon burit sig åt som en, af djup sorg nedtryckt, men dock förnuftig menniska: jag bad henne vid afresan tänka och bereda sig på det allra värsta, och vara öfvertygad att Gud ser till menniskans undergifvenhet för hans beslut, men straffar dem som kasta bort allt förnuft, och bara frossa af sin sorg.

— Ach stackars, stackars Lida! — sade Elisa som hittills varit stum af bestörtning — Ach, förlåt henne! Låt henne hellre hafva detta öfvermått af känsla, det är ändå tusen gånger bättre, än dessa ljumma, kalla, liknöjda, bortblandade varelser, som — — — (hon

fortsatte icke den meningen) Och dessutom — fortfor hon — måste det väl finnas sorger så stora, så tunga, att de i ett enda slag förmå krossa, äfven den starkaste själ; så mycket mera *den*, som blott lefvat af sin kärlek och i sin kärlek, och denna plötsligt får ett sådant slag. Ach, låtom oss tacka Gud, om ej dylika colossala sorger öfverfalla oss; tacka Herren och förlåta henne!

— Åh ja, du har rätt! — sade Laura — Det har du merändels *alltid*, ty du är en god och klok flicka, men det säger jag dig, att du, som har fått så mycket förnuft på din lott, om olyckan och det vidrigaste öde, en gång skulle träffa dig, så vill jag se dig annorlunda än den arma Lida.

— Ja, det är mera att bedja om, än hoppas — sade Elisa, och efter en stund frågade hon, om alldeles inga underrättelser kommit från Ödeborg, sedan de afreste dit.

— Visst icke! — svarade Laura — Det plågade mig så, att jag icke kunde afvakta några sådana, men de reste klockan mellan nio och tio på aftonen, och mitt förebud var längesedan afgånget, och jag hade sjelf låtit beställa hästar så tidigt att jag borde vara ute klockan fem på morgonen, och det var jag.

Den kommande morgonen, ty alla de resande togo nu som förra gången, nattqvarter i Y., förtrodde

Elisa och Laura till den förras moder och Directeuren sina bekymmer, och ville icke dröja länge tillsammans med dem, för att så mycket förr komma hem, och ur den oro, som nu öfverhängde dem.

— Se här — sade Directeuren, i sjelfva afskedsstunden, och räckande Elisa ett litet, mycket väl försegladt paquet — Här är en liten gåfva af mig: en vacker tysk kalender, med flera goda och vackra stålstick, samt flera små goda litteraira bitar, men jag gör dervid ett litet förbehåll: Elisa skall gömma paquetet ouppbrutet tills hon kommer hem, tills första återseendets uppvallning är förbi, tills hon åter är lugn, och i full ro; *då* skall hon taga min lilla gåfva med sig, gå *allena* ned till den vackra sjöstranden, som hon så ofta beskrifvit för sin vän, utvälja en mossig sten, som ser inbjudande ut, och ligger i full skugga, kasta bort alla andra tankar, bryta och läsa.

— Ach gerna, gerna — sade Elisa — jag lofvar att religieust följa föreskriften, och tackar i förhand för hvad vännen skänker den tacksamma Elisa.

— Det var en bra skral present, en bok! — hviskade modren när de togo afsked af hvarandra — Jag hade minst trott att han skulle gifva dig någon shawl, eller nipp, eller en vacker klädning eller dylikt, efter han pratat så mycket med dig, ty dertill hade han haft god råd, och det skulle varit roligt om du kommit hem och haft något vackert att visa.

— Ach mamma — sade Elisa — jag kommer hem

med den ädle mannens vänskap, det är långt mera, och med den ljufva öfvertygelsen, att mamma glädt sig åt mitt lilla besök, samt tillåter mig att göra om det, så snart det någon gång, ett annat år, kan passa sig.

— Ja bevars, mitt kära barn — svarade modren — det har visst varit roligt på många sätt, och godt vore, om de ville låta dig göra om det snart, och glöm då intet att taga med dig den der klädningen som du sade skulle passa så väl till draperi på min sängkammars-gardin.

— Nej — svarade Elisa suckande, och de skiljdes.

Hon satt en liten stund ganska tyst, i vagnen som redan rullade, men blickade derefter hastigt ut genom vagnsfönstret seende sig tillbaka, och se! stod ej vännen der ännu qvar med sin blågröna cachette! Hon hviftade med sin hvita näsduk, han hviftade med sin gula; men nu krökte vägen, och Elisa drog sig åter ned i vagnen, kastade ned sitt flor och kände ett par tårar falla ned för kinden.

De båda fruntimrens samtal under resan voro ej många. De voro båda för oroliga, att lugnt och ordentligt berätta om den tiden de varit skiljda. Laura gjorde väl då och då en och annan fråga, och Elisa svarade, men ingen liflighet låg i någondera.

Klockan sju om aftonen körde de genom Fagerviks susande och täta lindallée. Elisas hjerta slog hårdt. Vid porten kom endast Lotta och betjeningen emot dem.

— Är hennes nåd hemma? — var Lauras första fråga.

— Nej, men Fröken har bref — svarade Lotta, och de båda ankomna störtade upp för trapporne.

Brefvet var föga hugneligt: blott några få rader, och dessa förtviflande om Edmunds vederfående.

"Jag skall väl förlora *åfven honom*" — skref Otilia — "ty han var mitt hjerta så kär, och förlusten "af honom i detta ögonblick, vore oersättlig för mig. "Lida är halft vansinnig. Mera i morgon, och då "skall jag bestämma om det vore bra, att du eller "Elisa kom hit. Säg henne ett hjertligt "välkommen" "från mig, det goda, kära barnet. Jag vill icke gerna "att någon af eder skall komma hit, ty hjernfeber är "mycket smittosam, säger Doctor F., och den rasar "förfärligt här i hela trakten."

Nedstämda och sorgsna suto de hemkomna. Först när de ämnade gå till hvila, hemkom Hugo som, huru mycket han än vistades på Nolsjö, dock alltid återkom om aftnarne.

"Ach, här är icke mera någon *ro*" — tänkte Elisa tyst, när hon kände igen Hugos bekanta snabba steg i trappan, och hennes hjerta, som varit så stilla och lugnt, nu åter började att klappa oroligt.

Hugo helsade frater-aktigt på Elisa, och tycktes på långt när icke taga de sorgliga tidningarne från Ödeborg så häftigt.

— Ach, han dör *visst icke* — sade Hugo, vandrande fram och åter i rummet, med händerne i fic-

korna — Unga, starka, friska karlen! Stor, oersättlig skada vore det visserligen om han dog, ty han är en af våra framtidsmän, och som kommer att göra stor epok, och mycket godt. Men han dör minsan intet. Fruntimmer taga alltid så illa vid sig, vilja så gerna tro det värsta.

Så der gick Hugo och småtalade, emellan det han helsade från Nolsjö och berättade lustiga äfventyr derifrån.

— För all del, kom nu intet hem sipp och pretentlig, kära Elisa — sade han — ty då får du intet roligt på Nolsjö, der glädjen alltid står i högan sky.

— Och dammet dito — anmärkte Laura.

— Nå ja, hvad gör det? — genmälte Hugo — när man icke är så rysligt ordentlig som tante Laura.

— Mig gör det visst ingenting — sade Laura — men deruti håller jag med Otilia, att man *kan* roa sig rätt hjertligen, utan att det *alltid* behöfver ske med stojande, larmande och bullrande, så att örhinnorna kunna sprängas, och de döda i sina grafvar uppväckas.

— Ja så, säger mamma det — sade Hugo — Nå nå, mamma är icke mera något barn, och vet ej hvad de tåla.

— Ja, men hon har väl varit — anmärkte Elisa saktmodigt.

— Åh ja, men det mins man aldrig — genmälte Hugo.

— Ibland tycker jag du talar *så dumt*, kära Hugo — sade Laura, som icke just var vid lynne, att tycka om de rustande nöjena på Nolsjö — först säger du att barn behöfva bullrande lekar, derefter att Otilia ej skulle minnas när hon var barn, och slutligen, när man kommer till kritan, så finns på hela Nolsjö ej något yngre barn, än du sjelf och hon den der Cecilia som aldrig blir något annat.

— Hon är visst icke barn — svarade Hugo förtrytsamt.

— Ja så — återtog Laura skrattande — det är då gamla Julie, beskedliga Marie, Kapten Anskjöld (en af rikets pelare) Mamsellen, som tyckes mig vilja vara ett helgon, eller ett mästerverk, och Generalskan, och de långa storordiga sönerna, som behöfva dessa bullrande recreationer, ty, hvad Generalen beträffar, kunde du verkligen hafva rätt, emedan han börjar blifva, icke så litet, barn på nytt. Han radoterade sist han var här så mycket, att jag blef helt matt.

— Det är förskräckligt — sade Hugo — hvad Nolsjö råkat i tante Lauras disgrace!

— Åh visst icke — svarade Laura, och steg upp för att gå och lägga sig — men jag *orkar* icke tänka på det väsendet, det är saken, trött som jag är af resan och ledsen för vår bästa vän.

Och dermed sade hon Hugo ett kort "god natt."

Elisa hade varit tyst, tyst och sluten. Sådan var hon icke i Z. På hennes rum, i hennes lilla röda och

hvita sparlakanssäng, kom henne så mycket vemodigt emot. En af hennes små foglar var död, den andra satt allena, hopkurrad på sin pinne och sof. Elisa grät, och Cara stod tyst och slickade hennes uträckta hand. Bredvid sin säng lade hon sitt paquet, för att — — — "nej" — tänkte hon — "jag skall punktligt gömma det, tills jag är lugn och nöjd." Och hon gömde det på botten af en bureau-låda. Det var en ljuspunkt, ett litet hopp ändå.

TIONDE LÅSNINGEN.

Det herrliga förgår, det usla frodar sig,
Och lian svänges blindt af vensterhändta döden.
TEGNÉR.

Fru C.: Men tror du intet att den der Baron Edmund, i lifstiden, tittat litet för mycket i de nya idéerne, — att han, med ett ord, var litet Straussian?

Fru D.: (efter en liten stunds besinning) Väl möjligt; men hvad jag med visshet kan försäkra dig är, att hon som gjort dessa skildringar, visste på den tiden hon dem gjorde, icke mera skilnad än de flesta andra olärda här i Sverige på Straus — *valsmakaren,* Straus — *klockljudsmakaren,* och Strauss — *tvifvelmakaren.*

ELFVA slog klockan om aftonen i tornuret på Ödeborg, när Otilia med hjertat, ängsligt klappande af oro, och Lida halfdöd, sakta inkörde genom hvalfvet på inre borggården. Det var i ett af Augusti månads skarpaste och klaraste månsken, som Otilia för första gången beträdde detta dystra ställe. De se-

kels-gamla träden, de långa, oändliga alléerne, de stora, tysta, enformiga dammarne, de mörka, djupa kanalerne, de klippta häckarne och granarne, och svanorna som lågo och frossade månsken på snöhvita vingar — — allt detta mötte Otilias blickar så ståtligt och högtidligt, men hemskt, och hon kom *än en gång* ihåg den då ännu icke bortgångne Skaldens herrliga ord:

"Ett månsken smekte fånigt anletsdragen,
"Visste ej att hjertat var itu."

När de ankommande höllo vid stora ingången, hoppade Otilia ur vagnen, lätt som en fjäder, men Lida måste bäras upp till ett rum, ty hon hade alldeles ingen sans.

— Sköt om henne, bästa Fru Debora — sade Otilia — och låt mig komma in till Baron!

— Ja min nådiga Fru — svarade den gamla tjenarinnan — af deras nådes ankomst vänta vi den enda hjelp som ännu kan finnas, ty han ropar i hvar minut på den nådiga Frun.

Stum följde Otilia den stumma Sten. Hon genomgick många trappor och gångar, salar och rum. Hon tyckte att de voro flera än de verkligen voro. I rummet utanför Edmunds stannade hon plötsligt och tvärt: Hon hörde en röst häftigt utsäga hennes eget namn. Hon väntade sig icke detta.

"Otilia!" — ropade det — "Mitt hjertas utkorade, kom och lägg din hand på min panna, att den icke brinner upp, — på mina läppar, att de icke förtorka,

— på mitt hjerta, att det icke förkolnar! Otilia, Otilia! lif af mitt lif, hjerta i mitt bröst, själen, andan i min varelse, hvar är du? kommer du icke?"

— Hon kom nu — sade läkaren, och med rubbad fattning, men ändå — på långt när — icke utan, trädde Otilia in till sin vän. Hans höga, djupa — man skulle trott orubbliga — förstånd och själsstyrka hade det fysiska lidandet lagt sina tyranniska händer uppå, och nästan tillintetgjort; men hjertat var qvarlemnadt, det förde ensamt ordet, det var den *sista* rösten ur den remnande, af eld och lågor förtärda borgen. Den ropade hjelp, lik en Spastara, men hjelp fanns icke mera: den stolta borgen skulle straxt störta samman. Otilia ilade till hans bädd. Inga försigtighetsmått hann hon att taga; hon lade sin ena hand på hans panna, den andra på hans läppar, och hjertat åtminstone måtte kännt någon lindring, ty han var tyst, och — Otilia kände det — underbara röster sade henne det tydligt *nu*, de hade blott lika som i sömn hviskat det förut — *henne* älskade han. *Han* hade kunnat blifva lycklig vid hennes sida, *hon* vid hans! *Nu först* kände hon det, men — — — nu var det förbi! Otilia tänkte icke på Lida i detta ögonblick, vi måste bekänna det. Hon tänkte på sig sjelf, och på hvad hon i denna stund förlorade, ty *nu* visste hon det, *nu* låg det klart för henne, hvad som varit dunkelt hittills. Tårar runno sakta utför hennes kinder.

Den sjuke tycktes känna en skymt af lugn eller

lindring: hans andedrägt var väl lika tung, hans händer lika heta, hans puls lika häftig som förut; men han var tyst och stilla, och tryckte hårdare med sina händer Otilias till panna och mund, och tycktes känna hugsvalelse just deraf.

Nattlampan kastade blott ett svagt sken öfver det höghvälfda, dystra rummet, hvars enda lefvande ande lyfte vingarne, för att fly derifrån. Nu slog klockan tolf, och nu syntes, lik en nattlig vålnad, Lida, likblek, med hängande, kolsvart hår, på den svarta drägten. Hon nalkades ljudlöst, framgick till sängen, utan att se sig om, nedföll på knä dervid, och räckte upp sina händer, som ville hon fatta en af den sjukas.

"Arma barn!" — tänkte Otilia, och försökte sakta att utbyta en af sina händer mot Lidas, i tanka att Edmund, som allt jemnt låg med slutna ögon, icke skulle förnimma det. Men plötsligt slog han upp den förvirrade blicken, häftade den först på Otilia med outsägelig kärlek, derefter på Lida med ett slags medlidande, och ropade gällt och tydligt:

— Nej, Otilia! Lemna mig icke! Följ mig dessa sista stunder, efter du ej fick följa mig hela lifvet igenom. Och du, Lida! Du är ett barn! Gå härifrån!

Lidas hufvud nedföll på hennes bröst — man visste ej om med eller utan lif. Man skulle nästan trott att allt det lif som fanns inom den arma flickan concentrerat sig, stockat sig i hjertat, ty *der* lefde det, der satt dolken djupt, ja tvärt igenom, och i såren blödde det, och från dolken dröp det gift i såren.

Hon led förfärligt: Förlora honom, och dertill vara förskjuten! O, det var för mycket! Förskjuten! Ty äfven hon förstod nu, icke något, utan *allt*, förstod att hennes fruktan, hennes outsägeliga fruktan dock slutligen var grundad, att den kolsvarta dämon som alltid följt henne, allt sedan hon första gången hörde nämnas Otilia, och som sedan oupphörligt tjutit detta namn i hennes öra, icke hade ljugit, hade talat sanning, men en dämonisk sanning, och stod nu och hånskrattade, och tryckte dolken blott litet djupare, vred omkring den ett par gånger och sjöng en uggleså̊ng, ty i Lidas öra klungo ord, ord som hon kände, ord som hon talat, ord som hon vändt till Edmund och som den svarta dämon nu vände till henne:

"Ljuft är det att förlora, men dock minnas;
"Skönt är att skiljas, när man blott får älska;
"Men när förlusten minnets tröst fördömmer,
"Skilsmässan byter kärleken i synd,
"Då är det *allt*, då först blir lifvet — död
"Och döden lif — —" *).

Edmund hade åter tillslutit ögonen, åter tryckt Otilias hand mot sin panna, och låg som i en dvala. Lida låg på sina knän, i samma ställning, med nedböjdt hufvud och utan att göra en enda rörelse. Otilia led förfärligt af hennes tysta qval, men visste sig icke ega ett enda ord till tröst, utan teg och var äfven orörlig, såsom det syntes. De bildade tillsam-

*) Ur Runesvärdet.

mans en grupp, som hade allt det stumma, orörliga af marmorn, men kylan! den var ännu icke kommen, den var ännu långt fjerran.

Flera timmar förflöto på detta sätt, och slutligen, när Edmund tycktes vara försänkt i en sort af slummer, lyckades det Otilia att bortdraga sin hand, aflägsna sig för några ögonblick, och lemna sin plats åt Lida, som — Otilia kände det nog — skulle önska henne tusen mil långt borta.

Under denna stund gjorde Otilia ett ytterligt våld på sig för att skrifva de så der temligen lugna raderna till Laura, ty hon var långt ifrån lugn. Men hvad tjenade det till att brådstörtande redogöra för sin vän nattens fasansfulla uppträden. Men förfärlig var Otilias känsla; en större smärta kan man väl icke tänka sig, än att se en stor mensklig natur, som manligt kämpat så länge förnuftet stod upprätt vid hans sida, men som dukar under, när det flytt, och en annan varelse som på en gång nedstörtas ur den enda himmel som verklighet och den rikaste inbillning någonsin bjudit henne!

När Otilia afsändt budet till Fagervik, återvände hon till sjukrummet och dess grannskap. Edmund var åter vaken, och kämpade med förfärliga plågor, kände ingen, och talade nästan icke, men Lida, som följde hvarje rörelse af hans läppar, såg dock huru han försökte att hviska: "Otilia!" Hvad Lida led — — — ach, låt oss slippa utsäga det!

Morgonen hade imellertid inbrutit: solen stod högt

och hånande på himlahvalfvet, såsom det alltid tyckes, när hon kastar sina strålar af ljus och värma lodrätt ned på sorgen och jordens ve.

Otilia vankade fram och åter i detta ödsliga och ännu i så full, forn-aristokratisk ordning varande slott. Hon genomvandrade till och med trädgården, och såg under stor rörelse att Edmund velat bereda Lida en angenäm öfverraskning, ty der vid kullen, der den enkla grafven var, stod nu en skön, hvit marmor-urna, och på fotställningen dessa enkla ord: "Till minne af Johan, rest af Edmund." Otilia insåg hur ädelt, hur storsinnadt detta handlingssätt var af Edmund, såg och kände hvad hon förlorat i denna man, och luftandarne — så många de äro — de gräto, ty de tänkte på Edmunds fädernesland, hans samtida och de kommande generationer — — hvad alla dessa i Edmund förlorade.

Otilia hade med flit aflägsnat sig från sjukrummet. Ach, hon visste nog att hennes närvaro för den arma flickan var en plågoandes, och hon föresatte sig, att, skulle Edmund åter tillfriskna från denna förfärliga sjukdom, eller skulle hans sista stunder vara inne, ville hon i båda fallen göra allt, försöka allt, för att trösta Lida eller för att befästa hennes lugn och lycka. Ach, hon kände för väl huru som bedragen förväntan och svikna förhoppningar kunna martera sitt offer. Då och då gick hon in till sjukrummet och frågade eller förvissade sig sjelf om den sjukes tillstånd. Ett ögonblick mot aftonen hade hon ka-

stat sig mot de mjuka sidendynorne af en gammalmodig så kallad canapé, i en stor, mörk och åldrig sängkammare. Hon hade inslumrat, och kanske sofvit en halftimma ungefär, då hon fick höra Lidas röst som nästan brusten, ropade henne, flera rum derifrån. Otilia svarade genast, och Lida — af svaret underrättad om hennes vistelseort, störtade in likblek, och långt mera liknande en skön uppenbarelse ur andeverlden, än en en mensklig varelse.

— Fru Otilia — sade hon — Edmund ropar eder. Kom och lugna honom.

Otilia följde henne, snabbt som en vind, men hvad hon kände var obeskrifligt. Redan långt från sjukrummet hördes Edmunds starka röst, som nu åter ropade Otilia, och med kärleksfulla ord tilltalade henne. Han tycktes nästan känna henne när hon kom, ty han tog hennes händer och, likasom föregående natten, tryckte dem öfver hela sitt anlete, samt tycktes då först få ro, när Otilia lutade sig mot honom, och lät honom stödja sitt brännande hufvud mot hennes bröst. Han andades då lika som litet lättare. Läkaren tyckte att pulsen var en hårsmån mindre hög, och något lugn från de förfärliga plågorna tycktes nu äfven infinna sig. Läkaren utgick för första gången efter Otilias ankomst, för att i ro få äta och dricka litet, något som läkaren ändå *måste* göra, om han icke stundom skall dö före patienten. Otilia och Lida voro allena hos Edmund; Otilia alltid i samma ställning, stödjande honom; Lida

stående upprätt framför henne. Otilia hvars hjerta så innerligen fikade efter minsta skymt, första gnista af tröst åt Lida, hviskade halft hörbart:

— Sörj icke så, mitt barn! Gud kan kanske hjelpa honom; allt kan åter blifva godt, och du kan blifva lycklig, som du trodde!

— O nej — hviskade Lida lika lågt — dör han så dör jag, lefver han, så — — dör jag ändå! Men ni, Fru Otilia! Ni skall frälsa honom, behålla honom, lyckliggöra honom — det *måste* ni! Hör — ni måste!

Otilia skakade blott på hufvudet, och visade med sin ogillande mine orimligheten af Lidas ord, men vågade icke tala, emedan Edmund gjorde en sakta rörelse, lika som hade han ändå blifvit störd af deras hviskande, ehuru tyst det var. De förblefvo således orörliga, och när läkaren åter inkom, förkunnade han sakta, såsom med andestämma, att det sjunde dygnet, nästan afgörande i alla hjernfebrar, åtminstone de som detta år visat sig, nu vore ingånget, och att han hoppades det bästa, af det lugn och den halfslummer, i hvilken patienten nu befann sig. Otilia, mera tecknande åt honom än talande, bad honom gå in i nästa rum, och försöka att taga någon liten hvila, ty han hade vakat i flera nätter, och Otilia försäkrade att vid minsta förefallande, skulle hon genast underrätta honom.

Dagen hade emedlertid förgått, afton och natt voro åter inne. Lida var lika som död för hela den yttre verlden; hon satt nu på en pall vid sängen, med

hufvudet lutadt i sina händer, försänkt icke i tankar, utan — i qval. Så här började natten, och så fortfor den till klockan ett. Då gjorde Edmund en häftig rörelse, men utan att se upp. Han släppte hastigt Otilias händer, reste sig något upp och sammanlade sina egna.

— Farväl, o verld! Jag går till min Faders hus — sade han redigt, men tyst och graflikt — Jag känner det: Han kallar mig. Han ville då ej att jag skulle fullborda — — — Hans vilja är min lag, och jag lyder — lyder med undergifvenhet — — Andra få *tänka*, andra få *fullborda* — — — Men, än är jag ju bland de lefvande — Jag känner — jag mins — jag lider — — jo — jag lefver! Men icke länge blir det *så* — Jag kommer. Du kallar mig, o min Gud — jag *ser* dig! O, du Fader i höjden! Eviga, allsmäktiga väsende, som jag älskade och tillbad, allt sedan jag förmådde tänka — Förlåt mig! O Christus, du störste bland menniskor, som derför bör sitta på Fadrens högra hand, du hvars lära och efterdöme jag — ovärdige — försökt att följa — Förlåt *om* du är *Gud* — att jag — väl aldrig förnekat dig — men tyst tviflat! O Helige Ande som följt mig, som ropat till mig genom samvetets basun, som Herren sändt så mången gång mig till hjelp och tröst, lifvet igenom, lemna mig icke, tag min själ under dina dufvovingar, och för mig dit — — dit jag längtar — — amen!

Så hade Edmund talat med slutna ögon, och det

matta sken som nattlampan spridde, gaf honom utseende af en förklarad, af något underbart, redan till en del höjdt öfver jordstoftet. Men nu slog han upp det matta ögat, der fordom den rikaste själ speglade sig, nu var det nästan brustet; dock vände han blicken till Otilia, tog sakta hennes hand, förde den till sina kallnande läppar, och sade:

— Kom, kom med mig! Du har ej mera på jorden! Deruppe sväfva våra barn, som vår lugna, rena, himmelska kärlek skulle gifvit oss, kom!

Hastigt, lika som slumplikt, föll hans blick på Lida, och han sade:

— Arma barn! Du skall lära glömma, och lefva lycklig på jorden! Farväl, tänk på mig som på en förutgången fader — Lef väl!

Dessa sista ord voro korta, afbrutna, framstötta med en ansträngning, mördande för älskande hjertan. Han lade sig åter ned, Otilia skyndade efter läkaren, och när denne kom — — kämpade Edmund redan den sista striden med dödsengeln, och när läkaren ville göra ännu ett sista försök, ropade dödsengeln flaxande med hvita vingar: "Bort! rofvet är mitt!" — — och det var förbi! Anden var flydd, stoftet låg nu, skönt och kallt som marmor. Ögat bedrogs nu icke mera: Det orörliga, det grafstumma var nu äfven iskallt.

Men Otilia lefde, Otilia grät. Lida bars ut, man visste icke om — lefvande eller död. Otilia gjorde en varm, innerlig bön att det måtte vara *det bästa*

af dessa tvenne alternativer. Sjelf bad hon att allena få dröja hos den aflidne. "Sten kunde ju få vaka i yttre rummet." Otilia tyckte sig vilja taga alla en älskad och sörjande makas pligter öfver sig. Hon sörjde Edmund just *så* som Edmund ville blifva sörjd af Otilia. Hon kände att hon i honom förlorat ett *allt* — det enda som för henne kunde återstå på jorden. Hennes öde var afskuret, ty Försynen hade dock från början ämnat henne åt honom. *Nu* såg hon det så väl. Hvad som så länge varit dunkelt och mörkt, var nu klart — — men förbi! "Farväl du som kunde blifvit Otilias ljusa öde, ett stöd för den svigtande Otilia! Farväl!" — sade hon, när hon ändteligen blef allena med den kallnade vännen, och hon tryckte en sakta kyss på den höga, lugna pannan, inom hvilken så nyss en verld af skyhöga, stora tankar bodde. Otilia grät, och talade ljufva ord till sin vän. Otilias sorg var denna sköna, lugna, rena, ljusa, som höjer sig lik snöhvit lilja öfver de mörka och giftiga, svarta och eldgnistrande sorgeblomster, som dämoner gifvit lif, och vattna med flytande eldstårar. Otilia låg på knä vid sin väns bädd, bad Gud för hans herrliga, i menniskoögon så rena, sköna själ, bad, med en christens *hela* tro, hopp och kärlek, Allfader och Son förlåta vännens *tvifvel,* i fast öfvertygelse att det varit alldeles ovilkorligt.

När morgonen kom, började denna ängsliga rörelse, som alltid blir omkring en död. Läkaren syn-

tes icke mera. Edmunds gamle vän från staden var nu först kommen, stod dyster och tankfull en lång stund vid hans stoft, och sade slutligen, när en tår ville frambryta:

— Der slocknade ett af Sveriges, ett af verldens klaraste ljus, fast det hittills varit doldt, tills lågan skulle brinna högt nog, att af hela verlden kunna ses. Nu snart hade den hunnit dit — — — och nu — blåstes hela ljuset ut, af en enda pust — — som heter *död!*

Den gamle kunde nu icke göra den somnade vännen annan tjenst, än försegla hans papper, och såsom lagkarl — samt af alla känd som Edmunds mest tillgifne vän — taga hand om hela hans qvarlåtenskap, fast öfvertygad att det kunde behöfvas. Åtföljd af vittnen, förseglade han allt som borde förseglas, med det stora Liska friherrliga signetet, stoppade detta i sin ficka och reste — "ty hos sörjande och betryckta qvinnor kan jag ingenting uträtta" — sade han.

Otilia var nu hos Lida, ty Lida — — ach hon var icke död, hon lefde, hon bräcktes icke itu, utan i tusende smulor, och hade känsla, lif och lidande i hvarenda. Först flera timmar efter den sorgliga katastrofen hade hon en gång slagit ögat upp, och de enda ord som kommit öfver hennes läppar, voro:

— Han ville icke ens hafva mig med sig! Jag får *aldrig* dö, jag skall *alltid* lefva, ty så ville han.

Och detta sade hon med en röst, lika förtviflad,

lika fasansfull, som mången annan skulle sagt: "Jag är dömd till döden!"

På Fagervik väntade man, hela dagen efter Lauras och Elisas hemkomst, med otålighet men förgäfves på någon tidning från Ödeborg. Den kom icke, och Elisa skref till sin moder, sedan hon först talat om resan, och sagt månget vänligt ord till henne, som hon så gerna *ville* älska:

— — — "och säg min gode vän, att *ännu* är "convolutet omkring den tyska kalendern ej brutet, "och blir det kanske icke så snart. Jag känner mig "icke vid den lugna sinnesstämning, som han bad "mig hafva för att läsa denna lilla bok, och jag vill "uppfylla mitt löfte i dess helhet. Min oro för min "olyckliga vän är obeskriflig, och förlorar hon allt "hvad som gaf lifvet något värde för henne, så — "— får jag väl gömma min efterlängtade kalender "än en god tid. Säg honom detta — goda mamma "och helsa honom af innersta hjerta från mig," &c.

När hon slutade att skrifva dessa sista ord, hörde hon lika som ett doft skratt öfver sig. Hon såg hastigt upp, och Hugo — hemkommen från Nolsjö litet tidigare på aftonen än vanligt, hade smugit sig in i det rum der Elisa satt och skref, samt à la frater läste han nu öfver hennes axel de allra sista orden, och utropade när Elisa litet rodnande och litet

stött och hastigt omvändande sitt halfskrifna bref, såg på honom:

— Aha! en courtiseur ser jag! Det har du icke talat om för mig. "Helsa honom af innersta hjerta!" — upprepade Hugo, med stor dramatisk affect, och stora gester — säg honom" — dicterade han — "att jag älskar honom mera än *hela* mitt lif! att jag *tänker* på honom natt och ljusan dag, sofvande och vakande, lefvande och död, och att" — — så, skrif nu, Elisa, gå på nu — — nu dicterar jag vidare:

— Ach nej, kära Hugo — sade Elisa, visst småleende, men ändå allvarligt på det hela — skämta icke så der! Om du visste hur jag — allvarsamt taladt — håller utaf den som du kallar en courtiseur, så — — —

— Jo jo — föll henne Hugo skrattande i talet — det tviflar jag icke på, du ser minsan så amoroso, så betagen och förtjust ut, i din Celadon, att jag just som en godhet ber dig, beskrifva honom för mig, att jag må kunna göra mig ett begrepp om detta *hors d'oeuvre*, som funnit nåd för den stenhårda, iskalla *Turandotiska* fröken Elisa.

— Allt för gerna — svarade Elisa, som inom sig önskade ett godt slut på detta skämt-ämne, men som väl visste att Hugo — likt alla pojkar och bromsar — blir envisare, ju mera de motsägas och retas — jag vill portraitera honom: Till en början, är han närmare femtio än fyrtio år.

— Nog, nog — ropade Hugo, och satte fingrarne

i öronen — det är alldeles tillräckligt, resten kan du spara dig. Jo jo — "den förståndiga Elisa," så som Cecilia alltid kallar dig, hon skall väl slutligen draga åstad med en gammal gubbe, för att visa sin "vishet och sin klokhet," som tante Laura nu mera berömmer, så att man kan få helt ondt deraf.

— Ach Hugo — sade Elisa, med fullt, rent allvar, alldeles lemnande allt skämt — huru kan du prata så mycket nonsens, och tänka på så mycket sådant, när våra allra bästa vänner troligen känna så mycken sorg.

— "Våra bästa vänner!" — upprepade Hugo — ja *din* skall du säga, ty intet är Lida min bästa vän, och mamma, intet lär hon sörja ihjäl sig, om det än skulle vara så olyckligt att Lida förlorade sin futur?

— Ja, Gud vet — sade Elisa — jag tror att mamma håller mera utaf Baron Edmund än vi veta, och han af henne, mer än han sjelf vet.

— Hvad! — sade Hugo och rodnade starkt, ty vid minsta tanka på Edmund, i något hänseende till Otilia, blossade alltid Hugos gamla — aldrig rätt slocknade svartsjuka upp — Hvad säger du! Kommer du nu igen med den der gamla trosartikeln om mamma och Baron Edmund! Det tycker jag du skulle länge sedan kommit ifrån.

— Ach kära Hugo — svarade Elisa — Huru kommer det till, att ni karlar aldrig kunnen tänka eder ett varmt, rent, godt vänskapsband mellan menni-

skor, utan alltid förutsätta att — — — jag vet icke hur jag vill säga . . . att . . .

— Att det är tjäder-lek med i spelet — svarade Hugo skrattande, ty på Nolsjö hade han blifvit särdeles frispråkig, och var icke mera den blyga gossen, utan hade fått något mycket af denna ton, som är så vanlig bland yngre och äldre herrar Martis söner, och hvarunder oftast ligger rätt litet verkligt *ondt,* lika så litet som något verkligt *godt* under en sipp och tillgjord sedesamhet och ömtålighet hos somliga andra, tillhörande andra skrå-ordningar. — Ja, så är det ock — fortfor Hugo — *Vånskap,* det är visst en god sak, som mycket talas om, men som såvida är lik spöken, att alla tro derpå, men ingen har sett den, åtminstone emellan karlar och fruntimmer.

— Ach, så du talar! — utropade Elisa afbrytande Hugo, såsom syskon och barn hvilka uppväxa tillsammans ofta bruka det göra — så du pratar i luften! Håller du då intet utaf mamma, och — — — hon höll på att tillägga: "och af mig," men hon höll plötsligt inne, och rodnade starkt. Äfven Hugo rodnade, men för att komma ifrån alltsamman sade han:

— Åh, jag förstår nog ditt *"och!"* (Elisa skälfde) Du vill väl bry mig för Cecilia igen, men af hvad — säg, af *hvad* kan du dömma att jag vore kär i Cecilia? Säg, Elisa, svara mig, Elisa, sitt icke så der gudsnådelig! Hvarför ser du bort? Hvad i all verld!

jag tror du "ljuter," som vi sade, när vi voro små. Hvad lipar du för?

— Ach, Hugo! — sade Elisa — låt mig slippa allt detta prat! Jag tänker på helt annat. Mina tankar äro på Ödeborg, derför vet jag icke hvad jag säger. — Och vi förlåta hennes nödlögn, ty den var dock så nära sanningen.

— Ach, hvad jag är ledsen vid all denna jämmer och sorg — sade Hugo — och dör nu Edmund, så blir det alldeles förfärligt, ja omöjligt att utstå. Då är det godt att hafva Nolsjö att tillgå, ty andras sorg, som man på intet möjligt sätt kan lindra eller hjelpa, är bara en onödig plåga att se och höra. Och hvad är dessutom sorg? Det är egentligen *ingenting*, det skulle jag kunna bevisa.

— Ach — sade Elisa — måtte aldrig *sorgen sjelf*, i egen person, öfverbevisa dig om att den dock är *något*.

— Nej, icke något absolut, icke något abstract, utan något högst relatift och concret, något idéelt, men icke något réelt — svarade Hugo (som i allmänhet gerna ville filosofera och resonera öfver ämnen, såsom våra unga herrar det ofta vilja, mera med ord, än med egentliga tankar) — ty — fortfor han — hvad som är högsta sorg för den ena menniskan, är högsta grad af glädje för en annan, hvilket just bevisar att sorgen icke har något egentligt *varande*, och tror du väl det, Elisa, att lika mycket som Lidas hjerta kan lida för hvarje oroande sym-

ptom i Baron Edmunds sjukdom, lika mycket jublar hans cousin, Anskjöld, deröfver. oaktadt likväl att han icke på långt när är öfvertygad att, i händelse Edmund skulle dö, han sjelf skulle blifva hans arftagare, ty Edmund har nära slägtingar i Finland eller Lifland, men bara *hoppet* derpå, bara denna möjlighet gör honom halft lycklig.

— Fy — sade Elisa med ovilja — och du kan jemnföra en engels sorg med en dämonisk glädje, ty så kallar jag denna snikenhet efter penningar och rikedom, som kommer en menniska att glömma all den saknad, alla de suckar och tårar som blifva vilkoret derför.

— Ach, min bästa vän — sade Hugo — så får man icke tala nu för tiden. *Vår tid* är icke mera den der *sentimentalismens,* de der pjunkande, ädelmodiga, sjelfuppoffrande, lidande och döende martyrernas. Den är den friska, verkliga lifvets, den klara, ljusa, genomskådande blickens, som från en långt högre synpunkt betraktar universum, och derifrån skådar det *hela,* och icke blott *delarne,* ser huru det enas fall är det andras uppkomst, det enas död blir det andras lif, huru jemnvigten alltid är lika i det *stora hela,* och huru individerne alltid böra förgätas och åsidosättas för denna gudomliga jemnvigt, tingen emellan, som gör att intet egentligt *ondt,* intet egentligt *godt* finnes, och att hvad som finns af båda delarne *måste* finnas, för att motväga motsatsen, ty af

intetdera får blifva för mycket. Intetdera bör predominera, allt bör väga lika, allt bör — — —

— Ach, Hugo — inföll Elisa, med denna rena blick som återspeglade ett hjerta, der ännu ingen enda sofism eller villomening fått inträde. — Ach, tala icke så mycket för mig! Jag förstår dig icke. Jag följer icke dina tankar *nu,* som i våra barndoms-dagar, då du med förtjusning talade för mig om dina Grekers storverk och dina Romares dygder, med beundran om dessa ståndaktiga martyrer för vår store, tillbedde Frälsares heliga lära, och slutligen med djup, innerlig smärta om dessa dina älskade Grekers och Romares fall, christendomens urartande till spetsfundiga munk-idéer, medeltidens mörker och det mystiskt-poetiska i riddar-tiden och riddar-andan, och sedan nyare tiders uppvaknande och mornande m. m. Ach, då förstod jag dig så väl! — fortfor hon med en suck, och en klar tår glänste i ögat — då gjorde mig hvarje ord från dina läppar så godt, då fann hvart enda af dem en genklang i min barnsliga själ. Men nu — — nu förstår jag dig icke, ty jag måste väl aldrig förstå dig *rätt,* då jag tycker mig höra dig säga, att det bör icke vara *för mycket* af någon sort, hvarken af ondt eller godt. Och denna jemnvigt du talar om, hvad menar du dermed? Hvad fäster du för begrepp dervid? Till hvad båtnad är den? — ty att den kan finnas, medgifver jag nog, men finns till vår skam och vår olycka; ty toge det goda öfverhand, kunde man bara en gång

komma derhän, o, då skulle väl *ett bättre* blifva, än denna jemnvigt, som just är ett ondt i sig sjelf, tycker jag. Men jag förstår mig icke på dessa saker — tillade hon i ödmjuk ton — Du har väl helt andra och högre meningar dermed än jag kan uppfatta, och jag gör ganska dumt att tala i hvad jag icke begriper.

— Ja, du gör ganska rätt deruti, att du låter bli det — svarade Hugo, som sjelf mycket väl visste huru tomma och meningslösa hans ord egentligen varit, men som nu för tiden icke gerna öfverbevisades, eller ville medgifva att det kunde ske, om hans motståndare ej förstod att begagna orden subjectivitet och objectivitet, absolut, relatift och concret, det réela och det idéela, dialectiskt och eclectiskt &c. &c.; ty han var redan så smittad af denna dåraktiga tro, att han vore en filosof, emedan han flugit igenom en mängd filosofiska skrifter, hvaraf nästan blott termerne och en och annan lösryckt idé fastnat i hans, af naturen ganska ljusa och rediga, men lätt vilseförda hufvud, och han besinnade, lika litet som så många andra, att det hvarken är någon konst eller till någon båtnad att *prata* och *orda* öfver ämnen, att allt djupare och djupare inveckla enkla, sunda begrepp, tills de slutligen blifva så borttrasslade, att man förlorat redtråden för att återfinna dem i innersta midten af tankarnes labyrinth, och skäms att söka dem i tankarnes yttre förgård, der de ligga lika enkla, lika påtagliga, lika lättfattliga, som från början.

Elisa och Hugo fortsatte länge sitt samtal, och slutet deraf blef just hvad det måste blifva: Elisa visste icke ett solgrand mera, genom alla Hugos filosofèmer, än hon visste förut, men — — — och detta *men* står för qvinnokönets räkning — — hon hade dock kanske en högre tanka om Hugo än förut. Det ligger i qvinliga naturen att se med beundran och afund, eller stundom med beundran och ökad tillgifvenhet, upp till den man, som hon tror långt öfver sig, och som hon *måste* så tro, om hon skall kunna älska honom. Hvad qvinnan skattar högst hos mannen, är just allt det, till hvilket hon sjelf är ur stånd. Derför må ingen kasta sten på henne, för att hon i riddar-tiden, och långt derefter och troligen långt dessförinnan, satte det högsta möjliga värde, ja högre än kanske männerne sjelfva, om det kunde jemnföras, på mod, tapperhet, kallblodighet i faran, oförskräckthet för mötet med döden, styrka och manhaftighet, kraft och beslutsamhet. Och nu, sedan allt detta för det mesta är ur modet, åtminstone sällan får pröfvas, och *når* det någon gång sker — — oftast icke borde ske, nu vill qvinnan hos mannen se något *annat,* så stort, så skyhögt, att hon icke kan nå det sjelf, och det *måste* då sökas på *vetandets* gebiet. Derföre, j männer! leten och plocken *der,* men leten efter perlor och diamanter, och samlen icke upp alla kattstenarne, för att sedan slipa och polera och infatta dem i — — bara tomma, ljudande och klingande ord, ty en liten tid går det,

men en tid kommer derefter, då det skarpa qvinnoögat upptäcker den falska varan, som prunkar i den lysande och granna infattningen, och då *skrattar* hon, och se det är dock hennes allra värsta vapen mot eder, j männer! och då måsten j söka en ny stege att klättra upp på, för att *åter* komma högre än hon, ty högre än hon *måsten* j stå, om hon skall kunna älska eder, och kanske — — kanske — — afsaden j eder dock hellre allt annat, än hennes kärlek, om det slutligen väcktes så stora, abnorma afsägelsefrågor.

Elisa var ännu ett barn, ett naturens barn. Henne kunde man ännu, lätt nog, slå dunst i ögonen. Hon trodde ännu, med sin rena barnasjäl, på så mycket skönt, herrligt och godt, icke allenast i himmelen, utan äfven här nere på denna samma jorden som många finna så ondskefull. Hon trodde att Hugo var ett lärdomsljus, och *kårlek* och *tro* växa alltid i bredd i qvinnans hjerta, äfven om *hoppet* ibland icke skulle få rum.

Elisa bröt icke heller denna afton sitt paquet.

— Jag står icke ut med denna ovisshet! — sade Laura andra dagen — Jag förstår icke Otilia, som har hjerta att lemna oss i denna förfärliga okunnighet. Skulle den fortfara tills i morgon, så skickar jag bud.

Så der talade Laura flera gånger på denna långa dag, och såg dessemellan oupphörligt ut genom fönstret åt vägen. Elisa teg och gjorde detsamma, allt mer och mer orolig för sin vän, och för Edmund, som hon äfven satte det allra högsta värde på. Hugo var hemma hela dagen, gick med händerne i fickorne, leddes och förtretades öfver allting, öfver att han var hemma, öfver att han icke var borta, öfver att Otilia icke skickade bud, öfver att han sjelf icke visste om han borde resa till Ödeborg eller icke, öfver den sorg som skulle blifva och den som var. Hugo var kinkig som en gubbe och otålig som ett barn, och Laura lät honom veta det ena så väl som det andra. Elisa skulle gifvit allt, för att kunna muntra och upplifva honom litet, men hon var alldeles för blyg för att försöka. Hon tilltrodde sig icke ringaste makt eller inflytande öfver Hugo; hon fruktade honom nästan, och kände sig beklämd och nedtryckt i hans närvaro, och ändå — — — ach, hon ville så gerna kunna på något sätt göra honom glad. Hon hade fått flerahanda småsaker, icke till bruk och gagn, utan rara curiosa af diverse sorter, af sin gamle vän i Z. Dessa gick hon efter och visade dem blygt till Hugo, i hopp att de kunde göra honom *någon* glädje, när de gjort henne så *mycken*. Men Hugo såg knappast derpå.

— Sådant — sade han — får man se mer än man förmår, i alla konst- och naturalie-kabinetter, och det som ändå är oändligen mycket vackrare och rarare.

Det dugde icke!

Elisa började saktmodigt, men ändå lifligt berätta om sitt vistande i Z. I början brydde sig Hugo alldeles icke derom, sedan lyssnade han, ty ingen må föreställa sig Hugo som en af de allra värsta, nej blott som en af de allra vanligaste egoister, dermed förenande oändligen mycken älskvärdhet och ännu en god del, ja, en nästan större än han ville det medgifva, af deltagande för andra, denna herrliga ungdoms-ros, som blott rätt sväller och blomstrar i dessa lifvets första friska vårdagar, men som sedan så omärkligt för hvart år ihoptorkar, utom i dessa sköna men rara örtagårdar, der den vattnas lifvet igenom och ofta nog — med egna lidandets tårar.

Elisa berättade och Hugo lyssnade.

— Ach — sade han helt lifligt — Jag ville sett och hört den der gumman! Sett den der gamla hemska, otäcka Börta, huset, trädgården och alltsamman. Det är förvånande — fortfor han — huru *det gamla*, det som ännu står qvar från längesedan flydda dagar, huru det har en underbar kraft och betydelse för oss. Vi vilja med all vår makt återvända i dessa gråa tider, och göra det äfven så långt och så vidt vi det kunna. Detta inträngande i forntiden har ett behag, som sjelfva det tillkommande här i lifvet, om vi kunde på något sätt practisera oss en väg dit, knappast skulle hafva. Det vore så många och så heterogena känslor, alla möjliga nuan-

cer mellan hopp och fruktan, glädje och sorg, som då skulle vakna, om man förmådde blicka dit, när åter detta lugna återvändande till fordna dagar innebär intet annat än stegrad förnöjelse, ju längre, ju djupare man kan tränga, upptäckte man än de allra rysligaste saker. Man sätter sig aldrig att sörja och gråta öfver hvad som för lång tid tillbaka är förbi; man ryser väl och blir hemsk till sinnes, men äfven i detta ligger en mystisk njutning, en uppskakning som är bland de allra angenämaste jag vet. Jag ville sett hela det nästet!

Elisa var glad att kunnat föra hans tankar på ämnen som roade honom, och delade för det mesta hans åsigter af alla fornlemningars stora, alldeles egna intresse, oförlikneligt med allt annat.

Det led mot aftonen. Ingen hade håg att gå till hvila; alla tre väntade något, de visste ej rätt hvad, men från Ödeborg skulle det komma, och man fördref tiden med samtal, under hvilka Elisa kände en doft af ro och förnöjelse, som hon så sällan smakat vid Hugos sida, och den tanken föll henne en gång in att, vore det icke så sent och så omöjligt att läsa, äfven i det starkaste månsken, skulle hon smyga ned till stranden och bryta convolutet till den hemlighetsfulla boken. Klockan slog emellertid tio, hon slog elfva. Natten var skön, men det var något hemskt och högtidligt, som både Laura, Elisa och Hugo kände, utan att meddela det till hvarandra. Än

lyssnade den ena, än den andra, och slutligen ropade Laura, som hade en förträfflig, vida berömd hörsel:

— Nu komma de!

Alla tre sprungo de ned på gården. Nattdimman och den mörka skuggan i alléen gjorde att man väl icke såg något, men deremot ökade sig för hvarje secund det dofva bullret af en större vagn, som hastigt nalkades, och nu syntes ett stort mörkt föremål i slutet af alléen, och nu rullade en vagn in på gården, tilltäppt och igenspänd, oaktadt det gudomliga vädret i denna sköna Augusti-natt.

Det alldeles stumma urstigandet ur vagnen sade tillräckligt. Otilia kom först, och mera död än lefvande bringades Lida upp på sitt lilla rum, der hon hoppats så mycket. Elisa följde henne; ingen helsning egde rum. Sorgen vill icke veta utaf något annat än — — — sorgen. När Lida kom upp på detta rum, der hon först tyckt sig börja att lefva, der hon drömt om ett lif, en framtid, sådana dessa blott i drömmen kunna finnas, då kastade hon sig handlöst på soffan, drog Elisas hufvud till sig, och hviskade blott:

— Han vill icke hafva mig med sig! Han vill jag skall lefva *alltid!*

Elisa förstod, om icke alldeles allt, dock det mesta. Hon grät och var tyst; tröst fanns icke, och Elisa sökte den icke heller.

Under tiden berättade Otilia för Laura och Hugo

de flesta detaillerne af Edmunds död, förteg blott allt hvad som omedelbarligen hade samband med hans ändtligen vid döds-stunden i dagern trädande kärlek för henne sjelf. Detta förteg hon, men svartsjukan, detta mörka spöke som öfverlefver sjelfva kärleken, det gissade ändå.

ELFTE LÅSNINGEN.

Souffrir ce n'est pas mourir, c'est vivre.
M:me de Staël.

Många långa, sorgliga dagar förflöto nu på Fagervik. Otilias sorg var stilla och djup, växte snarare än den aftog, och förtröt Hugo. Lida lemnade aldrig sitt rum, talade aldrig, sof nästan aldrig, åt icke, ty man kan icke kalla äta, att Elisa stundom lockade henne att smaka på litet thé eller några skedblad bouillon. Hon blef mager och genomskinlig, som hade hon varit af benglas. Hennes hår och öfriga halfklädsel skötte Elisa, annars hade det blifvit oskött. Elisa tänkte icke på att öppna sitt paquet.

Öfvervåldigad af mångblandad sorg, förtrodde Otilia till Laura, under heligaste tysthetslöfte de sista uppträdena vid Edmunds dödssäng. Laura grät bittert och förtrodde i sin ordning till Otilia sina beständiga önskningar fordom, och båda kommo de öf-

verens att, om icke några *om* varit, hade Otilia och Edmund passat förträffligt för hvarandra. *Nu* kunde man tala om det. "Hade man bara gjort det förr" — menade Laura — "så hade allt kanske sett annorlunda ut." — Så tror man ofta; när stora olycksfall inträffa, vill man ofta säga: "Om *jag* eller *du* gjort *så* eller *så*, så hade det icke skett" — — och glömmer att ödet länge sedan ristat händelsernas gång i sin stora bok med outplånliga drag.

Underliga äro menniskorna: Hugo hade en längre tid bortåt alldeles intet brytt sig om Lida, nästan förbisett hennes stora skönhet, men nu! — — kom han ihåg den igen. Hennes stumma sorg plågade honom. Han frågade Elisa oupphörligt om henne, ville gerna gått in till henne, påstod sig kunna trösta henne. Med ett ord: Lida — fri från sina band, var blifven något helt annat i Hugos tankar, än Lida — Edmunds fästmö; och som man förmodade att hon skulle komma att ärfva en stor del af Edmunds stora förmögenhet, satte äfven denna omständighet ett starkt effect-drag i den bild af Lida, som förekom i Hugos tankar.

Af guld är penningens primitiva ursprung, och allt vet den äfven att förgylla.

På Nolsjö var likväl Hugo mycket, och en gång väl der, glömde han alldeles att den sörjande Lida fanns, för att i bullrande, rustande nöjen och upptåg följa den yra Cecilia; men hemkommen till Fagervik glömde han henne ofta nog, för sin svartsjuka på

den bortgångne, när han såg Otilias tysta sorg, och för sina tankar på den halfdöda, som han åter skulle velat sätta lif uti. Mot Otilia var han tvär och förbehållsam: af Edmunds förlust kände hon inom sig något otröstligt som hon icke ens förnekade för Hugo, och hos honom väckte just denna Otilias gränslösa, allt jemnt stigande sorg, gnistor af denna samma svartsjuka som han fordom så mycket kände för Edmunds skuld, och som icke litet befordrade hans kärlekseld till en ljus låga. Denna känsla hade slumrat en längre tid och kanske insöft andra med sig, men nu vaknade den och gnistrade som vrede.

— Hvad det är ängsligt att se dig så sörja en karl, som dock var fästad vid en annan — sade Hugo till Otilia en dag — det gör ett intryck som blir helt vidrigt till och med.

— Gå undan, res bort, så slipper du att se det — svarade Otilia, som redan hört flera af Hugos utfall mot hennes sorg.

— Det är rätt! — sade Hugo bittert — sörj de döda och plåga de lefvande, så vinner du tvenne ändamål.

— O, jag sörjer både de lefvande och de döda — svarade Otilia med sänkt hufvud, utan att se upp eller möta Hugos bittra blick — och vet mig aldrig plågat en mask, med vilja åtminstone.

— Utom mig — invände Hugo.

— Dig! — sade Otilia och såg förvånad upp mot honom.

— Ja just mig, och det värre än Job ändå — genmälte Hugo.

— Och på hvad sätt? — frågade hon, allt mer och mer bestört öfver ett så orättvist tillmäle.

— Ach — sade Hugo och gick med hastiga, ojemna steg, och såg upp och såg ned, men såg icke på Otilia — plågar du mig icke! Jo, hvar dag, hvar stund, och det med denna ängslan, denna blekhet, denna tystnad, denna förbehållsamhet, detta undvikande, detta gående för dig sjelf, dessa tårar eller spår efter dem. Tror du icke jag ser *allt*, fast jag låtsar att icke märka det, fast jag försökt jollra bort det på allt sätt. Hvarför är du icke som förr: då vore ju allt annat som förr, *alldeles* som förr, och hvad skulle väl vara olika? Icke jag åtminstone. Jag är den samma; men du! — Ach, du är så gruf-ligen förändrad på en tid.

— Nå, låt det vara dervid — svarade Otilia, sväljande några tårar, bland de bittraste af alla dem Hugo utpressat — Låt det vara *mitt fel* — tillade hon och steg upp för att lemna rummet — det är väl så, efter du så säger. — Och hon ville gå.

— Nej gå icke! stanna än ett ögonblick! Otilia, jag ber dig — sade Hugo, sväfvande mellan flera kän-slor — gå icke; säg först: kunde du väl vara så orättvis, vore det väl möjligt att du kunde skylla *mig* för detta vårt förändrade förhållande? Visst vore det likt andra fruntimmer, men du, Otilia! Ach, jag trodde dig så långt deröfver.

Otilia föll honom i talet: — Tro mig om ingenting, och tro icke att jag skyllar dig för någonting. Som det är — är det ju bra. Jag vill icke hafva det annorlunda. — Och hon gick.

Hugo sprang rasande af vrede ned i stallet, sadlade sin häst och red — utan att taga afsked — till Nolsjö, för att hämnas. Och vi låta honom rida.

"O, hvad en qvinna litet kan bedömma en man som älskar henne, som hon älskar" — sade Otilia till sig sjelf, när hon, genom heta, strida tårar såg huru Hugo, utan att en enda gång vända hufvudet tillbaka, satte sin häst i starkaste galopp och ilade bort, som hade han flytt för eld och pest.

Sådant borde väl rifva kärleken ur ett hjerta, förvandla den om icke i hat, åtminstone i liknöjdhet och köld. Ja — visst *borde* det. Det är så mycket som *borde* lyda de logiska lagarne, men som ändå otygladt löper bort efter sina egna, eller efter inga. Så ock kärleken. Otilia älskade Hugo med vansinne, och föraktade sig sjelf derför, och var af allt detta så olycklig som en finkänslig qvinna kan det vara, och det är mycket.

Så likblek som Otilia var just denna dag, då Hugo för första gången utbrustit i vrede mot henne, det hade man aldrig sett. Laura förfärades, var dessutom i en gruflig ångest, ty — oaktadt första dagarne af October redan voro ingångna — rasade den hemska hjernfebern ännu förfärligt i trakten, och bröt ut på mångfaldiga sätt, och Laura fruktade

storligen att Otilia hade något dylikt i faggorna, ty: "icke kunde ändå hennes sorg efter Edmund gifva henne detta — i så hög grad — lidande utseende!" Så tänkte Laura, och tänkte rätt, men i hjernan var icke febern; den hade slagit rot å annat håll.

Aftonen af denna — hjertats dödsdag satt Otilia, tyst och sluten, i ett af de salongsfönsterne som voro ut åt gården. Hennes blick irrade — mera utan än med tankar — ut åt vägen. Hvad hade hon väl att hoppas? Intet mera. Det var långt lidet på aftonen, klockan var nära tio; hon hade dock icke tändt ljus, och omkring henne rådde fullkomlig skymning; men som himlen var klar och nyet och stjernorna lyste från högblått fäste, kunde man dock någorlunda upptäcka hvarje föremål nere på gården, helst dem som ej lågo i skuggan af de stora träden, och när Otilia sutit en stund och tanklöst och medvetslöst (ty sorgen *känner* långt mer än *tänker*) sett ned på tysta, tomma, redan nattomhöljda gården, syntes der något föremål, men detta så högst förunderligt, att Otilias hela uppmärksamhet drogs dit. Det var en alldeles hvitklädd varelse eller skepnad, hvit från hufvudet till fötterna, som dansade öfver hela gården, med de mest underliga rörelser och svängar. Först blef Otilia rädd, men derefter kände hon en håg att skratta, och intagen af båda dessa känslor, glömmande all sorg och allt annat, ropar hon med gällt ansträngd röst:

— Laura! Laura! Kom *hit* skall du få se något!

Laura satt och sydde, flera rum derifrån, men med sin skarpa, af alla berömda hörsel, med sin af oss kända lilla nyfikenhet, och med sin förvånande lätthet att lika som flyga från ett ställe till ett annat när hon dertill hade någon serdeles anledning, stod hon, inom en half secund efter ropet, vid Otilias sida. Otilia lade ovilkorligt sin hand på Lauras axel och närmade sig henne sägande med rädd, uppskrämd röst:

— Laura! Hvad i himmelens namn är detta? Är det menniska eller ande?

Efter ett ögonblicks stumt betraktande af detta, utropade Laura förvånad och med ängslan och fasa:

— Det kan väl icke vara Lida! — — — Och som en pil sköt hon upp till Lidas rum, och som en pil var hon åter nere hos Otilia, som allt jemnt, och med stigande, hemsk förvåning såg på den ideligen dansande hvita figuren.

— Lida ligger deruppe, som vanligt — sade Laura — och Elisa sitter bredvid henne.

— Men hvad är det då? — sade Otilia.

— Kan det vara något af deras dumma upptåg, från Nolsjö? — sade Laura helt matt af denna tanka.

— Åh nej, omöjligt! — svarade Otilia. — Hugo *vet bäst* huru litet vi vore stämda för dylika öfverraskningar; men vill du gå ned med mig, Laura, så skola vi se efter hvad detta kan betyda.

— Nej jag tackar — genmälte Laura — dertill har jag en besynnerligen liten håg. — — — Och

hennes ton var dof och ihålig, som då man känner sig genomrädd.

— Jo, jag går — sade Otilia, som blef modigare allt som den kloka Laura blef räddare.

— Nej, gå icke, kära du — sade hon; men Otilia kastade redan om sig shawlen, och var vid dörren, och då följde Laura, sägande:

— Ja, törs *du,* nog törs väl jag då äfven! — Och nu följde hon — icke efter utan i jemnbredd med Otilia. När de kommo ned i förstugan, började deras mod något litet att sjunka, ty der var kolmörkt men just som de hastigt kommo trappan nedföre, sväfvade den hvita figuren i valsande cirklar, med otrolig snabbhet, förbi de öppet stående förstugudörrarne. De stannade ett ögonblick på sista trappsteget, kramande hvarandras armar tätare intill sig, och genomvandrade utan att säga ett ord, den mörka förstugan. Utkomna på sjelfva gården, under den blå stjernehimmeln, växte åter deras mod.

— Hvem i Guds namn är det, som går på, på detta sätt? — ropade Otilia med en matmoderlig ton, så litet darrande som det var henne möjligt — och till hvad ändamål är detta upptåg?

— Det är jag, som tager mig en grundelig slängpolska, förr än jag dör — sade en hemsk och ihålig röst, som ingen af de båda vännerne igenkände.

— Det är en galning, Otilia! — sade Laura, som hade en faslig räddhåga för vansinniga menniskor.

Otilia åter, i hvars ådror blodet var så poesi-blan-

dadt, fann alltid *något* som drog henne till dessa varelser, som lefva i en för oss andra osynlig verld, förnimma med andra sinnen, och hafva helt andra mått för sina tankar, känslor och begrepp än vi andra, så kallade kloka. Med raska steg framgick hon till den dansande; men huru stor blef icke hennes förvåning och ängslan, när hon i den hvita figuren igenkände — — — den gamla Inspectoren som med vilda, rullande ögon, och skarp feberfärg, svängde på, på detta sätt. Han brukade aldrig vara öfverlastad af starka drycker, han var således sjuk, eller galen eller båda delarne. Otilia ropade på Laura, och på folket som bodde i flygeln. Inspectoren blef mot sin vilja inburen i sin säng och, läkare efterskickad, ty man såg tydligt att det var början till den härjande hjernfebern. Han yrade förfärligt, och talade beständigt om: "de många pengarne han skaffat" — han ville betala dem, men han kunde icke *än*, men *snart* — när det herrliga Fagervik gaf tjugo procent, när säden gaf tjugonde kornet, när allt var *färdigt*, och detta var snart. Ingen mer än Laura fästade sig vid hans dåraktiga tal, men henne aftvang det mer än en suck. "Måtte jag icke gissat rätt" tänkte hon ängsligt.

Hugo kom icke hem denna afton. Hugo kom icke den kommande dagen, och dock hade Otilia aldrig behöft honom bättre. Den gamla Inspectoren, den enda, rätta redtråden på hela stället, låg rent för döden, och allt folket gingo som lössläppta skolbarn, drif-

vande hit och dit, utan att företaga något. Men Otilia hade en stark motvilja att skicka efter Hugo. "Han kommer väl" sade hon, och Laura var ordentligt ond på henne för detta.

Först helt sent på den tredje dagen — när den stackars betryckta Otilia satt och rådgjorde med Laura om hvad parti hon skulle taga, ifall Inspectoren olyckligtvis skulle dö — kom Hugo plötsligt inträdande. Man tycktes å ömse sidor glömt afskedet, och nu blef blott fråga om den sista händelsen, hvilken Laura berättade, och som Otilia gerna ville visa sig tänka på, mera än på allt annat. Hugo tog saken *ovanligt* kallt och liknöjdt, alldeles som en småsak.

— Han blir väl bra igen — yttrade han — och hvarom icke, så får väl mamma i värsta fallet skaffa sig — — en annan Inspector.

Otilia teg. Laura förebrådde honom hans likgiltighet, och sade: att *han sjelf* nu vore närmast om att öfvertaga hela befattningen, men Hugo svarade halfskrattande: att det skulle han visst göra, om den icke blef vida sämre skött än af hvilken annan som helst, "emedan han ej förstod sig det ringaste på landt-hushållning." Laura menade att han borde någon gång börja dermed, emedan "ändå *icke alla* arméens officerare kunde på sistone blifva Postmästare och Generaler, och mera sådant, utan de flesta fingo nöja sig med att *påta* i jorden som landtbrukare." — Hugo svarade: "Jag vet intet det." Laura grälade på honom, Otilia teg, och man gick till hvila.

"Och detta är Hugo!" — sade Otilia till mörka långa natten, och vred sina händer, och kunde icke sofva. Men Hugo sof en magnats sömn, och drömde alldeles splitternya, gyllene drömmar, man skall snart få veta om hvad.

Andra dagen talade man åter om Inspectoren, hvars tillstånd försämrades med hvar stund. Hugo tog några lama åtgärder, tog några nycklar om hand, men hade hufvudet fullt af *något annat*, det kunde man klart se. Ovanligt nog — kom Elisa in till middagen, ty hon stannade oftast inne hos sin arma, lidande vän. Hugo frågade i dag *alldeles icke* efter Lida, han hade helt annat att tänka på. Elisa frågade — mera för att litet bryta tystnaden, som under middagsmåltiden började blifva för tung — än egentligen af serdeles nyfikenhet, huru det stod till på Nolsjö!

— Åh, der står glädjen högt i taket — sade Hugo, och rodnade.

— Huru så? — frågade Laura.

— Jo — svarade Hugo — jag skulle länge sedan talat om det, men herrskapet har alldeles öfverhopat och öfverröstat och öfversvämmat mig med "Inspectorens hjernfeber" att jag icke kommit mig före att berätta den stora händelsen som timat.

— Nå? — sade Laura, och Otilia såg upp på Hugo, men Hugo såg icke på henne, utan på allt annat, när han berättade:

— Jo, på Nolsjö är stor fröjd: För en tid sedan,

i medlet af September, dog — som vi alla känna — en gammal slägting, oncle på något sätt till Generalskan. Han lemnade en stor förmögenhet, och man var rätt nyfiken att få veta huru den skulle fördelas, om han gjort dispositioner eller dylikt, ty den aflidne kunde dermed förfara huru han bäst tyckte. Slägtingarne sammankallades, många af dem gjorde sig stora förhoppningar, men huru förvånade blefvo ej alla, då, vid testamentets öppnande, det befanns, att just *den* de allra minst väntat, blef egare af den största delen, ty äfven de andra slägtingarne blefvo ihågkomna, men *det mesta,* och det är en mycket stor förmögenhet, var dock testamenteradt i laglig, odisputabel form, till en enda.

— Och det var till Generalen? — sade Laura — Nå han behöfver det äfven, det må Gud veta, med alla sina sex barn, och sin skröplighet.

— Ja, men han fick det icke; blott en ringa del — genmälte Hugo — en af hans barn blef universal-arfvingen.

— Och det är? — sade Laura — som alltid pinades när hon skulle draga ord ur folk.

— Jo — sade Hugo, och rodnade betydligt — det är den yngsta af dem alla.

— Cecilia således — utropade Elisa glad — Ach hvad det passar henne! Hon ser just ut som ett sådant der lyckobarn, på hvilket allt jordens *goda* bör falla.

— Ja, och som kanske blef en pannkaka, om jor-

dens *onda* föll öfver henne — sade Laura, som icke hade serdeles hög tanka om Cecilia — ty lyckan kan hon *kanske* bära, ehuru äfven väl det har sina sidor, men olyckan — fruktar jag — skulle platta ned henne till ett intet.

— Ja, så uteblir den ock! — svarade Hugo, med en viss sarkastisk dragning på munnen, som icke undföll Otilia, icke heller Elisa, endast Laura, till hvilken den var ämnad.

— Ja, det gifve Gud — fortfor Laura — ty ett stort arf är dock ingen full säkerhet för beständig, osviklig lycka.

— Åh nej — svarade Hugo — men ett besatt godt trappsteg dertill.

Middagen tog slut, man gick från bordet. Elisa skyndade in till Lida, Laura till sitt arbete, Hugo upp på sitt rum, och Otilia nedgick mekaniskt i trädgården, såg på några blommor, som trädgårdsmästaren inslagit i krukor för vintren, såg på dem, och de hviskade sedan sinsemellan, att tårar föllo på dem. Höst var i hela naturen, höst i Otilias hjerta. Aflöfvade voro träden nästan alldeles, och aflöfvad hela den rosengård af bara förhoppningar, som Otilia fordom egde. Hon gick tanklöst ned till sjöstranden, vattnet krusade sig icke mera i små lätta, dansande, svalkande, ungdomliga sommarvågor, det brusade vresigt och fradgande mot stranden, talande om köld och förhärjelse. Det var mjeltsjukt och vemodigt att se denna stora blågrå vattenmassa

som tycktes klaga, och klagan komma ur djupet, och de hvita vågorne framföra den. Tårar runno öfver Otilias kind, och tårarne voro brännheta, och kinden var så kall. De kändes så väl der de runno, och efter dem blef åter kallt. I hjertat var sabbat af bara qval: — stora, små qval af mångfaldig art.

— O våg, tag mig! — utropade Otilia slutligen, och gjorde en hastig rörelse, visst utan allt beslut, men icke alldeles utan mening, ty det såg så läckert och lockande ut, detta slut på alla arter af lidande. Men Otilias utrop hade icke väl undflytt läpparne, förr än hon i samma ögonblick kände tvenne kraftiga armar omfatta sig, och hörde Hugo som med manlig, fast darrande och osäker stämma sade:

— Otilia! hvad tänker du på!

— På dig! — svarade hon, öfvervältigad af ögonblicket och sin uppvallande känsla.

— O — sade Hugo, och tryckte henne till sitt hårdt klappande hjerta — Förlåter du mig? Älskar och förlåter du mig? Jag ber derom på mina knän, i stoftet framför dig.

Otilia förmådde ej svara, men hennes händer, som på länge icke smekat gossens kind, o, huru talande de voro!" Hon blundade, hon ville icke se upp. Hon fruktade att allt var blott en villa. Hon var slagen af en blixt, och den hette salighet. Slutligen hviskade hon nästan ohörbart, och med hufvudet lutadt mot ynglingens bröst:

— O, är det sannt! Narrar du mig icke! Har jag dig *åter!* är det som förr!

— Och hur har det varit? — frågade Hugo, med sakta, vemodig röst.

— Ach, vet du det icke, har du icke känt det så — som jag — sade Otilia, och kände redan den gamla smärtan krypa tillbaka i hjertat — så förstår du mig icke mera.

— Och hvad skulle jag förstå? — sade Hugo — Tala öppet, förebrå mig, förklara dig, säg blott hvad du menar!

— Ach, jag menar intet! — svarade Otilia, och öppnade ögonen, och gjorde sig lös från Hugos händer som fasthöllo henne, och satte sig ned på en bredvid stående bänk, och ville gifvit ett helt lif för döden i denna stund. — Jag menar *intet* — återtog hon, som för väl märkte att uppriktig, från hjertat kommande bekännelse, ej var att vänta af Hugo — Jag är sorgligt stämd, allt fel ligger hos mig, jag vill försöka att vara annorlunda, var du blott god och vänlig mot mig. Ach Hugo, låtom oss vara *goda vänner!* — tillade hon, och tårarne strömmade utför kinderna — Ser du icke hur väl jag nu behöfver dig, som stöd, som vän, som son! O, på alla sätt. Mins, ach mins hur mången gång du sagt, hur ofta du bedyrat, att vore jag i *nöd,* så skulle du offra ditt lif för att bistå mig. Nu är jag i nöd! Hjertat är i nöd, och min yttre varelse i en sort af nöd, ty jag förmår icke hjelpa mig sjelf. Ach Hugo! tag med

manlig hand vård om mig och *mitt!* Det skall ju ändå en gång blifva ditt, till stor del åtminstone! Var nu allt hvad du så mången gång lofvat mig; var dessutom god, blid, öfverseende mot mig och mitt sorgliga lynne; låt oss vara vänner, varma innerliga vänner, med fullt, oinskränkt förtroende för hvarandra, sådana vänner som — — — Edmund och jag voro (Hugo släppte hennes hand) och du skall få se — fortfor Otilia — huru varmt, huru godt, huru lifligt och ljuft äfven *detta* förhållande *kan* vara.

— Det betviflar jag visst icke — svarade Hugo med någon bitterhet — att ditt och Edmunds förhållande var *varmt* och *lifligt,* det bevittnas af din gränslösa sorg, och — — —

— Ach — föll honom Otilia i talet — säg icke så der, Hugo! Tala icke i denna ton, du vet icke huru illa du gör. Låt de döda och alla förhållanden till dem vara i ro i sina grafvar, och låt icke det som ännu lefver, dö bort af brist på vård och ömhet! Kasta icke bort min varma, innerliga och moderliga vänskap! Jag har bjudit dig den så mången gång — — då du fordrat *mera.* Jag bjuder dig den *nu,* då du kanske bättre förstår att värdera den, då — — den kan vara dig *nog* och tillräcklig, då — —

— Jag begriper icke hvad du beständigt alluderar på — inföll Hugo, som nödvändigt ville drifva Otilia att i uppenbara, klara ord säga hvad hon menade.

— Förr förstod du allt, äfven den finaste allusion

— sade Otilia — Nu vill du ej förstå solklara, tydliga ord, fast de äro sorgliga och qväfda af tårar! O Hugo! Hugo!

— Åter förebråelser! — genmälte Hugo.

— "Åter!" — — upprepade Otilia med denna röst som låter likt förvåning, men i hvilken en genomskådande blick lätt upptäcker något af förtviflan — "Åter!" — och hon gjorde sig färdig att gå, att lemna Hugo.

— Nej, gå icke — bad Hugo — stanna, Otilia, tala, säg huru du vill, säg hvad jag brutit mot dig — och han höll henne med kraft tillbaka, han kände ett oemotståndligt begär att qvarhålla henne, plåga henne, höra henne säga att hon älskade honom, höra henne förebrå sig otrohet, se henne svartsjuk och förtviflad, ty hos honom fanns ännu oändligt mycket qvar af purprad kärlek och natt-lik svartsjuka. Men förtroendet, men det ljufva enahanda tänkandet, men den harmoni i takt, i klang, i sjelfva echo af tvenne likstämda hjertan — — allt det var borta. Ingen visste hvar — — men borta var det.

Efter många missförstånd, många halfva ord, många återtagna och ändrade, efter många ljufva och bittra, skarpa och ömma, skildes de ändteligen, försonade som det hette, men alldeles stående på samma punkt som förut. Hugo hade lofvat att uppfylla *allt*, hvad han fordom lofvade, Otilia hade lofvat vara glad, nöjd, hafva fullt förtroende för Hugo och alla hans löften, förlita sig på honom, tro honom, älska honom som förr, vara *öfvertygad* att han för henne

icke dolde det allra ringaste af sitt innersta hjertas innersta tankar, och allt detta hade Otilia lofvat!

Utanpå såg det nu nästan ut som förr, och äfven kändes litet af fordna dagars ljumma luft flägta omkring hjertat, men ach! hvad betyda vårluft och sommarvindar, när hösten står der!

Efter loppot af några dagar dog Inspectoren, och ehuru detta var alldeles väntadt, gjorde det dock en revolution i alla sinnen. Hugo kände sig på en gång vara herre och husbonde i huset. Otilia tyckte sig på en gång kommit i detta beroende af en man som är så himmelsljuft för qvinnan, när denna man är just den hon mest och innerligast älskar, och så vidrigt annars. Laura fick verkliga Inspectors- och förvaltare-ingifvelser, var otvifvelaktigt den klokaste och rådigaste, tog med säker hand hushållstömmarne, och körde sitt lass de första dagarne i den gamla rail-vägen, med förvånande frimodighet och köld, under det att Otilia och Hugo tänkte och talade om sina nya kall, och inflätade i dessa tankar och tal mycket annat som aldrig hörde dit.

Den stackars Inspectorens död väckte sålunda mera uppståndelse och förvirring än egentlig sorg. När man lidit så mycket, som Otilia det gjort, gläder man sig nästan åt det nya, i hvad form det än må komma, ty derunder ligger ändå allt i dett hopp — om än aldrig så svagt — på något bättre, något annat, någon rubbning och förändring. En sjukling vill ofta hafva en annan ställning, äfven om den skulle

vara obeqvämare än den förra; en mjeltsjuk vill byta ort och luft, äfven om bytet ser aldrig så ofördelaktigt ut. Otilia ville hafva det *annorlunda,* och fick det äfven.

Med Elisas stilla och, om man så kan säga, conservativa lynne, var hvarje revolution för henne vidrig. Hon grät bittert den bortgångne gamle mannen, som hon sett allt sedan sina spädaste barndomsdagar, som alltid varit vänlig och god mot henne, och hvars död hon nu förutsåg skulle vålla allt detta ängsliga bråk, som var henne så förhatligt. Hon grät, ögonen tycktes nästan frossa af förnöjelsen att få simma i tårar. Sitt paquet gömde hon allt jemnt, såg på det, vände på det och tänkte: "Icke ännu, men snart kanske, när litet lugn och ro komma." Men när skulle detta komma? Ach, Elisa visste det icke, ty äfven om *allt* annat kunde blifva godt och bra, så var dock hennes vän — den enda hon egde (ty underligt nog, hon räknade aldrig Hugo, han var mer, han var mindre, han var ett allt, han var ett intet) — hennes enda vän således, den arma Lida, såg hon nog var den brutna blomman, som aldrig skulle resa sig mer, aldrig lifvas af verldslig sol och jordisk dagg, utan tvina bort förr eller senare. Och huru någonsin kunna känna sig lugn, glad och nöjd, när en vän led? Elisas unga hjerta var icke petrificeradt ännu: vänskap var en känsla, icke blott ett ord; en väns lidande var en sorg, icke blott en bedröfvelse-masque. Elisa gömde sitt paquet.

TOLFTE LÅSNINGEN.

— N'est-ce que cela? — dit elle en souriant. Toutes les affaires d'argent s'arrangent d'une manière ou de l'autre... Il n'y a d'irréparable que les désastres du coeur....

BALZAC.

INSPECTORENS förestående begrafning, och alla de bestyr och omsorger, som något hvar fått sig tilldelade, och som man hittills aldrig ens vetat utaf, satte tusentals myror, fast olika sorter myror, i hufvudet på Otilia, Hugo och Laura. De som grasserade i Otilias voro lika dem, som vandra upp i de gröna, löfrika träden; Hugos hade tycke af dem som fjeska in i husen, och Lauras voro af denna arbetsamma, flitiga, idoga sort som kommer släpandes med qvistar och halmstrån tio gånger större än de sjelfva.

— Ach så förtretligt — sade Hugo en dag, och for med handen genom håret, och strök sig om mund, men rodnade allt detta oaktadt — så harmfullt! Jag

har fått en biljett från Generalen, som säger att han nödvändigt vill tala vid mig i eftermiddag; det är troligen i tjensten.

— Men, du kan ju säga för denna gången, att det är dig *omöjligt* — inföll Laura — Gubben får väl taga reson.

Hugo teg. Otilia teg. Hon hade nu i flera dagar känt ett lugn ifrån tankan på Nolsjö. Det hade varit lika som hade detta ställe flyttat sig en tio mil bortåt, men — — — nu kom det åter! Nu kom det och ställde sig på sin gamla plats, och detta var — Otilia kände det — emellan henne och Hugo. O, hon hade på dessa dagar drömt så mycket! Hugo hade visat så stort, så oinskränkt intresse för allt, och så mycken kärlek och tillgifvenhet för Otilia, och när Hugo återkom till henne, återkom äfven denna till sina gamla älsklings-idéer och förhoppningar, och midt i alla bekymmer och bestyr — ofta af den mest prosaiska och triviala natur — hade hon dock under dessa dagar sett månget tecken till nya skott på denna hoppets stängel, som väl torkar bort, väl obarmhertigt afbrytes och stympas understundom, men som dock alltid har litet lif, i sjelfva den under jorden gömda roten. Men nu kom en kall och skarp nordanvind och afbröt än en gång den späda brodden.

— Du kan väl icke undanbedja dig detta, på något artigt manér? — sade Otilia frågande, men med rädd och osäker röst, då hon såg att Hugo likasom

väntade på något ord af henne. Men Hugo tog ej utlåtandet som en fråga, utan som en råd-lik tillsägelse, och svarade:

— Ne-nej, jag kan väl icke det, ehuru gerna jag ville det. Det går väl icke an, jag finner det nog sjelf. — — — Och Hugo reste.

Och Hugo kom åter, men icke den Hugo som reste, utan en annan upplaga.

O, j brottslige som sucken under bojor och kedjor, i fängelsehvalfvens djupaste hålor, hvad hafven j brutit? "Stulit, rånat, mördat!" — Hvad? Hvem? — "Guld och silfver från de rika. — Menniskor som stått oss i vägen!" — Så-å, men icke stulit ett hjerta från den som blott egde *ett*, men icke den armes enda lam, men icke mördat kärlek och tillgifvenhet, och obarmhertigt låtit hjertat lefva, klappa, slå och lida, sargas, plågas och svida? — "O nej! *så* brottsliga voro vi ändå icke!"

Amie (den sluga gouvernanten) hade nu omväft Hugo med sina subtilaste nät, hvilka, utan att han sjelf märkte det, först och främst åsyftade att draga hans hjerta *från* Otilia, och sedan förflytta det *till* Cecilia. Som medel begagnade hon tusen olika, man skulle nästan kunna säga oskyldiga utvägar, ty icke en enda lögn, icke ett enda förtal, icke en skymt af anklagelse besudlade hennes läppar, och om hon t. ex. bragte å bane ett lifligt samtal om dårskapen hos en ung karl att fästa sitt hjerta vid en qvinna, äldre än han i år, så — — var det endast sin öf-

vertygelse hon uttalade, fast hon uttalade den i en passande stund, utsådde den i en jordmån som kunde bära frukt. O de sluga! de sluga!

En gräslig tankspriddhet hade öfverfallit Hugo. Han gick som i en dröm, stundtals. Han följde den trogne tjenaren till grafven, med tankan så långt från graf och förgängelse, som solen är långt från jorden. Han kom hem, han hade något på sinnet. Han ville tala om det, han kunde icke. Han fjeskade otroligt, han visade sig munter, yr och lekande som förr, och sade att man nu icke borde sitta och sörja vidare, hvarken den beskedliga Inspectoren eller ens Edmund, hvilka kanske mådde bättre än vi det anade, och härmed tog han ett skutt och ville dansa om med Otilia, med Laura och Elisa, men ingen af dem var fallen för dessa glädjeyttringar, utan Hugo nödgades att åter blifva allvarsam, och blef på samma gång litet sur, litet tvär, litet förargad, talade om att Otilia såg *ond* ut, att Laura *bråkade* mer än som någonsin behöfdes, och att Elisa *gjorde sig till, hångde låpp*, skulle snart se ut som en gammal gumma om hon fortfor på detta sätt, med flera broderliga tillmälen som ofta skära så djupt, just för att de *icke* komma från en broder. Förundransvärdt nog sökte Hugo allt jemnt att komma i samspråk med Laura, och ehuru mycket göromål och bestyr denna sjelfmanad åtagit sig, ehuru hon svängde ut och in, upp och ned som en hvirfvelvind, lyckades det honom dock

slutligen att få håll på henne och till henne tala på följande sätt:

— Ach, kära tante Laura, hvad detta *lipandet* är ledsamt! När i Herrans namn skall det taga ett slut? Intet kan man hänga upp sig för att folk dö, det är ju naturens ordning, och om *alla* lefde, så blef det ju för trångt! Den ena måste ju maka rum för den andra! När skall denna ängsliga Lida komma hän? Hon förstör hela huset, der hon sitter. Sådana klagokällor sprida sina fuktiga dimmor långt omkring, och angripa äfven de gladaste. Sannerligen har hon icke redan smittat både mamma, Elisa, tante och mig sjelf. Men jag har *föresatt* mig att ruska utaf mig alla bekymmer, och taga verlden kallt och motgången lugnt, som det höfves en *man*, och derföre, kära tante, måste jag ut bland menniskor, ty *här* blir jag och alla andra förderfvade. Låt nu se — kära tante att hon är fintlig och påhittig: ställ nu till att icke mamma, Elisa och hon sjelf, käraste tante, sätta sig på tvären, när vi om söndag blifva bjudna till Nolsjö för att fira en födelsedag, som skall gå lustigt till. Det var om den, som Generalen ville tala med mig häromdagen, då han skickade efter mig. Han vill att jag skall hjelpa till litet med arrangementerne. Jag borde dit i morgon, men nu hafva vi den förb. stora log-afmätningen. Ännu har jag icke fått något svar från X**, om att kunna få någon bra Inspector. Jag borde rida till staden i dag. Besitta, att folk skall ligga och dö, just när

det minst passar! Hvad säger tante? Tror tante att ni komma till Nolsjö?

— Hvems födelsedag är det? — frågade Laura i sin tour.

— Kors, jag sade ju att det är Cecilias! — sade Hugo litet förlägen.

— Aha — skrattade Laura — är det så! Nå då kan väl ingen undra att du vill vara med, men neppe tror jag att vi andra komma. Här är rätt ingen som har gästabuds-lynne. Elisa borde väl ut litet, ty det går aldrig an, att vid hennes år mura in sig på detta sätt, och det hos en menniska som håller på att sörja sig vansinnig. Således att hon må komma dit, det skall jag lägga mig ut för, och intet tycker jag just det skulle vara så ledsamt, men blir Otilia hemma, så vill äfven jag vara det. När kommer bjudningen?

— I öfvermorgon — sade Hugo tankfullt.

— Och nu vill du att jag skall förbereda saken? — frågade Laura.

— Ja — sade Hugo — men om tante vill göra det alldeles som af sig sjelf!

— Jag skulle då säga — inföll Laura skrattande — att jag drömt om hela fêten, och persuadera dem att tro derpå. Nej, hvarför kan jag icke helt simpelt säga som det är, att du talat *om* saken för mig. och bedt mig tala *för* den? Raka vägen är alltid den bästa tycker jag.

— Ja, när det icke är den sämsta — tänkte Hugo, men sade högt:

— Så säg då att jag *händelsevis* (som det ock var) kom att nämna för tante hela saken, som annars skall vara mycket tyst, att jag — af en händelse — sjelf glömt att tala om den med mamma, och att — —

— Åh, jag vet nog hvad jag skall säga — sade Laura, litet småtrött vid Hugos förhållningsordres, och de skiljdes åt och gingo hvar till sina nya förrättningar.

Med spejande blickar observerade Hugo, under frukosten andra morgonen, Otilias och Elisas miner, för att utgrunda om Laura uträttat sitt ministeriela uppdrag, men — "de hålla en förträfflig mine, de låtsa om intet" — tänkte Hugo, och det var verkliga förhållandet, att de låtsade om intet, emedan de visste om intet, ty Laura hade glömt alltsamman, eller tyckte kanske att det var tid nog börja sitt förespråkarekall tills bjudningen var kommen, ty hon hade den lefnadserfarenheten, att det aldrig lönar bjuda faddrar förr än barnet är födt. Hvad Hugos egen person angick, tyckte hon, att han dermed kunde bestyra sjelf, och framför allt — tyckte hon — att den stora, betydliga logafmätningen var en vida angelägnare och mera maktpåliggande sak än hela Cecilias födelsedags-firering, men visste rätt väl, att om Otilia vetat utaf begge delarne, så hade hon säkert bedt Hugo draga sina färde, och hjelpt sig sjelf så godt hon kunnat med logafmätningen, förkylt sig,

uttröttat sig, &c. Laura sade således intet, i hopp att Hugo skulle göra så med, hvad resan i förhand, i och för tillställningarne angick, och när man slutat frukosten, gick Otilia till Hugo, klappade honom moderligt på kinden och sade:

— Stackars min lilla Hugo, som skall hafva ett så tråkigt göromål hela dagen i dag, ty de ohyggliga stora logafmätningarne räcka väl både för- och eftermiddag. Du borde taga någon gammal ful rock, ty den der blir så dammig.

— Ja, så pass måtte jag väl begripa sjelf — svarade Hugo och gick, utan att just bry sig om Otilias vänliga anmärkning om huru "synd det var om honom."

Otilia såg efter honom, och drog en djup suck, men Laura sade:

— Ja, det är ju rysligt att unga pilten skall stå på logarne några timmar, med händerne i fickorne, eller snarare sitta, ty jag vill hålla tjugo mot ett, att han tar med sig en ganska beqväm stol, lecture, &c. Men du hade långt förr bort bedja honom vara så aimabel och intet under tiden röka upp ett dussin cigarer, ty dels är det farligt för eld och dels vore det ett så dåligt exempel för gårdsdrängar och dagsverkare.

— Ach, nu säger jag som Hugo — svarade Otilia — att det måtte han väl begripa sjelf.

— Ja, ja, — vidhöll Laura — Jag har sett större skepp segla omkull än en vällingbytta, och jag har

alltid ångrat, när jag icke i tid gifvit mina varningar.

— Åh ja visst — sade Otilia — men i allmänhet skola vi nu komma öfverens att ej mästra och mönstra, eller critisera Hugos åtgärder, eller peka för honom hur han bör göra eller icke göra, ty då ledsnar han och tröttnar upp vid alltsamman, och det blir dock värst.

— Åh lappri — menade Laura — allt hvad Hugo kan göra, tror jag mig verkligen om, och aldrig vänjer jag mig utaf med att i förhand gifva mina välmenta råd, och i efterhand göra mina små reflexioner. Vill Hugo blifva piquerad för det ena eller andra, eller båda delarne, så får det stå för min räkning, ty det bryr jag mig sannerligen icke om.

— Ja — sade Elisa, som tyst och suckande afhört hela samtalet, och hvilken det i själ och hjerta grämde att ej med det ringaste kunna hjelpa sin goda kära mamma Otilia, hvars värde hon *nu först* fullkomligt erkände, och till hvilken hennes kärlek för hvarje dag växte — ja, nog bjuder Hugo sig till, och icke tog han illa upp hvarken mammas eller tantes reflexioner, det är jag fullt förvissad om, och deruti dömmer jag honom efter mig sjelf, ty han, som jag, är icke mera ett barn, utan just vid den åldren, då vi börja sjelfva inse huru väl vi behöfva råd och hjelp, men i alla fall: ach, om mamma kunde få sig en riktig Inspector, ty Hugo kan väl ändå intet hvad han aldrig försökt.

— Ja, men nu vore det just tillfälle — sade Laura skrattande — att för unga Hugo visa sig "vara en man" som han så ofta pratar om, och att bevisa sin stora sats att: "mannen *kan* allt hvad han verkligen *vill*" &c. af storverk, som han och alla pojkar hafva på tungan åtminstone. Nu kunde hans subjectivitet få litet motion, medan objectiviteten för variations skuld hvilade sig, och, allvarligt taladt, tycker jag att ingen i verlden är närmare om att göra allt hvad i hans förmåga står, för att hjelpa dig i denna brydsamma moment, min goda, bästa Otilia.

— Ja, han gör ju så — svarade Otilia ledsen och tankfull — men en Inspector måste här anskaffas, och jag skall väl endera dagen resa in till X** för att rådgöra med någon derom.

"O Edmund! Edmund!" — tänkte Otilia med en bitter saknad af den rådige, alltförmående, men bortryckte vännen. I hvart ögonblick framstod nu hvad hon kastat ifrån sig, ty för hennes ljusa blick stod det *nu mera* så klart och tydligt, att om hon från början mött Edmund med kärlek, så — — hade allt kunnat vara så helt annorlunda. Lida var då ännu ett barn, och hennes för varma känsla för Edmund hade snart öfvergått i en dotterlig tillgifvenhet. Hugo hade kanske fästat sig vid Elisa, när han saknade all skymt af genkärlek hos Otilia. Allt hade varit lycka, trefnad och fröjd, icke som nu — sorg, bekymmer, trassel och svårigheter hvart man vände sina tankar och blickar. Aldrig är ångren så för-

färlig, som när den står och pekar med ena handen på ett eden som man kunde haft, och med den andra på ett ve som man sjelf ådragit sig.

Allt detta framstod nu ofta för Otilia, och då lade hon det sorgtyngda hufvudet i sina små händer, och utsade blott "hå, hå!" — men detta så djupt, och så mjeltsjukt och så till hjertat gående, att både Laura och Elisa oftast kände sina ögon fuktas deraf. Båda hade de velat gå i döden för Otilia, men — de stodo der så utan all förmåga, och ju större viljan är, dess plågsammare känns det att icke kunna hvad man vill. Hos Laura utbröt denna känsla ofta i harm öfver Hugo, och hos Elisa i tankan på den gode, ädle vännen i Z. som hon just tyckte såg ut som den, hvilken kunde hjelpa allt och alla, just var en sådan man, till hvilken hvarje qvinna gerna skulle säga: "Tag mig om hand, stöd mig, led mig och för mig genom lifvet — — ty jag kan intetdera sjelf." Men hon teg. Hennes små råd ansåg hon sjelf så utan allt värde, och det enda hon gjorde, var att jemka litet, när olika tankar uppstodo, hvilket alltid blir händelsen i en dylik dilemma, och när dagligen nya svårigheter och kinkigheter uppenbara sig. Den lugna, stilla bäcken går i frid och endrägt förbi allt hvad som står på dess strand och gladt speglar sig i dess klara våg; den strida och forsande söker fejd och finner den öfver allt.

Länge suto de trenne fruntimren tankfulla och tysta qvar i frukostrummet, men slutligen gick hvar

och en till sig, d. v. s. att Elisa tog sitt lilla arbete och ingick till Lida, satte sig vid fönstret och sydde, och suckade tyst men djupt, när hon hörde väninnans likasom i en dröm utalade klagan, och den enda som någonsin flöt från hennes läppar: "Han ville icke hafva mig med sig! Jag *får* intet dö! Han vill jag skall *lefva* i evighet!" Liggande på sin bädd, med slutet öga och lika som död för hela den öfriga verlden — — sågs Lida der, blek, skön, men afmagrad till en otänkbar ytterlighet. Elisa såg på henne och suckade, såg ut genom fönstret och suckade, och hade rätt ingen glädjetanka, mer än sitt lilla obrutna paquet.

Laura tog sig i smyg ett par grofva, bastanta känger, och gick omkring litet åt ladugård och fårhus &c., för att tillse om ordning och flit rådde nu som fordom, i den gamla förträffliga Inspectorens tid. Laura förstod väl icke så mycket dessa saker och angelägenheter, men hennes sunda begrepp och goda omdöme lät henne ändå finna, att allt nu gick "på en hals," och att skrapor väl kunde behöfva att utdelas, hvilket hon äfven icke försummade der de tarfvades, ehuru alltid i denna moderata och lämpliga ton, och endast hållande sig vid saken, utan alla stötande och bitande tillsatser, hvarigenom den verkligt bildade qvinnans moraler skilja sig från den obildades käbbel och gnat. Men stackars Laura: hon uträttade icke mycket, ty när hon vändt sig om, var allt i samma skick som förut, eller, bättre sagdt,

i samma oskick, ty den gamle katten som hette "Vak öfver" var borta, och råttorna dansade, och mullvadarne spelade; ty, rådde tystnad och grämelse uppe i stora herrskaps-huset på det ståtliga Fagervik, så var det nu, efter den gamla Inspectorens bortgång, så mycket muntrare, och gick så mycket dess lustigare till nere i drängstugan, pigstugan och dagsverksstugan. I den förra sofvo innevånarne lugnt, dagen igenom, i den andra lektes, dansades och arbetades, hvar och en åt sig sjelf, i den senare spelades kort och söps; och stundom gjordes bullrande visiter ur den ena i den andra af dessa localer.

När middagsmåltiden var serverad, på denna samma logafmätnings-dagen, och fruntimren voro inkomna i matsalen, helsade Hellqvist från Lieutenanten, och bad att herrskapet skulle sätta sig till bords, och icke vänta på honom, emedan han ej hann att komma upp till middagen.

— Ach min Gud! — sade Otilia — Hvad detta är ledsamt! Intet kan han stå der och svälta hela dagen!

— Åh lappri, kära Otilia — svarade Laura — han dör nu intet, om han dröjer en timma eller två, att dinera. Dagen är minsann icke så lång; det är snart mörkt, och då säger det sig sjelft att sluta, antingen det är färdigt eller icke.

— När vi ätit — sade Elisa — så skall jag gå ned med en smörgås och ett glas porter till honom. — — — Och dervid blef det: Man satte sig tyst

och stilla till bords, men man hade knappt börjat den stumma måltiden, då snabba steg hördes i trappan, och då matsalsdörren hastigt och lustigt slogs upp, för att insläppa Hugo, som svettig och svart som en sotare om händer och ansigte, i en gammal urvuxen rock, och med håret vårdslöst flaxande hit och dit, men vacker med allt detta, kom instörtande. Laura utropade genast:

— Elden är lös! Sade jag intet det! Hugo har tuttat på med sin cigar.

Men Hugos glada, skrattande uppsyn jäfvade genast denna ängsliga förmodan.

— Se der skall hon få för sina cigarer! — sade Hugo yr och skämtande, under det att han med sina svarta händer kraftigt klappade den fina, alltid så sirligt och ordentligt klädda Laura.

— Fy, låt bli mig! Fy, tag intet uti mig! Fy, gå din väg! Fy, kom intet intill min rena krage med de otäcka labbarne — ropade Laura, men skrattade, och försökte att värja sig för Hugos caresser, utan att dock med ett enda finger vilja röra vid honom. Otilia och Elisa skrattade hjertligt, och förstodo genast att Hugo var svart af bara damm och att han kom directe från logen. Och så var det ock.

Hugo hade denna gången alldeles gjort tvärt emot hvad tante Laura profeterat midt i sin visdom, ty om *stol* och *lecture* och *cigar* hade ej varit den allra ringaste fråga, utan unga herrn hade sjelf arbetat som en torpare, eller, bättre sagdt, som fyra

sådana, och dessutom med sin flit, sin ihärdighet och sin munterhet, satt lif och rörelse i dagsverkarne, så att nu voro de stora logafmätningarne redan slut, som man trodde skulle räcka hela dagen. Laura var den första som öfverljudt berömde Hugo. Otilia såg på honom med blickar fulla af innerlig tillgifvenhet och tacksamhet. Elisa skaffade honom att blifva ren om händerne åtminstone, och sade äfven:

— Det var mycket snällt af Hugo att vara så der rask och tilltagsen.

Hugo gjorde en broderlig grimace af allra värsta sort. Alla skrattade, allt var muntert och trefligt, och Otilia tyckte att logafmätnings-costymen riktigt klädde Hugo.

— Nå, det kan jag nu intet begripa — sade Laura — och jag är säker — tillade hon fint skrattande — att Hugo ej ville, för hela sitt lif, eller för något pris i verlden, bibehålla den i eftermiddag. Eller hur ungersven?

Hugo rodnade starkt, men det syntes ej för logafmätnings-dammet. När man slutat middagsmåltiden, sade Otilia:

— Gå nu och kläd dig Hugo lilla, och kom så ned till oss och hvila ut.

— Jo, vacker hvila! — sade Laura skrattande, men det hörde, eller märkte ej Otilia.

Man dröjde litet med caffeet tills Lieutenanten skulle komma, men när han kom, utbrusto alla i skratt,

ty Hugo var ovanligt élégant, i väl brändt hår, och fiffig på allt sätt.

— Se hur grann han är! Sade jag intet det? — ropade Laura gapskrattande emot honom.

— Ja, så säger tante nu för tiden, både när det går illa och väl: "sade jag intet det?" — anmärkte Elisa skälmskt leende, och för första gången på länge kännande sig vid lynne att, enligt sin ålder, skämta och leka litet.

Otilia blott såg på sin vackra Hugo, som, hur han bar sig till, dock alltid såg väl ut och var behaglig, ty det var Hugo, oaktadt allt hvad vi och luftandarne kunna hafva att invända mot honom. Han hade något af kattungens gratie och ledighet, något af den eldiga fullblodshingstens stolta, herrliga, för ögat så behagliga, rörelser. Ovanlig munterhet rådde en liten stund, men slutligen började Lauras allusioner på *något* blifva så många och så täta, att Otilia ändteligen sade:

— Hvad *menar* du, kära Laura? Hvarför skulle vi icke taga åt oss Hugos stora élégance? Tvärtom: han vill nu gifva oss en liten billig ersättning för att han i middags visade sig så oklädd för oss.

— Ja, så är det — svarade Hugo, icke mycket men litet förlägen — men tante Laura tror alltid att man gör saker af *andra* skäl, än dem man vill gifva ut på trycket, och om jag rest bort eller stannat hemma i dag, så hade min costume blifvit alldeles enahanda.

— Skall du resa bort då? — frågade Elisa.

Otilia såg närmare på sin söm.

— Ja, jag *borde* visst det — svarade Hugo — och det allra värsta är att jag *borde* stanna borta ett par dagar, ty Generalen har befallt mig att — — — inställa mig på Nolsjö för att — — —

— För att rusta till fêten på Cecilias födelsedag — sade Laura, som alltid pinades när någon stod och framstammade sina tankar och meningar, i stället för att klart och hastigt säga dem.

En liten tystnad, tung och pinsam, rådde.

— Ja, det är sant — sade Elisa, efter ingen annan bröt tystnaden — Cecilia fyller sexton år om söndag. Hon är på dagen ett år och två månader yngre än jag.

— Stackars Elisa — sade Otilia, och lät tårarne obehindradt rinna ned för kinden — stackars min lilla goda flicka, din sjuttonde födelsedag blef ej för muntert firad. Om jag minns rätt, så kommo vi just den dagen från det dystra Ödeborg.

— Åh nej bevars! — svarade Hugo, som gerna ville komma in på nya kapitel — det var intet då, det var långt förut, nej jag tror det var efteråt, åh ja, det var tror jag — — —

— Ach, käraste vän — afbröt Laura honom — det lönar ej att bråka sin hjerna med, ty stackars Elisa blir ändå lika mycket utan födelsedags-fête, utan tag nu afsked och res; du står ju bara i alla fall och trampar som en otålig häst utanför en för-

stugu-dörr, och din gigg har varit förespänd, allt sedan du kom in, det har jag sett, som sitter här i fönstret.

— När kommer du åter, Hugo lilla — sade Otilia så lugnt och godt och liknöjdt hon förmådde.

— Åh, säkert i öfvermorgon, allra sist, eller kanske på sin höjd, dagen derefter — svarade Hugo.

— Eller kanske dagen derefter — inföll Laura, skrattande, ty det var just sjelfva födelsedagen.

— Ja, kära Hugo — sade Otilia — stanna borta så länge du behagar. Jag frågade blott, som man ofta frågar, utan att bry sig om svaret.

— Ja, är det så — genmälte Hugo piquerad — så lär mamma intet bry sig om huruvida jag kommer hem eller ej, och då är det så godt att jag stannar qvar med ens till måndagen för att slippa fara fram och åter.

— Som du behagar — svarade Otilia med yttersta liknöjdhet i tonen, och man tog ett kallt och hastigt afsked, och man hörde kort derefter hur ett åkdon snabbt aflägsnade sig.

En lång, förfärlig tystnad rådde. Ändteligen sade Otilia som varit försänkt i djupa tankar, och från hvars öga då och då en tår omärkligt fallit, men som dock både Laura och Elisa märkt, fast ingen såg upp från sitt arbete:

— Nå, mina goda vänner — började hon — tycker ni intet att här ändå behöfves en Inspector? Tycker ni intet att det vore bra ledsamt om Hugo

skulle *tvingas* att för en mängd triviala och tråkiga göromål och bestyr uppoffra sin ålders nöjen och sysselsättningar?

Elisa teg. "O *kunde* jag blott!" — tänkte hon, och suckade djupt öfver att så nödgas ogilla Hugo. Laura sade:

— Ja ja Otilia! Nu sannas ändå mina ord, att du skämt bort Hugo. Nu finner du det sjelf, nu, när adeln växt kungen öfver hufvudet.

Men nu tog Otilia ifrigt Hugos försvar, och Elisa instämde till och med deruti. Små stickord vexlades, och slutligen yttrade Otilia:

— Ja ja, det blir ändå dervid: Jag reser i morgon dag, eller kanske i öfvermorgon — tillade hon, ty stackars Otilia sköt gerna upp det ledsamma — så reser jag till staden och — — —

— Och skaffar en Inspector i fyrsprång — fortsatte Laura halfskrattande — du tror väl att det växer sådana på buskar, alldeles som nypon, der inne i X**, men akta du dig att taga den första som bjudes dig, ty ingen finns som ej bland sina slägtingar och bekanta eller deras bekanta har en stackars försvarslös, afsigkommen och oduglig sup-ut, eller bankrutör, som de vilja hjelpa på fötterna igen med att recommendera honom till en Inspectors- eller Bokhållare-tjenst, liknöjd sedan huru han sköter sitt värf, bara *han* får employ, och bara de sjelfva slippa hafva ondt af honom eller se honom gå och drifva.

— Ach min Gud! — sade Otilia, fallande i häftig gråt — Hvad ett fruntimmer är olyckligt som icke har *någon* till hvilken hon kan vända sig i alla de tusen brydsamheter som för hvar dag äro nya!

Nu var Laura den första att komma med milda, ljufva, goda och tröstande ord — Gud vet hvar hon alltid fann dem: troligen i qvinnans bästa magasin, hjertat, men sin goda verkan gjorde de alltid, och efter en liten stund suto de åter tysta, stilla och eniga, samt lugna, som det syntes åtminstone, vid sina arbeten. Bland annat hade Laura sagt:

— Intet skall du resa allena in till staden i så ledsamt värf! Reser du, så följer jag med, och tror mig nästan om att resa allena, så att du alldeles slapp, om det pinar dig. Men först böra vi afvakta svar från den der herrn som Hugo skref till, och för resten kunde vi skjuta upp alltsamman till nästa vecka, ty i dag eller morgon, blifva vi troligen bjudna på den här Nolsjö-festiviteten, och då skola vi väl resa dit, eller huru? Du *måste* resa ut litet, någon gång, käraste Otilia, och för Elisa är det alldeles nödvändigt; och hvad mig beträffar, så kunde äfven jag behöfva att draga litet främmande luft, och då kan man litet förhöra sig, ty der råka vi säkert många bekanta, emedan der lär komma en svåra mängd af folk.

Otilia teg vid detta, ty hon fann hvart enda ord af Laura så klokt och billigt, men sjelf, för sin egen del, kunde ingenting i verlden förmå henne att den-

na gång resa till Nolsjö. Elisa gjorde äfven en invändning för sig, och talade om Lida, men då öfverröstades hon af både Otilia och Laura som på en gång nästan föreställde henne, att hon icke i all sin tid *kunde, borde* eller ens *finge* sitta så här och sörja bort sig sjelf af den arma Lidas sorg. Elisa var nu mera aldrig envis, utan gaf efter; ty hon hade funnit hur olika det var att lyda dem som tänkte, och tänkte väl, emot att stå i beroende af en tanklös varelse. Hon opponerade sig således aldrig nu för tiden, men suckade inom sig af många orsaker. Bjudningen kom. Otilia förklarade först att hon — — blef hemma. Laura ville försöka att öfvertala henne, Elisa äfven, men denna gång var hon obeveklig, och de båda andra tyckte att hon gerna kunde slippa när hon fann det så ledsamt. Med underliga känslor rustade de sig till fêten: allt var ju så olika mot förr, Laura fann det, Elisa fann det, men de talade ej mycket derom, för att icke väcka vemodiga, o-festlika känslor. Hvad Elisa dock kände när hon balklädd slutligen ingick till den arma Lida, som allt jemnt i sin natt-svarta drägt låg utsträckt på sin hvilobädd, det vore omöjligt att beskrifva. Hon kände en gruflig ånger att så här, för ett nöje, lemna sin lidande vän, kunde dock omöjligt afresa utan farväl, tryckte derför en afskedskyss på Lidas sköna panna, tryckte den afmagrade handen till sitt hjerta, och såg — — ännu i dörren ett par gånger tillbaka, så innerligt och så vänligt, på sin qvarlemnade

vän. Äfven Lida, som annars sällan brukade öppna ögonen, slog dock upp dem nu, och häftade en lång, tacksam och kärleksfull blick på Elisa, och yttrade nästan ohörbart: "Farväl, du enda!"

— Nu kan Hugo åka med oss hem i afton — sade Laura, när de skulle afresa, ty hon hade sett att Hugos gigg och häst för länge sedan voro återkomna från Nolsjö.

— Åh, bry dig intet om det, — svarade Otilia — Låt du honom sköta sin hemresa sjelf; lägg dig intet uti det, kära Laura!

— Min Gud, hvad mamma har för en respect för Hugo! — sade Laura till Elisa, när de kommit i vagnen, och den började rulla utaf på smutsiga, sura November-vägar, och i ett grått, fult väder.

— Ach, den stackars Lida! — suckade Elisa — Jag far på bal, och hon ligger och dör, ty så kan jag sannerligen kalla hennes osaliga lif.

— Ja, Gud gifve hon ville dö — sade Laura — eller, bättre sagdt, att Herren ville det; ty jag finner *nu*, att hon aldrig i verlden tröstar sig, och jag undrar sannerligen icke derpå. När man varit trolofvad brud till den bästa karl jag i alla mina lefnadsdagar känt, och plötsligt förlorar honom, så förundrar det mig icke, om man, likt Indiens qvinnor, hade håg att bestiga sjelfva bålet.

— Ja ja — suckade Elisa ängsligt — tala icke derom, kära tante! Hon vore nog i stånd dertill, och och jag fruktar hon gjorde det genast, trodde hon

bara att hennes Edmund tog vänligt emot henne i den himmel, der hon, genom sina olycksaliga och grymma tvifvel, rätt icke kan tänka sig något annat än honom.

De båda fruntimren talade mycket mera i samma ämne: Elisa berättade huru Lida den föregående aftonen slagit sina armar om hennes hals, kysst hennes kinder och panna, fuktat dem med sina tårar, sägande: "O, Elisa! bed Gud och bed Edmund att *de båda* vilja hafva mig, att jag får *dö*, ty lefva *kan* jag icke, och *får* icke dö, emedan Edmund icke vill hafva mig hos sig!" — Elisa berättade äfven med trillande tårar hur Lida, när Elisa dagen förut varsamt förkunnat henne, att hon skulle "ut i verlden" (som Lida alltid kallat det), hade rest sig litet upp från hufvudgärden, att ett hundradedels småleende sväfvat på hennes läppar, och att hon med handen sakta visat bort åt sin bureau, sägande: "Tag, tag, Elisa, *alla* mina grannlåter, tag dem till evigt minne af Lida!" och Elisa hade icke sluppit att på sin rena panna fästa ett skönt smycke af dessa herrliga ädelstenar, fasta som dygden, rena och klara som oskulden, blixtrande som snillet.

Derefter talade de länge och suckande om Otilia, och kommo ganska allvarliga, icke med riktiga gästabuds-anleten till Nolsjö.

— Hvar är mamma? — frågade Hugo genast, ty han öppnade vagns-dörren.

— Hon är hemma — svarade Laura, och nu skulle

det varit roligt, om man haft så stor psychologisk kunskap eller så stor siare-förmåga, att man kunde vetat om denna underrättelse var välkommen eller icke för unga Hugo. Vi veta det sannerligen icke, endast luftandarne, och stundom äro dessa så ganska förbehållsamma mot oss, unna oss icke en gång ringaste ingifvelse att ens gissa.

TRETTONDE LÅSNINGEN.

Que tes temples, Seigneur, sont étroits
pour mon âme!

LAMARTINE.

Nu är man så villrådig hvad man skall först redogöra för: fêten eller det långa, i själ och hjerta ingripande samtal mellan Otilia och Lida, som egde rum när Laura och Elisa voro afresta. Jag tror vi börja dermed: Otilia tyckte sig både böra och vilja försöka att ingjuta någon tröst i detta krossade hjerta. Hon kände sig så ofta behöfva sådan sjelf, och fann då alltid, att om den verkligen skall sökas der den aldrig uteblir, så är det i denna ljufva öfvertygelse att vi ega en *Fader* i himmelen som ser ned till oss, och som på sistone när lifvet är utkämpadt, öppnar portarne till det Eden, som *Sonens* lära gifvit oss nyckeln till, blott vi förstå att fatta och förvara dem i botten af hjertat. Till en början ville

Lida ej ens höra Otilias ord, utan vände sig, nu som nästan alltid, med ovilja ifrån henne, men när Otilia med denna engla-godhet, som var henne långt mera medfödd än tillkämpad, och som kanske derför ej vägde *allt* hvad den kunde på den stora Herrans guldvigt, när hon med denna närmade sig Lida, och fann månget öfvertygande ord, för att bevisa henne det orätta och falska af denna fixa idé, som, mera än något annat, tycktes plåga det arma barnet: att Edmund nemligen icke *ville* hafva henne till sig i himmelen, då började Lida att lyssna.

— O nej, dyraste Lida! — sade Otilia — *der* är icke som *här*, på stoftfyllda jorden, *der* gäldas kärlek med kärlek, helst när den varit så ren, så full, så obortblandad som din; ty jag är säker att på jorden kunde ej funnits en så djup fängelse-håla, dit du ej följt honom, ingen möda som du för honom funnit för stor, intet lidande, ingen död som du ej för hans skuld utstått. Och tro mig, detta lönas dig en gång i ljusare rymder, der icke den menskliga svagheten står och vilseleder oss från alla sidor.

— Den menskliga svagheten! — upprepade Lida med en viss matt häftighet och reste sig något upp — Edmund var en bild af all den styrka som Gudomen nedlagt i ett menniskobröst. Förtala honom icke!

— Så var det — sade Otilia — och förr än sjukdomen, förr än det fysiska lidandet bevisade att han var en menniska, och äfven underkastad dess svaga

natur, förr kunde du aldrig klaga öfver ett ord, en blick hos den ädle. Du vet huru han hatade all förställning, och, tro mig, icke ens med en enda af sina tankar, när dessa hade sin friska spänstighet, gjorde han sig ovärdig den oändliga kärlek du egnade honom. Du var den ädles älskarinna, så länge han lydde sin fasta, manliga vilja, du var den han sjelf valt till sin maka, när hans stora, höga själ beherrskade honom, du var hans hjertas brud, så länge hjertat slog mot ett bröst der tankan bodde, och när du en gång går till din Fader i himmelen, så möta dig, jublande och sjungande af fröjd, tvenne englar, fatta dina händer och föra dig in i den himmel som väntar dig, och din jordiske förklarade fader är den ena, och din förklarade Edmund är den andra af dina himmelska ledsagare.

— Du tror det! — sade Lida, och hennes blick strålade af en öfverjordisk glädje.

— Jag är fullt förvissad derom — svarade Otilia, som först ville ingjuta lugn i detta arma bröst, och sedan ändå ljusare, mindre i stoftets former klädda idéer. Hon lyckades äfven till en början.

— O, tror du detta, ädla Fru! — sade Lida, och det mörka ögat brann af en eld, långt mera lik glädjens än förtviflans. — O! då går det väl an, till och med att lefva! — tillade hon — Lifvet är ju då blott en lappris-börda, som så lätt kan skakas utaf, och jag äger då än en gång — — en förhoppning!

Otilia tyckte sig gjort stora, förvånande framsteg,

och när hon sent nog om aftonen lemnade henne, sade Lida med blidare blick på Otilia än hon det någonsin haft:

— Tack, du ädla! du goda! Tack för att du gaf mig honom åter i himmelen! Tack för att du ej ville hålla mig qvar här hos dig, och förlåt — — förlåt om jag, synderska, i ditt ställe kanske gjort det. O, förlåt — förlåt allt hvad jag brutit mot dig, du englagoda, ty *nu* finner jag att du är det. Förlåt den arma Lida! Bed — ach bed för henne, och bed Elisa bedja för henne, och gif denna till Elisa, (och härvid tog hon i hast en sax och afklippte en af sina långa, glänsande svarta lockar) och bed Laura, den goda, älskvärda Laura — bed henne förlåta mig, och bedja för mig — arma! — — God natt!

Och Otilia gick, tillfredsställd och nästan glad, att åtminstone kunnat gifva någon tröst åt ett annat lidande hjerta, fast hon till sitt eget ofta nog letade derefter.

Emellertid hade man på Nolsjö ätit en ståtlig middag, med allt hvad Generalskan kunnat hitta på af sina läckra rätter, och Generalen af superfina, utsökta viner. Skålar för den sextonåriga, för den unga, rika, blomstrande arftagerskan, hade man tömt så många att alla damerna hade ondt i hufvudet af bara ångan, och herrarne af sjelfva musten ur saf-

tiga drufvan från Ungern och Cap, från Frankrike, Spanien, Italien och Portugal. Det hade gjorts alldeles rysliga libationer denna dag, och Hugo lät sitt, af Cecilia nästan uppfyllda hjerta, tala till henne med hvar enda blick, hvar enda rörelse; men så mycken makt hade han ännu öfver sig, att ej ett enda ord derom gick öfver hans läppar, oaktadt de många glas som i dag halkat öfver dessa samma läppar, hvilket annars brukar att lossa tungbandet hos de kära Herrar Lieutenanter. Men Hugo var Lieutenant, var kär, ty vi kunna ej neka det längre, hade druckit väldigt med champagne, men — — — teg ändå med sin ömhet, och var således ändå icke alldeles "en af våra vanliga Lieutenanter," men icke heller rätt långt derifrån.

På eftermiddagen var en sort af maskerad, som skulle varit oändligen roligt att beskrifva, om vi bara haft tid och håg; men kanske framdeles berättar Laura något derom för Otilia. Dock våga vi icke lofva detta med någon visshet, ty händelser mellankomma stundom, som göra att man glömmer ända till minsta skymt af lifvets små lös-ören, i hvad händelser beträffar, för att bara hålla sig vid dess fastigheter, och, bedröfligt nog, dessa äro nästan alltid sorger. Efter maskeraden blef en lysande bal, och Elisa dansade verkligen med hela sin ålders fröjd, oaktadt alla i den omgifvande luften sväfvande sorgerna, och man anmärkte enhälligt att hon särdeles mycket "embellerat" sedan den föregående

vintren, vuxit, blifvit hvitare, fetare, själfullare och behagligare på alla sätt.

— Minsan är icke din cousine Elisa en riktigt vacker, söt och intagande flicka! — sade Reimer till Hugo — Jag har väl alltid tyckt bra om henne, men aldrig så mycket som nu i afton.

— Nå så tag henne då — svarade Hugo — jag skall blifva förespråkare och brud-riddare. (Reimer var en förmögen, väl ansedd och mycket hygglig ung man) Hugo brydde Elisa både tyst och högt, Elisa svarade endast rodnande:

— Kära Hugo förskona mig för dessa dumheter! Du vet att jag kan tåla allt skämt, utom det att blifva brydd för karlar som lika litet bry sig om mig, som jag om dem.

— Nå nå — envisades Hugo, som ännu hade mycket af champagnen öfver hjernan — nå nå, du måste icke tala med så mycket fierté; mins du dina bombastiska och excentriska uttryck i brefvet till din rätta mamma, om honom, den der gubben. Ja ja, rodna nu!

— Hvad var det, Elisa? — utropade Cecilia — Bekänn genast kort, eller jag nyper dig förderfvad — och dermed kramade hon Elisas små fingrar, tills det svartnade för dennas ögon, men hon höll dock god mine. — Säg, Elisa — fortfor hon — säg hvad var det? Hade du en friare der borta i den der lilla staden? En rik gubbe som blef dödligt kär? Var det intet så? Jo, det ser jag på dig! Det är intet

värdt du nekar. Fy — sade hon, och förvred dervid hela det lilla ansigtet till en verklig grin-olla — Fy, hellre än jag tog en gammal gubbe, så vet jag intet hvad jag gjorde. Nej fy, se bara på gubben Humbla der borta, Elisa! Der står han och snusar, och nu tar han upp en blårutig näsduk! Fy, för döden! Bevars från alla gubbar! Nej, kära Elisa — tillade hon litet men obetydligt saktare — tag då hellre Reimer, han är dödligt kär i dig, det ser jag på honom.

Reimer stod så nära att han hörde hvart enda ord. Elisa blef så grufligen flat och förlägen, att hon rakt gick sina färde, och styrde kosan in åt de andra intill dans-salongen gränsande rummen. Här var tomt och tyst, här kunde Elisa åter tänka:

"I afton — tänkte hon ock — just i afton, när jag kommer hem, så skall jag bryta mitt paquet, nu är jag ju *lugn*, till och med litet glad" — tillade hon i tankarne, och j stränge! som viljen fördömma henne, hören icke på när vi förtro åt eder andra, j goda varelser, som förstån ett armt qvinnohjerta: Elisa kände sig glad, och detta emedan — — — Hugo hade aldrig förr dansat med henne, pratat lifligt med henne, aldrig förr yttrat ett enda gillande ord om hennes personlighet, men i afton hade han sagt: "Det är förundransvärdt hvad du embellerat der borta i Z.! Det har jag icke märkt förr än nu, men när alla andra se det, så ser jag det äfven. Charmant väl är du äfven klädd i afton, och din gubbe har san-

nerligen lärt dig att valsa, ty det har du aldrig gjort mig till lags förr, men nu går det alldeles excellent." — Och han valsade flera gånger med Elisa i cotillonen, och luftandarne visste, och Laura anade, att till Elisas lilla triumf denna afton, bidrog ej så litet, att hon nu ej fördunklades af den undersköna Lida. Men till all lycka föll aldrig en sådan tanka Elisa in, ty den hade säkert på en gång tagit hvar smula honung ur hennes glädjeblomma, och endast lemnat bitter malört qvar. Emellertid gick hon, som vi det sagt, tänkande på sitt paquet, och kanske litet på Hugos ord, in åt de nästan tomma rummen, ty i dans-salongen hade de mesta skockat sig, helst den var ovanligt rymlig. Innerst, i ett litet vackert kabinett, kastade sig Elisa i den der stående soffan, och skulle just med sina små goda tankar återvända till de kära vänner på Fagervik, och tänka på huru olika denna bal var den, under Guds bara blå himmel, i den vackra skuggrika trädgården, hvilken alldeles föreföll Elisa likt en af edens underbara lustgårdar. Men hon hade ej hunnit mer än spänna Psyche-vingen till flygt, då hon hörde snabba, lätta steg af någon som kom springande, och i samma ögonblick såg Cecilia komma in till sig.

— Jo, här var du, alldeles som jag trodde! — utropade hon — Hör du Elisa, skall du dansa nästa française, och med hvem?

— Med Reimer — svarade Elisa litet rodnande.

— Ja så — sade Cecilia skrattande — då kan-

ske du ej vill gå in på min plan. Jag sjelf skulle dansat med den tråkiga Anskjöld, men om du velat så skulle vi krupit in i soffhörnet, här tätt, tätt bakom dörren, ty då ser oss ingen som kommer utifrån; och så skulle vi sitta stilla, tysta som murar, om vi höra våra båda cavalierer komma och leta efter oss, ty jag har något högst angeläget att tala med dig om. Men nu vill du väl intet detta, när du skall dansa med Reimer, ty han är alldeles pinkär i dig, det ser jag så väl.

— Fy, kära Cecilia, säg intet så, det låter så groft och fult — genmälte Elisa — och jag ville rätt gerna hvila denna dansen, och prata med dig, bara det går an, bara det intet är allt för oartigt.

— Åh lappri — sade Cecilia — det gör ingenting! Det lönar minsan ej att vara så artig mot herrarne i allmänhet; de äro min Gud så elaka på vår chapitre dess emellan: det vet jag af bröderna. Nej, synden tar jag på mig, som förledde dig, och om du nu vill så sitta vi stilla och prata, tills vi höra någon komma.

Sagdt och gjordt: Elisa tyckte heller icke att synden var så ryslig, och ville gerna slippa att låta bry sig för ännu en dans med Reimer, utan de kommo öfverens att krypa upp i det omtalade soffhörnet, och detta exequerades äfven genast.

— Jo, Elisa — började Cecilia, när de väl voro i ordning — jag vill tala med dig, som med en vän. Vet du, jag har just intet så många sådana, ty Julie

och Marie, de äro så gamla mot mig, Amie likaså, Stefanie Pr. är en kalkonhöna, och Josefine en hönshöna, flickorna G. äro intet här, och de andra flickorna från staden har jag intet sett på två år, förr än nu, och dessutom bryr jag mig intet om dem, utan dig bryr jag mig om, och vill derföre säga dig, hvad jag intet tror jag sagt till någon förut — jo, kanske litet till Amie). Vet du, — — men du får intet skratta åt mig, lofva mig det — vet du, jag tycker *bra mycket* om — — gissa hvem?

— Hugo — sade Elisa, och hjertat stannade för att lyssna.

— Ja just! — svarade Cecilia — Hur kunde du gissa så rätt? Men vet du, han måtte intet ändå tycka om mig, ty fast alla bry oss, och fast han oupphörligt courtiserar mig, så — — säger han ändå ingenting riktigt. Elisa, kära Elisa, du känner honom bäst, som är uppfödd tillsammans med honom, du vet det nog. Intet tycker han om någon annan? Säg — säg uppriktigt — då tror jag att jag dränker mig. Jag tycker mig hört något sådant, om en cousine der uppe i Upland. Robert pratade något dylikt häromdagen. Säg, säg, Elisa, du vet det nog, om du vill ut dermed.

— Jag vet ingenting derom, söta Cecilia — sade Elisa med den bästa fattning hon kunde samla.

Men nu hördes raska steg af kommande och sökande herrar: Anskjöld räckte in halsen ett långt stycke i kabinettet, men som de båda flickorna voro

så väl gömda af dörren, och som de dertill voro alldeles tysta, märkte han dem ej, utan sade till Reimer:

— Åh nej, här finnas de ej; då hade man i alla fall hört deras kacklande på långt håll. De äro väl uppe på Cecilias rum, och förtro hvarandra hjertehemligheter, den ena om dig, den andra om unga Hugo, och vi ge dem f.. och dricka ett glas pounsch i stället.

— Hörde du hur Reimer suckade — sade Cecilia, när de voro gångna.

Elisa hade ej hört det, Elisa hörde blott att hennes eget hjerta slog så oroligt, och inom sig tog hon det beslutet att gömma paquetet till en annan afton.

— Hvad var det nu vi egentligen talade om? — sade Cecilia när de åter började tala högt — Jo, det var om din cousin. Ja så, du vet då ingenting om det: du tror då att han tycker om mig fast han icke säger något; sade du icke så, kära Elisa?

— Kanske — svarade denna, som icke hade hjerta att motsäga henne, och bedömmande Cecilias hjerta efter sitt och Lidas.

— Nå, det var bra — fortfor Cecilia — men nu skall du göra mig en tjenst, en riktig tjenst. Säg en gång, lika som af dig sjelf, att: "Cecilia tycker bra mycket om dig Hugo!" Säg gerna att jag sagt det till dig, men icke att jag bedt dig säga det till honom. Men får han bara veta att jag tycker om honom, så friar han straxt till mig, ty nu är jag så

rik mot systrarne, att hvem som helst vill mycket hellre ha' mig än dem. Mycket vackrare och yngre är jag dessutom, och jag vill inga gubbar ha', som du, och jag bryr mig alldeles intet om Anskjölds eller P:s eller Q:s eller Algernon Pr:s fjäsk, utan bara om Hugo. Säg honom det. Nu för tiden kunna vi fruntimmer göra allt hvad vi vilja, säger Amie, nu sedan vi äro emanciperade, åtminstone i opinionen. Förstår du dig på den der emancipationen? Jag vet ingenting mer deraf, än att vi nu mera kunna fria sjelfva, om vi äro rika, och det är rätt vigt och bra. Nå, Elisa?

— Jag tycker du dragit mycket parti af hvad du vet om qvinno-emancipationen — sade Elisa på en gång förvånad och undvikande.

— Åh, den bryr jag mig intet om — genmälte Cecilia — men hvad säger du om Hugo? Vill du framföra min helsning till honom?

— Är det verkligen din mening, Cecilia? — frågade Elisa ännu mera förvånad — Skämtar du icke?

— Jag skämta! — Nej visst icke! — utropade Cecilia halfond — Nej, det är mitt fulla allvar, och om du intet vill säga honom det, så säger jag det sjelf, och tillägger att du tycker sjelf om honom, efter du ej vill att han skall tycka om mig.

— Fy, Cecilia! — sade Elisa och ryste — Är allt detta ditt allvar? Svara mig uppriktigt.

— Ja, mitt fullkomliga — svarade Cecilia och föll om Elisas hals, och började gråta — Jag tycker så

grufligt mycket om honom, och det pinar mig så, ja — jag kan intet *fördraga* att han icke kan säga att han tycker om mig. Jag dränker mig, om han tycker om någon annan. Ja, det gör jag, och då får du det på ditt samvete, elaka Elisa, hör du det!

— Åh, du skall ej behöfva kalla mig elak — sade Elisa suckande — Jag vill göra för dig och Hugo mera än j samfäldt viljen göra för mig, och du skall få se om jag är eder vän eller ej. Men kom nu Cecilia — tillade Elisa, som ej ville tala mera i ämnet, kännande sina tårar vilja utbryta, och alltid serdeles fruktande gråt-scèner i stora sällskaper — Kom nu, så gå vi in i salongen igen.

— Det öfriga af aftonen dansade Elisa alldeles som en postlins-docka, utan tecken till lif, och när man frågade henne hvarföre hon såg så blek och död ut, svarade hon, att hon hade ondt i hufvudet, och hade det verkligen.

Hugo hade redan fått till sig giggen, och var dessutom "för varm" att resa hem i detta rysliga snöglopps-väder, bad helsa "mamma" och sade, när han hjelpte Elisa i vagnen: "God natt! Dröm om Reimer!"

Elisa och Laura suto länge stumma bredvid hvarandra i vagnen, båda fördjupade i sorgliga tankar. Tårar runno utför Elisas kind, tårar utför Lauras. All glädje var slut för dessa, förr så lyckliga.

— Tante Laura lilla — sade slutligen Elisa, görande våld på sig — tante gråter, jag hör det! Säg, söta min lilla tante, hvarför gråter du?

— Ach, jag ville så gerna dolt det för dig, min goda kära Elisa — svarade Laura — ja dolt min sorg för hela verlden, men jag förmår det icke, och den kommer dessutom snart i dagen — Gud nå's. Ach Elisa, mina sorgliga profetior voro ej så galna ändå: Vet du, den välsignade Inspectoren — Gud förlåte honom för hans välmenings skuld — men vet du, han har i privatbanken, i mammas namn tagit upp rysliga summor efterhand, som nu skola betalas på ett eller annat sätt. Gud vet hur han har ställt det, jag förstår mig intet *rått* på det, men illa är det, det kan jag nog begripa. Lagman X. som är directeur i banken, han sade detta till mig i förtroende, och bad mig höra efter saken, och såg alldeles ut som han velat dimpa ned från skyarne, när jag försäkrade honom att Otilia ej visste utaf dessa rysliga lån. "Men de äro ju i hennes eget namn, min nådiga Fröken" — sade Lagmannen, och jag kunde knappt få honom att tro, att Otilia verkligen varit så barnslig, att ofta sätta sitt namn under papper, af differenta arter, som Inspectoren presenterat henne till underskrift, och att hon ej, mer än en katt, visste eller förstod sig på, hvad hon skref under, fullt förlitande sig på den gamla kloka mannens osvikliga redlighet. Lagmannen kunde ej få denna rena sanning i sitt affärs-hufvud, utan ruskade derpå, tills jag trodde peruken skulle falla utaf, och sade: "Ja ja, hade karlen fått lefva, så hade han kanske gått i land med sina stora planer, som

han en gång beskref för mig, då jag undrade på att han så intecknade och graverade egendomen. Men nu! men nu!" — tillade han — "nu vill det både näbb och klor, om någon skall kunna verkställa och sluta hvad han börjat." — Så sade Lagmannen — fortfor Laura, bittert gråtande — och jag vet bäst hurudana näbb och klor Otilia har, ty näbbet är en dufvas och klorna likaledes, och hök-mat blir hon och allt hennes det är säkert. Stackars min lilla kära, älskade Otilia, med sitt stora, runda, goda hjerta!

Elisa grät äfven helt bittert, och de båda goda varelserna som äfven — hvar för sig — såg mörker i framtiden om det gick illa för Otilia, de föresatte sig att så försigtigt som möjligt underrätta Otilia om den stora faran, och sedan att med alla sina krafter hushålla, samt förmå Otilia att draga in på staten och inskränka sig i alla möjliga afseenden.

— Hugo kan nu sörja för sig sjelf — sade Laura.

— Åh ja, med Hugo blir nog råd — genmälte Elisa, och qväfde en suck.

— Och du Elisa — fortfor Laura — du kan göra mycket inom hus, och jag skall minsan se efter det yttre, så vidt jag förmår, och vi skola uppbjuda alla våra krafter att dämpa det onda, om det är möjligt. Ach Elisa, om Edmund, den förträffliga Edmund ändå lefvat!

— Ja — svarade Elisa — eller om den gode Directeuren vore oss litet närmare.

— Det äfven — genmälte Laura, som näst Ed-

mund, knappt hade större favorit än Elisas gamle vän i Z.

Under dessa samtal kommo fruntimren hem, omkring klockan tre på mörka morgonen, och i ett rysligt höstväder. Tysta gingo de upp på sina rum, och lågo länge, grubblande hvar för sig, innan de ändteligen somnade.

FJORTONDE LÅSNINGEN.

Le coeur, o Chactas! est comme ces sortes d'arbres qui ne donnent leur baume pour les blessures des hommes, que lorsque le fer les a blessés eux-mêmes.

CHATEAUBRIAND
(du Génie du Christianisme).

DEN kommande morgonen var en af dessa så högst otrefliga, som hösten dem kan bjuda, och som så ofta jäfva den satsen att en mulen morgon gör en klar dag, ty dessa ohyggliga höstmorgnar äro ofta början till en lika ohygglig dag. Så var det nu åtminstone. Under natten hade fallit en myckenhet af djup, våt snö, och när Otilia om morgonen skulle stiga upp, möttes hennes blick helt vidrigt af denna bleka, enfärgade snödager, som den första, nyfallna snön tyckes gifva hvarje föremål. Detta var henne så mycket obehagligare, som hon just i dag hade en stor uppvägning af humle, lin, ull m. m., som

skulle gå bort till försäljning: ett göromål som hon visst aldrig förr befattat sig med, men som hon nu såg sig alldeles tvungen att sjelf inspectera, helst Hugo var borta och hon på intet sätt ville besvära Laura, som kom hem så sent — hon fick veta det af Lotta — och hennes fråga om Lieutenanten äfven var hemkommen hade besvarats med ett af dessa skärande *nej* som gifva så djupa sår i hjertat.

— Låt Fröknarne sofva så länge de behaga, — sade hon till deras jungfru, och haf sedan varmt café tillreds åt dem, och gå intet in till Mamsell Lida heller, ty hon vill ändå ej hafva något, förr än långt fram på förmiddagen, och då är nog Fröken Elisa vaken, och går in till henne som vanligt, med litet bouillon eller thé.

Sedan Otilia gifvit dessa små ordres, klädde hon sig väl och varmt, samt gjorde sig i ordning att gå ned i ett magasin, upprepande för sig sjelf ett sorgligt: "Hå, hå!" och ett ruskigt: "Hu, hu!" ty det såg så kallt och fuktigt och ledsamt ut, hela universum, på denna kulna, otäcka morgon.

Ett par timmar hade Otilia redan stått på magasinet, med sin blyertspenna och papper i handen, på hvilket hon antecknade, allt som det vägdes och inpackades.

— Skall buk- och ben-ullen rifvas bort af den ullen som skall gå till Norrköping? — frågade en af hennes hjelpare.

— Det vet jag sannerligen icke — svarade Otilia

både ledsen och harmsen öfver att till tjenare så ofta behöfva detta svar — Huru gjordes det förr, i Inspectorens tid?

Ingen mindes det. För hvar sak uppstodo lika brydsamma frågor och obestämda svar. En tår hängde ofta i Otilias öga, men hon torkade omärkligen bort den, och försökte på allt sätt att taga en lugn, bestämd och matmoderlig ton och uppsyn; men dåligt lyckades både det ena och andra, och hon märkte huru små underslef gjordes, men hade ej ringaste håg att beifra dem, utan "lät gå." Fram emot klockan tolf fick hon från undra våningen af magasinet höra Lauras röst, som frågade efter henne.

— Här, här! — ropade Otilia glad, och Laura var som en pil uppför den branta trappan — God morgon, bästa Laura — sade hon skrattande — tycker du intet jag ser ut som en marketenterska här, bland all denna bråte? Nå, tala litet om gårdagen: Var det roligt? Hur är det med Elisa, hade hon roligt? Fick hon dansa friskt? Intet ha ni förkylt eder på hemvägen i det horribla vädret?

Alla dessa frågor gjorde Otilia, innan Laura ännu fått ett enda ord för sig. Hon var i hög grad förvirrad och ängslig, men emedan hon svept en stor shawl om hufvudet, kunde Otilia ej se hennes bleka, oroliga drag.

— Åh ja, det var allt bra — svarade Laura, och tänderna skallrade af köld och något annat — men hur mår du sjelf, och — — hvar är Lida?

— Lida! — upprepade Otilia förvånad — I sitt rum förmodeligen.

— Nej, nej, hon finns der ej — genmälte Laura — och ingen har sett henne. Gode Gud! hvar kan hon vara?

Otilia kastade blyertspenna och papper ifrån sig, i en otrolig hast, och *nu först* besinnande Lidas sista ord den föregående aftonen, betogs hon af en namnlös ångest, och, jagad af denna, ilade hon trappan nedföre och tvärs öfver den våta snön, upp till stora boningshuset, ropande allt jemt:

— Lida! Lida! Söta Lida, svara för Guds skuld!

I trappan mötte hon Elisa, dödsblek och skälfvande i hvar led. Hvart enda rum genomletades, hela den stora vinden, alla kontor, både dem som varit öppna och lästa. Otilia kunde ej andas för ångest och ånger öfver sina ord: hon fann nu först att de kunde haft en ryslig följd, ehuru de flutit ur det renaste, ömmaste hjerta, fyldt af deltagande och medlidande för den olyckliga flickan. Ingen kunde gråta så länge detta rysliga letande räckte, men när man började finna att det var fruktlöst, då utbrast Otilia i heta, strida tårar, och berättade utan alla omsvep hela sitt samtal med Lida, den föregående aftonen, alla hennes svar, alla hennes helsningar, tog fram den svarta locken, och förebrådde sig bittert och hårdt att hon ej ett enda ögonblick dragit misstanka på Lidas rysliga uppsåt, som — hon tyckte

det nu — så klart framstod i hvarje af dessa Lidas sista ord.

— Min Gud, min Gud, hvad har jag gjort! — sade Otilia, och slog sig med förtviflan för sitt bröst och vred sina händer. Laura och Elisa sparade ingen möda att trösta och hugsvala den djupt bedröfvade; men under tiden skickade Laura ut öfver hela nejden, för att speja efter Lida, och alla vägar ned till sjön undersöktes, men i den nyfallna snön syntes intet enda spår ditåt, och genom alla utskickade inlopp ej en enda underrättelse, som kunde komma verkligheten på spår, utom att en af de utsända karlarne talat vid en gumma, som berättat att en karl berättat för henne huruledes han om natten, när han hemkom från staden, mött på stora landsvägen ett svart spöke som sprang i snön, "svart från topp till tå, oskäligt smalt, och en fyra alnar långt."

Just när Laura emottog denna besynnerliga rapport, kom Hugo hem från Nolsjö.

— Nå Gud vare tack — sade Laura — att du ändteligen är här, der du så väl behöfves, i hvar stund. — Och nu gjorde Laura i några få, men rediga ord Hugo begripligt Otilias och Lidas samtal, den förmodade olycksaliga följden deraf, Otilias ånger och förtviflan, allt det fruktlösa letandet efter Lida, och slutligen berättelsen om det svarta spöket, hvilket Laura ej kunde låta bli att förbinda med Lidas försvinnande, ty af hennes effecter saknades endast den vanliga svarta flanells-blousen som hon bu-

rit allt sedan Laura, en af de första dagarne efter Edmunds död, sytt den åt henne, samt en stor svart shawl, men ingen kappa, inga känger, intet annat än hennes vanliga svarta Pariser-skor, tunna och små.

Laura bad Hugo för Guds skuld directe låta spänna före, och resa dit bortåt, och inom några ögonblick satt Hugo i en lätt men beqväm vagn, med två utmärkt goda trafvare, som han lät gå, allt hvad det tunga, usla väglaget tillät.

Dagen på Fagervik var förfärlig. Elisa fällde strida, bittra tårar, men gjorde det yttersta våld på sig, att visa sig lugn framför Otilia, som var alldeles krossad af sin ånger öfver det, hvarmed hon menat så väl. Laura uppbjöd hela sin föreställnings- och öfvertygelse-förmåga, för att bevisa Otilia att äfven *i allra värsta fall* borde hon kunna hafva rent och klart samvete.

— Min Gud! huru skulle jag kunna hafva det — svarade då Otilia — om jag vet med mig, att *jag* och *mina ord* kastat det arma, olyckliga barnet i en evig fördömmelse kanske!

— Ach, mamma! — sade Elisa — Gud ser nog till de svaga, och jag kan tryggt säga: de af kärlek svagsinta.

Och *nu först* berättade Elisa flera drag af Lida, under denna senare tid, hvilka tycktes bevisa att hon dock icke hade alla sina sinnen, utan att sorgen rubbat dem ganska påtagligt.

När Otilia tycktes fått ett ephemeriskt lugn, sprang

Laura sjelf, oaktadt snö och allt, ned till sjöstranden, ty dit åt hade hon ändå sin tro på Lidas försvinnande. Men fruktlösa voro alla hennes efterspaningar: ej ett enda spår, mer än efter de letande, kunde Laura finna, ty den sluga, fintliga Laura hade annars ofta en förmåga att finna orsaker, skäl och anledningar till saker, der andra dummare och trögtänktare menniskor sågo ingenting. Hon var nu nästan säker att Lida ej slutat sitt unga lif i den grå och fradgande sjön, och hoppades således att man skulle återfinna henne, fast kanske sjuk eller svagsint, och hon grämde sig grufligen öfver denna nya olycka bland alla de öfriga. *"Malheur quand tu viens seul, sois le bienvenu!"* upprepade Laura, ehuru detta utrop allaredan var alldeles för sent.

Timmarne förgingo; det var nu fullkomligt nedmörkt, och ingen Hugo hördes till. Otilias, Lauras och Elisas oro var utan all beskrifning. En af dem stod alltid vid fönstret och lyssnade, ty mörkret var så djupt att man, oaktadt den qvarliggande snön, dock ej kunde skönja ett enda föremål. Ofta sprang Laura förstulet ned i porten och stod der tills hon darrade af köld, men allt förgäfves. Sjön brusade, det hven i skogstopparne och en uggla ropade sitt ohyggliga "klä-vitt" och en annan svarade henne, men ingen Hugo hördes till. Klockan slog tio.

— Herre Gud — sade Laura till Elisa — jag förstår intet Hugo! Nog borde han begripa vår rysliga

oro och skicka oss bud i alla händelser, men nu ligger han qvar i staden.

Laura förmodade detta, emedan Hugo tagit vägen ditåt, blott af den anledningen att man på den vägen mött det svarta spöket.

— Men hvad skulle Hugo skicka för bud, söta tante — sade Elisa, tyst gråtande — om han ej får några upplysningar?

— Schut! — ropade Laura — tyst Elisa! — tillade hon efter ett par sekunders lyssnande — Jag hör en vagn!

— Ja, det hör jag äfven — sade Elisa efter ännu ett par secunder, och de sprungo tyst och sakta ned i förstugan, emedan Otilia kastat sig på sin säng i sitt sofrum, och tycktes vara i en ögonblicklig ro. Tätt slutna intill hvarandra, stodo Laura och Elisa, darrande af köld och tusen obehagliga känslor, hvaribland äfven total hunger, ty ingen hade ens tänkt på att föra en bit föda inom sina läppar på denna förfärliga dag.

— Min Gud, hvad han kör långsamt! — sade Laura, som väl hörde huru åkdonet närmade sig, men äfven hur sakta och smått det gick.

— Ach tante! — sade Elisa — Kanske Lida är med och är sjuk! Ach det *vill* jag ändå så gerna tro.

— Kära barn — suckade Laura — hoppas intet, ty denna gång skall du få se att mina sorgliga aningar slå in: Lida finns ej mera.

Elisa grät tyst och sakta.

— Nå ändteligen! — sade Laura, när vagnen slutligen långsamt tågade in på gården.

— Hon är med! Hon är med! — ropade Elisa — annars hade ej Hugo kört in på gården, utan hållit såsom han ofta plär, ute på stallgården.

— Ach, hon är intet lefvande med — suckade Laura, och nu får man se om hon hade rätt eller icke.

— Huru i Guds namn är det? — ropade Laura, när vagnen ändteligen kom in på gården. Hugo hörde ej första frågan, så länge vagnen ännu rullade. När den stannade, upprepade Laura sin fråga än en gång, och nu svarade Hugo, med sorglig röst:

— Det är rätt bedröfligt och beklagansvärdt.

— Hvar är Lida? — sporde Laura ånyo.

— Här — svarade Hugo.

— Är hon sjuk? Lefver hon?

Hugo svarade ej.

— Herre Gud, svara då! — bad Elisa i yttersta ångest.

— Ach, käraste vänner — sade Hugo — J fån väl veta det tids nog. — Och med tillhjelp af betjenten lyftade han nu en person ur vagnen, och började bära den.

— Lida! Lida! Min goda älskade Lida! — ropade Elisa, som nu mot snön såg detta tåg.

— Ach, hon lefver ju icke mera, kära Elisa — sade Hugo, som tyckte det var grufligen synd att

bedraga den arma flickans glada hopp, och lika svårt att säga henne den hårda sanningen.

Elisa nedföll nästan sanslös i Lauras armar.

— Jag har då aldrig trott annat — sade Laura, och ropade på ljus och menniskor. Inom några ögonblick blef förstugan full af folk, och ett grufligt sorl af röster, af klagan och jemmer, och under allt detta det allra pinsammaste mörker, ty så fort någon kom ut med ett ljus, blåste det, af luftdraget från förstugudörren, genast ut, och ingen af tjenstfolket hade i detta ögonblick sans att taga en lykta.

— Sätt då ljuset i en lykta — sade slutligen Laura halfond, och när detta ändteligen skedde, upplystes en scène, som blott kunde målas med de hemskaste och mörkaste färger:

Hugo och betjenten stodo med sin lätta börda, insvept i en stor, fotsid mörk kappa. Laura höll Elisa alldeles afdånad i sina armar, och Otilia stod likblek och betraktade hela gruppen, omgifven af allt det sorlande, jemrande husfolket.

— Bär upp henne på sitt rum — ropade Laura till Hugo, ty dessa två voro verkligen de enda som hade någon verklig sans och fattning. Han och betjenten efterkommo genast denna tillsägelse, företrädda af Lotta som lyste dem, darrande så att lyktan skallrade i hennes händer. Hus-mamsellen och Laura buro in Elisa i den förras rum på nedra botten, och Otilia sprang upp efter Hoffmans droppar, och var i ögonblicket tillbaka. Elisa kom sig ge-

nast för. Sorg, oro, qval af tusen olika beskaffenheter, nattvak, köld, och att hon ej på ett helt dygn förtärt en enda smula mat, hade troligen åstadkommit denna svimning, hos den annars så friska och temligen starka flickan.

— Var icke orolig för mig — var hennes första ord till Otilia, som med hela en moders ömhet, och glömmande allt annat för detta, stod lutad öfver henne.

— Tack söta tante! Tack söta Mamsell! — sade hon sedan till de andra, och reste sig upp — Hvar är Hugo? — frågade hon — Låtom oss gå upp — bad hon — nu är jag alldeles bra igen, bry sig intet om mig. Ach, låtom oss gå upp, och bed Hugo komma, att vi må få veta *allt, allt.*

Otilia och Laura voro alldelés af Elisas mening, och Elisa hade väl af svag qvinno-natur afdånat, men så snart hon kände sina krafter återkomma, gjorde hon allt, för att åtminstone för sin del, lugna "mamma och den goda tante Laura." Darrande i knäna följde hon de båda förra, och när de kommo upp i Otilias sängkammare, hade Lotta haft nog förnuft och besinning att der uppgöra en god eld, som var det första med ett sken af något lifgifvande, på denna hemska dag. Fruntimren och Hugo nästan möttes der.

— Tala nu, Hugo — bad Elisa, och de andra afhörde honom i den djupaste tystnad.

— Härifrån reste jag till staden — berättade Hugo

—men hvarken på vägen dit, eller derstädes, visste man någonting. Hvem jag sporde i staden såg bara häpen och förvånad ut, och jag slöt snart deraf, att hon ej kunde finnas i hela detta lilla sqvaller-collegium, ty en sådan händelse hade snart gått från mund till mund. Jag fortsatte således vägen till Ödeborg, såsom tante Laura bad mig. Ingen dödlig hade der försport något. Der såg förfärligt ödsligt och ängsligt ut. J veten, jag har aldrig varit der, mer än på begrafningen, men som jag då sprang omkring rätt mycket, kände jag localen temligen väl. Hela stora boningshuset stod alldeles öde, obebodt och igenläst. Fru Debora har flyttat ned i en flygel. Hon och jag stodo på gården, och öfverlade om hvart jag vidare borde styra kosan, då jag af en händelse fick se små spår i den släta snön, rundt omkring gafveln af stora huset. Vi följde dem: de voro ganska tydliga menniskospår, och af små fötter med fina skor. Under fönstren af Baron Edmunds fordna sof- och skrif-rum var en stor grop i snön, lika som hade någon der nedfallit, eller rättare legat på knä. Sedan gingo de samma små spåren tvärs öfver en stor terrasse, snedt öfver yttra gården, in i den stora trädgården, och här följde vi dem tydligt, ända till Johans grafvård, och då äfven väl här voro stora märken af någon som kastat sig ned i snön, så ansågo vi med full visshet att den arma varit här, men tidigt nog, ty något snö tycktes vara fallen efteråt, och alla instämde deruti, att

efter dagningen det icke hade snöat. Men just när vi stodo der, började det åter häftigt snöa. Här har väl äfven snöat?

— Åh ja, fortfar bara — bad Laura. Otilia satt med hufvudet lutadt i sina händer, utan att se upp på Hugo, Elisa stod bredvid honom med halföppen mund och stillastående hjerta.

— Spåren från grafvården voro otydliga — fortfor Hugo — men vi tyckte oss dock finna sådana åt ett annat håll, och när vi följde dessa, kommo vi ut på stora landsvägen, men här voro dessa små spår alldeles slut. Nu visste jag sannerligen ej åt hvilken sida jag skulle gå, men rätt som det var, ropade Hellqvist som följde mig, att söder-ut sågs ånyo dessa små spår. Hon hade således gått vidare, och icke vändt om hitåt.

— O min Lida! min Lida! Och detta just när jag dansade och roade mig — utropade Elisa, vridande sina händer — O, om jag ändå stannat hemma hos henne, så hade detta kanske aldrig händt!

Laura såg bara på henne, hon teg och slog ned ögonen, men Otilia suckade från djupet af sin qvalda själ, och sade blott:

— Fortfar kära Hugo!

— Gamla Fru Debora var med under allt detta — återtog Hugo — Hon grät och jemrade sig och ropade qvidande: "Ach, jag har ju född upp henne! Hon var mig ändå så kär! Kanske har hon gått till salig Barons graf! Ach, den engla-baron, när han

lefde, var allt fröjd, men efter hans död är bara sorg och elände." Dessa ord af Fru Debora träffade mig alldeles som en stråle af ljus, och jag harmades öfver mig sjelf, att icke långt förut fallit på denna tanka. Pilsnabbt återvände vi fram till herregården, och inom några ögonblick sutö vi, Fru Debora och jag, i min vagn och körde åstad. Nu var det nedmörkt. När vi kommo till kyrkan, måste vi hos klockaren skaffa en lykta, och med denna gingo vi in på kyrkogården. Här syntes intet enda spår, genom den snö som fallit och föll allt jemnt, utan vi gingo rakt bort till grafven, öfvertygade att om hon varit der, det dock ändå skulle synas i snön. När vi kommo inemot grafven, hvars torfva endast höjer sig obetydligt (Otilia suckade så djupt) så märkte vi, alla på en gång, ett grått föremål, liggande på sjelfva den snöiga torfvan. Vi ilade genast dit, jag kom först, och — mina goda vänner! — dömmen om mina känslor, när jag under snön, ty hon var nästan nedsnöad, framdrager Lida, men Lida alldeles stel och genomkall.

— O, min varma Lida — jemrade sig Elisa högt.

— Vi förde henne genast in i klockarstugan, och försökte allt, men förgäfves, och nu vete Gud i himlen om jag gjort rätt eller orätt, när jag tog henne med mig, men jag tyckte det var så hemskt och ångsligt att lemna henne der borta. Jag trodde och hoppades äfven att hon skulle vakna upp af åkandet. Jag ville dessutom i X** fråga Doctor F. om

ingen hjelp kunde finnas. Han såg äfven på henne en lång stund, men hon var verkligen död, och då tyckte jag det var så svårt att lemna det lilla — — — liket i X** utan jag tog det hit. Kära mamma, kära tante, sägen, gjorde jag illa eller väl deruti?

Ingen svarade honom: alla gräto.

— *Hur* har hon dödt? — frågade Laura slutligen, efter en hemsk paus — sade Doctor F. något derom?

— Mycket — svarade Hugo — Han beskref det helt noga för mig.

— Nå, hvad sade han då? — ropade Otilia, i en gruflig ångest.

— Att hon dödt en alldeles fullkomligt naturlig död — svarade Hugo tröstande — Doctorn kunde på intet sätt upptäcka minsta spår till någon våldsam död, gift, strypning, eller något sådant, ty läpparne voro ej det ringaste blå, och ingen vridning af anletet gaf minsta anledning till någon sådan förmodan.

— Men tror han då, att hon alldeles dödt af slag der på grafven — frågade Laura förvånad.

— Det tror han — svarade Hugo — och af köld, förenad med mattighet. Hon har troligen först domnat bort, och så dödt. Hela hennes ställning bevisade att hon ej vridit sig, utan legat alldeles så, som hon kastade sig ned.

— O, min Gud vare tack och pris! — utropade Otilia, och hon kunde nu först riktigt gråta. Alla

talade de nu om denna sorgliga och olyckliga händelse, men Laura sade:

— Veten j, mina goda vänner, *om*, som jag nu så gerna vill tro, hon dödt en naturlig död, så är hon sannerligen lyckligare än vi, något hvar, och vi skola verkligen mera glädja oss än sörja öfver att hon slapp att lefva och lida, ty hon *led* mera än någon kan tänka sig, och den gode Guden fann nog att hennes pröfvostunder varit för bittra, för att kunna vara rätt långa. Frid vare med henne, arma, värnlösa barn!

Och nu rann Laura i sinnet, nästan för första gången på denna dag, Otilias brydsamma ställning, och att hon måhända snart, icke ens kunde gifva beskydd åt dem som lefde, och voro hennes närmaste, och att Lida, sedt från alla möjliga sidor, fått den enda goda lott som för henne fanns qvar i lifvets sorge-urna. Men Laura teg, och man började tala om huru man skulle göra med begrafning, &c.

— Nu är här en högst ledsam omständighet med detta — sade Hugo — som jag gerna velat undvika att tala om i afton, men det är så godt att komma fram dermed först som sist.

Otilias och Lauras ådror alldeles isades, de visste sjelfva ej hvarföre. Elisa hade lemnat rummet.

— Jo — sade Hugo och såg sig omkring om någon af tjenstfolket skulle vara närvarande — jo — fortfor han med låg röst — nu är en fördömd omständighet med det uppseende som allt detta kom-

mer att göra, och mamma får väl bereda sig på att Länsmannen eller Kronobefallningsmannen komma hit i morgon och förfråga sig om saken, men Doctor F. har alldeles lugnat mig i detta afseende, och han lofvade att komma ut i morgon för att hjelpa med alla svaromål, samt afgifva sin förklaring, hvarpå allt egentligen beror.

— Hu! hvad allt detta är ängsligt och sorgligt! — sade Laura — De måtte väl icke kunna tro att vi tagit lifvet af henne, och derföre kapa nacken af oss till på köpet?

Hugo drog på mund, men sade:

— Åh nej, allt sådant är bara formaliteter vid detta tillfälle.

— Men ändå odrägliga och ängsliga — sade Otilia — O min Gud, hvad jag är allena! — — Och här brast hon ånyo ut i gråt.

Laura hade gått ut för att se efter hvart Elisa tagit vägen. Mörkt och hemskt var det i alla rum, i förstugor och i trappor. Hon letade länge innan hon fann henne. Hugo stod allena qvar hos Otilia. Hon grät tyst, han bara teg. Den slocknade kärleken lemnar stundom ingen gnista qvar i kolen, ingen tröst, intet medlidande. Hugo stod så tafatt.

— O Edmund! — utropade Otilia, som gömt sitt hufvud i sina händer, och som trodde sig vara allena, emedan hon hörde att Laura utgick, och förmodade att Hugo följt henne, efter det var så tyst i rummet — O Edmund! Edmund! hvarföre älskade

jag dig icke från början! Huru olika hade ej då allt varit! Hvarföre besvarade jag icke din rena kärlek, med en dylik! Hvarföre — — —

Men här gjorde Hugo en häftig rörelse, och hon såg förfärad upp.

— Är du ännu här? — sade hon.

— Ja visst! — svarade Hugo, och svartsjukan tände ånyo upp en mörk och flämtande kärlekslåga — Jag är visst här, och jag *hör* hur du saknar *honom* som du väl ändå älskade, fast du dolde det för mig och hela verlden, och hycklade annat, af — Gud vet hvad för skäl. Arma Lida! — tillade han — Du bedrogs lika mycket som jag, på den tiden!

— O Hugo! du har icke en skymt af hjerta — sade Otilia med ett visst kallt och högtidligt lugn — och låt mig från denna stund aldrig mera höra talas om *din kärlek*, ty det är en *usel* kärlek, som ej lemnar vänskap och ömhet qvar i hjertat, utan låter detta blifva alldeles tomt och öde, sedan den rusiga kärleken flytt. Nu är äfven jag iskall och lugn — fortfor hon — nu kan jag säga dig hvad du så länge doldt och förtegat för mig: Du älskar en annan, och jag afsäger mig från denna stund, all tänkbar rätt till annat än den slägtvänskap som du behagar gifva mig, men som, jag fruktar det, kan öfvergå i hat å ömse sidor, om vi längre gå så här och maskera hvar enda känsla för hvarandra. Nej, fritt och öppet, rent och klart måste vårt förhållande vara, om vi skola kunna trifvas tillsammans.

Gif mig din hand, Hugo — sade Otilia vekare — och lofva mig uppriktighet och förtroende, och du skall få se att en god, lugn tid deraf skall randas, och att äfven i detta lugna men hjertliga vänskapsband, kan finnas mycket godt och ljuft.

Otilias röst hade under tiden åter blifvit varm och innerlig.

— Gif mig din hand, O Hugo! — bad hon — Var icke så sträf och så hjertlös! Ach, jag behöfver all den tillgifvenhet och godhet som du och de andra som jag älskar, kunna gifva mig. Jag känner mig så allena, så hjelplös annars. O Hugo! kom med förtroende och vänskap emot mig, och du skall finna att i mitt hjerta är rum för en vänskap, lika outsägeligt stor som min — — — kärlek. — Det sista ordet dog bort på hennes läppar.

— Men Herre Gud! hvad har jag gjort — sade Hugo — att du skall vara så ond på mig? Jag har ju ingenting att *förtro*, ingenting att vara uppriktig om. Du sjelf, Otilia, tyckes hafva långt mera på ditt samvete än jag. Du har nog ändå älskat Edmund, det finner jag nu. Och så mycket obilligare är då ditt misstroende till mig. Ja, det är orättvist och odrägligt, ty du kan icke uppgifva något som jag brutit mot dig. Kan du det Otilia? Säg, kan du det? — — Hvad har jag gjort dig?

— Ach intet! Ingenting i verlden! — sade Otilia och gick ut.

Det var midnatt. Otilias hjerta kände sig förstoc-

kadt, och hon ville söka de andra, för att åtminstone få se en enda kärleksblick. Hon lika som törstade derefter i denna bittra stund. Hennes aning förde henne upp genom de mörka trapporna till Lauras rum. Hastigt ilade hon dit. Der var tyst och mörkt. Äfven så i Elisas lilla rum.

— Ären j här? — ropade Otilia litet hemsk vorden och nu först besinnande att hon kanske befann sig alldeles allena med Lidas kalla stoft i hela denna öfra våning, ifall Laura och Elisa gått dit ned i undervåningen till husmamsellen. Otilia gick, icke utan en svår och obehaglig känsla, åter ut genom dörren i den gången, der hon äfven skulle passera förbi den dörr som ledde in till Lidas fordna rum, der denna upplefvat så mycket, och der hon nu sof lugnt och stilla i dödsengelns armar. Otilia var en svag qvinna, vi hafva aldrig förnekat det, fast hon ofta hade en öfvernaturlig styrka; men den lönar ej att tala om, helst *nu*, när hon, oaktadt allt hvad hon kunde säga till sig sjelf, dock, darrande som ett asplöf och utan att kunna andas, närmade sig den dörr som hon nödvändigt skulle gå förbi för att komma ned igen, och som hon, när hon kom upp, sprungit förbi utan att så mycket tänka derpå, i hopp att inne hos Laura finna denna, Elisa och ljus. Men nu gick hon, och nu — — — var hon just vid dörren.

— Jesus i himmelen! — utropade hon, ty nu hörde hon ju tydligen huru det rörde sig derinne, och

hon förlorade all sans, när dörren plötsligt öppnades.

— Herre Gud, det är Otilia! — sade Laura — Tag hit ljuset, Elisa!

Elisa kom, och nu var det att bära in Otilia i Lauras rum och lägga henne afdånad på sängen.

— Ach, min Gud, sådana tragedier! — sade Laura — Utom mig och Hugo, så har man nu släpat på alla inom en liten stund.

— Söta tante! — sade Elisa med vänligt förebrående ton.

— Ach ja, jag blir så ledsen på allt detta — fortfor Laura — ty jag ser nog hvart det tar vägen: Otilia sjuknar in allvarsamt efter detta, det vill jag hålla min nacke på. Det är *för mycket* på en gång för henne. — Och under tiden strök Laura Otilias tinningar med *eau de Cologne,* och hennes ömhet framlyste i hvarje rörelse, hvarje åtgärd, hvarje försök att få Otilia till sans igen. Detta lyckades slutligen: Hon vaknade upp från svimningen, men på samma gång till de förfärligaste plågor, ty nu bröt en länge hämmad feber helt våldsamt ut, och Otilia bragtes med stor svårighet åter ned i sin sängkammare.

FEMTONDE LÅSNINGEN.

Tyst är hvart tjell, från hyddan upp till borgen.
Hvem vakar? — Endast kärleken och sorgen.
B. v. Beskow.

Det sköna, lugna, trefliga Fagervik bjöd en förfärlig anblick, om man nu en liten tid rätt beskådade det: Otilia låg utan all sans i en häftig och tärande sjukdom, som läkaren förutspådde skulle blifva ganska långvarig. Laura och Elisa voro oupphörligt vid hennes sida. Hugo deremot var alldeles utestängd och bannlyst från sjukrummet, och kände deraf en djup smärta, tilltagande för hvarje dag. Han försökte visst af alla sina krafter att sköta den yttre hushållningen, men som han icke egentligen förstod hvad han handhade, så blefvo följderne de vanliga: tjenstefolket grasserade som de behagade, småsnattade till höger och venster hvar helst de kunde komma åt, och förnämligast af sådant som den gamla

försigtiga Inspectoren fordom hade den bästa controllen på. Under tiden hade allt för ledsamma och vedervärdiga uppträden egt rum i anledning af Lidas hastiga död, men alla Otilias vänner hade gjort allt hvad som stod i deras makt, för att så mycket som möjligt nedtysta alla dumma prat, och gifva hela denna sorgliga händelse dess äkta färg af sanning, hvilket alltid är enda medlet att slippa alla de ohyggliga tillsatser som sqvaller, förtal och pratsjuka alltid stå tillreds med vid dylika tillfällen. Men som man likväl aldrig kunde rätt redogöra för Otilias och Lidas sista samtal, var det dock mycket som stannade i evigt mörker för allmänheten, och denna tog ock sin skada igen med att prata otroligt om tilldragelsen.

Emellertid hade Laura och Elisa, en aftonstund då Otilia tycktes slumra några ögonblick, lagt Lida i hennes långa, smala, svarta säng. Hon låg der i denna samma "hvita skrud" som hon bar när hon föreställde "Hulda." — Nu var hon blott "Huldas ande!" En krans af bleka törnrosor, som inom drifhusets väggar öppnat sina kalkar för en svag höstsol, och en liten frisk myrtenkrona flätade Elisa gråtande in i de svarta, glänsande lockarne. En medaillon, i hvilken Lida alltid burit en lock af Edmunds hår, fick följa henne i grafven, lika som hennes ringar och flera andra nipper som varit henne särdeles kära. Elisa var mycket angelägen att hon skulle medtaga detta, ehuru hon sjelf var Lidas enda arftagerska. Hvad

de voro sorgliga, hjertliga och ungdomliga alla dessa *sista* tjenster som den ena unga flickan gjorde den andra! Man kunde nästan säga att det var en sort af njutning, den enda Elisa nu kunde ega, att få pryda det slumrande stoftet af den unga väninnan, hvilken hon så gerna unnade det byte denna säkert gjort af ett olidligt jord-lif, mot en himmel som äfven i Elisas föreställningar ej var så alldeles olik den Otilia för Elisa afmålat.

Man kunde svårligen se något skönare än Lida i sin "hvita skrud" och "svarta säng." Hon låg nu lika lugn som hon förr varit orolig, och ett underbart leende tycktes sväfva på läpparne. Med ett otroligt besvär hade Elisa för ett år tillbaka skaffat ett litet palmträd till orangeriet, och nu bröt hon utaf alla dess qvistar och löf för att sätta i sin Lidas händer. Det var en fröjd i sorgdrägt, denna Elisas glädje att se Lida smyckad som en brud, ligga der så skön och stilla. Visst var allt detta barnsligt af Elisa, men hon var ju ännu ett barn, och hennes barna-sinne uppenbarade sig endast i kärlek, aldrig i egoism eller nycker.

Lidas begrafning var tyst och omärklig, gjorde ej mera buller än när den af en skarp nordanvind afbrutna rosenknoppen faller till jorden. Hugo följde henne till samma graf der han hemtat henne, och vid sin brudgums sida jordades hon, och snart glömdes hon af hela verlden, stod blott som en lilje-bild qvar i Elisas minne. Och nu — — nog om

Lida: hon har sagt sitt sista farväl, sitt sista godnatt. Må hon sofva godt och drömma ljuft!

Otilias sjukdom fortfor oafbrutet. Hon ville icke se någon annan än Laura och Elisa, eller med andra ord: hon ville ej se Hugo, och Hugo var nära att förtvifla deröfver, ty om det icke just var den fordna brinnande kärleken som stundtals åter vaknade, så var det dock en annan med långt mera makt, än den han stundom tyckte sig känna för "den rika arftagerskan," ty *denna* hade ändå nästan mera behag för Hugo än den "näpna Cecilia," och båda förenade hade visst en dragningskraft, dock aldrig att förlikna vid Otilias, om blott någon af dessa mäktiga vindar blåst upp, som ofta förmå att af en kolnad eld åter upptända en ljus låga. Om Otilia i en hast åter blifvit frisk, glad, munter, strålande af skönhet och beundran, rik, afundad och eftersökt, samt för hennes fötter legat en fruktad rival, så hade kanske Hugo än i denna stund varit färdig att skjuta sig för pannan af kärlek till henne. Men intet af detta egde nu rum, och Hugo förblef — — ljum, ljum för Otilia, ljum för Cecilia, ty när han icke mera såg den yra, barnsliga, tanklösa flickan, så hade hennes bild ingen särdeles förtrollande makt öfver honom. Hennes rikedom hade det långt snarare, helst Hugo nog märkte att Otilias förmögenhet snart

sagdt hopsmält till ett intet. Detta var en sorg, och Otilias lidande en annan, och kunde någonsin tacksamhet och medlidande förmå att åter uppväcka den slumrande kärleken i ett ännu oförderfvadt hjerta, så hade det skett här, men — — en gång för alla: det är icke *så;* naturens lagar äro icke *sådana;* åskmolnen följa aldrig vinden som blåser, kärleken aldrig rimligheten; de gå sina egna vägar, och de skola så göra i all evighet. Moralisten må förgäfves försöka att stifta lagar för hjertat, naturen skref en gång sjelf dess *code,* och tryckte den med outplånliga, oföränderliga stereotyper.

Hugo reste emellertid icke till Nolsjö på hela denna tid. Hans hjerta var ännu för ungt och vekt och godt, att ej vilja göra denna uppoffring åt Otilia, och han fann oupphörligt tillfälle att genom de andra, Laura, Elisa och läkaren, låta Otilia veta att han allt jemnt var hemma, och genom de förra tiggde han allt jemnt att få komma in till Otilia, men alltid förgäfves. Hon talade nästan vid ingen, och ville se ingen mer än de förutnämnda.

Elisa hade Cecilias begäran och sitt eget löfte oupphörligt på samvetet. När hon mottog den förra och afgaf det senare, så hade hon fast beslutat att dagen derefter uppfylla detta löfte, men då kom så mycket deremellan, och dagarne derefter likaledes,

och med hvar dag blef det Elisa svårare. Men den tankan kom henne ofta hemsk för, att Cecilia hotat med att dränka sig, och hon började tro att kärlek, öfverlemnande sig åt sig sjelf, kunde leda till hvarjehanda död. Sitt paquet gömde hon troget, lika som hade hon begått en mened, om hon öppnat det, utan att vara lugnt och godt stämd. Dessutom skulle hon ju sitta på en mossig sten, nere vid den herrliga sjöstranden, som hon så ofta beskrifvit för sin vän i Z.; men snötäckta lågo nu stenarne, sjön vräkte sig grå och svart, eller hvit-fradgande af vrede. Och *når* och *hvarifrån* skulle detta lugn i sinnet komma? Elisa visste det ej: Hon suckade och gömde sitt paquet till "framdeles," en tid som våra unga förhoppningar alltid smyckar med rosenrödt och himmelsblått.

Men grå var denna tid, och bjöd endast djup höst och Otilias fortfarande, vid ett och samma stadium stående sjukdom; dessutom oupphörliga husliga besvärligheter, ledsamheter och villrådigheter för den stackars Laura och Hugo, hvilka båda voro lika okunniga i allt det som affärsfolket förstå så väl. Derföre voro de äfven jemnt i små strider och skärmytslingar: Laura såg allt något för mörkt, blef rädd och ängslig vid minsta förefallande svårighet eller motgång, anade ändå mångfaldigt flera ledsamheter, än dem som inträffade, märkte ganska väl att många underslef gjordes, men trodde ändå alltid att tjenstefolket roffade till sig långt mera än det verk-

ligen var händelsen, ängslades och plågades deraf, samt försökte på alla möjliga sätt att afhjelpa allt det onda som dagligen uppenbarade sig under tusen olika former.

Hugo åter märkte aldrig ens att man knep under händerna på honom, eller när han blott vände sig åt sidan, trodde allt tjenstefolket vara englar, och några af dem som fjeskade mest vara öfverenglar, hvad som möjligtvis kunde skjutas upp, det sköts äfven upp, och "framdeles" blef den tid, då allt skulle göras, som dagligen försummades.

De värsta stridigheter mellan Laura och Hugo uppstodo dock alltid när dessa affärs-bref med posterne ankommo, som Otilla alltid förr brukade, oaktadt de ofta nog voro adresserade till henne sjelf, emedan hon var sin egen förmyndare, att olästa och ofta obrutna nedskicka till Inspectoren.

— Ach, min Gud! Här är åter en som vill hafva penningar, ränta och capital, talar om lagsökning, utmätning m. m. — sade då Laura i högsta ångest.

— Åh lappri, kära tante — svarade då Hugo — det är icke så farligt. Så hota alla, och alla få de hafva tålamod och vänta, och ingen finns som ej har björnar ("det har till och med jag sjelf," tänkte han med en liten suck öfver några gradpasserings-reminiscencer). De få väl gifva sig till freds; penningar växa ej på träd, o. s. v.

Laura ville alltid för hvar gång genast *betala,* och proponerade då att hals öfver hufvudet försälja nå-

got af afkastningen, eller annars något umbärligt, för att i ögonblicket få tysta munnen på hvilken som sist utlät sig i så grofva, indelicata ordalag till hennes goda, älskade Otilia; men då påminde Hugo henne alltid, att *ändå* angelägnare utgifter voro för handen, att andra funnos som först skulle betalas, och att man med detta som med allt annat måste gå i en viss ordning, så att den som först kom till qvarnen, borde först få malet o. s. v.; hvaruti Hugo väl hade ganska rätt, men hvilket gjorde att han rätt aldrig tog så hett de sist ankomna anmaningarne, utan lade dem helt flegmatiskt till de förut komna. För Laura åter voro både de ena och de andra en så stor plåga, att hon aldrig kunde sofva om nätterne, och gjorde det yttersta våld på sig, för att ej hennes bekymmer och fruktan för mycket skulle framsticka till den arma sjuka.

En afton, när det var Elisas tour att ligga nere hos Otilia (ty Laura och Elisa gjorde detta hvarannan natt), så tog Laura upp alla den aflidne Inspectorens böcker och räkningar, för att "i ro," det vill säga: utan Hugos goda sällskap genomse dem, på det att hon sedan måtte kunna försöka att göra sig något redigt begrepp om den verkliga ställningen med husets financer. Laura var så öfvertygad att, med den gamla Inspectorens erkända och i så många år bepröfvade ordentlighet och ärlighet, *allt* skulle stå till boks och finnas reda på, och Laura betvifflade aldrig att hon ej skulle kunna förstå och reda

detta, bara hon fick vara "för sig sjelf, slippa Hugos inblandning, rifvande i papperen, disputer och alldeles tokiga förklaringar öfver saker, som hvarken hon eller Hugo begrepo, men som hon ej ens fick sans eller ro att redigt tänka på, när Hugo parlerade så mycket och så befängdt, ja upp efter väggarne i saken." Så der tänkte Laura, och släpade i smyg upp alla dessa luntor på sin kammare, deruti biträdd af en gammal piga, på hvars tystlåtenhet Laura litade, men som sedan "i all tysthet" berättade för allt det andra husfolket att Fröken Laura ämnade att "lägga sig på skrifveriet, och kanske blifva en sådan turk som salig Inspectoren — — Gud fröjde själen." Men huru harmsen, huru bedragen i sin väntan, huru nedslagen och modfälld blef ej Laura genom detta studerande! Hon fann allt, åtminstone som hon trodde, (emedan både böcker och räkningar voro till en ytterlig grad ordentliga och minutiösa), antecknadt och uppfördt, så väl utgifter som inkomster, men alldeles ovan vid allt dylikt, alla större räkenskapers förande och uppgörande var hon dock ej i stånd att göra sig ett redigt begrepp om huru Otilias affärer stodo. Det enda hon rätt väl förstod, och som minsan icke lugnade henne, var att Inspectoren, i hopp på sina stora förbättrings-planer, upptagit förfärligt stora lån på egendomen, hvaraf nu räntorne skulle betalas, eller befarade man att capitalen blefvo uppsagda. Så mycket kunde Laura nog förstå, men idéen om det hela förhållande var

alldeles lika chaotisk nu som före denna genomläsning, snarare värre; ty Laura hade nu fått i sitt hufvud en hop nya affärs-myror, de otäckaste djur en qvinna kan råka ut för, ty så länge hon är verklig qvinna, kan hon omöjligen få ordning på denna hjord, har den bara en gång kommit i uppror, och Laura var framför allt qvinna, fast hon i detta ögonblick skulle gifvit allt, för att vara en klok, rådig och vigilant affärs-karl, ty hon insåg nog hur det hela var, att Otilia nemligen, lockad af Fagerviks mångfaldiga yttre behag, nedlagt för mycket penningar i denna egendom, samt sedan på dess prydande och förskönande, men att sjelfva egendomen en längre tid legat i lägervall och varit vanskött, så att otroliga summor måste åtgå, innan den åter kom i ordning och blef gifvande; vidare, att den gamla Inspectoren, som hade ett ypperligt hufvud och stor förmåga i den vägen, icke sparade något för att sätta allt i stånd, öfvertygad att han "framdeles" —— skulle taga ut allt det samma, och det mångdubbelt upp, som nu, klokt, ändamålsenligt, men utan allt knogande och öfverdrifvet sparande, användes till dessa förbättringar. Sålunda hade han under dessa åren nästan från grunden uppbyggt ladugårdar, magasiner och andra uthus, slagit tillsammans och nybyggt flerfaldiga torp och bondhemman, lagt några sådana under eget bruk, och på skogen formerat stat-torp, gjort stora, kostsamma odlingar, gräft en aflopps-kanal genom en del af in-egorne som förut både höst och

vår stått öfversvämmade af vatten, börjat en alldeles ny circulation med gårdsbruket, likväl menlig för afkastningen de första åren, satt alla inventarier i ypperligt skick, förökat ladugården till tredubbelt, räknande på allt sitt artificiela foder, och slutligen (något litet mot Otilias vilja) anlagt ett af dessa stora och kostbara pistoriska konst-brännerier, som nu först denna vinter skulle börja gifva afkastning, och som den gamla mannen förut, slugt småskrattande och lefvande i sina ljusgula förhoppningar på framtiden, kallade den "bottenlösa guldpåsen" — så mycket af denna gula mull nedlades det derpå.

Stora och djerfva men förträffliga voro hans planer verkligen, och i stor scala lade han grunden till dem, men huru utgången för hans älskade matmoder, som han sett och älskat sedan hon var ett litet barn, och för hvilken han allena åtog sig alla dessa bekymmer och värf, allt i den största och bästa välmening, kunde blifva, huru de skulle kunna slå ut dessa "förhoppningar på ett framdeles," om han sjelf bortsopades af döden, och om den ångkraft som dref hela hjulet plötsligt stannade — — — se det hade den goda mannen aldrig haft tid eller ro att betänka, och luftandarne sväfvade tysta och gråtande på dufna vingar omkring hans gömda och glömda graf, suckande öfver att mennisko-naturen har en så stor förmåga till beräkningar, men att de sällan förstå att med dessa utgå i radier från en medelpunkt, lika åt alla sidor, till en för alla dessa radier be-

stämd periferi, utan raka utaf blott åt en sida af den runda helheten, så långt det obehindradt bär, lemnande den andra eller de andra alldeles åt sitt öde.

I stället för att sofva, i stället för att hvila ut från den föregående nattens vakande hos Otilia och dagens många besvärliga värf, hade Laura hela denna natten kikat i dessa böcker och räkningar, som slutligen ändå befunnos vara hieroglyfer för henne, och när hon med beklämdt hjerta slutade och ämnade taga en liten stunds hvila, då fick hon se att sjelfva den sömniga December-solen, eller det bleka klot som denna i dessa mörka dagar skickar i sitt ställe, äfven vaknat och slagit ett dufvet öga upp, ty en gråaktig dager började synas bakom rullgardinen. Laura hörde menniskor gå fram och åter i den gryende dagens värf, och snart kom Elisa helt sakta smygande på tå in till henne, eller rättare sagdt bara tittade in genom den halföppnade dörren.

— Se tante är redan uppe — sade hon, och försökte att le, när hon såg Laura sitta bland alla dessa luntor. — Hvad i Guds namn har tante för sig? — fortfor hon — Hvad är detta för hiskeligt stora böcker och folianter med bara ziffror och linier, rutor och ränder? Hvar har tante fått dem? Hvad skall tante göra med dem? Tante vill väl intet, som den

der Theophrastus Paracelsus från Zürich och andra fantaster, försöka att göra guld, ty så inbillar jag mig att deras anstalter skulle se ut.

— Ach, Gud gifve att jag det kunde! — smålog Laura sorgligt — Men hur är det med mamma? — Ty hon märkte nog att Elisa, oaktadt sin halfskämtande fråga, såg utvakad och orolig ut.

— Ach, det är så illa — sade Elisa, utbristande i gråt — Jag har nog sett mammas plågor förut, och grämt mig öfver dem, som hade jag känt dem sjelf, men aldrig trott hon skulle dö förr än i natt, och sannerligen tror jag det nu — fortfor hon och kastade sig gråtande till Lauras bröst. Laura blef likasom slagen af åskan. Denna fruktan hade heller icke just fallit henne in.

— Elisa! För Guds skuld — sade hon, och gjorde sig färdig att springa ned till Otilia — huru är det? Är hon så dålig nu? Hon var lika som litet bättre i går aftons, tyckte jag.

— Nej, nej, gå icke ned kära tante — bad Elisa, qvarhållande Laura — Nu slumrar hon litet, annars hade jag minsann icke gått ifrån henne, och Lotta skickar upp lilla Stina till oss, så snart mamma bara rör sig, det lofvade hon. Hon sitter inne hos mamma.

— Hur har det då varit i natt? Ach, tala om det — sade Laura — Jag har ingenting hört utaf, och ändå just icke sofvit så hårdt — tillade hon, ty hon ville ej Elisa skulle veta att hon hela den långa höst-

natten vakat öfver dessa ängsliga "rutor och ränder" som Elisa kallade det.

— Ach, hon har varit så sjuk och så söt i natt — svarade Elisa — att hade jag aldrig älskat henne förr, så skulle jag åtminstone göra det efter denna stund. Hennes plågor voro i början af natten värre än någonsin; hållet satte ånyo till med långt större häftighet än förut.

— Men hvarför skickade du ej efter mig? — sade Laura, lindrigt förebrående.

— För att tante ändå ej kunde göra annat än hvad vi gjorde, och för att jag *ville* att tante skulle få sofva i ro.

"Vacker ro!" — tänkte Laura. Nå hvad gjorde ni då? — sade hon.

— Jo — svarade Elisa — vi satte en mängd blodiglar under bröstet. Doctorn var uppe halfva natten, och derefter Hugo — —

— Hugo! — föll henne Laura i talet — ja han fick väl icke gå in, efter gammal vana?

— Jo, visst fick han det — genmälte Elisa — jag bad så vackert för honom att han slutligen fick komma in. Han hade sutit hela tiden utanför i förmaket, och gråtit grufligen, ty Doctorn hade visst sagt något till honom, som han ej ville säga till mig. Emellertid när iglarne voro borta och vi lagt mamma i alldeles ny-ombäddad säng, gifvit henne litet soppa och en enda skorpa som hon bad om, samt fått städigt och trefligt i rummet, och mamma tyckte

sig lika som litet bättre och lugnare, bad hon Doctorn enträget gå till hvila, och hviskade till mig att hon sedan ville tala vid Hugo, oaktadt hon förut ej svarat mig ett endaste ord, när jag bedt att han skulle få komma in. Doctorn gick, och mamma bad äfven Lotta och lilla Stina gå ut i jungfrukammaren, koka café åt sig och dricka. När allt var tyst och i ordniug gick jag ut till Hugo, som ännu satt i förmaket och vred sina händer. Han blef alldeles utom sig af glädje när jag sade honom att han gerna fick gå in om han ville. Han tog mig i båda armarne, och jag tror han lyftat upp mig i taket, hade jag icke tystat på honom, och bedt honom för Guds skuld vara saktmodig och försigtig, samt icke uppröra den som var så sjuk och svag som mamma. Han lofvade *allt* och följde mig. Tante vet, han har ej sett mamma på nära en månad. Han alldeles flög fram till sängen, och kastade sig på knä framför den; mamma gaf honom sin lilla afmagrade hand. Han kysste den mångfaldiga gånger, och grät öfver att den var så mager emot fordom. "Ach, hvad gör det" — sade mamma — "bara icke hjertat är magert och uthungradt." Och nu bad hon oss komma och sätta oss på hvar sin sida om henne, och nu talade hon till oss så, att vi båda smälte i tårar.

— Herre Gud en sådan ocean af tårar, med både skydrag och störtsjöar, ni då lär hafva ställt till — sade Laura ängsligt — ty Otilia grät väl äfven så att stickor och strå flöto?

— Åh nej, hon grät *alldeles intet* — svarade Elisa — utan tvärtom, hon var sig grufligen olik mot allt hvad jag förr någonsin sett henne. Hon talade så kallt, så lugnt och öfverlagdt, som om hon läst upp sina tankar ur en bok. Jag har likväl ganska orätt uti att säga *kallt,* ty i hennes ord låg den allra varmaste välmening, men tonen var stilla och jemn, utan all möjlig affect. "J tron väl, kära barn" — sade hon — "att jag legat här som ett sjukt djur, död och liknöjd för hela den omgifvande verlden, endast tänkande på mig sjelf och mina plågor. O nej! långt derifrån: huru stor den lekamliga plågan är, lemnar den dock alltid rum för tankan på dem vi älska och som blifva oss kärare ju mera vi lida. Och icke heller skolen j tro att jag icke vet och förstår allt, ja, långt mera än j kunnen ana. Det är alldeles fruktlöst att ni försökt för mig dölja en mängd af ledsamheter och bekymmer som j, alla tre, dagligen hafva. Jag vet dessa, kanske bättre än ni, och sörjer öfver dem ändå mera än ni andra. De döfva, de blinda, de hafva ofta en förmåga att af sådana tecken sluta till en sak, som andra, begåfvade med alla sina sinnen, ej gifva ringaste uppmärksamhet åt; så ock de sjuka, åtminstone jag och alla som likna mig. Jag *vet allt* hvad som tilldrager sig omkring mig, jag vet alla edra bekymmer och hvad värre — — — jag har länge anat dem, ty fast jag aldrig brydde mig om att detaillera mina affärer för eder andra, så hade jag väl varit bra oförnuftig och elän-

dig om jag icke något litet tagit reda på dem sjelf. Det har jag äfven, långt mera än jag någonsin redogjort för, ty till mig men ingen annan förtrodde den gamla hedersgubben, som till vår olycka dog från halfbyggdt hus, att om han nedlade stora summor *nu*, så skulle de äfven framdeles gifva en riklig ersättning, och att jag således ej skulle tro att han misshushållade, utan vara öfvertygad att allt skedde till vinnande af ett godt, fast kanske aflägset ändamål. Och jag lät honom göra, säker att han skulle hafva lyckats om döden skonat honom. Men döden gäckar många af våra förhoppningar. "Gifve Gud," tillade hon djupt suckande, "att de lefvande ej gjorde det samma!" Men efter en liten paus fortfor hon: "Mitt gladaste hopp var således alltid, att jag skulle kunna lemna eder begge, mina lika ömt älskade barn, detta vackra, herrliga Fagervik i det allra bästa möjliga skick, och att vi alla skulle der lefva ett sorgfritt lif, tiden framåt. Men — — — icke *en enda* af mina förhoppningar komma någonsin att bära frukt eller en blomma, fruktar jag, de falla alla utaf i knoppningen, och jag inser mer än väl, att från denna dagen räknadt, det skulle oupphörligt gå nedför med min economiska ställning, om allt fortgick som nu, ty ingen kan med framgång fullfölja den plan som var uppgjord i ett helt annat hufvud, och Hugo kunde ej, med allra bästa vilja i verlden, åtaga sig att fullborda de stora och trassliga förehafvaden som en mogen erfarenhet börjat. Det skulle vara att

lägga långt större börda på dessa unga axlar, än jag någonsin hade hjerta till." Då sade äfven Hugo — fortfor Elisa — att han mer än väl insåg huru litet han ännu vore detta värf vuxen, och mamma förklarade då att hon ämnade med allra första bedja en af oss skrifva till hennes bror i Stockholm *), och bedja honom så skyndsamt som möjligt komma ned och hjelpa henne att reglera hennes affärer efter han ändå egentligen vore hennes så kallade "gode man," och då vet tante — fortfor Elisa med ohämmade tårar — då sade mamma äfven att om hennes broder rådde dertill (och derom var hon fullt öfvertygad) så skulle hon *genast* försälja Fagervik, flytta till en stad, och lefva af hvad som var öfver, ty räntan af sina pengar — sade hon — är det enda som ett fruntimmer, hon åtminstone, skulle förstå att sköta. Blef det *mycket* öfver på Fagervik — fortfor hon — så ville hon gifva både åt Hugo och äfven åt mig allt hvad hon kunde umbära, om vi skulle etablera oss; blef det *litet*, så ville hon dock gifva oss något, samt hushålla med resten så vidt som möjligt, att vi en gång efter hennes död, åtminstone måtte få det lilla oförminskadt. Om tante intet talade om "sjönöd" och "tårsås," och allt sådant

*) Ett Råd i ett af rikets Collegier, en förträfflig affärsmenniska och genomledsam karl, som vi aldrig talat om, ty utan trångmål bör man aldrig orda om det ledsamma och triviala, och deraf var Rådet — Otilias äldre halfbroder — en verkligt fullkomlig typ.

der, så skulle jag gerna bekänna att Hugo och jag gräto grufligen när hon så talade, men tante kan vara alldeles lugn för mamma, ty hon grät icke en tår, och sade att vi voro barnsliga som gjorde det, aftorkade begges våra tårar med sin näsduk, och klappade oss med hvar sin hand på hufvudet, och knäppte sedan ihop de små magra händerna och bad en tyst bön, men grät alldeles icke. Hugo tyckte det var en alldeles förfärlig tanka att behöfva skiljas från Fagervik, som han kallade det enda paradis han visste på denna jorden, och der han varit lyckligast hittills under sitt unga lif, och der han trott sig kunna få lefva och dö, förklarande att detta var den enda rediga förhoppning han gjort sig om framtiden. Mamma såg på honom med stor ömhet, men yttrade på en lång stund *intet*. Sedan sade hon: "Ja, Gud gifve *dina* förhoppningar åtminstone kunde realiseras, men — tillade hon — jag ser dertill blott en enda möjlighet" och dervid suckade hon så djupt, fast hon ej ville vi skulle märka det, men nog såg och hörde jag det. Hugo åter började tala om det der brefvet till Kammar-rådet, och de kommo öfverens att det måste afgå med nästa post. Hugo skall skrifva det efter mammas dictering, om hon orkar dermed, annars sade hon att Hugo och "hennes kära, rara Laura" (ty så föllo hennes ord) finge slå sina hufvuden tillhopa derom, men bara *så*, att det ej krasade i någotdera af stöten — tillade hon med ett af sina små vanliga, fina, qvicka leenden, som ofta långt mera

än ord bevisa hur klarsynt och slug hon är, fast hon bara ser så hjertans god ut och som just bevisade — tillade Elisa litet leende — att hon äfven kommit underfund med litet af tantes och Hugos dagliga gnabb, men som jag alltid hoppas är af samma goda natur som Professor Geijers beprisade: "Litet gnabb ibland," som "skadar aldrig grand."

— Nej men — sade Laura halfskrattande midt i alla sina sorgliga tankar — *skada* göra de visst icke men så *gagna* de heller icke, våra små kärleksgnabb, Hugos och mina, utan äro dessa, just som vi sjelfva, alldeles lika "hvita plåstret:" uträtta *intet* i alla dessa affärs-saker. Båda hafva vi den allra bästa vilja, men ingen af oss den allra ringaste förmåga; derför var det en Guds nåd att min kära goda Otilia sjelf öppnat ögonen, och vill taga någon hastig åtgärd, ty det behöfs visst.

— Åh, tante skall ej tro så litet om Hugo — sade Elisa, men hon fortsatte ej längre den meningen sådan den primitift utgått ur tankarnes omätliga reservoir, utan ändrade den och sade: Han och jag, vi bedröfvade oss just, efteråt, åt detta mammas så fasta beslut. Det var så olikt mamma. Hon plär gerna skjuta upp allt tråkigt (som tante så ofta beifrat), och nödvändigt vilja hafva tantes råd till allt; men nu var det så annorlunda, och Hugo förtrodde mig efteråt, grufligen sörjande deröfver, att han fruktar det betyder intet godt.

— Åh nej — sade Laura tröstande — gråt ej så,

Elisa lilla. Detta har Otilia länge legat och tänkt ut, och Gud vare tack att hon kunnat tänka så mycket. Jag har nog sett dem som plågats så, att de alldeles icke varit i stånd till en enda redig tanka. Med Guds hjelp betyder detta snarare förbättring än — — något försämrande. Tro det, kära, goda barn — tröstade Laura, ty Elisa grät, grät mera än hon någonsin brukade, och måhända voro orsakerna mer än en, flera än vi ana.

Laura, nästan litet lugnad, ty hon trodde verkligen sjelf det hvarom han velat öfvertyga Elisa och dessutom innerligen nöjd att något fermt parti togs med affärerne, gick nu ned till Otilia, bedjande Elisa lägga sig att sofva en liten stund, och framför allt tigande med att hon sjelf vakat hela natten. När Laura var gången, gick Elisa fram och åter på golfvet, aftorkade sina tårar, och sade slutligen för sig sjelf: "Det är då fullbordadt! — — Nu är det sagdt! Nu *bör* mitt samvete vara lugnt och godt, nu *borde* min själ vara i ro, ty nu har jag gjort hvad som var min pligt att göra. Och ändå gråter jag! Fy, det är för eländigt."

Och ännu en gång torkade hon bort tårarne, men talade icke vidare för sig sjelf, ty det var en vana som så ofta plågat henne hos den fordom så lefvande, nu så stumma Lida, och hvarigenom denna ofta förrådt sitt hjertas hemligaste tankar, något som aldrig kan vara behagligt för den finkänsliga qvinnan, ehuru spegelklart rena hennes tankar än må

vara. Hon fortsatte således tyst sitt gående fram och åter genom de båda rummen, men besinnande hvad detta skulle förundra dem der nere i undra våningen, om det kunde höras, kastade hon sig på sin bädd och försökte att tänka på allt annat, utom på den föregående nattens tilldragelser, eller åtminstone att tänka med lugn och en viss liknöjd fattning derpå.

SEXTONDE LÅSNINGEN.

Farten vexlar — ljuset flyr och tänds,
Stormar ryta — hvaråt kosan sätta?
Som magneten mot norrstjernan vänds,
Samvetet dig visar städs det rätta.

GEIJER.

Icke allt hvad som tilldrog sig under denna natt hade Elisa förtrott till Laura. Hon hade icke ens berättat huru Otilia slutade sitt talande till sina fosterbarn: "Gå nu, mina kära barn," hade hon slutligen sagt, "jag känner mig lugn och plågfri; jag skall försöka att sofva. Hugo och Elisa behöfva det äfven. Jag har alldeles nog af Lotta, och bed icke heller henne komma in, ty jag har ju min ringklocka. Gå nu, mina älskade barn, Gud vare med eder!" och hon sköt dem sakta ifrån sig, tryckande deras båda händer på en gång till sitt hjerta. Hugo och Elisa hade hand i hand utgått i förmaket, och Otilia hade vid denna syn dragit en af dessa lätta suckar,

i hvilka ett helt lifs ljusaste, ljufvaste förhoppning ofta kan ligga. Hon hade sedan höjt de allra varmaste böner till Gud, som någonsin kunna gå ur ett mennisko-bröst. Men Gud vet bättre hvad som är oss godt, och — — — — hvad Han ristat i Sin stora bok, det plåna de menskliga böner ej ut, de må vara aldrig så varma, så innerliga, och vi böra till och med vara tacksamma, när Allfader icke straffar oss för att vi vilja bjuda till att bedja om något enskildt jordiskt godt, och icke sammansmälta hvarje bön till denna enda: "Ske din vilja, och icke min, o Herre Gud!" Men Otilia, stackars Otilia, hon förtrodde Allfader så redigt hvarom hon bad, och Allfaders eviga tystnad ville hon så gerna förklara till sin fördel.

Utkomna i förmaket var det som ville hvarken Hugo eller Elisa gå åt hvar sitt håll. För första gången dröjde de båda, men af hvar sin olika impuls drifna dertill, ty det finnes menskliga naturer, uppfödda bredvid hvarandra, lefvande dagligen tillsammans, hafvande nästan samma intressen, samma idéer och åsigter i många fall, och som ändå aldrig en sekund af hela lifvet verkligen harmonierat. De likna ej illa dessa fugor, tonernas oroliga andar, som vandra från den ena till den andra stämman, men som aldrig sammansmälta till ett helt, utan gå hvar för sig, börja och sluta hvar för sig, fast profana öron knappast förmå urskilja någondera.

— Nej vänta, gå icke, kära Elisa — sade Hugo till

henne, oaktadt hon ej gjorde en enda rörelse för att gå, ty nu, denna enda gång, *ville* hon stanna, tyckte sig *böra* stanna, då hon annars alltid hade tyckt sig just böra gå. — Jag vill fråga dig något om mamma — sade han — Säg mig uppriktigt, Elisa, ty du *ser* och *begriper* mera än mången tror, säg mig, om du tror att mamma verkligen älskade Baron Edmund, och att hon nu sörjer honom, och derför är så sjuk. Hon talade med ett visst lugn, och en alldeles gruflig köld till oss (tyckte jag) som jag *aldrig* sett förut. Jag tror att hon *vill* dö ifrån oss — tillade Hugo, och besynnerliga tårar rullade ur hans ögon — att vi äro så litet, så intet, så otillräckligt för henne, att hon, lika som Lida, vill komma till denna Edmund, som jag tror *alla* qvinnor voro kära uti, du och tante Laura inberäknade; ja *alla,* utom Cecilia, som aldrig såg honom sedan hon kunde blifva kär; alla voro de mer eller mindre betagna i denna trollkarl i mennisko-skepnad, som har mera makt öfver mamma, sedan han ligger kall i den svarta jorden, än de varma och lefvande som vandra derpå.

— Ach, så du alltid talar! — sade Elisa — Mamma har *aldrig* älskat Baron Edmund. Hvad hade då hindrat henne att förråda detta, den tiden då hon ej anade att Lida fanns. Ach! så liflig som mamma är, och så okonstlad och utan all förställning, det hade nog förrådt sig någon gång, helst jag är öfvertygad i min själ, att Edmund höll i alla tider långt mera af mamma, än af den arma Lida, och att detta

kanske lade dem båda i grafven, och att Gud säkert lönar dem för alla de grufliga qval och strider som detta kostade dem båda. Men att mamma aldrig älskat Baron Edmund, det dömmer jag deraf att — — — att ett fruntimmer vore oförlåtligt som ej kunde dölja sin kärlek för en karl som — — — som icke älskade henne, men att jag tror aldrig att — — — att hon kunde alltid förneka det — — om — — om — — det vore tvärtom.

— Kors hvad lillemor talar vist — sade Hugo, helt lugnad af Elisas försäkran — det är alldeles som sjelfva tante Laura, utom att hon ej så der stammat litet, när hon skulle tala om kärleken, utan långt förr spottat litet, ty den lilla fagra guden frågar hon ej stort efter, den goda tanten, ehuru hon visst sett rätt bra ut, när hon var helt ung, ser bra ut ännu, fast hon alltid tantat sig så förfärligt.

Elisa svarade ingenting på allt detta Hugos prat, som kom just derför att Elisa på en gång och med sanningens fullkomligt öfvertygande förmåga, bevisat honom att han nu gjorde sig onödiga bekymmer. Han kände sig således alldeles lugnad för denna dämoniska spök-tanka som alltid, mera än något annat, hade förmåga att plåga honom, och nu rann honom all den economiska prosan på en gång i sinnet.

— Nej, gå icke — sade han ännu en gång, oaktadt att Elisa redan satt sig ned, med fullt beslut att *tala* i Cecilias sak, kosta hvad det ville. Hugo sjelf gaf henne den allra bästa anledning dertill.

— Ach, Elisa — sade han — hvad det var olyckligt för oss att Inspectoren i sin välmening så skulle invefva mammas goda affärer, ty vet du, oss emellan, det är en förfärlig soppa. Jag törs icke säga det till tante Laura, utan disputerar henne tvärtom, för att ej alldeles göra henne tröstlös, ty hon ser det nog, lika så väl som jag. För mycket betalade mamma för Fagervik, det säga alla, och den otäcka karlen som sålde det, begagnade sig af att mamma blef så förtjust i detta ställe, och ville så gerna hit, till en stor del för vår skuld. Således var handeln i sig sjelf dålig, fast stället är ett paradis, och alla de penningar som mamma hade öfver, det var just icke så mycket, och en 40 à 50,000 R:dr dessutom har väl Inspectoren lagt ned på detta ställe, i hopp att det skule gifva i framtiden. Men nu frågar ingen efter detta: Mamma får ej mer än hvad hon gifvit, kanske mindre, det vill jag hålla vad om, och sjelf kan hon icke, och jag tror mig heller icke om att sköta det, tillika med en mängd trassliga penninge-affärer och krångel.

— Nå, men om du rådde om det skuldfritt, då måste du väl — — du, som är så ung och rask, kunna lära dig att sköta det på allra bästa sätt — sade Elisa, och lade handen på hjertat för att nedtysta det.

— Ja, det tror jag! — svarade Hugo — Då vore jag nätt och jemnt den lyckligaste varelse under solen, ty då vore jag just *den* som fick hvad han

allra helst önskade. Tror du väl, Elisa — tillade han med en suck — att jag är barnslig nog att ej kunna tänka mig *någon lycka* utom Fagerviks område? Jag har så vant mig att anse det som det enda ställe der jag ville lefva och dö. Har du icke gjort detsamma, Elisa?

— Nej! — genmälte Elisa, och tillade icke ett ord till denna korta lögn.

— Ja, ja — sade småskrattande Hugo — det kommer väl deraf att jag alltid haft i *mina* förhoppningar att, på ett eller annat sätt, som man säger, conservera huset, lösa ut dig, eller — — jag vet just icke rätt huru jag vill säga, och att du väl alltid, tvärtom — tänkt dig något — — —

— Ach, tala nu intet om *mig*, kära Hugo — afbröt Elisa som med jernvilja ville framåt, fast det gick så trögt — utan tänk nu hellre på att *köpa* hela detta sköna, herrliga Fagervik, der du så gerna vill "lefva och dö," och *lef* sedan der, lef lycklig och glad, och *dö* lugn och nöjd med dig och ditt lif.

En tår smög ovilkorligt i Elisas öga vid dessa ord, men det hördes ej i tonen. Hon hade redan en Napoleons-makt öfver sig sjelf.

— Ach, hvad du gör upp sköna luftslott! — sade Hugo — Det är så likt fruntimmer: de tro alltid att man kan säga ett *varde*, och att man *kan* allt hvad man *vill*.

— Ja, den satsen plär väl annars alltid vara *din*, min goda Hugo — sade Elisa som gerna *ville* ställa

sitt tal i litet skämt-format — Men tänk nu om jag icke talade så alldeles i luften som du tror! Tänk nu om jag gaf dig ett godt råd, ett råd icke att förkasta, och som kanske i många fall kunde föra dig — alldeles på en gång — till målet för *alla* dina önskningar!

— Ach hvad är det nu för tokeri — sade Hugo, nyfiken ändå.

— Icke skämt, utan det renaste allvar — genmälte Elisa, som ändå icke var i stånd till annat. Hon dröjde en half minut, drog andan helt djupt, men alldeles ohörbart för Hugo, och sade sedan fullkomligt lugnt: — fria till Cecilia, Hugo! Du tycker ju ändå om henne. Hon är nu så rik.

Hugo teg. Elisa teg äfven. Hon var nöjd. Ordet var sagdt. *Ce n'est que le premier pas qui coute* säger det gamla ordspråket, som påstås vara sedan Mutter Evas tid, fast mycket kommit efter som äfven kostat på.

— Åh — sade ändteligen Hugo efter en lång fundering — jag fick henne intet, den yrhättan!

— Åh jo, det gjorde du nog — svarade Elisa, som gerna ville i sista stund spara sin barndoms leksyster den förödmjukelsen att egentligen framföra hennes helsning till Hugo.

— Ja, om jag det trodde — — yttrade Hugo — fast, nej jag tackar — tillade han — jag har alldeles icke håg att försöka. En korg af den näbban skulle förarga mig mer än allt annat. Nej jag tackar! Ibland har jag visst ofta trott att hon tyckte

litet om mig, men hon är så yr och barnslig att man vet aldrig hvar man har henne. Hvad tror du Elisa?

— Jag tror att du fick henne om du bad derom — sade Elisa.

— Det säger du så allvarligt och högtidligt — anmärkte Hugo — att jag vore färdig taga dig på orden. Säg, Elisa, är det *verkligen* din mening? Hvaraf dömmer du det? Narras du intet?

— Ach! jag narras visst icke — genmälte Elisa med allt det allvar hon kunde och all den styrka hon egde. — Jag uttalar min tanka, just som det egnar en syster till en broder: jag säger dig uppriktigt att jag tror den yra Cecilia likväl vara dig mera allvarligt tillgifven än man skulle förmoda, och att du — — — om du annars tycker om henne — borde — — — sjelf förvissa dig om hvad jag nu sagt.

— *Tror* du detta verkligen? — utropade Hugo — Leker du icke? (Elisa gjorde blott en otålig rörelse öfver att Hugo kunde tro henne leka). Har hon sagt det till dig? Berättade hon det, då när du manquerade Reimer, och hon Anskjöld?

Elisa rodnade. Lampan brann väl icke mycket klart, men Hugo såg det dock. — Säg Elisa, säg uppriktigt — bad Hugo — gjorde hon det? O, det vore dock helt annat! Hon är allt bra söt, deruti har du nog rätt. Och du är så säker på att hon stadgar sig framdeles? Du sade ju det? — Du är allt en bra god flicka, Elisa, ty du tycker om an-

dra fruntimmer och gifver dem deras förtjenster; det göra minsan icke alla. Men säg nu, tala alldeles uppriktigt: har Cecilia sagt att hon tycker om mig? (Hugo stammade ej på orden.)

— Icke directe — sade Elisa, som skämdes på Cecilias vägnar, men ändå — — tillade hon och började skämmas på sina egna, ty hon fann sig icke rätt förtjent af Hugos beröm.

— Ach Elisa! — sade Hugo — Du har likväl visat mig mera systerlig vänskap med *detta ord* än jag någonsin kan gälda dig. Tusende gånger tackar jag dig, ty jag tror ändå på *dig*, som på guld. Ja, jag är förr färdig tro när *du* säger att hon älskar mig, än om hon sade det sjelf, ty hon talar ofta utan all besinning, och narras mången gång då hon borde säga sanning. Det har otroligt ofta pinat mig; men det gör aldrig *du*, och *tiga* kan du, det har jag mången gång sett, och derför *ber* jag dig, som den allra största godhet: tala hvarken med mamma eller tante Laura om detta samtal, och just för att jag är förvissad att du kan tiga, och att du är en af de bästa flickor jag vet, skall jag ändå gälda ditt förtroende med ett annat, och det är att Reimer är dödligen kär i dig, och ämnar bestämdt att fria till dig, och då gör du ett bra godt parti, ty han är en både rik och hygglig — — —

— Åh nej, — sade Elisa, och stora droppar föllo ur ögonen — goda, bästa Hugo, bry dig intet om mig. Jag sätter nog värde på Reimer, men jag tyc-

ker *icke* om honom, kan aldrig göra det. Nej, lofva mig, Hugo: tala aldrig mera derom, ty det plågar mig.

— Så-å! — sade Hugo förvånad — Jag trodde bara att det var vanliga flick-grimacer, när du så der snäste utaf mig hvar gång jag talade om min vän; men när jag talade allvarligt, så trodde jag icke du skulle svara mig så tvärt och ovänligt. Jag menade dig sannerligen så af hjertat väl — käraste Elisa.

— O Hugo — sade Elisa, och tog den hand som ynglingen räckte henne — jag skall i all evighet komma ihåg att du ville mig väl, och att det fanns åtminstone en gnista af broderlig tillgifvenhet hos dig — — — för mig arma. Men — tillade hon allvarligt och med stor fattning — afråd din vän att någonsin vända sig till mig. Det är så ängsligt att säga ett nej, som man kan slippa, och — — — — jag — — jag vill aldrig gifta mig.

— Ach — sade Hugo — jag vill hålla mitt hufvud i vad att äfven du sett för djupt in i de der stora blå ögonen, som jag tror hade trollmakt öfver eder alla.

— Hvems, hvilkas? — sade Elisa, som var med sina tankar så *långt* från Edmund, så *nära* den som talade.

— Ach hans, Edmunds! — svarade Hugo.

— Så du talar! — suckade Elisa — Men nu måste vi gå och lägga oss. Ser du, klockan är snart sex på morgonen. God natt Hugo, gå nu, men tyst

och sakta. — Och hon sköt Hugo ut genom dörren, ty Hugo hade ingen håg att gå. Elisa ville vara allena, hon behöfde det sannerligen, men huru sakta Hugo än gick i dörrarne, så vaknade dock Otilia deraf ur sin lätta slummer. Hon ringde, och Elisa gick genast in till henne, samt satt sedan vid hennes säng ett par timmar, omtalade allt det lilla småroliga hon visste, för att litet muntra mamma, som hon tyckte vara så underlig, så högtidligt stämd, men som mådde så pass mycket bättre, att hon gerna afhörde Elisas berättelse. Sålunda beskref Elisa, det minst rörande hon kunde, alla de mindre omständigheterna vid Lidas begrafning; talade om att Laura hade sagt, när man bar bort den lätta kistan: "Ja, l'homme propose et Dieu dispose, och *der* nedlade jag mycket onödigt besvär" och att hon sjelf (Elisa) då knappast kunde låta bli att draga på mund, så sorgligt hon än var stämd, åt tankan och minnet på all den otroliga möda Laura i fordna dagar gjorde sig för att sätta litet godt, sundt hvardagsförnuft i den arma Lida, litet prosa i detta öfvermått af poesie.

Sålunda visste Elisa att för den sjuka blott framställa bilden af sådant, som ej skulle vara hjertgripande och uppskakande. Från balen och maskeraden på Nolsjö berättade hon äfven några små tilldragelser, som Otilia hittills varit för sjuk att höra, och hon började verkligen att ångra sig när hon talat om hur Kapten Humbla dansade Hambopolska

med Hofrätts-rådinnan Pr., tills hennes negligé flög i ansigtet på den precieusa Landshöfdingen, som höll något vackert tal, men alldeles kom utaf sig genom denna oväntade munfisk; ty då började Otilia att skratta, helst Elisa berättade detta så torrt och laconiskt, och Elisa var rädd Otilia skulle må illa af att skratta, började derför tala om Öfversten som hon förut aldrig sett, och som bedt mycket helsa till Otilia, hvilken han kännt som barn och helt ung flicka. Elisa var alldeles förtjust i Öfversten, sade sig blott sett *en enda* äldre herre som hon ändå tyckte mera om, och talade derefter om ett och annat, rörande sin gode Directeur, som hon ej förut kommit sig till att berätta för Otilia, men som hon tydligt såg roade henne. Hon beskref bland annat en skola för vanartiga barn, och en annan för beskedliga barn, hvilken Directeuren alldeles ensam bekostat, men i samråd med Pastorn inrättat i den lilla staden Z. Hon berättade om hans mångfaldiga kunskaper och stora samlingar, lullade slutligen Otilia i sömn dermed, och gick då först upp till Laura, långt mera orolig för Otilia än man skulle tro, ty Elisa hade en gång fått i sitt hufvud, att detta besynnerliga lugn hos den sjuka betydde ondt och icke godt. Elisa hade redan erfarit, att hvad man ifrigast hoppas och önskar, är just hvad som minst inträffar, och att det är bäst att oupphörligt bereda sig på det allra värsta, för att kunna hafva någon fröjd i lifvet, och ej lägga dem alla i förhoppningar.

Efter många försök på denna grå morgon lyckades det äfven Elisa att somna. Men hon vaknade äfven, och det var en icke afundsvärd stund. Mamma dör ifrån mig — tänkte hon — jag förlorar henne *nu*, när jag vet att rätt värdera henne, älska och sörja henne; fattigdom och beroende blir dessutom min lott, och Hugo — — — — Nej, hon *ville* ej tänka vidare, utan ilade ned till Otilia. Hon var lugn, lika som när Elisa lemnade henne. Brefvet till Kammarrådet var skrifvet och afsändt. Något besynnerligt lugnt och högtidligt rådde i huset. Lauras panna var långt slätare än förut på länge. Alldeles i motsats till Elisa, väntade hon allt godt af Otilias lugna sinnesstämning och minskade plågor, var dessutom glad att man tagit ett fermt parti med affärs-sakerna, och för den verksamma, ädelsinnade Laura var tankan på en fattigdom utan bråkande och förödmjukelse långt mindre svår än hvad hon nu dagligen erfor och fruktade. *Då* — tänkte hon — då först kan jag rätt få visa Otilia hela vidden af min oändliga tacksamhet. Och till och med i *denna* tanka låg något ljuft och tillfredsställande för ett finkänsligt och godt hjerta. Hon förmådde äfven att ingifva en del af dessa känslor till Elisa, lika som att lugna henne för Otilias tillstånd. Hugo hade aldrig varit så broderligt vänlig, visat så mycken tillgifvenhet för Elisa, som denna dag; men hvar gång hon betänkte orsaken dertill, isades hjertat och kändes som en kall sten i brö-

stet. Dock sade hon till sig sjelf om aftonen, när hon allena på sitt lilla rum skulle gå till hvila (emedan Laura, som alldeles icke berättade sitt "fåniga vakande och studerande," såsom hon inom sig kallade det, i sin tour ville vaka hos Otilia). "Nu är jag ju *lugn!* När man gjort hvad man bör, så *bör* man äfven vara lugn. Mamma bättras kanske. Fattigdom, delad med dem man älskar och vördar, och för hvilka man kan få arbeta och således på något sätt gälda sin tacksamhetsskuld, är ingen olycka. Hugo blir lycklig, och jag är kanske den första orsaken dertill. Jag är således lugn — — och nöjd" — — och nu brast sigillet till det så länge gömda paquetet, ty de mossiga stenarne och den vackra sommaraftonen, och *mera lugn* kunde hon nu ej afvakta. Det var ett sirligt och väl lagdt convolut omkring detta paquet, och väl var det förseglad. Det föreföll Elisa så underligt att bräcka detta klarröda lack, som hon nu betraktat en så lång tid, under så många olika, öfver hvarandra hopade skiften. "När detta signet här aftrycktes, då" — tänkte hon — "då lefde de båda ännu, och mycket annat ock, som nu är jordadt." Men hon slog bort dessa tankar, ty hon ville ju vara glad och lugn, och nu drog hon den utlofvade tyska kalendern ur couvertet. Den var omgifven med ett fint silkespapper. Äfven detta aftogs. Kalenderns yttre var serdeles nitid, ja nästan hvad man kunde kalla elegant, bunden i ljusblått siden, med guldsnitt &c. Elisa längtade att

göra bekantskap med dess innehåll, att se dess af vännen lofordade stålstick. Hon uppslog titelbladet, och bredvid detta syntes Urania, skön och högtidlig under sin stjernströdda slöja. Men Elisa såg icke mycket derpå, ty der låg äfven ett sammanveckladt finskrifvet papper i samma format som kalendern, och när Elisa vek upp det, var det ett bref. Ett gladt: "Åh" undföll Elisa, och hon kände en innerlig fröjd och tillfredsställelse att i detta ögonblick se sig tilltalad af sin ingalunda glömde vän, till hvilken hon under alla dessa så sorgliga tilldragelser dock skickat i sina bref till modren så mången från hjertat kommande helsning, alltid bifogat den försäkran att hon ännu icke brutit sitt paquet.

Brefvet lydde så här:

"Mitt kära, älskade barn! Måtte du vara lika lugn "till sinnes, lika ense med dig sjelf, din vilja, dina "önskningar, dina förhoppningar, när du läser detta "bref, som jag är det, då jag det tecknar. Redan "dessa första ord måste bevisa dig, att det icke är "en föråldrad och förälskad narr som härmed ned-"lägger sitt en gång förtorkade, men nu något litet "uppmjukade hjerta för en sjuttonårig skönhets föt-"ter. Nej, min goda, kära Elisa: det är vännen som "talar till vännen, det är fadren som talar till sin "dotter, det Gud gifve att du vore, ty då behöfde "jag icke skrifva detta bref, utan då vore allt så — "som jag det helst önskade. Denna början ser san-"nerligen ut som ett sorts frieri till din Fru moder,

"hos hvilken jag ville att Elisa skulle blifva min för-
"respråkerska; men så är det dock icke, ehuru jag
"måste bekänna, att jag dessa senare dagar af vår
"sammanvaro tänkt äfven derpå, men alldeles slagit
"det ur hågen vid tankan på att jag skulle taga en
"maka af någon biafsigt, taga en maka, *blott* för att
"få Elisa till dotter, något som kunde ske på ett
"helt annat sätt, om Elisa ville gå in på sin gamle
"väns lefnadsplan. Hvad som föranleder mig att upp-
"rulla den, sådan den är, för Elisas blick, vill jag
"nu utan alla omsvep förklara: Jag är icke mera ung,
"mina lefnadsfröjder ligga i minnet. Jag har afsagt
"mig alla förhoppningar, och om min återstående lef-
"nad skulle blifva ljus och blid — — — Välan! jag
"skall tacka och prisa Gud derför; men, om den blir
"tung, mörk och lång — — Välan! jag är beredd
"äfvenväl derpå. Fruktan och hopp äro således bann-
"lysta från mig, och ett motiveradt icke-antagande af
"det förslag jag vill göra Elisa kan icke rubba det
"lugn jag tillkämpat mig, kan aldrig en hårsmån min-
"ska den innerliga vänskap och tillgifvenhet som Elisa
"hos mig alltid skall hafva rätt fordra, så länge hon
"förblifver hvad hon nu är, med de förändringar
"och det oupphörliga framåtgående som åren måste
"verka på en sådan natur som Elisas. Frukta så-
"ledes aldrig att ur botten af din själ tala till din
"vän, ty han *vill* och *skall* förstå dig, äfven om dina
"åsigter äro fullkomligt stridande mot hans, ty så
"kunna de vara, och vi ändå blifva de bästa, de till-

"gifnaste vänner som möjligt, ehuru en *sådan* vän-
"skap alltid likväl är något fattigt, är en blomma som
"står i ett vattenglas, som väl lefver och är frisk,
"men aldrig skjuter några nya, för framtiden lofvande
"knoppar. Det är just dessa sjelfvalda och sjelfknutna
"vänskapsbands natur, som jag här vill afhandla, för
"att sätta dem i bredd med andra, heligare och der-
"för fastare. Men som jag vill *afhandla* ett ämne
"och ändå icke skrifva en afhandling, emedan hvad
"jag vill anföra egentligen individuelt rörer mig sjelf,
"så måste jag äfven redogöra för hela mitt nuvarande
"förhållande: Jag är icke långt ifrån femtio år, jag
"är rik och oberoende; med min egendom kan jag
"förfara efter godtycke; jag älskar menniskorna och
"vill göra dem allt det goda jag förmår, inom
"den trånga krets der ödet ställt mig. Men för in-
"gen serskild af alla dessa menniskor har mitt ännu
"helt varma hjerta på lång tid klappat fortare. Hvad
"som fordom satte det i rörelse ligger längesedan
"förmultnadt under jorden, och höga träd med löf-
"rika kronor susa deröfver. Jag är således hvad
"man kallar *allena,* om man så någonsin kunde nämna
"den, som har Guds herrlighet framför sina ögon
"och hans egen bild djupt inpreglad i sin själ. Jag
"är således *icke* allena, äfven i min djupaste ensam-
"het, och likväl är denna understundom tung, och
"jag tänker med saknad på huru det *kunde* hafva
"varit, utan att dock någonsin klaga öfver huru det
"*är*. Jag talar nu likväl i ett præsens, men borde

"tala i ett perfectum, ty så der bort åt *har* det "varit, tills Elisa uppenbarade sig för mig. Men allt "ifrån den stunden vaknade och växte den öfverty- "gelsen att Elisa, eller just ett sådant väsende som "Elisas, om deraf någonsin kunde finnas tvenne lika, "skulle vara *den enda* med hvilken jag ville dela "denna min ensamhet (som dock är mig långt mera "kär än vidrig); ja, för att tala helt oartigt och egen- "sinnigt, hon vore *den enda* som jag *ville* insläppa i "helgedomen af denna min genom behof och vana "mig kärblifna ensamhet. Men huru skulle väl detta "tillgå? Huru skulle denna min önskan kunna upp- "fyllas? Min första tanka blef att rent utaf, utan alla "omsvep, adoptera Elisa till min sjelfvalda dotter. "Ingen mensklig makt kunde hindrat mig derifrån, men "huru hade väl detta förhållande kommit att se ut "för oss sjelfva, för Gud och för verlden? Jag för- "utsätter att Elisa (dock, detta ansåg jag rätt litet tro- "ligt) ingått på mitt förslag, blifvit mitt dagliga säll- "skap, i förhoppning på ett temligen rikt arf. Det "hela hade då blifvit en sort handel, en sort af köp "och försäljning, som snart eller sent framstått för "oss båda på alla sina vidriga sidor. Elisa hade "kanske börjat hata mig, lika som ett *tvång*, jag bör- "jat misstro Elisa lika som en *hård uppoffring;* och "dessutom, i hvilken skef ställning hade vi ej båda "kommit för verlden! Jag är ännu ung nog, för "att orena själar skulle kunna kasta tviflande blickar "på oss, och giftiga tungor förtälja derom. Icke ens

"den rena oskuld som strålade från Elisa kunde "sättas till motvärn för dessa blickar, dessa tungor. "Och mina talrika anförvandter, icke fattiga, men med "menniskors vanliga traktan efter *mera,* af allt hvad "lifvet gifver godt, de skulle med stor, verklig och "till en del rättvis förtrytelse se att jag genom en "fantasie, hvaruti en hög grad af egoism låg, tog ifrån "dem hvad som moraliskt betraktadt, dock vore de- "ras. Ty det var mitt godtycke, min smak som valt "ett föremål för min välgerning, det var icke för- "tjensten jag belönade, armodet och eländet som jag "hjelpte ur stoftet, det allmänna bästa som jag be- "fordrade, då de måhända förlåtit mig, åtminstone "känt skam af att anklaga mig, hvilket de nu åter "högljudt och icke utan skäl skulle göra, helst jag "egentligen icke har något att förebrå dem. Och dess- "utom, låtom oss förutsätta att *alla* dessa olägenhe- "ter uteblifvit, eller att vi frimodigt satt oss öfver "dem, att vårt förhållande af en älskande fader och "en öm, tillgifven dotter varit det ljufvaste och bästa, "huru länge hade det väl varat *så?* — — Troligen "en ganska kort tid, ty Elisa hade dock aldrig, om "hon skulle varit lycklig och nöjd som min adopte- "rade dotter, med minsta anspråk på en ljuf bestäm- "melse i lifvet, förmått förvisa kärleken till någon "ung man ur sitt hjerta. Tvärtom: det fullkomligt "rena af vårt förhållande hade troligen snarare väckt "och befordrat en sådan känsla, och om jag älskat "Elisa nog oegennyttigt, att jag med stor fröjd sett

"henne binda sitt öde vid en älskad och älskvärd "make, så säger ju Skriften: "Du skall öfvergifva fa- "der och moder och blifva när din man," och om "gudomlig och mensklig lag detta anbefaller, när det "heliga blodsbandet finnes mellan föräldrar och barn, "huru långt mera bryter ej då ett äktenskap andra "sjelfvalda band, knutna af vår vilja, icke af Försy- "nen, icke af naturens mäktiga hand. Slumpen kunde "visst göra att Elisa äfven då stannade hos sin adopte- "rade fader, och att han i glädje och trefnad såg ett nytt "slägte uppväxa omkring sig, som ärade och älskade ho- "nom lik en verklig familje-fader; men slumpen kunde "äfven rycka Elisas make, och således äfven henne "sjelf, långt fjerran från den oskylde gubben, och "då stod han allena, långt mer allena än förut, ty "han hade då saknaden dessutom, den friska, ännu "icke mullkastade saknaden, öfver hvilken inga gröna "träd svajade. Förkastlig var således denna plan, "såsom Elisa ser, ehuru den vid allra första påseende "kunde synas oss möjlig. Ett äktenskap med din "moder rann mig då i hågen, men — — jag såg "detta snart under dess rätta form, och vände blic- "ken med en viss afsky derifrån, ty hvarje äkten- "skap måste vara ett *ändamål,* icke ett *medel,* om det "skall helgas af himlen. Hvad återstår således? Jo, ett "tredje, som skall bero endast och allenast på Elisa:

"Älskar Elisa en ung man, som äfven älskar henne, "o! glöm då den *gamle* vännen, och ila till den *un-* "*ges* möte, ty detta är dock lifvets enda verkliga,

"enda ur ett förloradt Eden qvarglömda salighet. Äl-
"skar åter Elisa (och huru ofta är det ej fallet med
"finkänsliga qvinnor), utan att vara älskad tillbaka,
"utan att återgifvas allt hvad hennes rika hjerta skän-
"ker, o, fly då till en väns bröst som vill trösta, icke
"ersätta. — — Men har Elisa ännu aldrig älskat,
"är hennes hjerta ännu i denna hjertats barndom, då
"kärleken till en man är en främmande gäst som
"ännu aldrig pressat en enda suck ur bröstet, o,
"Elisa, skulle du då ej våga anförtro dig åt en vän?
"Tror Elisa honom då nog stark, nog mäktig sig sjelf,
"att vara Elisas vän och ledare, äfven om hon, så-
"som hans maka, slutligen och för sent skulle möta
"den, som hon väl kan, med Guds hjelp och en kraf-
"tig viljas makt, hindra att beherrska sitt hjerta,
"men aldrig att dit inträngа? Ty att *jag sjelf* skulle
"vara denna *någon*, det har jag aldrig ett ögonblick
"varit nog dåraktig att hoppas på. Nej, jag hoppas
"på *intet*, har blott gjort Elisa trenne vigtiga frågor,
"afvaktar tåligt hennes moget öfverlagda och öfver-
"vägda svar, samt vet blott och vill in i döden försva-
"ra den satsen att ingen lycka kan finnas i *oäkta*, endast
"*vilkorliga* band, hvarken helgade af Guds eller verlds-
"lig lag, och att det, minst sagdt, är *illa* gjordt af den,
"som om dessa säger: det går an, och icke snart åter-
"tager sitt ord, ty *det* skulle icke vanära ens den bäste.
"Farväl, Elisa! Icke snart väntar jag ditt svar på
"denna skrifvelse, ty lugn kan ofta uteblifva när man
"det minst kan ana, när man det bäst behöfver."

"O, jag flyr till en väns bröst, som vill *trösta*, som kanske i tidernas längd kan *ersätta*. O, jag flyr till honom" — sade Elisa när hon slutat genomläsningen af detta bref. Hon vecklade det tillsammans och hennes beslut var orygglig taget. Man skulle kanske föreställt sig att Elisa öfvervägde och besinnade sig. Nej, hon beslöt *genast*, och hennes ed inskrefs *genast* ofvan molnen.

Ett oändligt lugn intog nu Elisa, och hon somnade nöjd och vaknade nöjd. Hennes framtid låg icke mera dunkel och töcken-omhöljd. Den skimrade väl icke af bländande färger, men den låg så ljus, klar och redig framför Elisas blick, och ju mera hon skärpte denna, dess flera föremål, goda, vänliga och behagliga, blef hon varse. Det var Daguerreotypens mästerverk: taflan syntes väl ej så storartad på långt håll, men den tålde och vann vid att betraktas helt nära. Sitt svar uppsköt dock Elisa ännu någon tid, eller tills hon förut fått tala med Otilia och Laura, hvilkas tankar hon så innerligen önskade måtte öfverensstämma med hennes, så att hon slapp att bestrida dem, ty dertill var hon äfven färdig, om det skulle fordras, men bad Gud att det ej måtte behöfvas, och det var ju en rimlig bön?

Några dagar förflöto i ett någorlunda enahanda. Otilia bättrades, men det gick långsamt. Hugo motstod ej längre sin håg att resa till Nolsjö, helst han var "tvungen dertill," ty Lieutenant Ulrik hade helsat på honom på Fagervik och frågat från Gene-

ralen om han ej kom dit snart. Elisa såg honom afresa, och just som detta skedde kastade han en vänlig blick upp till henne, som stod i fönstret, hviftade litet med näsduken till afsked och försvann. En enda tår rullade ned på Elisas kind. "Ach, det skall nu bli *den sista!*" lofvade hon.

När Hugo sent om aftonen hemkom från Nolsjö gick Elisa fram och åter i salongen, för att taga sig litet rörelse under den fula, kulna December-tiden, denna naturens förnedring. En stor brasa brann i kaminen, en mängd krukor med vackra, löfrika växter, friska och gröna, samt några af dem i full blomma, stodo och doftade framför alla fönster, på tretrappiga gröna bänkar.

— Min Gud, hvad här är trefligt — sade Hugo, just när han steg in i rummet, och när han sett sig om samt funnit Elisa alldeles allena, sprang han med häftighet fram till henne, ville omfamna henne, men lydde genast då hon sakta sköt honom från sig, och sade blott:

— Tack, Elisa! Du har måhända för mig öppnat himmelens portar! *Här* får jag måhända lefva och dö (och Hugo såg sig med välbehag omkring) och allt — allt skall blifva som det är. Mamma — — (här studsade han något, men fortfor snart) mamma, tante Laura, du Elisa — — alla skola ni gå och komma, *då* som *nu*, ty annars — — —

Men längre fortsatte han ej. Elisa teg. Men efter

en liten stund tyckte hon att en längre tystnad vore så *dum*.

— Nå, Hugo lilla? — sade hon blott.

— Jo — svarade Hugo, som nästan tycktes väntat på denna lilla uppmaning — Jo, vet du, jag tog Gud i hågen och följde efter Cecilia, när hon en gång i eftermiddags gick ut till piano't i salongen. Du vet, i detta fördomsfria hus går sådant an. Hon satte sig att spela, sägande: "Ni ä' så ledsamma derinne i förmaket allesamman, och Lieutenant Hugo värst, som ändå borde vara glad och munter, när han ej varit här på så länge och, som jag tycker, kunde nu sörjt ut den der förryckta Lida." Och så spelade hon, men i en gruflig otakt. "Cecilia" — sade jag — "jag har för mycket att tänka på, derför är jag allvarsam." Hon såg på mig med stora ögon, och äfven *hon* såg en gång allvarlig ut, och det klädde henne så väl. "Älskar du mig, Cecilia? Skulle du vilja blifva min?" sade jag utan alla möjliga preludier och omsvep, ty sjelfva hennes blick tycktes säga mig detta i denna stund. "Det gör jag visst, det vill jag visst" svarade hon, utan att upphöra med spelandet af sin galopp-vals. "Nå väl," sade jag nästan helt förbluffad, "men är det edert fulla, rena allvar, Cecilia?" Jag tror j ären tokiga, j Fagerviksbarn, som aldrig viljen tro mig, när jag någon gång talar ren sanning!" utropade hon, och jag ryckte åtminstone den ena handen från piano't, för att trycka den i min. "Se så," sade hon, "gå nu till pappa

och mamma och säg till dem, och hvad de än må svara dessutom, så är det mig lika godt. Amie har sagt mig att i oncles testamente står att jag får välja *sjelf*, d. v. s. att det är ett bland vilkoren, och således betyder det icke stort hvad de säga. Dessutom vilja de gerna blifva utaf med mig, så att andra friare kunna komma till systrarne, ty nu teka alla endast efter mig, till och med Anskjöld, som annars alltid, och särdeles i somras, slog sig så ut för Julie, och nu blir han minsan ej ett parti att föraakta, om han får ärfva all Baron Edmunds rikedom."

— Sade hon allt detta i denna stund? — frågade Elisa förvånad.

— Ja visst — svarade Hugo skrattande — hon är ju *ett barn*, men ett innerligen sött barn, och det blir den ljufvaste lott för en man att dana en så skön och god, fri och öppen natur.

Elisa teg.

— Nå, än Generalens, hvad sade de? — frågade hon, efter en ny tystnad som äfven höll på att blifva för lång.

— Åh — sade Hugo — jag var väl intet galen och flög på dem genast, fast Cecilia ville det. Tvärtom, jag bad Cecilia, och Gud gifve du äfven kunde skrifva och bedja henne derom, för allt hvad heligt är vara tyst och icke yppa vårt förbund, förr än — — Kammarrådet kommer ned, och — — mamma blir frisk.

Elisa fann skäl i detta. Hugo var för besynner-

lig: Han var visst glad, men i hans glädje låg så ganska litet poesi, långt mera i hans sorg, i hans saknad af *något*, ty äfven sådana känslor blandade sig i hans besynnerliga, på ytan simmande glädje. De samtalade länge, Hugo och Elisa, och slutligen sade den förre:

— Vet du, Elisa, jag var för underbart stämd, när jag i dag afreste till Nolsjö. Såg du att jag hviftade med näsduken och tog afsked af dig? Om du visste hvad jag då tänkte! Det kan du aldrig gissa.

— Nå — sade Elisa, som hörde att Hugo ville tala om det, men äfven att han ville hafva en liten uppmaning dertill — Nå, hvad tänkte du då?

— Jo vet du, Elisa — förklarade han — jag *föresatte* mig, med denna manliga bestämdhet och fasthet som aldrig sviker (Elisa log) att *i dag* eller aldrig skulle mitt öde afgöras, att jag icke en minut längre skulle sväfva i en plågsam ovisshet. Jag *föresatte* mig att om Cecilia gjorde ringaste invändning, eller tvekade det minsta, skulle jag gifva henne — — på båten för all min tid, resa hem — — nedfalla på mina knän för mamma och bedja henne, oaktadt de år som skilja oss, blifva min maka (Elisa såg förvånad ut, dock icke så alldeles mycket som man skulle det trott) och, om hon ändå slutligen varit och förblifvit lika *) obeveklig, så — — var min fulla föresats att säga till dig, Elisa: "Vill du

*) Detta ordet: "lika" som undföll Hugo, var ett besynnerligt men klart ljus för Elisa.

hafva mig?" ty en af eder *tre* hade jag *föresatt* mig att kalla min innan aftonen.

Det kunde blifvit ovisst nog *ändå* — sade Elisa, och försökte att le, och kunde det äfven, ty qvinnan hon *kan* lyda sina föresatser. — Emellertid tackar jag dig Hugo — fortfor hon så lugnt hon förmådde — att du satte mig i tredje rummet åtminstone; men säger ändå som salig menniskan Inspectoren alltid sade, både när det gick illa och väl: "Bäst som sker."

— Amen! — svarade Hugo tankfull, och nu kom någon och störde dem.

SJUTTONDE LÅSNINGEN.

C'est aujourd'hui le jour des confidences.
Les rendez-vous bourgeois.

Äfven denna natt sof Elisa temligen godt. Hon hade i tysthet kämpat sig till stort lugn.

Otilia tillfrisknade för hvar dag, men hennes glada, lekande, lätta lynne var alldeles borta, och det der veka svårmodet som oupphörligt bröt ut i tårar, äfvenledes. Sjukdom och plågor hade kanske äfven lugnat henne, eller Gud vet hvilket, men lugn såg hon ut, och litet glad till och med, när hon förmärkte huru innerligen väl Hugo och Elisa nu tycktes komma öfverens, och mer än någonsin tillförene trifvas tillsammans.

Nu kom Kammarrådet, en grufligen sträf och ledsam karl, såsom vi redan sagt, men mycket klok och temligen hederlig. Han fann snart hurudan ställningen var, och att Fagervik utan all fråga måste

säljas, äfven med risque att derpå förlora betydligt, ja, nästan allt hvad derpå var nedlagdt. Alla emotsågo detta med en viss köld, alla utom Otilia. Hvar och en hade sina skäl dertill, men Otilia hon grät så länge, så tyst och så bittert den dagen då auction utlystes på hennes kära Fagervik.

Hugo gick grufligen villrådig. Huru ville han börja — — huru sluta? Början var dock redan oåterkalleligen gjord, det kände han, och beslut måste tagas. Han inkom en dag till Otilia, likblek och besynnerlig. Otilia hade, allt ifrån sitt tillfrisknande, noga undvikit att någonsin befinna sig allena med Hugo. Hon var det icke heller nu: Elisa var inne, men på en vink af Hugo lemnade hon rummet och stängde dörren.

— Hvarför går du din väg, hvad skall det tjena till? — ropade Otilia efter Elisa, men hon var redan ute, hörde det ej, utan Hugo sade:

— Låt henne gå, goda mamma! Jag vill tala vid dig; Elisa och jag hafva kommit öfverens om det.

— Om hvad? — utropade Otilia, och en liflig, hög glädje-rodnad färgade än en gång de liljebleka kinderna. Hon var oändligt skön i denna stund. Hugo nedföll på sina knän, och Otilia ville resa upp honom, men förmådde ej, utan liggande så, sade han:

— Otilia! Du ville aldrig blifva min, och jag, ovärdige, spelade kanske bort den lyckan med lättsinniga tärningkast.

— Tala ej derom! Ej ett enda ord vidare — sade Otilia och gjorde sig färdig att gå, verkligt gå.

— Jag vill ej tala derom — sade Hugo. Otilia stannade.

— Jag vill tvärtom bekänna för dig att — — — att — —

— Hvad att? — frågade Otilia i namnlös väntan.

— Att Cecilia R. vill blifva min — — — nu är det sagdt.

Otilia var åter likblek, och hade ej ett enda ord till hands.

— Jag ville upfylla mitt löfte till dig — sade Hugo vekt. — Du förebrådde mig brist på förtroende, och nu har du allt hvad jag har att förtro dig.

— Och det var *mycket* — sade Otilia ändtligen, "för mycket," tänkte hon, men bjöd till att, som man säger, hålla god mine. — Och då köper du Fagervik — tillade hon, ty hennes tankar hade under denna tiden sväfvat så mycket omkring bland alla möjligheter och omöjligheter, att de nu så genast kunde finna rätta stråten.

— Jag hade tänkt det — stammade Hugo.

— Det är godt — genmälte Otilia — Jag förlorar då icke derpå, ty *jag* kan ändå aldrig förlora på hvad *du* vinner. Dertill älskar jag dig alldeles för mycket. Men min arma Elisa! — Och nu först brusto hennes ögon i strida tårar.

Men nu rullade Hugo upp en tafla, så skön och hänförande som hans tjugoåriga förespeglingar kun-

de vara, och Otilia motsade honom ej med ett enda ord, ej med en blick en gång, ty hon blundade.

Allt skulle blifva alldeles som det var: Otilia skulle hafva trenne barn i stället för två; Laura skulle hafva två niècer i stället för en. Det hela skulle blifva ett paradis: Alla Otilias drömmar som hon så ofta half-förtrott Hugo, skulle nu gå i fullbordan, alla förhoppningar realiseras, lycka och trefnad flöda från alla sidor. Hugo skulle inom några år vara alldeles bottenrik och Elisa få en betydlig hemgift. Planerna voro skyhöga, och den ena ljusare än den andra.

När Hugo slutade att tala, sade Otilia, med hufvudet lutadt i handen och med slutna ögon:

— Ja ja, allt detta är godt! Jag vill gerna tro att det så blir, och du skall hädanefter få styra med allt, som vore du mitt öde. Jag tackar dig, som stödjer mig, när jag icke mera *kan* eller förmår det sjelf. Jag är en svag qvinna, har alltid varit det, och behöfver att ledas af en man. Det blir nu hädanefter af dig, och dermed är jag nöjd. Gör som du vill i allt, handla blott fullt broderligt mot Elisa. Jag är från denna dag alldeles passive för allt yttre som rör mig sjelf. Gören som j viljen, j unga som haf-ven kraft och håg. Jag har ingendera.

Hugo uppfattade detta så, som vore Otilia i det hela nöjd med alla dessa förespeglingar, och då — — var han det ju äfven; då var ju ej mera att säga om den saken. Han reste oförtöfvadt till Nolsjö.

Elisa satt uppe på sitt rum och skref till sin vän

ett svar, som hon ville visa Otilia på samma gång som hans bref, ty dermed hade hon hittills uppskjutit, men nu måste det snart ske.

Laura kom in till Otilia, som satt allena i sitt kabinett, alldeles i samma ställning som Hugo lemnat henne, och med blicken stirrande rakt framför sig. Till Laura hade Elisa redan, för att trösta henne något öfver den tafla af armod som hon såg för dem alla, förtrott sin gamla väns i Z. tillbud, och Laura hade gladt sig deröfver, när hon såg att det verkligen, och icke blott skenbarligen eller af tillkämpad föresats, var Elisas önskan att blifva vännens maka. Elisa hade äfven, allt för att trösta Laura, gifvit henne en vink om Hugos planer. När Laura kom in till Otilia, föll denna henne om halsen, och nu först strömmade hennes tårar ned för kinderne.

— O, Laura — sade hon bittert gråtande — nu vill jag säga dig, dig allena i verlden, att nu är det *slut*, slut med alla mina ljufva förhoppningar, de bästa och enda jag någonsin egde: dem att se Hugo och Elisa förenade. Hugo blir lycklig ändå vid en annan makas sida, och Elisa, det engla-barnet, hon får dela min fattigdom, mitt beroende; men Hugo, Hugo blir vårt stöd. Det ligger något hårdt äfven väl i detta; men man bör ej klaga. Långt hårdare öde kunde väl drabbat mig, än att bero af Hugo. Och likväl gråter jag!

Laura grät äfven, grät med en annan bitterhet än Otilia, ty hon såg en gräslig förödmjukelse för sin

älskade vän, af detta förfärliga beroende, och gjorde derför inom sig ett löfte att gerna dela allt, den yttersta fattigdom till och med, med Otilia, men icke ”ett ohyggligt beroende af den pojken Hugo, och den der slynan Cecilia.”

— O, min Elisa! min Elisa! — suckade Otilia — O, jag som velat bereda henne en ljus framtid, och som nu blott kan gifva henne min fattiga, tomma kärlek!

— Sörj icke för henne — sade Laura och torkade bort både sina och Otilias tårar — sörj icke för den goda, älskvärda varelsen! Du skall få se, du skall snart erfara — tillade hon, som gerna ville trösta Otilia, men ändå ej svika Elisas förtroende — du skall finna att Gud sörjer för det kära barnet, och det, som jag tror, på allra bästa sätt.

— Ach, att din profetia sannades! — suckade Otilia, och skakade tviflande hufvudet. — Men huru skall jag någonsin mera kunna tro på någon glädje! Nej, jordadt är allt mitt hopp, måtte jag bara kunna finna mig i detta hopplösa *nu*.

Laura gick efter Elisa. Elisa kom, och i sin hand höll hon sitt bref och sitt svar. Otilia brast åter i tårar, när hon fick se Elisa, och förstod till en början icke flickans mening, när denna ömt och ödmjukt bad henne läsa de båda brefven. Elisa ville ej gerna tala förr än Otilia gjort detta. Elisa gick till och med ut i rummet bredvid, medan Otilia med stigande förvåning läste.

— Min Elisa! — ropade Otilia ändtligen, efter fullbordad läsning, och Elisa kom in. — Elisa, o Elisa, skall du icke ångra detta — sade Otilia, med stor, innerlig värma. — Du vet icke hvad *skilnad i år* är för en ryslig skiljemur, ett verkligt äktenskaps-spöke. Elisa, min dyra Elisa! tänk dig väl för: låt ej det armod som vi se framför oss locka dig till ett steg, som du för sent kan ångra! Dröj åtminstone!

— Nej, bästa mamma — svarade Elisa ödmjukt men bestämdt — jag har nog *dröjt*, och jag har *tänkt* nog. Nu eller aldrig. Ett förbud, ett bestämdt *nej* af dig, skulle djupt smärtat mig, och kanske hade jag då lagt mitt öde i din hand, som alltid ledt mig så moderligt, varit lydig och sagt som till Gud: "Ske din vilja och icke min," men när du gifver mig rätt att sjelf bestämma, så ber jag dig att, till råga på all din godhet välsigna ditt barns förbund, och *tro* henne, när hon i denna stund svär för dig, att hon *nu* på jorden har ingen annan önskan än den att blifva den gamle vännens maka, och att denna önskan icke på ringaste sätt står i samband med fruktan för armod och beroende, något som för din Elisa aldrig varit så afskräckande.

— Nå, gör som du vill, min Elisa lilla — sade Otilia — Jag hade illa lyckats i mitt ifriga bemödande att dana ditt hjerta, om detta ej sjelf vore i stånd att välja *bäst*, när hela din lefnads lycka beror på valet. O! om du blott kunde blifva hälften, ja fjerdedelen så lycklig, som jag det alltid önskat!

— Jag skall blifva *helt* lycklig — svarade Elisa, med detta milda, lugna leende som var henne så eget.

Och Otilia blef helt lugn och nöjd af Elisas lugn och förnöjelse. Man talade tillsammans med Laura mycket i detta ämne. De båda vännerna berömde serdeles det enkla, uppriktiga och okonstlade i Elisas svar till Directeuren, men de märkte icke, och Elisa gjorde dem icke uppmärksam derpå, att hon just brukade hans egna ord "Jag flyr till en väns bröst," men deruti låg för den tillkommande maken begynnelsen till en bekännelse som Elisa föresatt sig att göra för honom, men för honom allena i hela verlden.

Hugo återkom ej från Nolsjö förr än sent på den kommande dagen. Han såg hälften glad, hälften orolig ut. Till Elisa förtrodde han utgången af sitt ärende: Cecilia hade icke kunnat tiga, utan hade på så sätt förberedt sinnena, att hon rakt och bestämdt förklarat att föräldrarne måtte säga hvad de behagade, göra hvad de ville, så gifte hon sig dock med Hugo, och det 'nu genast." Generalen, "barn på nytt" som Laura alltid sade om honom, hade bara skrattat, alldeles som man skrattar åt en liten flicka som leker befängda lekar med sin docka, skrattat och samtyckt såsom han nu gjorde till allt hvad Cecilia behagade. Generalskan talade väl om Hugos och Cecilias "fas-

liga ungdom," och att Hugo blott var en Underlieutenant, icke kanske hade något, eller någonsin fick något, m. fl. små invändningar som ej voro mycket att bry sig om, hvilket ingen heller gjorde, och minst Cecilia, ty hon svarade blott: "Ungdomen den förgår med hvar dag, det kan mamma se både på sig sjelf, på pappa, Julie, Marie och snart på Ulrik äfven; dessutom är jag icke yngre än när Hofrättsrådinnan Pr. gifte sig, hvilket hon alltid berättar och skryter utaf, och hvarmed hon jemnt förtretar den dumma Stefanie. Att Hugo blott är Underlieutenant, det bryr jag mig intet om, ty han kan blifva kammarherre när han eller jag behagar, och att han ingenting har sjelf, det vet mamma intet, ty han vet det icke sjelf, och det betyder dessutom ingenting när jag är så rik. Om *jag* skulle taga de rika friarne, så fick ju Julie och Marie de fattiga. Nu kunna de begge två få Anskjöld, ty honom ville jag ändå icke hafva om han än sutit som Crœsus, med guld öfver båda öronen. Honom tål jag alls intet. Han kan passa åt Julie."

Hvad ville man svara på sådana argumenter? Intet. Och bröllopet utsattes till den kommande våren, ty *så mycket* rådde ändå Generalskan, att det ej blef något hastbröllop till julen, såsom det proponerades. Generalskan visste bäst att hon hade hvarken gödda kalfvar eller kalkoner till ett så stort gästabud, och "confectsbröllop" tålte hon intet, utan ville hafva ett "ordentligt bröllop," med mat och fat, crocan med

namn på, och skålar vid bordet. *Så* hade hon blifvit bortgift med sin gubbe, och om hon just icke satte så stort värde på honom, så gjorde hon det så mycket mera på sitt ståtliga bröllop. Ergo: bröllopet skulle icke blifva förr än till våren.

Hugo både skrattade och grät när han berättade större delen af detta. Som Generalen var förmyndare för sin dotter, gick han genast in på de ungas önskan att köpa Fagervik, tyckte att det var ganska klokt uttänkt, och mycket roligt att få sin kelgris Cecilia på så nära håll. Äfven Generalskan var högst förnöjd åt denna plan, och kände måhända någon liten skadefröjd åt att hennes yngsta dotter nu skulle få husera der den "charmanta Fru W." ställt allt i så förträfflig ordning. Julie var oändligen glad att blifva utaf med Cecilia, Marie brydde sig intet mycket om någonting, och ingen brydde sig om henne. Bröderne voro "förtjusta" och ämnade just slå sig ned och rusta förfärligt på Fagervik, jaga, fiska och hålla gästabud. Mamsellen teg, men var nöjdast af alla, så nöjd som den arkitekt hvilken uppgjort ritningen till det nya Riddarholmskyrkotornet det kunde vara när sjömannen ändteligen derpå uppsatte korset, och det satt fast och stilla. Allt var fröjd. Icke just hvart enda ord af detta, men de mesta berättade Hugo för Elisa, och hon gladdes åt att så många glada menniskor funnos i verlden, ty att mamma Otilia och den goda

Laura icke voro det, det såg hon mer än väl, oaktadt de båda försökte att visa sig så.

Under allt detta hade man på Fagervik det ledsamma Kammarrådet som emellanåt skulle hållas sällskap. När det var Otilias tour, så talade hon alltid om hans familj och hans barn, ty det visste hon så väl skulle vara honom, lika som hvarje menniska med skymt af hjerta, det välkomnaste och behagligaste talämne, och deras samtal slutade då alltid, med ett aldrig varieradt yttrande af Kammarrådet: "Jag tycker att nu när affärerne blifvit uppgjorda och Fru syster gjort sig lös och ledig, skulle hon komma upp till oss, slå sig ned i Stockholm, der hon säkert skulle trifvas, och föra min Mathilda och min Desirée ut i verlden, nu sedan hustru min är död." Men Otilia suckade blott, nickade ett litet vänligt tacksägelsetecken, men teg. Var det Lauras lott att förkorta Kammarrådets tid, så tog hon genast fram piquet-korten, och suckade då, mera än Laura någonsin brukade att sucka, vid minnet af Edmund, och alla de gånger hon, i denna behagliga vrede som fruntimmer ofta känna för en dem långt öfverlägsen karl, spelat piquet under det mest själfulla gnabb med honom. En tår smög till och med mången gång ur Lauras öga vid detta minne, och det nästan förtretade henne, ty hon brukade annars med en viss högfärd öfver sin mest af henne sjelf beprisade kallsinnighet säga: "intet komma många väderqvarnar i gång af mina suckar, inga vattenqvarnar

af mina tårar." Men med allt detta var Lauras hjerta uppfyldt af värma och kärlek för dem hon älskade och för hela menniskoslägtet, fast hon kunde skratta åt och begabba de ena som de andra. Skulle den stackars Elisa hålla Kammarrådet vaken, på någon af de mellanstunder denne hade under de trassliga affärernes uppgörande, så betedde hon sig allt för tafatt. Hon funderade på tusen olika ämnen att börja samtalet med, men förkastade dem alla, och satt der och teg som en bild, och Laura sade ofta "dum som en stock" men icke dess mindre sade Kammarrådet till sin syster: "Det är en allt för väl uppfödd, uppfostrad och bildad flicka; Fru syster har stor heder af henne." Se det är vinsten af att vara sjutton år!

Hugo talade bara i landthushållning och affärsväg med Rådet, och det kunde Hugo behöfva.

Emellertid var Elisas bref afgånget och hennes hjerta slog grufligt hvar gång posten kom. Men posterne kommo, Elisas hjerta slog, och likväl syntes intet bref från Directeuren.

— Herre Gud — sade Laura till Otilia, när de voro allena — jag kan ej *begripa* hans tystnad, men du skall få se att den beskedliga och verkligen hyggliga mannen nu blifvit så *ung* på nytt, så ung, så ung, och kommer flygandes en vacker dag, och flänger ur vagnen som en friare, i spingspångande nya kläder, och vill tacka mundteligen för Elisas "ja."

— Hu! kära Laura — svarade Otilia — du riktigt skrämmer mig.

Men då tog Laura igen sina ord, började berömma Directeuren och ville visst ej att Otilia skulle finna minsta redikylt hos honom, ty då visste hon för väl att Otilia, med allra bästa vilja i verlden, icke skulle kunna lära sig att fördraga honom.

— Tänk om det bara varit en förflugen idé hos den der gubben! — sade en annan gång Otilia till Laura.

— Omöjligt! — svarade Laura — Om du bara sett menniskan så skulle du aldrig tala om "förflugna saker" ty han såg så oändligen litet "förflugen" ut.

— Nå så är han väl för allvarlig och för stadig, den der gubben, till min lilla unga, tysta, saktmodiga men af inre lif sprittande Elisa — sade Otilia med en djup, oändelig suck öfver att hennes lilla älskling troligen aldrig skulle få känna mera än de mördande qvalen, de qväfda suckar, de bannlysta tårar af en i botten af hjertat nedpressad och redan i förhand fördömd kärlek.

— Ach säg nu intet: "den der gubben," bad Laura ty det riktigt pinar mig. Han är lika litet gubbe som du är gumma och då är det bra litet, fast du dagligen söker att "gumma till dig" så mycket du kan. ("Gumma" är här ett af Lauras sjelfgjorda verber.)

— Ach! — sade Otilia blott, men svarade ingenting om sig sjelf, utan tillade blott: Ja, det måtte vara en rätt besynnerlig varelse, den Directeuren;

och dig har han då alldeles tjusat, hvilket är en af hans egenskaper, som allra mest förvånar mig, ty du är minsan icke "lätt-tjusad" när det är fråga om det andra könet. Men huru jag må tala om den menniskan, så är det dig icke till lags: talar jag om någon sort flygtighet (och sådant kan nog finnas hos gubbar äfven) så tager du hans försvar till med så mycken ifver, som ville du bevisa att han vore fastare än en af Egyptens pyramider, och kallar jag honom "gubbe" så menar du på, att han är *den* som i all sin dar aldrig smakat något annat aqua än ur den eviga ungdomens källa. Han måste vara något, som du säger, "particuliert."

Så här småskämtade de båda vännerna om vår goda Directeur, midt i sina många stora och små bekymmer, och denne (Directeuren) satt under tiden och skref ett långt bref till Otilia och ett litet ditto till Elisa, och båda kommo de efter några postdagars väntan. Elisa sprang, djupt rodnande, upp på sin kammare med sitt bref, och Hugo, som ännu visste om intet, såg högst förvånad efter henne. Laura betogs af en så förfärlig nyfikenhet att hon troligen mått illa deraf, om hon ej följt sin böjelse att gå efter Otilia, som med sitt bref i handen gick in i sängkammaren. Öfver Otilias axel läste äfven Laura brefvet, och när de båda slutat utbrast Otilia:

— Min Gud! hvad jag tycker om den menniskan!

— Ja, har jag icke alltid sagt det? — utropade Laura glad, och Otilia sade:

— Så litet prat, så litet fjäsk, så mycket rent allvar, och detta så utan allt pedanteri och långtråkighet! Hvad jag tycker om detta bref! Hvad det säger oändligen mycket! Och hur kan han så väl hafva uppfattat min känsla för Elisa! Hur kan han så väl veta att skingra just *den enda* oro jag har för detta parti? Hur kan man på en gång så fjäderlätt och ändå så fattligt halka öfver ämnen, som mången annan vid hans år länge sedan glömt, eller ock icke ville nämna för sin död, såsom trolofvad med en sjuttonårig flicka. Ach, detta öfverseende med qvinnohjertats svaghet, denna hyllning åt ungdomen, bevisar mer än allt annat huru ungdomlig hans själ är.

— Ja, *det* är just ordet — sade Laura, liksom glad att ändteligen hafva funnit det — en ungdomlig själ i en lekamen som ofta försöker att "gubba sig" lika som du att "gumma dig," båda utan att lyckas det allra minsta. Ja, jag tycker fasligt om detta bref och alldeles oändligt mycket om att Elisas mor vrickat sin fot. Det kom som i grefvens tid.

— Stackars menniska! — sade Otilia tankfull.

— Åh lappri! — svarade Laura — Hon kan gå stadigt som andra äldre menniskor, på båda sina fötter; men jag vill hålla vad att hon flängt och dansat på den der balen, då det hände, fast Directeuren är för delicat att tala om hennes dårskaper. Men slug är han äfven, den karlen ty jag vill hålla en elefant mot en liten kanin, att han äfven för den vrickade foten skyndar så mycket, ty nu kan hon

väl aldrig följa med hit på bröllopet, om detta skulle blifva till jul. Ja, den otäcka modren, det blir Elisas enda huskors. Men nu skola vi ej tala om henne, utan räkna ut om vi hinna att låta lysa före jul. Det var väl i anseende till alla dessa papper hvilka nu medfölja, som hans bref dröjde ett par postdagar. Vet du, äfven jag har ändå varit *helt* orolig att han skulle narrat vår älskade lilla Elisa. Då hade jag gifvit honom till kungs-ormen i stället för en kanin (fy den otäcka ormen och kanin, som jag jemnt skall tänka på, för att man jemnt inbjudes till detta otäcka spectakel af tidningarne). Men låt oss nu räkna!

Och härmed tog Laura almanachan och nu befanns det att om man lyste första gången dagen derpå, som var en söndag, och så tredje dag jul, som äfven var en söndag, så kunde bröllopet blifva, enligt Directeurens önskan, på det gamla året.

Otilias tårar runno härvid och Freja vet hvad hon tänkte.

Men nu var ej tid att gråta, menade Laura, utan att flux skicka ett bud till Prosten, och bedja honom om ett samtal.

— Herre Gud, vi skola väl först tala med Elisa — sade Otilia, riktigt stött öfver Lauras häpenhet och utan att vara istånd låta bli att skratta deråt, fast med hängande tårar i ögat.

— Ja kors, det är sant! — medgaf Laura, som annars alltid piquerade sig utaf att vara den kloka-

ste och förtänksammaste och eftertänksammaste person i verlden.

— Jag skall gå upp till Elisa! — erbjöd sig Laura.

— Nej tack, det skall du slippa — sade Otilia, och gick sjelf, men vände sig om i dörren, och sade till den qvarstående Laura, som började andra läsningen af Directeurens bref: — Du had ebara *jagat* den stackars Elisa, och blifvit en sådan faslig förespråkare för Directeuren, hos det arma barnet, att hon trott detta häpna bröllop alldeles stod för lifvet, och det gör det då visst icke, utan skall alldeles få bero på Elisa sjelf.

Men till Otilias förvåning var Elisa alldeles nöjd med Directeurens plan. Hon grät mycket, men hade inga invändningar att göra, och orkade alls icke tänka på brudklädning och dylikt, utan sade blott:

— Lyda honom vill jag hela mitt lif igenom, hvarföre skulle jag icke då börja genast? Det vore ju bara en nyck, som ingen hade godt utaf! Hvad jag vill i morgon, kan jag lika gerna vilja i dag.

Och hon hade bra rätt. Både Otilia, Laura och vi andra måste det medgifva. Emellertid ändrades planen om bud till Prosten, så att Kammarrådet, som ändå var Elisas proforma-förmyndare, underrättades om hela saken och reste, åtföljd af Laura, ty Otilia vågade sig icke ut i den kalla December-luften, till Prostgården.

Som alla papper voro i fullständig ordning, mötte ej detta ärende ringaste hinder, utan efter en tim-

mas besök återvände Kammarrådet och Laura med väl uträttadt värf, och sedan den senare såsom en godhet anhållit hos Prosten att han ej till sin familj eller hvem det måtte vara, ville nämna detta, så att det *en enda gång* kunde blifva en verklig surpris för församlingen när det lystes för ett brudpar. Detta låg Laura grufligt om hjertat, och hon njöt sannerligen deraf i förhand, helst hennes nuvarande afsky, "den otäcka Generalskan," hade på ett besök som hon nyss gjort på Fagervik och då man. till Otilias namnlösa plåga talat helt öppet om Cecilias och Hugos partie, äfven pratat något stötande om hur "agréabelt" det blir för hennes dotter att få så "stort sällskap i *sitt* hus," och vidare slagit på den strängen att Elisa framdeles kunde blifva någon sort af gouvernante för Cecilias och Hugos barn. Till all lycka hade Otilia ej hört detta och Laura aldrig nämnt ett ord derom, ty, som vi det ofta sagt, den *verkliga vänskapen* består just uti att behålla för sig sjelf alla de ord som blott väcka qval, utan allt gagn och endast meddela dem som göra hjertat godt. Men Laura hade bitit på tänderna vid Generalskans fanfaronad och gladt sig i tankan åt att hvarken Elisa eller hon sjelf, med Guds hjelp, skulle öka "det stora sällskapet" som Cecilia fick i "sitt hus." Men en bitter tår flöt vid tankan att Otilia skulle nödgas göra det, ty så var det nu bestämdt.

Hugo var hela denna lördag på Nolsjö. Elisa grät äfven för detta, ty nog hade hon velat underrätta

"barndomsvännen" om hvad som förestod, men skrifva derom förmådde hon icke, utan hoppades att Hugo skulle komma hem om aftonen, eller tidigt den kommande morgonen. Äfven Otilia hade önskat det, lika som man ofta *önskar* det eller det till sin egen svepning i den en gång stundande likkistan, ty något *dödt* och *mullkastadt* låg nu mera i alla dessa, den arma Otilias önskningar. Men ingen Hugo kom, och Laura gladde sig innerligen åt tankan på all den öfverraskning denna oförmodade lysning skulle väcka.

Fagervik och Nolsjö lågo i samma församling, kyrkan låg helt nära det senare stället och Generalens brukade ofta, mera af gammal aristokratisk vana, än just af helig andakt, att mangrannt valfärda till sin kyrka, der de hade stora, med gammaldags sirater prydda bänkar, längst fram i choret.

Ach, om de bara ville vara der i dag! — tänkte Laura, och njöt just af denna tanka, men meddelade den hvarken till Otilia eller Elisa, emedan hon just kände i luften, att ingen af dem skulle rätt dela hennes känsla, eller kanske ens fatta den, ehuru Elisa torkat bort alla sina "så dumma tårar" som hon sjelf kallade dem, och såg innerligen nöjd och söt ut på den mulna December-söndagen och svarade så väl och så artigt, när Kammarrådet kysste henne på hand och gratulerade sin så kallade pupill till ett så "utmärkt godt partie" ty han kände sedan fordna tider Elisas tillkommande make och kunde aldrig nog loforda hans personlighet, samt försäkrade sig

bestämdt veta, att det var en långt rikare man än man visste, och trodde att han hade stora omätliga summor i Engelska bankerne; att han gjorde otroligt mycket godt öfver hela landet, fast tyst, så att ganska få visste derom; att Kammarrådet, genom åtskilliga penningetransactioner hade kommit allt detta på spåren, men att han teg dermed, som med allt annat, ty han var en utmärkt tystlåten karl, och Laura hade ofta undrat *om* han tänkte, och på *hvad* han tänkte, när han oupphörligt satt och teg, något som plågade Laura nästan lika mycket, som när någon radoterade. Elisa hade verkligen njutit af Kammarrådets loford öfver Directeuren och Otilia fällt glädjetårar deröfver. Ach! det var en sällspord dagg i Otilias öga, nu för tiden.

Till Lauras allra största fröjd, gick det denna gången alldeles efter hennes ifrigaste önskan och förhoppningar och utgången öfversteg vida all hennes tro och förmodan: Hela Generals-familjen nemligen och flera främmande från staden hade alla varit i kyrkan, lockade af litet nyfallen snö och ett vackert solsken som just skingrade December-dimman, vid kyrkotiden, hvilken här ej var förr än klockan tio. Hela sällskapet aftågade till kyrkan mycket utstofferadt och med detta glada lynne som på Nolsjö dagligen växte genom Anskjölds krus för Fröken

Julie, hvilket åter börjat och som nu kunde hafva sina förträffliga sidor, ifall han fick ärfva sin cousin, något som snart kom att gifva sig, och som berodde på de underrättelser hvilka skulle inlöpa från Finland, der Baron Edmund haft mycken slägt. Men Anskjöld var nästan säker på sin sak, ville då hafva en charmant fru, som förstod att representera i ett rikt hus, och som dessutom var af våra förnämsta familjer, hvilka blott behöfva peka på en Kammarherrenyckel och längre fram en Hofmarskalkscharge, för att genast få detta kram till sina anförvandter. All jemnlikhets-anda, allt rabulisteri hade nu *alldeles* blåst bort hos Kaptenen: han kändes knappt vid Kleander, och detta af bara förhoppningar! Hvad skulle ej verkligheten kunna uträtta på en sådan karl!

Emellertid klingade förfärligt många bjellror på kyrkbacken. Bondfolket och små-herrskaperne, hvaraf i alla landsorter finns en stor myckenhet, gapade på det granna tåget, så att den i luften småflygande snön yrade in i deras vidöppna munnar, men de kände det icke, så beundrade de den Generalska ståten. Hugo körde för Cecilia i sin kappslåda, och Cecilia hade grälat på honom hela vägen för att han ej var "munter och glad, som på Marielund i somras," och Hugo tyckte att han icke var muntrare då, och tillräckligt munter nu, och det mundhöggos de om.

När Hugo kom till kyrkan sprang han genast bort

till några af tjenstfolket från Fagervik, frågade hur herrskapet mädde, och bad dem säga, att han *säkert* kom hem i eftermiddag. Han längtade nu ofta hem! Man ingick i kyrkan. Der var litet kallt. Generalsfällarne buros in af granna betjenter och lades in i herrskaps-bänkarne, men nu rusade äfven hela församlingen in, och då blef det snart varmt. Prosten predikade sjelf, och gjorde detta alldeles som vanligt, hvarken under eller öfver medelmåttan, och de som ville behjerta hans ord, hade säkerligen stor uppbyggelse deraf; de som ville begabba dem, kunde äfven finna tillfälle dertill (hvilket Anskjöld ej heller försummade), och de som ville låta dem gå in genom ena örat och ut genom det andra, hade troligen gjort detsamma med vida kraftigare och af ändå mera kärna bestående ord. När han sade "amen," så vaknade vår goda General, som tagit sig en liten tupp-lur. Han harskade sig och spände upp öronen för att rätt tydligt få höra alla publicationerne. Hugo satt under dessa djupt försänkt i tankar, tankar långt ifrån hvad som omgaf honom, då i hast — — — hans öra träffas af hans eget namn — likväl med Elisas förnamn, och mera hörde han icke, ty han hade alldeles försummat att fästa ringaste uppmärksamhet på den karlen, för hvilken det lyste; han hörde blott: "och välborna Fröken Elisabeth W.," och detta ringde förvånande i hans öron. Ett allmänt sorl hördes sakta men tydligt i kyrkan.

— Hvad var det? — sade Hugo sakta — Hvad i all verld sade han? — frågade Hugo Reimer, som satt bredvid honom i bänken — Jag hörde alls intet mer än Elisas namn.

Blek som ett cholera-lik svarade Reimer med bruten röst:

— Det lyste för Fröken Elisa.

— Och för hvem mera, i Guds namn?

— Åh, nog vet du det! Hvad skall en sådan förställning tjena till! — svarade Reimer med mörk och förebrående uppsyn.

— Nej, vid Gud och min salighet! — bedyrade Hugo.

Reimer svarade icke, och Hugo skämdes att fråga vidare, utan teg, teg och funderade.

— Hvarför har du icke kunnat tala om det förut, Hugo? — sade Cecilia riktigt ond, när hon satte sig i slädan.

— För att jag visste att du ej kunde tiga — svarade Hugo, som det i hög grad harmade att denna lysning för Elisa och han visste ej *hvem*, skulle vara honom en lika oväntad öfverraskning som för alla andra.

— Ja, så skall du ej få veta mycket som jag vet — försäkrade Cecilia och knöt handen mot Hugo. och Hugo kunde ej annat än skratta, så rolig såg hon ut i sin förfärliga lilla vrede, som Hugo *hittills* alltid tyckt klädde henne så väl, men som han nu egentligen icke var fallen för att tjusas åt, fast han

skrattade. Han teg under hela hemresan, men Cecilia malde oupphörligt på honom, och sökte att väcka och reta hans nyfikenhet på en mängd saker, som hon låtsade sig veta, och slutligen sade hon försmädligt:

— Jag har länge vetat utaf den förlofningen, allt sedan Elisa kom hem från sin Directeur.

Se så, nu visste då Hugo ändteligen *hvem* Elisa hade valt, och tänkte så mycket på detta, att han just icke mycket tänkte eller hörde på Cecilias prat, och dessutom var resan ej så lång, och Hugos häst trafvade makalöst, och man var nu framkommen till Nolsjö.

— Nå det må jag då säga! — sade Generalskan strax hon fått utaf sig babytten. — Det var bra underligt att Hugo ej varit så artig och berättat oss detta, utan att man skall sitta så der och blifva surprenerad och perplex, midt för hela församlingen!

Hugo var ej inne och kunde ej försvara sig, men det gjorde Cecilia. — Jag hade just bedt honom tiga — sade hon, och i hennes lilla lögn låg mycken näsvishet mot modern, men ändå litet kärlek till Hugo, hvarföre vi taga vårt parti, vi och stränga läsaren att förlåta henne för denna gången. Generalen skrattade hjertligen åt detta, likasom åt allt hvad Cecilia nu för tiden sade eller företog sig.

— Kom hit och gif mig en puss! — sade han, men Generalskan skrattade icke.

— Det skulle jag verkligen aldrig kunnat tro —

sade hon — att det skulle lysa för den der lilla osynliga Elisa, långt förr än för eder alla, mina kära flickor. (Flera främmande flickor från staden, hvaribland äfven Stefanie Pr., hade varit i kyrkan med Generalens, och pelsade nu utaf sig på samma gång som Generalskan.)

— Ah lappri! Skrattar bäst som skrattar sist — sade Fröken Julie, som blef litet stött för mammas reflexion. — När man vill hafva gamla gubbar, så kan man blifva gift när som helst.

— Huru då? — frågade Stefanie med sin vanliga qvicka uppsyn, och nästan alla utbrusto i skratt, helst Hofrättsrådinnan icke var närvarande. Stefanie blef först litet flat, men skrattade sedan med, och trodde sjelf att hon sagt en sådan der liten qvickhet som Cecilia och Ulla P. brukade.

ADERTONDE LÅSNINGEN.

Men'skan aldrig bättre
Och sällan sämre än sitt öde är.
STAGNELIUS.

— I eftermiddag resa vi på det lilla sköna slädföret till Fagervik och gratulera mangrannt — sade Generalen vid middagsbordet, samma söndag som man varit så mangrannt i kyrkan. En chorus af "ja" skallade från alla de unga, och Generalskan talade väl litet om etiquetten och att man egentligen borde vänta till *andra* lysningsdagen, såsom just icke varande slägtingar, men då voro Generalens redan inflyttade till staden, och dessutom kunde de ju nu på sätt och vis räkna sig som slägtingar, och Generalskan tänkte med sin vanliga lilla skadefröjd på huruledes det kunde hända att man ej väntade hela denna skara af menniskor, och att den "charmanta Fru W." torde stå sig rätt slätt med café-

bröd &c. Hofrättsrådinnan var oändeligen glad att så här gratis, utan att behöfva skaffa sig den dyrlegda stads-skjutsen, kunna få göra sin gratulationsvisit, en sak som hon ansåg nödvändigare och mera maktpåliggande än att draga en oxe ur brunn, så vidt oxen likväl ej var hennes egen. Alla voro således ense om detta besök. Reimer hade visst velat gifva mycket till om han fått stanna hemma, men som han oupphörligt blifvit raillerad under middagen för sin tystnad, tankfullhet och obetydliga matlust, föresatte han sig att följa med och hålla god mine. Hugo var alldeles ovanligt tyst, och skyndade straxt efter middagen på med förespänningen af alla slädar, sägande: "annars blir det kolmörkt." Hans var första slädan, men han körde nu ej för Cecilia, ty hon var så ond på honom, och ville dessutom gerna sitta i täckslädan, för sin nya hatt, emedan det snöade starkt. Hon brukade annars visst ej bry sig om sådant, utan med stor fröjd och hjertans gamman handtera de nya klädespersedlarne alldeles som de gamla, och det var minsan ej för väl. men nu föll det henne in att akta sin hatt, efter hon ändå på samma gång kunde förtreta Hugo. Men nu återstår oss att veta om Hugo blef förtretad denna gång. Vi veta det icke, och legenden förmäler ingenting derom, men säkert är att han lät sin vackra häst trafva allt hvad han förmådde, och var framme en qvart före alla andra. Blek och underlig kom han instörtande i salongen. Otilia, Laura

och Elisa suto der framför en god brasa, men Hugo kunde ej komma fram med sin på hjertat liggande förebråelse för bristande förtroende, ty det ledsamma Kammarrådet satt ju der äfven, smuttande på en pousse-café. Elisa såg dock genast det mulna ögonkast som Hugo gaf henne, och småleende steg hon upp, gick fram mot Hugo och bad honom följa sig in i förmaket, emedan hon ville tala med honom. Otilia satt bara och såg rakt in i kakelugnen på brännderna som nyss stått så raka och stolta, men som nu förbrända nedramlade den ena efter den andra, och lågo der förkolnade, alldeles som våra lifligaste, våra käraste förhoppningar.

— Hugo! — sade Elisa, när de inkommit i det andra rummet — förlåt det ringa systerliga förtroende som jag visat dig. Många, många orsaker dertill har jag haft, och du skall få veta de mesta; gif mig blott nu din broderliga välsignelse, ty utan den kunde jag ej ens känna mig lycklig en enda stund.

— Och du är det annars, Elisa? — frågade Hugo med en blick, lifligare än Hugo någonsin egnat Elisa en sådan, och i ögat satt något som glänste mot aftonhimmeln. Elisa slog ned sitt blå öga, men — — — lyckligtvis körde nu en tio eller tolf slädar in på gården. Elisa skyndade åter ut i salongen, och nu begaf det sig att Generalskan denna gång alldeles icke följt det gamla ordspråket: *Ante victoriam noli cantare triumphum;* ty Laura, den för- och eftertänksamma Laura och äfven Otilia hade förutsett allt hvad

som skulle ske, och förberedt allt. Hela regementen af café-koppar och gröna glas stodo uppmarcherade, hela plutoner af cafébröds-tallrikar, rhenska vinbouteljer, confecturer, glacer och frukt och allt hvad vid sådana tillfällen skulle finnas, för att Hofrättsrådinnans pirat skulle spricka på hemvägen, var i full och behörig ordning; Otilia för första gången fullt klädd, sedan hon uppkom ur sin sjukdom; Laura just som litet parerad, med sin allra vackraste fransyska krage, och Elisa i en simpel, men vacker drägt af ljusblått, tunnt siden. En blå amerikansk fjäril, oändligen vacker, och som hon fått af "sin Directeur," såsom Laura alltid kallade fästmannen, hade Laura fästat i Elisas blonda lockar, och på hennes finger glindrade den nya trolofnings-ringen emot alla de vaxljus och lampor som Laura låtit tända i hela våningen, medan det stora gratulations-sällskapet pelsade utaf sig. Den stora våningen på Fagervik, alldeles i nyaste och det mest smakfulla skick tapetserad och meublerad, var, så här starkt upplyst, öfverraskande vacker. Ingen hade sett det förut, ty just denna sommar hade alla Otilias planer dermed gått i verkställighet. Man beundrade och gratulerade, gratulerade och beundrade, och under tiden kommo Prostens och flera andra besök, dels för att gratulera, lika som Generalens, dels af en händelse, efter föret var så nytt och så godt, och att man nu visste Lagmanskan W** vara frisk, och var nyfiken veta hvarför hon ville sälja sin vackra egendom, som

var utlyst på auction. Rummen hvimlade af folk, och alla blefvo de undfägnade på det allra mest comfortabla sätt.

— Vi hafva minsan allt varit väntade, det ser jag på allting — hviskade Generalskan till Hofrättsrådinnan, men denna svarade icke, ty hon hade ett helt päron i mund, och en gruflig anstid med att stufva in en stor apelsin i en redan fullastad pirat. Generalskan såg sig mycket om, och njöt i andanom af den tankan att hennes dotter snart skulle få regera på detta sköna ställe, men visligen teg hon dermed, helst Hugo alltid talade ur en helt annan ton.

— Ja, se der skall du *få* — sade Cecilia och nöp Elisa rysligt, när hon en gång befann sig allena med henne i Otilias kabinett — der skall du få, för att du ej talade om för mig att du var förlofvad, när jag talade om det der andra, du vet, för dig.

— Goda Cecilia — sade Elisa nästan allvarsamt — vänj dig utaf med att nypas så der, ty det är en riktigt ryslig vana.

— Aha! — utropade Cecilia — du vill ej höra på det örat att du borde varit lika uppriktig och öppenhjertig som jag.

— Jag var icke förlofvad, bästa Cecilia — svarade Elisa helt vänligt.

— Hugo, Hugo! — ropade Cecilia, och Hugo kom.

— Hör du nu — skrek hon emot honom genom ett par rum — att Elisa, "den förträffliga Elisa" äfven kan ljuga som en häst, ty hon står här och sä-

ger mig midt i ansigtet att hon ej var förlofvad, då, den der gången på min födelsedag, när jag talade om för henne att jag tyckte så mycket om dig.

Hugo och Elisa stodo helt förlägna, ty Elisa hade aldrig egentligen sagt det, och Hugo således icke vetat det, men Elisa gjorde ett kort och godt slut på hela samtalet, sägande:

— Jag har ej varit förlofvad förr än nu. Det har allt afgjorts skrifteligen.

— Min Gud, intet kan man blifva förlofvad och kär och allt i bref! — utropade Cecilia gapskrattande. — Det var det allra befängdaste jag någonsin hört! — Och nu ilade hon ut till de andra, för att meddela dem denna stora upptäckt. Hugo och Elisa stannade qvar i kabinettet.

— Sätt dig här ett ögonblick, Elisa — sade Hugo — vi äro ju förlofvade båda, det gör ju ingenting, eller huru? — och han tog hennes hand och tryckte den innerligt i sina.

— Ja, i alla fall, goda Hugo — sade Elisa med all sin fattning, och drog sakta sin hand från Hugos — Du är ju — — — så godt som min broder.

— Och du ville ej, lika som jag, lefva och dö här — sade Hugo nästan förebrående. Elisa teg.

— O, Elisa — fortfor han — det blir alldeles outsägligt tomt efter dig här. Visst är sjelfva stället vackert och trefligt, men det paradisiska, det märker jag *nu först*, det bor hos menniskorna. Ach Gud! hvad jag skall sakna dig, till hvilken jag dock kunde

säga *allt* — ja nästan *allt*. Jag har aldrig tänkt mig Fagervik utan mamma, dig och till och med den goda, kära tante Laura, med ett ord: allt som det var. Ach, Elisa, Elisa! Skola vi blifva lyckliga, hvar i sin stad, skola vi det, säg, tror du det?

— Man förer sin lycka med sig — stammade Elisa.

— "Ach, så du talar" — härmade Hugo Elisa, ty så brukade hon alltid, allt sedan barnaåren, att säga åt Hugo, när han pratade nonsens för henne — "Så du talar!" Lika som man kunde vara lycklig blott man ville!

— Det är ju du sjelf, min goda Hugo — sade Elisa med fint, vänligt skämt, ty hon *ville* just skämta nu — det är ju du som *kan* allt hvad du verkligen *vill?* Och alla vilja vi blifva lyckliga, och hvad du verkligen vill, så kan du, ergo: *skall* du ju blifva det.

— Åh nej, skämta nu intet, Elisa, utan säg, säg: är du *verkligt* lycklig nu? Fattas dig icke något likväl?

— Nej, jag känner mig verkligt lycklig — svarade Elisa med fullt allvar — och vore ovärdig om jag icke alltid förblef det. — Och härmed steg hon upp och lemnade rummet, men stilla och saktmodigt som hon gjorde allt.

Hugo såg efter henne, såg sig sedan om i kabinettet. Det hade icke på länge, icke sedan föregående vintren, varit så der högtidligt upplyst som nu, nemligen af ett par alabaster-urnor med ljus uti. Hugos minnen rusade fram ur sina gömställen, och

slöto sig omkring och beklämde hans hjerta. Han halflåg på den lilla soffan, han var fördränkt i sina tankar; han syntes ej för dem som kommo från de andra rummen, och Otilia som sökte något, var midt inne i kabinettet innan hon blef honom varse.

— Otilia! — ropade Hugo med en röst så vemodig, att den kom henne att darra. Tusende minnen vaknade deraf, minnen som *skulle* sofva. Men Otilia vände på stället om, gick ut till de andra och började *genast* tala med Prostinnan om det nyss företagna gås-slagtet, med Hofrättsrådinnan om den der ullen, och det der smöret och mjölet, som denna ville veta så mycket om i våras, i salig Inspectorens tid, och som Otilia nu visste litet mera reda på (men obetydligt) än då. Hon talade om Hugo och Cecilia med Generalskan, och hörde hur denna berättade tusen bevis på deras otroliga kärlek, som redan, sade Generalskan, tog sin början första året "lilla goda Fru W**" kom hit till orten, när Cecilia än var nästan barn, och Hugo en gosse, en kärlek som sedan flammade upp i ljus låga i somras under regements-mötet, så att alla menniskor kunde se det, och äfven mycket talade derom. Otilia höll jakande med om allt; hon tänkte icke mycket nu för tiden, Otilia. Kom en tanka, så jagade hon bort den. Hon hade egentligen *ingenting* nu mera att fästa sina tankar, sina önskningar vid, och det är en förfärlig hjertats belägenhet.

— Hvad hon är vacker ändå, den Fru W** — sade Generalen gäspande, när man om aftonen hemkom från Fagervik.

— Ja, mycket vackrare än "fästmön" — sade fröken Julie, som för första gången medgaf att Otilia var vacker.

— Det kan jag alls intet finna — svarade Cecilia, hos hvilken afund lika som allt annat var en caprise, som kom och gick — det kan jag icke hålla med dig om, och ingen annan lär göra det heller. Tvärtom, alla sade just i afton att Elisa vuxit så otroligt till sig, var så vacker och söt i den der blå stiftsfrökens-drägten. Men jag tror intet att syster Julie tycker om sexton och sjutton års fästmör, det är hela saken — tillade hon försmädligt — bara om tjugofem-åriga, eller hur?

Generalen kiknade af skratt, och sade: "Kom hit Cecilia och gif mig en puss," och nu gingo alla, hvar till sig, ty man hade redan ätit sin aftonmåltid på Fagervik.

O, j andar som väl finnas (men hvar?) af dem som fordom lefde med så mycket lif här på denna gröna jorden, här under denna högblå himmel! Andar af dem vi älskat och förlorat, ach! hvar dröjen j? I hvilka rymder sväfven j, efter j aldrig sänken eder ned till edra på jorden gråtande vän-

ner? Hvilken fröjd för Otilia om Edmunds höga ande uppenbarat sig för henne! O, huru väl skulle hon ej behöft att för honom öppna detta beklämda hjerta, och af honom få denna tröst, som han allena kunde gifvit henne. Men Otilia hade honom icke, och hon begrof all sin smärta i hjertats djup, just som Alrik begrafver sin rustning i svarta mullen, fast Orm tar upp den *).

På den utlysta auctions-dagen kom mycket folk, men ingen enda verklig speculant eller bjudare på Fagervik, ty alla förmodade att auctionen endast var pro forma, efter den var utlyst, men att Hugo skulle der nedlägga hela Cecilias stora förmögenhet, ty detta hade man ändå, genom sladder från Nolsjö, kommit på spåren. Kammarrådet och Hugo uppgjorde nu hela affären, och som båda stodo på Otilias rätt, var detta lätt gjort, och som Generalen trodde att hvar och en väl vet att äfven stå på sin egen, brydde han sig icke mycket om alltsamman. Sålunda beslöts att Fagervik med alla underliggande hemman och lägenheter försåldes till Hugo, för samma summa som Otilia gifvit till den förra egaren. Men som alla visste att detta var för mycket, gaf han Otilia deremot icke mer än hälften af de summor som åtgått till egendomens förbättrande och förskönande. Otilia

*) Se Runesvärdet.

gaf Hugo alla inventarier och hela Fagerviks utredning, alldeles som det stod, men förbehöll likväl att af silfver, duktyg och linne få aftaga en stor och vacker hemgift till Elisa. När alla skulder sålunda voro betäckta, återstod det Otilia endast en 10 à 12,000 R:dr, och dessa fingo stå qvar i egendomen, och Otilia derför uppbära räntan. Sjelf skulle Otilia och Laura (detta förbehöll sig Hugo framför något annat) qvarstanna på Fagervik, bo såsom de alltid gjort, styra, ställa och befalla inom hus, såsom hittills, och Hugo med sin unga fru skulle begagna den lilla öfra våningen, och lefva som barn i huset. Otilia ville alldeles tvärtom. En besynnerlig strid uppstod som Laura, matt, trött, ledsen och sorgsen, kallade en stor och vacker *Combat genereux*, som alldeles var dödande af lutter *ädla* och *skôna* sig korsande propositoner och uppoffringar.

Alla voro emellertid nöjda, alla tyckte sig vunnit. Generalen och Generalskan räknade och calculerade, och tyckte verkligen att Hugo i det hela gjort en god handel. Laura tyckte väl att Elisa fått långt mindre än Hugo af Otilia, men ville visst ej väcka den senare derpå, dels emedan Otilia då säkert gifvit Elisa något af sitt lilla qvarstående capital, dels emedan Elisa, enligt Kammarrådets bedyrande till Laura, blefve rikare än alla tillsammans; något som Laura så gerna *ville* tro, ty Laura förstod fullkomligt huru mycket godt som goda menniskor kunna göra med rikedom, när den någon enda gång faller på

deras lott. Otilia var glad, att när hon ej hade något qvar af hvad hon mest satt värde på, nemligen sina ljusa drömmar om framtiden, hon åtminstone ej hade en mängd affärs-trassel om armarne, utan en bestämd ränta, om än liten, den enda sort förmögenhet som ett fruntimmer, hvilket ej är och ej vill vara mer än — ett fruntimmer, kan rätt handhafva och sköta. Tills våren kom skulle allt gå som det gick inom hus, men Hugo genast sätta sig till styre för yttre befattningen, och försöka att så vidt som möjligt, nu när inga penninge-förlägenheter kunde uppstå, fortgå med egendomens iståndsättande, enligt den döda mannens kloka plan, hvilken Kammarrådet och alla som det minsta förstodo något, och togo någon notis om den saken, på det högsta lofordade.

Så pass mycket verkade det ändock på Hugo, att nu sköta sitt eget och icke en annans, att han nu hvarken var lat eller försumlig, utan tycktes just vilja gripa saken an med full fart och en verklig kraft. Alla berömde honom för detta, och han, som alla andra, ju mera beröm han fick, dess bättre gjorde han sin sak, och om Hrr Recensenter bara en gång försökte det med oss, skulle de få se hvilka öfverdängare vi i hast blefve, och hvilka storverk vi skulle åstadkomma.

Kammarrådet återvände nu till Stockholm och sina triviala göromål der, sina i pension upptuktade döttrar, sitt lilla whistpartie och alla sina trettioåriga vanor, samt sade vid afresan:

"Jag tycker att nu när affärerna äro uppgjorda, och Fru syster är lös och ledig, skulle hon komma upp till oss, och slå sig ned i Stockholm, der hon säkert skulle trifvas, samt föra min Mathilda och min Disirée ut i verlden, nu sedan hustru min är död." Alldeles samma ord som han minst tjugo gånger omsagt.

Generalens flyttade till staden just vid Lucie-tiden. Fagervik kom i ett visst lugn, men ändå huru olikt mot fordom! *Intet* var sig likt. Hugo reste ofta in till staden, men kom äfven ofta mulen och allvarsam derifrån, och en gång sade han till Laura: "Ja, den blir lycklig som får en sådan hustru som Elisa, jag tror jag ville vara femtio år för det priset." Men han teg straxt, och vände dessa sina redan sagda ord i ett visst skämt-format, och Laura teg äfven med dessa Hugos besynnerliga ord. Till hvem skulle hon väl säga dem, att de icke gjorde mera ondt än godt? Sådant veta finkänsliga qvinnor alltid, och tiga då, ty *dessa* äro aldrig talträngda i otid.

På sjelfva julaftonen väntade man Elisas fästman; men hennes moder, annars glad som en spelman åt Elisas parti och i sitt bref mycket skrytande öfver att hon ändå *sjelf* gift bort sin egen dotter, så att *ingen annan* behöft hafva besvär dermed, hon be-

klagade sig som sute hon fast, just öfver att hon satt fast, ty hennes vrickade fot hindrade henne alldeles att följa med sin "tillkommande måg" till Fagervik på bröllopet. I detta bref berättade hon äfven huruledes denna "olägliga vrickning" kommit. Laura hade ganska rätt: Denna Fru W. som aldrig, likt Otilia, "gummade sig" hade tvärtom flugit och dansat som en ung flicka, varit förtjust åt att alla berömde hennes "lätta, ungdomliga dans" gjort "pas på pas," och slutligen legat som en padda, med vrickad fot. Nu fick hon bli der hon var för omaket, och icke komma till Fagervik och bröllop, Laura och Otilia till stor lättnad, och Gud vet om ej äfven till Elisas, säkerligen till Directeurens åtminstone.

Hugo skulle naturligtvis tillbringa sin julafton hos sin fästmö, men han sade vid afresan om eftermiddagen:

— Jag ville gifvit till bra mycket för att få vara denna sista julafton tillsammans med eder alla, och för att få se Elisas fästman.

— Åh nej, det hade visst icke gått an — sade Otilia.

— Nej, det hade visst aldrig gått an — sade Elisa.

— Jo, hvad jag tycker det gick an, mycket bättre än så mycket annat — sade Laura, men Hugo reste, och sanningen att säga: Otilia inom sig och Elisa äfven, voro nöjdast dermed. Men huru förvånade blefvo ej alla tre dessa fruntimmer, att efter Hugos

afresa finna några väl valda, vackra och dyrbara julgåfvor från honom. De väckte så underliga känslor dessa skänker från Hugo. Nu först insåg man *rått tydligt* huru skiljd han var från dessa tre, huru han nu var sin egen, gaf af sitt eget. Hvar och en, Otilia, Laura och Elisa, gjorde med olika känslor dessa reflexioner inom sig, men meddelade dem icke, utan visade hvarandra endast huru *väl* Hugo vetat träffa hvar och ens smak. Dessa julklappar voro välkomna i många afseenden: de förkortade och uppfyllde något af dessa väntans timmar, som för Elisa nästan hade något plågsamt, och äfven för hennes båda vänner. Annars hade man alldeles inga julklappar, och det af så många skäl, och påtagliga orsaker, att läsaren gerna kan fundera ut dem sjelf.

NITTONDE LÅSNINGEN.

En plåt tog presten
Klockarn tog resten
Se'n skiljdes de åt.

BELLMAN.

Hvad jag tycker om den menniskan! — sade Otilia till Laura när dessa två, långt senare på denna samma julaftonen, med flit lemnat Elisa allena med sin ankomna fästman, i ett af de mindre rummen, och de båda vännerne vandrade fram arm i arm och åter i den stora, tomma, men litet julaftonslikt upplysta salongen. — Hvad jag tycker om honom, men hvad illa ni ha' beskrifvit honom för mig! Jag såg dock alltid en gubbe framför mig, och han är sannerligen lika litet gubbe som pojke. Jag kan icke säga hvad han är men högst behaglig det är han.

— Nå ja, det var ju för innerligen väl att du fann honom sådan — genmälte Laura skrattande — hade vi nu förgylt, utmålat och utpyntat honom så myc-

ket, att du tyckt honom vara *under* våra beskrifningar, så hade det ju varit tusen gånger värre, och du hade aldrig tagit honom till nåder; jag känner dig! Men se nu frapperades du lika som jag af detta på en gång älskvärda och réela, milda och allvarliga som så behagligt förenas hos honom.

— Ja — sade Otilia med en suck — jag kan visst icke säga att han *liknar* Edmund, men han *påminner* dock om honom, och hurudan han om några år hade blifvit. Han har denna öfverskådande, på en gång stränga, humana och milda, på en gång lefnadsfriska och melancholiska blick, som en tänkande man *måste* det få i denna vår jäsande, till *något*, ja till *mycket* sträfvande tid. Han ser ut som han ouphörligt tänkte på något långt vigtigare än det som tyckes vara för handen, oaktadt han förmår ingå i alla det yttre lifvets ringaste detailler, och deruti ingå med en verldsmans fina bildning och lefnadsskick. Och hvad han är *lagom* i allt, lagom klädd, lagom artig, lagom kär och icke det allra ringaste häpen och förbryllad. Han ser just ut som en sådan man vid hvilken en qvinna gerna vill stödja sig, och till hvilken hon tryggt kan säga: tag mig och för mig genom lifvet.

— Ja, det är nu för bra att du är så betagen i honom — sade Laura leende — men jag är alldeles icke betagen i denna hans rysliga brådska. Du säger att han är *lagom kär;* ja, så vill han åtminstone gerna att det skall *se ut*, och det klär och

passar hans år och hela hans öfriga personlighet ganska väl, det medgifver jag; men jag tror ändå att han är mera kär i Elisa än han bär pregeln utaf, och att han, med hela ungdomens förtjusning motser den stund, då han allena får rå om sin unga maka, införa henne under eget tak, och der resa det tempel der han vill tillbedja henne som en gudomlighet; och att han ingen ro har dessförinnan.

— Kanske — sade Otilia — men då vet han åtminstone att både behagligt och klokt bemantla detta, under larfven af oro öfver den gamla fastrens illamående. Men vet du Laura, jag tycker han ser så sannfärdig ut, att jag för min del *tror honom.*

— Åh ja, det kan jag väl icke neka till att jag äfven gör — genmälte Laura — men denna skenande brådska hvaraf man alldeles skall blifva andlös, den kan jag icke fördraga.

— Ja, men Laura — sade Otilia — tänk om den gumman ändå dog just medan han nu vore här! Det skulle vara för honom ett agg hela lifvet igenom!

— Bah! — svarade Laura — Hon lefver till våren. Sådana gummor äro af kautschuh.

— Ja, men slutligen blifva de dock af benglas — menade Otilia och sade dessutom suckande att allt hvad som ändå skall *ske,* så är det lika så godt att det sker hastigt, och när hon ändå *för alltid* skulle förlora Elisa, förlora all moderlig rätt öfver henne, så är det så godt det sker i dag som i morgon; och

vidare: att ett stort, bullrande bröllop verkligen skulle plågat och pinat henne.

— Nej, det skulle just roat mig — sade Laura — När rikt folk gifta sig, så böra andra stackare som aldrig ämna gifta sig, hafva litet muntert och roligt af deras lycka. När fattigt folk åter taga hvarandra i hand, för att svälta och beklaga sig tillsammans, då är det fasligt dåraktigt att slå på pukor och blåsa i trumpet, utan då bör hvar styfver användas till grytor och pannor, sår och baljor, m. m. dylikt.

— Ja, nu hinner du då hvarken att slå på pukor, eller blåsa litet trumpet — sade Otilia halfskrattande till sin vän — utan vi kunna tacka Gud om vi på dessa två dagar kunna hjelpa Elisa att packa in sina små effecter, som hon oundgängeligen måste hafva med sig, ty resten ämnar jag skicka när helgen är förbi. Ach, det blir rysligt tomt efter henne — tillade Otilia och brast ut i länge hämmade tårar. — Sedan har jag blott dig, min Laura! — Och hon tryckte vännens arm hårdt till sitt hjerta.

— Än Hugo då? — sade Laura med ängslig, mild röst, ty hon ville så småningom bereda Otilia att äfven umbära henne sjelf.

— Hugo! — genmälte Otilia — O, hvad har jag väl af honom, fast jag dagligen ser honom! Jo, minnet, denna tomma skugga af hvad man haft. Vi hafva ej mera samma mål, samma intressen; han har nya band, långt starkare än de fordna, och allt som de nya hårdare tillknytas, slakna de gamla.

Jag har inga. Vi gå numera hvar sin väg, eller rättare sagdt: han går framåt, jag stannar qvar, och vi mötas aldrig mera. Nej, Laura jag har blott dig qvar af fordom.

Laura teg. De båda vännerne började derefter tala om detaillerne af Elisas "Hegira," *) Elisas "enlevering," Elisas "assomption," såsom Laura i förtreten kallade Directeurens ödmjuka men bestämda anhållan att tredje dag jul, strax efter sedan tredje lysningen hörts från predikstolen, blifva sammanvigd med sin Elisa, och genast få sätta sig i vagnen för att återvända till Z., i anseende till den gamlas "högst betänkliga" tillstånd vid brorsonens, vid sin "kära Gustafs" afresa. Elisa hade beviljat allt, och Otilia tyckte sig väl finna något eget, något originelt, men ändå något oförklarligt behagligt, helst för sin lilla Elisa, i detta försvinnande från allas blickar, just när dessa spändes som högst af vanlig nyfikenhet och pratbegär. Directeuren hade väl äfven utbedt sig att denna vigsel måtte få försiggå i stor tysthet, men hade deremot på intet sätt lagt sig emot när Otilia och Laura bådo honom tillåta dem att bedja några vänner och bekanta bevittna denna Elisas lycka och hedersdag, om icke för annat, så för att ej gifva lastarenom ringaste anledning till klander. "Menniskorna *tåla* ej för stora surpriser" — hade Laura sagt — "De hämnas alltid öfver att blifva så der mycket öf-

*) Mahomets flykt från Mekka.

verraskade, och deras hämnd bryter då alltid ut i prat, förtal och fabler." Directeuren medgaf detta, och medgaf äfven att sådant "prat" hade många obehag för "fruntimmer," som "det just icke kunde hafva för mig," tillade han, och såg då så skälmaktigt på Laura, att hon alldeles slog ned ögonen för mannens öfverlägsenhet, just såsom hon det ofta gjort för den bortgångne, oupphörligt saknade Edmund. Elisa var alldeles passive. Det var omöjligt veta eller se, om hon var af sin tillkommande makes eller sina båda älskade välgörarinnors mening, och ingen hemställde frågan till henne, för att ej sätta henne i bryderi. Directeuren var kanske den ende som visste hennes tanka, men emellertid blef det som Laura ville, ty Laura var egentligen den ångkraft som numera satte Otilias verksamhet i någon möjlig rörelse. Hjertat var dödt eller slumrade, och då finns ej mycket kraft hos qvinnan, ty derifrån kommer den ändå, och dit strömmar den ändå. Ur molnet kommer vattnet som fyller sjöar, haf och floder, ur dessa komma dimmor som åter stiga upp och blifva moln.

Sålunda skulle nu de båda juldagarne tillbringas i allra största tysthet. Icke ens Hugo väntades hem, ty han trodde sig hafva hela julen på sig, för att göra den nya cousinens bekantskap. Men i samma ögonblick som Hugo på juldagen om aftonen fick en

biljett från Laura, innehållande underrättelse om det hastande bröllopet och dess orsak, samt några bjudningar till åtskilliga personer i staden, då stampade han af otålighet i golfvet, för att han måste hafva alla dessa "fördömda *ja* eller *nej*" med sig, och icke *genast* kunde få sätta sig i sin släda och resa ut till Fagervik, hvartill han hade den allra yttersta håg. Men det var ogörligt. Han sprang följande morgonen sjelf omkring i staden (ty det hade Laura bedt honom) och berättade, på samma gång som han bjöd på middag till tredje dagen jul, *hvarföre* Elisas bröllop skulle företagas i "sådant fläng" (Lauras egna ord i biljetten). Förr än annandagen vid middagstiden kunde han således ej blifva ledig, och då kunde han ju ej för skam skull resa från sjelfva middagen, helst mycket folk var bjudet till Generalens, och man just för första gången der skulle rätt högtidligt, i fradgande champagne, och efter ett både hackadt och bultadt tal af Generalen och litet kalas-tårar af Generalskan, dricka "de unga tu's" skål, och säga pundtals med dumheter i följd deraf. Men så fort man, efter denna långa middag, skjutit stolarne från bordet, hviskade Hugo till sin betjent som tog bort stolen: "Spänn för min kappsläda nu genast," och en tio minuter derefter trafvade hans häst friskt ut åt den välbekanta stora tillfrusna sjön, som nätt och jemnt bar. Inom ganska kort var han således på Fagervik; men det var en besynnerlig oro och modstulenhet som öfverföll honom, när han lade han-

den på salongsdörrens lås, för att dit inträda. Han hörde röster der innanför: En högst behaglig manlig stämma sade, med denna lilla ovilkorliga brytning som en person, hvilken mycket vistats i främmande länder, merändels får: "Ja, jorden skulle blifva förvandlad från en jemmerdal till ett paradis, följde bara alla den principen "att hvar och en för sig endast borde bekymra sig om att rätt troget och kärleksfullt fortverka i sin enskilda sfer, den må vara stor eller liten. Då uteblef den allmänna välsignelsen säkert icke, under hvilken regeringsform som helst, ty lyckan ligger i hvar och en individs händer, sönderdelad i oändliga delar, och icke i en klump uti massans."

"Ach Otilia!" — hördes Lauras röst — "påminnes du ej ovilkorligt om Edmund, ehuru hans grundsatser nästan voro motsatsen, ty han påstod ju alltid, om jag rätt uppfattade hans mening, att hvar och en som känner sig vuxen dertill, bör försöka sina vingar, om de ej kunna föra honom upp *öfver* massan, för att kunna tala till den, och genom sin öfverlägsenhet inverka allt det goda som är möjligt." Otilia svarade intet, och Hugo öppnade dörren med mångblandade känslor, hvarutaf en viss ungdomlig blyghet nästan tog öfverhand. När han kom in låtsade han nästan icke se den främmande mannen som reste sig långsamt från sin stol. Hugo försökte att med raska steg och en militärisk frimodighet och hållning marchera igenom hela den långa salongen,

för att först helsa fruntimren; men den som rätt kände Hugo, såg mycket väl att han var besvärad, och gjorde våld på sig för att hålla god mine.

— God afton, min lilla Hugo — sade Otilia med den vanliga milda rösten, fast den numera ofta modulerades något litet i moll. Och nu föreställde hon de båda tillkommande fränderna för hvarandra. De togo hvarandra i hand, och luftandarne, de tystlåtna, de aldrig sqvallrande, endast *dessa* veta om icke en gnista af afund uppglimmade i så väl den femtioåriges som den tjugoåriges bröst. *Vi* säga det visst icke, vi tro det knappast, ty vi vilja det icke, emedan vi älska både "Elisas Directeur" och Otililas "fordna Hugo," och vi veta huru frätande afunden tär på all lycka.

— God afton, bästa Elisa — sade Hugo, som först kom sig för att tala, när han kom till *henne,* och nu helsade han från alla i staden, samt medförde till Laura och Otilia den underrättelsen att icke allenast *några,* utan *alla* de bjudna lofvat infinna sig, och ett Hofrättsrådinnan till exempel hade förklarat att "skulle hon än krypa öfver sjön (ty hästar visste hon att hon ej kunde få), så ville hon dock se "sin söta favorits" lilla Fröken Elisas brudgum." Hugo var mycket rolig, när han berättade hvad alla svarat, och allas olika reflexioner öfver det ovanliga af bröllops-programet. Man skrattade godt, och Otilia beslöt, i sin aldrig svikande godhet, att skicka in ett

par hästar till Hofrättsrådinnan, att hon måtte slippa *krypa*, skenbarligen åtminstone. Alla mat- och dricksangelägenheter voro så i förhand ordnade, att en dag förr eller senare ej betydde mycket för den omtänksamma värdinnan, som tillika biträddes af den "för- och eftertänksamma Laura."

Aftonen tillbringades ganska trefligt, som det syntes åtminstone. Mannen och ynglingen sågo väl på hvarandra, ungefär hvar annan gång, men vände om blicken så snart den ertappades. Den följande dagens förmiddag var helt tyst och lugn. Fruntimren voro för sig, och Hugo samspråkade med Directeuren om diverse, och som den senare äfven hade landtegendomar, fast han hittills (mest för den gamla fasterns skuld) aldrig kommit sig till att bebo dem, sökte äfven Hugo att af honom något lära, hvilket man *alltid* gör, då man vänder sig till öfverlägsenheten; till och med stundom lär man af underlägsenheten, bara man då rätt förstår att vaska guldsanden från det myckna slagget. Elisa hade små bestyr uppe på sitt lilla rum, hvilket hon betraktade med ett vemod som hon oupphörligt men förgäfves sökte att förjaga. "*Der* satt Lida, *der* hoppade och qvittrade mina foglar (nu båda döda), *der* stod mitt dockskåp, *der* satt jag alltid och läste mina lexor, *der* och skref mina chrior och min ämnesskrifning!" och en tår ville bryta ut vid hvarje af dessa minnen. Men Elisa dämpade dem alla, och såg helt lugn och alldeles icke gråtögd ut, när hon fram emot

middagstiden stod fullt brudklädd, hvarken i hvitt siden eller flor, hvarken påtaklad af yra, stojande brudtärnor, eller utpyntad med en mängd bjefs, utan endast behjelpt af sin vanliga lilla-Stina, stod hon der i svart, mjukt och svällande atlas, och med en liten myrtenkrona i de blonda lockarne, samt denna spetsslöja — Directeurens *enda* gåfva — hvilken hade tvenne ovedersägliga värden: det ena att nedfalla öfver den renaste och högaste, det vill säga sig sjelf medvetna oskuld, det andra att vara ett mästerverk från Brabant, der den redan för många år tillbaka betalades med en så stor summa, att våra broderade, trädda, tamburerade och klump-sömmade läsarinnor ej skulle tro att vi talade sanning om vi uppgåfve dess belopp. När hon redan var klädd, kom Otilia upp och utbrast i ovilkorliga, omotliga tårar, ty oaktadt all sin hållning, all den verkligt äkta, rena glädje som strålade i sjelfva Elisas lugn, såg hon dock ut för de moderliga blickarne, som ett — — — offerlam. Denna tanka slog åtminstone Otilia så snart hon inträdde, och när nu dermed förenade sig åsynen af alla Elisas redan inpackade saker, och det "uppbrott för alltid" som hela rummet, ehuru full-städadt, gaf tillkänna, så kan man ej undra på dessa tårar, helst då man känner Otilias oändliga kärlek till sin fosterdotter.

Elisa hade ingen fader, ingen förmyndare närvarande, men hon hade ju en broder! och hennes hand darrade *icke* när hon lade den i hans, för att af ho-

nom blifva framförd till det altare, der hon ämnade afgifva en *ed*, som hon äfven ämnade hålla ett helt lif igenom. Elisa gick icke blind och obetänksam in i en — — fälla, utan inträdde frimodigt i ett förbund, der hon väntade all den lycka som hon sjelf kunde göra sig förtjent af. Hvad mannen tänkte, veta vi icke alldeles så väl. Vi bekänna gerna att understundom *mannens* tankar, men den *verkliga mannens* nb. (märk väl detta nb.), ofta nå litet högre än vi qvinnor förmå att följa med. Några af *våra*, som tro sig kunna uppklättra på emancipationens styltor och derigenom blifva lika resliga som männerna, blifva väl litet piquerade på oss för detta ohemula utlåtande, men de *båsta* bland oss skrifva troligen under vår mening, och männerna säga säkert "amen," både de som äro med och utan vårt märkliga nb.

Nu voro de vigda! Ett sorl af lyckönskningar och presentationer egde rum, ty brudgummen, den borgerliga Directeuren med den furstliga hållningen, var ännu okänd af alla. Landshöfdingen påminde sig att de varit tillsammans i Götheborg, som helt unga karlar. Generalen *ville* äfven påminna sig att de flera gånger träffats, men Anskjöld sade tyst till Fröken Julie: "Aldrig såg jag den karlen förr, och för mig har han något högst motbjudande med den der "öfverlägsna, genomträngande blicken" alldeles à la min saliga cousin, Gud fröjde själen der den finnes, och Gud förbjude kroppen att åter stiga upp bland de

lefvande! Jag tycker intet om den karlen." — "Inte jag heller" sade Fröken Julie, som numera *tyckte* allt det samma som Kapten Anskjöld.

— Han har någonting högst distingueradt och frappant, eder måg, bästa Fru W. — sade Landshöfdingen halfhögt till Otilia vid bordet. Landshöfdingskan tyckte att han var obeskrifligen lik hennes cousin Excellensen ***. Generalen sade, allt under middagen: "Det är mig minsan en *toujours* karl, som kan göra skäl för sig med besked. Hvem var det som pratade om att han aldrig drack mer än *ett enda glas* vin? Jag har sett honom tömma många champagneglas redan, och det syns ej mera på honom än på en vägg." Generalskan sade till Laura: "Han är bra hygglig, den Directeuren!" men till Hofrättsrådinnan hviskade hon: "Jag skulle aldrig vilja haft honom till måg, ej en gång åt Marie;" och Hofrättsrådinnan, som visst ej var så dum som sin äldsta gåsunge Stefanie, hon tänkte litet på rönnbären, som voro för sura åt räfven, och suckade litet vid den tankan hur genomglad hon sjelf skulle blifvit om denna förträffliga Directeuren eller *någon,* hvem som helst, ville släpa utaf med hennes Stefanie eller Josefine, men till Generalskan svarade hon dock: "Ja, med alla sina charmanta sidor, har han ändå någonting, jag vet ej hvad, ett *je ne sais quoi* som ändå bevisar att han är af medelklassen." Till Otilia yttrade hon deremot, när man kommit ifrån bordet, och i förtjusning öfver Otilias artighet med hästarne och att hon fått köpa me-

rinos-ull för 36 sk. marken och smör för en plåt vid jultiden, att: "någonting så aimabelt, så hyggligt, så *comme il faut*, så distingueradt som Directeuren, hade hon aldrig i sina lifsdagar sett, och fick troligen aldrig se. Hon var *kär* i honom &c." Cecilia sade till Stefanie: "Fy, jag ville ej ha honom! Då tycker jag tusen gånger bättre om Hugo," och Stefanie svarade: "Ja, men var det intet bra besynnerligt att hon ville vara svartklädd som brud? Det var väl efter hon gifte sig med en äldre man, men bra synd är det att resa den långa vägen med den vackra atlas-klädningen. Jag spår att hon byter om ändå." Till Elisa kom Cecilia rusande och skrek henne in i örat: "Jag borde nypa dig, så brud du är, för att du ljugit och sagt att din Directeur var en gammal gubbe, ty det är han då visst icke, fast han är äldre än Hugo." Småleende svarade Elisa: "Söta Cecilia, det har jag aldrig sagt, utan det är *du sjelf*, som alldeles af egen idé gifvit hela min resa till Z. och förlofning den roliga benämningen af "gubbiaden." Alla skrattade, Directeuren äfven, men Cecilia lät sig ingenting bekomma, utan sade: "ja, den skulle något heta."

Amie var glad att hädanefter slippa Directeuren och hans skarpa, genomträngande blick på nära håll. Två genomskådande varelser passa illa tillsammans, tänkte hon. Directeuren tänkte hvarken på henne eller någon, utom på sin Elisa, och Stefanie hade alldeles lurat sig med den der omklädseln, ty så

fort man kommit från bordet, tagit café och liqueurer, samt litet sansat sig, tog Directeuren sin unga maka vid handen, förde henne bort till Otilia, lät Elisa göra ett stumt, allt sägande knäfall för sin verkligaste moder, tog sjelf Otilias hand och tryckte den varmt till sina läppar, sägande ett af dessa allt-innefattande: "tack," bugade sig artigt för hela det öfriga sällskapet, kramade hårdt och hjertligt den snyftande Lauras hand, äfven Hugos som darrade något litet, och försvann, allt med Elisa vid handen.

Resvagnen stod redan för dörren, Lieutenant Ulrik hade anmärkt att den var ovanligt "comfortable, och hade säkert kostat en tusen banco." Snart hörde man den rulla af på den hårdt tillfrusna jorden, ty den nyfallna snön hade väl gifvit litet slädföre, men ej skämt vagnväglaget. Alla suto stumma en lång stund. Alla karlar hade följt med brudparet ned till vagnen, och Hugo med de yngre herrarne haft några slädar förespända, i hvilka de följde med till stora landsvägen, der de anhöllo vagnen och ännu en gång med glas i hand önskade de aftågande lycka på resan — — genom lifvet. Reimer suckade djupt, Hugo teg oafbrutet på hela hemfärden, och hade en underlig känsla, lika som hade någon rest bort med något som hade hört honom till, om han — — — men han tänkte väl icke längre, och Lieutenant Ulrik sade om det afresande brudparets färd: "Ta mig f... om någon får mig, en gång när jag skall i brudstol, att göra detta efter!" Anskjöld yt-

trade moquant: "Det der var bara för att litet utmärka sig, för att få verlden att tala litet om sig."

När de unga herrarne återkommo från sin korta färd, blef litet mera lif i sällskapet, men Otilia gjorde det yttersta våld på sig att vara artig mot sina gäster och göra "les honneurs de sin salon," lika så väl som vanligt. Elisas försvinnande var en ny död i hennes hjerta, och när hon någon gång förmådde jaga bort sin egen sorg deröfver, och endast tänka sig den lycka som väntade det kära barnet, så kom den der besynnerligt grå och obehagliga tankan fram, att det *nu* måhända var för allra sista gången som hon i eget hus uppfyllde alla dessa en värdinnas pligter, väl understundom tunga, besvärliga och ledsamma, men ändå — — alldeles af samma sort *tyngd, besvärlighet* och *ledsamhet* som en monark kan känna af regeringsbördan, öfver hvilken han väl kan bittert klaga och hvaraf smärtan väl kan kännas rätt aggande, men — — som han ändå sist af *allt* vill afsäga sig. Otilia hade dock föresatt sig att abdiquera, och inom sig hade hon tagit det fasta beslut, att, samma dag Hugo förde sin unga maka till Fagervik, draga sig från all skymt af styrelse, och endast lefva som gäst i sin fostersons hus. Men att *nu* derom disputera med Hugo, det ansåg hon till alls intet tjenande, ty i denna, som i så många andra disputer med dem man älskar, vill man hvarken hafva orätt eller få rätt, utan Otilia tänkte: "kommer dag, kommer råd," och förtrodde blott till Laura

sitt fasta beslut i detta fall, och trodde att denna fullkomligt var af hennes tanka, emedan Laura teg; men Laura teg emedan hon i dessa saker ej ville säga sin tanka, utan för första gången hade en hemlighet för Otilia, lika som denna haft blott *en enda* för henne. Men det gjorde Laura grufligen ondt ibland, när Otilia sade: "Nej, min Laura, aldrig någon och minst Cecilia skall finna mig gå i vägen för sig, eller vara ett hinder för henne att i fullt och rågadt mått njuta af allt det goda som lyckan hopat på hennes lott, och deruti ingår äfven att, när man lemnar föräldra-hemmet och lägger sin hand i en mans, få vandra vid hans sida i jemnbredd med honom, få draga blomster-charen eller jernlasset tillsammans med honom, samt icke känna andra band än hymens; och allt detta kan aldrig blifva förhållandet, när en annan makt och myndighet finnes i huset, när den rätta husmodren skall gå bakom en annan, med ett ord: när Hugo skall vara värd i huset, jag värdinna, och Cecilia — — — gå och se på." Hu nej! — tänkte Otilia, och sade det äfven till Laura: "Nej hellre, tusen gånger hellre, afsäger jag mig alla rättigheter, afbördar mig alla pligter och drager mig in i min enke-cell, lefver ett lif deladt mellan mina blommor, några goda böcker, min Laura framför allt, och glädjen af att se andras lycka, som man till en del grundlagt." Laura bara teg, och Otilia tog denna tystnad för bifall.

Nu hafva vi likväl låtit detta ämne ej allenast hän-

föra utan äfven bortföra oss från det historiska af vår berättelse, och dertill hör naturligtvis att aftonen på tredjedag jul 183*, eller på "Fagervikska galopp-bröllopet" som det sedan på spe kallades, äfven hade ett slut, — fast detta för Otilia tycktes sitta långt inne, och att alla gästerna lemnade Fagervik samma väg som de kommit, — endast qvarlemnande ett rätt uppriktigt, rätt från hjertat kommande: "Gud ske lof!" af så väl Otilia som Laura, ty båda längtade de otroligt efter ro. Hugo stannade qvar, och när Otilia mycket bad honom låta bli detta, utan följa in till staden med Generalens och sin fästmö, då blef unga Hugo ond och sade: "Jag har saker att göra, som jag hoppas mamma tillåter mig att icke försumma." Otilia teg. Hon kände nu hvad klockan var slagen, klockan i hjertat som blott har *en* nummer af de tolf, och det är *ettan*. Laura ruskade på hufvudet och tänkte: "Det är *första*, men blir ej *sista* gången, som ett ord af min arma, varma Otilia kommer att misstydas och upptagas med köld och harm. O, att hon vore härifrån!

TJUGONDE LÅSNINGEN.

Fred är, o Wisbur! ett försåtligt lugn.
Räds! Ödet aldrig lägger vapnen neder.
STAGNELIUS.

MAN skulle kanske tro att en lugn tid, en tid sådan som en älskad och bortgången väns död stundom lemnar efter sig, inträffade på Fagervik; men ett så beskaffadt besynnerligt lugn, ofta midt under en djup sorg, kommer merändels deraf att man sett ett lidande som skar djupt in i själ och hjerta, och att man unnar den älskade, hvars plågor döden ändat, all den ro, det lugn, den hvila, som grafven gifver, och som man just derför till en del äfven delar. Men här var det icke så: Elisa hade icke lidit, Elisa var icke död, Elisa lefde, fast långt fjerran, och af hennes lilla lugna, anspråkslösa närvaro skulle man aldrig kunnat dömma att hon kunde lemna en så otrolig saknad efter sig, som hon det gjor-

de, både hos Otilia och Laura. Det var en af dödsstötarne åt Otilias hjerta, och hon satt långa, graflika stunder, tänkande på intet, med hoppet på intet, endast försänkt i minnet af hvad som varit, och i detta spelade alltid hennes lilla, för evigt förlorade Elisa en så betydlig rôle. Hon hade förlorat det af sina barn, som hon för hvar dag älskade mera och tyckte sig kunna få älska så mycket hon ville; hon hade qvar den som hon tyckte sig älskat för mycket och som med hvar dag kom längre ifrån henne. Ur dessa stunder af en obeskriflig apathie väcktes hon stundom af ledsamma, högst prosaiska och triviala omtankar och göromål, ty sådana infinna sig nästan alltid der stora revolutioner för sinnet och hjertat egt rum. Eller ock vaknade hos henne andra känslor som hon gerna velat mörda, om hon bara vetat hvar dolken kunde finnas. Hon såg Hugo, såg och hörde honom ofta, när han icke märkte henne, såg honom allt mer och mer blifva en man, beslutsam, djerf och rådig, stark och kraftfull; idel dygder som qvinnan i evighet skall värdera hos mannen, och dertill såg hon hans i allt yttre så hänförande och behagliga personlighet utveckla sig dag från dag till något älskvärdt och finkänsligt, som likväl icke mera var allena detta för henne, något som qvinnan i all evighet alltid blir svag för. Hon hade nu icke mera Elisa till hvilken hon unnade allt detta goda som tillväxte för hvarje dag, och hon hade ej en gnista af tillgifvenhet för den yra och,

som hon tyckte, hjertlösa Cecilia. Med ett ord: Otilia var qvinna, och icke en af de jettestarka, och gerna må man derför *lyfta* stenen, men månne ej armen likasom förlamas när någon af oss skall slunga den emot henne?

Så der framflöto veckor och dagar. När Otilia såg modstulen och lidande ut, frågade Hugo henne alltid om hon var *ond* på honom, eller missnöjd med honom, eller *hvarför* hon var så ledsen och betryckt. Hon svarade då nästan alltid: "Jag saknar Elisa," och med Elisa förstod hon inom sig ett helt *fordom*, som nu lånade hennes ljusa gestalt. Hugo blef då alltid stött, ville ofta icke tro Otilia, sade att han fann det minst sagdt barnsligt att så sakna den som vore lycklig och som väl ändå ej i all sin tid kunnat "gå på Fagervik," med ett ord: ogillade och harmades öfver Otilias sorg, och allt detta på samma gång som han i hvar stund sjelf saknade Elisa — Elisa, hvars närvaro ofta för honom ej hade haft det allra ringaste värde! "Voilà les hommes!" säga fransmännen när de icke hafva något bättre att säga. Så ock vi.

Laura brefvexlade allt flitigare och flitigare med Majorskan. Allt sedan det *stora gråtet* om ett sådant bref, i dessa fordna dagar då Edmund lefde och andades, satte lif och anda i hela sin omgifning, och hade gjort så ofördelaktiga reflexioner om denna skrifvelse, var detta en sak som Otilia aldrig brydde sig om eller frågade efter, utan lät Laura hafva denna lilla fantasie för sin Majorska alldeles utan

alla anmärkningar. Fordom hade väl denna brefvexling gifvit ämne till skämt, men nu skämtade Otilia så sällan. Vänliga men korta skrifvelser kommo från Elisa; Hon var nöjd och lycklig, och det var allt. Detaillerne deraf redogjorde hon icke. Allt närmare och närmare led det till den tiden då Generalskans kalkoner och kalfvar voro fullgödda, och då Otilia skulle träda i bakgrunden för att lemna hela *avant-scènen* till nya skådespelare i det dagliga lifvets drama på Fagervik. Amie skulle vara sin elève följaktig, och hade vetat att göra sig så oumbärlig, och att med tacksamhetens band så omhvärfva Cecilia, att denna ansåg både som ett behof och en ovilkorlig skyldighet att hädanefter hafva henne vid sin sida. Detta var just det mål som Amie eftersträfvat, icke i form af förhoppning, utom såsom den fisk, till hvars fångst man utlagt alla sina garn, och som dessa varit den *väl beräknade* intriguens så hade äfven Amie lyckats förträffligt. Laura kunde icke fördraga Amie, utan att denna gången rätt kunna uppgifva orsaken, men hennes genomträngande blickar gjorde på Laura alldeles samma verkan, som när man ser någon sofva med öppna ögon. Detta hände en gång en af våra bekanta, då en af hans vänner hastigt inträdde i rummet, och förstod af det väldiga snarkandet att han sof, oaktadt vännen såg den öppna, hemskt stirrande blicken. Hastigt framgick han till sin vän, och, gifvande honom en handgriplig örfil, sade han: "Se der skall du få för att

du sitter och sofver med öppna ögon!" Något ditåt hade Laura alltid en viss håg till, när hon såg Amie, och på spe kallade hon henne alltid "Statsrådet" eller "Drottning Victorias tyska bonne" eller "Cecilias samvete" m. m., ty Laura kände i luften Amies inverkan, fast den så litet syntes.

Men nu närmade sig, som man sagt, den tid då både denna Amie och det unga paret skulle föröka personalen på Fagervik. April månad trädde in, och Generalens flyttade ut på landet, för att Generalskan skulle få börja alla sina rustningar. Före begynnelsen af alla militäriska möten skulle bröllopet ske, och den förste Maj var den dag som dertill var utsatt. "Det blir en oändlig ungdomlighet i allt detta, sade Laura ibland: Brudgummen tjugoett år, bruden sexton, och bröllop den förste Maj! Det är helt surt och grönt att bara tänka på." Otilia sade aldrig hvad hon tänkte om saken, gjorde bara alla möjliga anordningar för att sätta i verkställighet sitt stora beslut, och var glad inom sig, att hafva något som hennes hvardagstankar åtminstone kunde haka sig fast vid. Hennes förhållande till Hugo var tvunget, bundet, utan allt förtroende å någondera sidan, och ett ömsesidigt oupphörligt sträfvande att aldrig med ett ord, en blick, en den allra minsta allusion, eller något minnets echo vidröra ett fordom. Detta gjorde att man icke heller vidrörde något annat af det som tilldragit sig i detta, ändå så nära liggande fordom, eller ens talade om de personer

som då spelat så oförgätliga rôler. Började Laura något sådant ämne, så länkades det snart, ettdera af Hugo eller Otilia, och ofta af båda samfäldt till något annat, till denna, den nya tiden, den unga, den sura, den ljusgröna, solklara och vidöppna, utan skugga, utan mysterier och för Otilia så alldeles utan all poësi, oberäknadt den qväfda sorgens och den aldrig svikande saknadens. "O!" suckade hon mången gång, "hvarför skulle ödet draga denna hårda lott ur sin urna åt mig! Hvarföre skulle icke den rena, klarseende kärlekens engel, med de hvita vingar och den öppna blicken, utan kärlekens dämon, blind och sårande med förgiftade pilar, just vara *den* som trädde mellan Hugo och mig, mellan modren och sonen! O, hvarför, hvarför skall jag icke förmå rätt glädja mig åt hans lycka, och hvarför skulle icke denna lycka se ut såsom jag det ville, och när det icke kunde ske, hvarför skall jag icke kunna finna mig i detta, fördraga det ohjelpliga, och med en moders tillgifvenhet, en moders känslor betrakta både dagrarne och skuggsidorne af Hugos nuvarande lefnadstafla!

Men Otilia kunde intetdera, och det grufliga våld hon gjorde på sig att detta icke skulle synas eller märkas, de tårar som flöto under nattens tysta timmar, den sömnlöshet och försvagning som häraf blef en följd, nedlade Otilia snart för andra gången på sjukbädden, och det just i de sista dagarne af April, så att hon fann sig icke kunna, hvad hon annars med all sin makt öfver sin motvilja, föresatt sig, nem-

ligen att bevista det stora bröllopet som Generalskan föresatt sig skulle blifva, både på längden och bredden, en fullkomlig motsats till det redicula "galopp-bröllopet på Fagervik" och således, på gammalt svenskt manér, räcka i flera dagar. Otilia, lika som de mesta menniskor, var ganska feg för alla de kroppsliga plågor, men *når* hon ändå skulle lida, *når* dessa kroppsliga plågor ändå skulle hemsöka henne, så vete Gud om hon icke tackade Honom, som allt styrer, för att Han skickade detta onda just *nu*. Hon tvang likväl Laura att lemna sig allena på denna förste Maj, denna Hugos bröllopsdagsdag, denna ett sjukt hjertas sista dödsdag, ty då brast ändå Otilias.

Laura stretade väl emot denna färd, men det hjelpte icke. Otilia var denna gång envis, och det med framgång: Laura reste, och återkom ej från det bullrande, stojande Nolsjö, förrän morgonsolen började titta fram. Otilia låg vaken. De kroppsliga lidanden hade nästan vikit för själens, ty hennes sista afsked från Hugo hade alldeles förlamat hvar känsla som ännu hade något lif hos den arma qvinnan. Hugo, ur stånd att slå upp ögat, ur stånd att få fram ett enda ord, hade blott, långt borta vid dörren, med handen på låset, utan att ens närma sig den bädd der Otilia led, långsamt sänkt hufvudet till ett tecken af afsked och farväl, samt derefter aflägsnat sig. "Och detta var Hugo! hennes Hugo! som så lemnade henne i en af de vigtigaste stunder af *hans* och *hennes* lif, ty de hade ej mera nå-

got *"deras."* Dessa tankar hade vältrat alla sina stenbördor öfver Otilias sinne hela den långa, ljusa all sorg hånande, vårdagen. Icke ens natten gaf henne ett ögonblicks ro, utan med vidöppna ögon, och blödande hjerta låg hon ännu, när bullret af vagnen vid Lauras hemkomst nådde hennes öra. "Lotta" — ropade hon — "bed fröken komma in till mig; säg att jag — — — sofvit rätt godt, och att jag gerna vill råka henne." Otilia ville med våld drifva sina tankar till något mål: hon hoppades på Lauras berättelse, och *föresatte* sig att höra och tänka derpå, och att således komma ifrån en fix idé som spöklikt förföljde honne.

— God morgon, bästa Laura — tilltalade hon denna — jag har sofvit temligen godt; jag mår lika som litet bättre; jag tror icke att jag just har någon feber; kom och sätt dig här vid min säng och om du icke är för trött och sömnig, så berätta litet om gårdagen.

— Gerna — sade Laura, som gladdes och lugnades af vännens försäkran. Hon tog en stol, satte sig bredvid Otilia och tog upp ett äple ur sin pirat, det vackraste äple som Otilia någonsin sett, och lade det leende i hennes hand:

— Der har du från den unga äkta mannen — sade hon — Han vet huru gerna du äter äplen, och trodde att detta skulle läska dig, emedan det är lika godt som vackert.

— Tack! — sade Otilia, tog sitt äple, och lade båda

sina feberheta händer omkring det, samt höll det mot den brinnande kinden — Det var snällt att Hugo tänkte på *mig*. Berätta nu, Laura!

— Ja, hvar skall jag väl börja? — sade Laura skrattande — Brudklädseln: ja den har du ju både sett och hört så mycket du vill om. Generalskans mat: ja, den kunna vi slå upp i Greta Nylander och *Le Cuisinier français*. Ceremonielet: ja det var alldeles som på alla andra bröllop, skålarne dito, och när din dracks, så — — hade jag nästan ämnat tacka derför, men Hugo förekom mig: Han steg upp och sade med en besynnerlig, något darrande röst: "Det tillkommer mig att tacka för denna skål, ty hon har varit min — — — moder. Många tyckte — fortfor Laura — att han såg alldeles förvirrad ut, när han sade dessa ord, men jag satt på samma sida som brudparet, och kunde ej se det. För resten var eftermiddagen odräglig, lång och tråkig. Menniskor hvimlade och trängdes om hvarandra, och alla med sina bästa kläder, och gladaste kalas-miner, och ingen såg förnöjdare ut än den vedervärdiga Anskjöld, som nu — uppblåst likt en padda — och med en infermalisk fröjd mottagit den säkra underrättelse från Finland att Edmunds döde farbroder ej egde någon manlig arfvinge, utan att enkan, med sina döttrar flyttat till Lifland och kunna icke göra ringaste anspråk på arfvet, så länge en manlig afkomling fanns. Ödeborg och större delen af Edmunds efterlemnade egendom tillfaller således An-

skjöld, och detta försåg något hvar med samtalsämne på den långa bröllopsdagen, ty ingen hade ett ord att säga om brudparet. De voro så lika alla sådana, utom det att brudgummen var ovanligt allvarsam, och att Cecilia var mycket yrare än brudar bruka vara, men *något* stadigare än hon annars brukar bete sig. Hvad glädje och till och med yrhet hos unga flickor är behaglig, när den *någon* gång lemnar rum för allvar och tecken till själfulla tankar — fortfor Laura — men hvad det är för en plåga att se barnslighet och oförnuft, tanklöshet och själ-löshet, bara skämt och lek, vid de tillfällen, då hela ens framtid afgöres till väl eller ve. Men — — — alla voro förtjusta åt den unga, yra brudens upptåg. Generalen skrattade så att magen alldeles flög, och Generalskan tycktes oupphörligt affordra sällskaskapet detta utrop: "Hon är för söt," att jag blef så trött och matt åt alltsamman. Soupéen, lika som middagen, var mästerverk af Generalskans Cajsa Varg, och räckte tills långt inpå natten. Derefter dansades kronan af bruden, som i misshugg höll på att komma på kalkonhönan Stefanie, men som så behändigt musslades i Fröken Julies svarta lockar, der fastnade och blef sittande, och många sågo på Anskjöld när detta försiggick; men denne såg stolt och öfvermodig ut som skulle han säga: "Ville ni intet ha mig när jag var fattig, så vill jag icke hafva eder nu när jag är rik." Men han besinnar sig nog, tänker jag, ty Fröken Julie passar så förbålt väl åt ho-

nom. När det der kronväsendet var väl förbi, och jag tydligen visste att hon ej satt i min peruk, så lät jag säga till om förspänning, och nu vet du sannerligen allt hvad jag vet, och nu skall jag gå att lägga mig en liten stund, oaktadt att det är ljusa dagen.

Laura gick, och Otilia hade velat gifva allt, för att hafva denna Lauras lugna, goda sinnesstämning, men den var för henne omöjlig att få. Hon kramade sitt äple, det var hårdt men rödt och hvitt; hon lade det vid sina heta, brinnande läppar, det svalkade dem och hon lyckades slutligen att insomna.

Flera dagar framflöto under baler och nöjen för de nygifta, dels på landet hos några onämnda grannar, dels i staden. Men Otilia kunde ej deltaga i något, och Laura orkade ej dermed. Laura var — med allt sitt goda, jemna lynne — dock icke mera den glada, lefnadsfriska Laura, och ute i sällskaper fann hon en olidlig tomhet, när hon der saknade Otilia, Elisa, ja till och med denna Lida som hon hade så mången orolig stund för, och som gjorde henne så mycket besvär och omak, och gaf henne det första grå hårstrået, såsom Laura påstod. Ingenting ersatte dessa som hon saknade, och stundom försänktes hon i djupa funderingar, i stället för att som fordom vara den alltid glada, alltid roliga Laura, så att Landshöfdingskan fann för godt att förtro till Hofrättsrådinnan, och det på sjelfva bröllopet, att Fröken Laura började blifva "litet gammal."

När alla festiviteter voro förbi, skulle de unga tu komma till Fagervik för att der slå sig ned. Otilia var nu åtminstone convalescente, och hade, biträdd af Laura, ställt allt i ordning enligt sin föresats. Sjelf hade hon nu flyttat upp i den lilla öfra våningen. Hon hade der sitt förmak, sin sängkammare och sitt lilla kabinett; Lauras rum var blott tre steg från hennes; sin jungfrukammare och ett rum för sina blommor hade hon äfven, och sade till Laura, när allt var i ordning, och hon sjelf var uppflyttad, aftonen före Hugos och Cecilias ankomst: "Ser du hur förtänksam jag var i fordna tider! Här kan jag ju må rätt väl, och trifvas förträffligt."

"Det Gud gifve!" svarade Laura med en suck.

Emellertid stod hela den stora våningen, en trappa upp, tom och lika som uppstädad till full parad, för att mottaga sina unga beherrskare. Otilias hjerta slog våldsamt när man sade: "Nu kommer det unga herrskapet!" Ehuru svag och matt gick hon dock ned i salongen för att mottaga dem. Hugo var likblek när han inträdde. Han böjde ett knä för Otilia, tog hennes hand och förde den till sina darrande läppar, men kunde säga — — intet. En förvandling hade föregått hos honom. Det var icke mera detta kalla liknöje för Otilia, men — — hvad var det? Cecilia var stormande glad. Hon brydde sig knappast om att med ett enda ord tacka Otilia för hennes godhet och hennes uppoffring, och detta just i barnaglädje öfver att Otilia flyttat dit upp, och att

hon fick husera och blifva värdinna i alla dessa stora, vackra, med största smak och enligt nyaste bruk iordningsatta rum. Om Otilia i detta ögonblick kunnat tänka, skulle hon, just genom Cecilias glädje, funnit hur nödvändig denna hennes uppoffring varit, ty himlen vet hvilka känslor som skulle bemäktigat sig den nyckfulla unga frun i detta första ögonblick, hade det icke varit glädje; men nu var den så oblandad och klädde henne rätt väl. Otilia ville gifvit sitt lif om hon kunnat älska henne, och hon utan någon bikänsla kunde tryckt henne till sitt hjerta och kallat henne sin dotter, kunnat sålunda tillvinna sig hennes tillgifvenhet, och medelst denna försökt att göra henne både bättre och behagligare. Hugo gick och drömde, och tycktes endast lefva upp genom att ifrigt sysselsätta sig med sin vidlyftiga landthushållning, som både roade och passade honom. Cecilia var alldeles förtjust åt sina husmoderliga bestyr, oaktadt hon under dessa utvecklade tvenne sidor, som förut aldrig rätt legat i dagen, nemligen en häftigt uppblossande vrede vid minsta motsägelse eller motgång, samt tydliga anlag till snålhet. Båda delarne hade visst ofta framlyst i hennes barnsliga, nyckfulla handlingssätt, men huru ofta händer icke att en stor, verklig hjertats godhet och mycken gifmildhet ändå dölja sig under dessa små ungdomscapricer, som de mognare åren först utplåna, eller — — gifva en ändå högre colorit. Deremot var hon långt ifrån så barnslig och

oförnuftig, som hon ofta hittils spelat rôlen utaf. Hon hade redan funnit att detta var något naïvt, något som klädde henne och som roade andra, ha de sålunda coquetterat dermed, men kastade nu som oftast bort det, för att visa att hon förstod saken ganska väl, och framför allt visste förträffligt hvad hon ville och icke ville, hvad hon tyckte om och önskade, eller hvad hon icke alls kunde lida eller fördraga. Hugos förhoppningar att sjelf kunna dana henne till — allt hvad godt och behagfullt, intagande och mildt som kan finnas hos en älskvärd qvinna, fann han snart nog, med namnlös smärta, haïva varit stora illusioner, och Laura sade inom kort till Otilia: "Cecilia blir snart herre i huset, och Hugo får dansa efter hennes pipa, och alla andra äfven — tillade hon saktare, och med en sorgsen blick på sin vän. Denna bara teg. Mot Otilia och Laura var Cecilia än ett oroligt barn, än en hjertlös, kall och stötande varelse. Otilia försökte förgäfves att närma sig henne, att med vänskap och godhet möta henne, för att om möjligt vinna hennes tillgifvenhet, men något osynligt tycktes alltid stå dem emellan. Otilia skyllde detta alltid på sig, ville alltid lägga sig ensam detta till last, trodde verkligen att det kom af den instinktlika motvilja som Hugos maka (när denna nb. ej var Elisa) nödvändigt skulle väcka hos henne. Men ingalunda var detta händelsen, icke heller var Cecilias sinne så hårdt, hennes hjerta så kallt och otillgängligt, att ic-

ke Otilias ihärdiga godhet och milda väsende snart funnit vägen dit, och der kunnat lägga grunden till en fast och varaktig lycka för Cecilia, för Otilia sjelf och för hennes alltid, i botten af hjertat, älskade Hugo. Men ett spöke stod emellan Otilia och Cecilia, ett spöke som oupphörligt kändes, fast det aldrig syntes, så att man rätt kunde urskilja dess drag, och detta spöke var — — — Amie. Denna qvinna fann nu först att hon blott till en del vunnit sitt stora ändamål, och att höjden deraf dock icke kunde nås förr än det lyckats henne att aflägsna Otilia och Laura, och hon hade verkligen, nu som alltid, funnit rätta medlet, och vetat att sätta alla hjul i rörelse till vinnande af sitt ändamål. Hon fann nu allt för väl att hon aldrig kunde blifva sjelfherrskare här på Fagervik, så länge Otilia ens fanns i grannskapet. Hon hade ingalunda misstagit sig på det vaxlika af Hugos karakter, hittills åtminstone, men just emedan den var sådan, fruktade hon att denna Otilia en vacker dag kunde återtaga allt sitt fordna välde öfver honom, kanske äfven få ett sådant öfver Cecilia, ty med *godhet* visste Amie sjelf huru mycket man kunde åstadkomma, och visste äfven (ty Amie visste *allt*) att den naturliga godheten dock har en långt större kraft än den artificiela. Och huru skulle det då gå med Amie sjelf? Illa. Detta låg klart och tydligt för henne, och hon föresatte sig att äfven nu peka för ödet hvad väg det skulle taga, ty det är just de ränkfullas värf, då åter de

goda, de enfaldiga, kastas både hit och dit af detta samma ödes, eller de ränkfullas nycker. Och hvad bry dessa sig om att litet mera eller litet mindre *ondt*, litet mera eller litet mindre *hat* finnes till här i verlden, blott detta icke lägger sig på tvären för deras önskningar. Sålunda sade Amie understundom till Cecilia: "Hvad de afunda dig din ungdom," din rikedom och din makt i detta hus, dessa båda qvinnor som förr der voro allrådande, och hvad det skulle vara för en triumf för dem att med sitt gamla inflytande på din man kunna inverka på honom till din nachdel, ty i dem har du inga vänner, ehuru mycket de så kunna visa sig." Och Cecilia trodde blindt denna Amie, som för henne alltid visat sig lik en verklig Sibylla eller sierska, hvilken icke allenast kunde säga huru allt *var* och *är*, utan äfven huru allt skulle *blifva*. Det hjertliga och trefliga Fagervik var sig icke mera serdeles likt. En viss dof, outtalad osämja och förbistring rådde. Hvardagslifvet derstädes var att likna vid dessa instrumenter, som icke äro *ostämda*, emedan en eller annan ton fallit ned, lätt nog att åter uppdraga; utan som äro *förstämda*, emedan de råkat i klåparehand, som stämt somliga toner för läga, andra alldeles för höga. Skilnaden var bara att denna *förstämning* var gjord af mästar-hand. Dagligen och stundligen föreföllo dessa små, små händelser, som i menniskolifvet väl tyckas böra vara hvad ett sandkorn mer eller mindre är i oceanen, men som ändå gå

till hjertat, och der verka ondt eller godt. Otilia hade t. ex. förbehållit sig hela bestyret och ordnandet af blomster-odlingen för den stundande sommaren. Hon hade mera gjort detta, emedan hon väl visste att hon det bäst förstod, hade bäst tid dermed, och för att sjelf hafva en liten sysselsättning som kunde vara till någons glädje och nytta, än just för att göra intrång i de nya egendoms-herrarnes rättigheter. Detta hade hvar och en tyckt sig ganska väl förstå, och Hugo hade på ett hjertligt sätt tackat henne derför, och gjorde allt för att hon häruti skulle få allt möjligt biträde, samt allt hvad som kunde behöfvas och fordras dertill. När hon nu, under den framlöpande sommaren vandrade bland sina blommor, hvaraf hon nästan, ehuru mångfaldiga de voro, kände hvart enda stånd, hände sig en gång att Hugo oförmodadt mötte henne i kröknigen af en gång i parken, just när hon betraktade en rar Dahlia, som samma dag slagit ut, och var märkvärdig för sin mångdubbelhet och en förut alldeles osedd färg. Som Otilia och äfven Hugo i allmänhet undveko hvarandra, så nappade de äfven tag uti — om de händelsevis befunno sig allena — hvilket samtals-ämne som först låg till hands, och afhandlade detta med en ifver och noggrannhet, som icke lemnade ringaste rum för några minnen från fordom, några reminiscencer från hvad som varit, men som nu var — — dödt? Nej blott slumrade. Man höll sig så alldeles i den tid som var, och und-

vek å ömse sidor dessa talande tystnader, som ofta säga långt mera än ord, utan de pratade och converserade oupphörligt. Sålunda visade nu Otilia med stor ifver alla sina blommor för Hugo, och framför allt de allra raraste, om hvilka hon var ganska rädd, i anseende till frösamlingen. Hugo tycktes afhöra henne med största intresse, och, van att lägga på hjertat hvarje ord af den fordom tillbedda, kände han nu äfven alla dessa vackra blommor och serdeles "de rara som skulle bevaras för frösamlingen." Men nu ville händelsen att när man, samma dag straxt före middagsmåltiden, såsom vanligt möttes i sällskapsrummen, befunnos en mängd blomster-vaser, som Otilia alltid älskat att se fyllda med blommor, och hvilkas ordnande fordom utgjort en af hennes stora förnöjelser, nu äfven vara öfverfulla af smaklöst och dumt ditstuckna blomster, alltsamman ett mästerverk af en näsvis kammarjungfru, som Cecilia medfört. Otilia upptäckte genast ej allenast den ytterst rara Dahlian, utan äfven flera af de blommor hvaraf hon varit serdeles rädd om dessa först utspruckna. Hon såg bara på dem, men sade *intet*. Hugo åter, så snart han förmärkte detta blomster-rånande, råkade i yttersta harm. Cecilia började omåttligt skratta. Cecilias bröder och ett par andra af Hugos yngre kamrater som voro närvarande, trodde sig böra göra som den unga värdinnan; äfven Otilia drog vänligt och nästan liknöjdt på munnen, men Laura förblef allde-

les tyst och allvarsam, drog hastigt och flitigt upp nålen på sitt fina broderi, men var icke i stånd att längre hålla god mine, när Cecilia slutligen, i öfvermåttet af sin ofta så opassande glädtighet, sprang in efter en lackstång från sitt skrifbord, flög fram till Otilia, ryckte den "makalösa Dahlian, kronan för alla blomsterkronor" såsom hon spefullt kallade den, ur blomster-vasen, och offrerade henne med ett dramatiskt eller som hon sjelf trodde, ett tragi-comiskt knäfall, att lacka fast blomman vid sin "salig stjelk," igen. Men i allt detta låg bara spe, och icke en gnista hjertlighet, eller denna lilla ledsnad som de goda ändå alltid känna öfver något som är ohjelpligt förstördt för en annan, ehuru litet detta i sjelfva verket kan vara, och ehuru man ofta nog kan hafva liten håg att skratta deråt. Men det var alldeles icke händelsen. Otilia svarade intet på dessa upptåg, utan försökte att småle, men Laura höjde hastigt upp hufvudet från broderiet, och med en mulen blick på Cecilia, sade hon:

— Om jag vore som du, min kära Cecilia, så förehöll jag min Lisette rätt allvarligt detta ofog, ty så kallar jag att förstöra hvad en annan haft besvär och glädje af att vårda och ansa, och Lisette är så mycket mera värd den skrapa hon borde få, som *jag*, jag som annars visst aldrig brukar bry mig stort om min goda Otilias små blommor, jag har likväl i egen person sagt till Lisette redan då hon härom dagen rafsade utaf allt hvad som föll henne i

ögonen på rabatterne, att hon skulle låta bli det, och fråga sig före.

— Åh ja — svarade Cecilia, allt med omåttligt skratt — Lisette har redan härmat tante, huru tante öppnade sitt fönster, stod der i sin nattmössa, och i vredesmod apostroferade henne.

— Ja — svarade Laura — kallar Lisette den lilla vänliga tillsägelsen gjord i vredesmod, så skall jag en gång låta Lisette veta skilnaden på min vrede och min tillrättavisning, och nästa gång befalla i stället för att höfligt bedja henne.

— Jag skall ödmjukast bedja att *sjelf* få åtminstone educera min egen kammarjungfru — sade Cecilia med en försmädlig nigning för Laura, och skrattande alltjemnt, men mera af ondska än munterhet.

— Det skall du visst få; för mig åtminstone — svarade Laura lugnt, men lemnade rummet.

En ängslig tystnad inbröt. I Otilias öga hängde en tår, som hon derför icke borttorkade, emedan hon trodde den då skulle synas, utan hon lockade och smekade sakta Hugos hund, en gammal vän som förblifvit henne trogen i alla tider, och Hugo — — han förblef stum, ond på Lisette, ond på Cecilia, ond på Laura, och nu äfven missnöjd med Otilia, hvars tårar alltid plågade honom, ja, nästan brände honom. Amie satt i rummet bredvid och läste, *visste* aldrig utaf dylikt smått gnabb! Cecilia såg bara på sin bror Robert, försökte att hålla sig för skratt, men detta nästan fruktlöst, och man talade sedan ej

vidare om saken, men Lauras beslut och Otilias nedslagenhet växte dag från dag.

Måltiderna voro ofta rätt ledsamma: Otilias gamla hushållerska som redan länge sagt sig vilja "sätta sig för sig sjelf," hade dock "för hennes Nåds skuld" år från år uppskjutit detta "sättande," men hade nu varit och förblifvit obeveklig, när hon hörde att andra makter skulle blifva de regerande, och redan i Juni hade hon resignerat och retirerat sig, efterträdd af en ny, mycket berömd Demoiselle som Generalskan anskaffat. Summan af detta blef, att både matmoder och hushållerska voro nya, och alldeles obekanta med husets gamla vanor, aldrig brydde sig om att fråga eller rådgöra hvarken med Otilia eller Laura, tvärtom satte sin ambition uti att icke vända sig till någon utaf dem, ehuru båda säkerligen gerna gifvit sina råd, och till och med sitt biträde. Häraf kom, att en stor skilnad så i anrättning som anordning nu ofta egde rum, och detta både plågade och harmade Hugo, ehuru han visst aldrig kunde upptäcka ringaste missnöje eller ogillande på Otilias anlete. Sålunda hände det en dag att man fick kokad skinka med stufvad blomkål till förrätt, ärter med fläsk till skedmat, stekt gris &c. Då brast Lauras tålamod.

— Bästa Cecilia — sade hon vänligt men allvarligt — gör dig för all del underrättad om hvad Otilia *aldrig* äter, och laga att när dessa rätter förekomma, du har något annat till henne. All sort kål, allt

fläsk är henne motbjudande, det har du väl länge sedan märkt.

— Ja, jag är visst ingen *mat-gumma* — svarade Cecilia gapskrattande — och derför faller det mig aldrig in att andra kunna vara det. Otilia satt med nedslagna ögon, plockade på en brödbit och betraktade de välkända gubbar och figurer på den tallriken hon hade framför sig, af den gamla äkta servicen som allt sedan hennes egen bröllopsdag brukats i hvardagslag i hennes hus. Hugo svettades och plågades, men sade icke just det han borde, som var ett fullkomligt återupprepande af Lauras ord, hvilket hade varit både nyttigt och välförtjent för hans unga fru, nödvändigt för Otilias skuld, och som skulle satt honom i den dager af värdighet som en herre i sitt hus alltid *bör* ega. Men Hugo teg. Ach, det fanns hemliga speord af den sluga, tysta Amie som han mera än allt fruktade, det fanns ännu för mycket af yngling och för litet af man hos honom, för att han alltid skulle göra hvad han borde, ehuru han inom sig fullkomligt visste skilnaden på godt och ondt, rätt och orätt.

Dessa tvenne anförda exempel voro typen för de tilldragelser som allt oftare och oftare började ega rum. Men allt tätare och tätare blefvo äfven Majorskans bref, och en morgon, då Laura dagen förut haft en dispute med Cecilia, i hvilken äfven Hugo något litet deltagit, och deruti något ord (som Hugo dock icke hörde) undfallit Cecilia, om folk som "lefva

på nåder," kom Laura helt tidigt in till Otilia och under bittra tårar förkunnade henne, att hon lofvat sig "på en längre tid" till — — Majorskan. Äfven ur Otilias ögon flöt sorgens dagg. Hon kramade Lauras händer, tryckte dem till sitt förblödda hjerta, och sade blott: "O! jag hade trott att åtminstone få behålla dig, min Laura, men jag undrar ej på ditt beslut; jag har anat det länge, och kan ej ogilla *dig*." Och nu talade de båda vännerna så kallt de förmådde om saken, öppnade sina hjertan nästan alldeles om allt hvad som rörde Cecilia, Hugo och sin nya, obehagliga ställning.

— Kanske — sade Laura med denna ljusa, förutseende blick som hon ofta hade — kanske blir det bättre när jag en gång är borta. Mot min vilja, mot min föresats, ja, mot mitt bättre vetande, är jag dock ofta härstädes en ret-sticka. Jag känner det, men kan ej ändra det. Jag kunde för min egen del tåla *allt;* men tål *ingenting* när det gäller dig. Jag fordrar alldeles ingen uppmärksamhet för mig, men all möjlig för dig, och då den uteblir — harmas jag synbarligen. Och du åter, du englagoda Otilia, du lider långt mindre af deras obetänksamma, barnsliga och lättsinniga bemötande mot dig, än när detta gäller mig, och du skall få se att allt blir bättre när jag är min kos, och — tillade hon med allvarlig ton och läggande vigt på hvart enda ord — skulle det icke betydligt förbättras af detta mitt aflägsnande, så hoppas jag att du, lika som jag, tar ditt parti.

Otilia bara grät, men svarade ej. Hon var så lefnadstrött. Hon *orkade* ej tänka för sig. Hon hade ju dessutom gifvit Hugo och Elisa nästan allt hvad hon egde, och förbehållit sig så liten årlig inkomst, att hon endast såsom boende på Fagervik, kunde komma ut dermed. Hon tänkte i visst fall som Laura: Det blir väl bättre, Laura kan ej hafva så orätt i att "för en tid" aflägsna sig. Under denna tid tänkte Otilia försöka att jemka på alla sidor. Hon tyckte sig lika som hafva friare händer när Laura ej var närvarande, lika som *ändå* vänligare kunna möta Cecilia. Hon *hoppades* ännu en gnista, men sörjde omåttligt öfver att förlora det enda som ännu återstod henne ovanskligt och sig likt sedan fordna glada, lyckliga dagar.

Hugo råkade i ett halft raseri, när han fick höra Lauras beslut. Han förstod så väl anledningen dertill, vred sina händer, föll på knä för Laura, bad Otilia bedja henne, och var desperat på Cecilia denna gång för hennes obehöriga skratt, skämt och liknöjdhet, som till och med nästan kunde öfversättas med en viss förnöjelse öfver Lauras oryggliga beslut; men detta blef desto fastare, ju ondare och häftigare Hugo blef, ju mera Cecilia skrattade och skämtade. Kanske om man uppriktigt och allvarligt kommit att tala om saken, om hvar och en medgifvit sig hafva haft litet orätt, och som goda, rättänkande menniskor kommit öfverens att på alla sidor för framtiden taga sig tillvara, så hade Laura måhända för

Otilias skuld (ty hon såg nog huru mycket hennes affärd plågade denna) kunnat låta beveka sig att stanna qvar, eller åtminstone lofva att återkomma, men nu gjorde Laura intetdera, utan sagdt var sagdt, och oaktadt Amie visade en viss ledsnad och bestörtning, mera med miner än ord, sade hon dock sakta till Cecilia en gång då hon såg denna lika som benägen att vilja ingå med Laura i någon vänlig explication till vinnande af Hugos ifriga önskan: "Låt henne resa, hon kommer snart igen." Och Cecilia trodde Amie som ett verkligt orakel. Men Amie började nu att litet draga öronen åt sig, började betänka att *detta sätt* att jaga bort Laura kanske kunde passera med denna, men för Otilia passade det ingalunda. Ett annat måste sökas. Af den häftighet, med hvilken Hugo mottog underrättelsen om Lauras beslut, och den ledsnad och sorg, med hvilken han betraktade hennes tillämnade aftåg, såg Amie att han möjligen på en gång kunde uppvakna till full besinning, fatta afsky för både Cecilia och sjelfva Amie, och genom medlidande för Otilia återfalla i denna varma kärlek som dock mera slumrade än egentligen var död i hans hjerta. Och *sedan* — hade Amie förmått *intet*. Det visste hon. Nej, en annan utväg måste härnäst sökas, det visste hon äfven.

Emellertid afreste Laura. Det var en klar och herrlig Augusti dag. Det var årsdagen af den, då hon följt Elisa på resan till Z. Otilia kom ihåg det, Laura äfven; men de sade ej ett ord derom. Ach, huru myc-

ket hade ej timat sedan dess! Huru olika, huru förändradt, huru rubbadt var ej allt! Hvarken Otilia eller Laura kunde tala i denna afskedets stund. De kände för mycket, och orden voro för fattiga. "Farväl, du enda vän!" sade Laura, med af gråt qväfd röst. "Farväl, min sista glädje på jorden!" svarade Otilia och badade i tårar. När hon åter kom sig litet före, då — — var Laura redan borta.

Nu först blef Otilias lif rätt odrägligt, och hennes sinne mörknade dag från dag. Hugo såg detta, än med verklig, fast dold smärta och dysterhet, än med liknöjdhet, än med harm och ledsnad, men icke ännu med detta ljufva, innerliga medlidande och deltagande, som förmår att åter bringa lif och kraft i ett sjunkande mod, ett slocknande hjerta. Till denna både ljufva och farliga punkt hade de ännu icke kommit, och nu ville det Amie och hennes slughet till, att det aldrig skulle komma dit, ehuru det för hennes nya planer var nödvändigt att det skulle komma helt nära. Otilia och Hugo undveko hvarandra mera än någonsin. Cecilia var verkligen artigare, uppmärksammare och vänligare mot Otilia än förut, men till något innerligare eller hjertligare förhållande mellan dem kom det dock icke. Amie fann väl för godt att ett litet uppehåll egde rum mellan de båda vännernas uppbrott från Fagervik, men icke tillät hon att något stort hinder lade sig i vägen för Otilias, och som sådant ansåg hon med skäl ett vänskapligt närmande mellan Cecilia och hennes "tante,"

ty Cecilia sade aldrig mamma, såsom Hugo. Stackars Cecilia! att hon med sitt böjliga, för alla vindar svigtande sinne, skulle komma i dessa hårda, kalla händer, och vi kunna nästan säga detsamma om Hugo; ty Amie visste att så ombvärfva honom med sin tysta, besynnerliga, i mörkret vandrande makt, att äfven han, åtminstone i sitt handlingssätt, ofta nog följde en impuls som hon i hemlighet och på tusen oförklarliga sätt visste att gifva. "Men huru skulle nu denna Otilia ändå slutligen kunna aflägsnas?" — tänkte Amie. — "Hon är ju så god? Allt ondt halkar utaf henne, får ej fäste hos henne; mot henne vore det ej värdt för Cecilia att sätta sig upp, såsom mot fröken Laura." Nej, det kunde minsan taga en helt annan vändning hos Hugo, det måste man, som sagdt är, akta sig för, ty hvad han ogillande såg, men dock förblef passif för, emot Laura, det skulle måhända väcka hans ovilja till den yttersta grad, om Otilia vore föremålet derför. Hans slumrande kraft skulle då, såsom man förut antydt, på en gång vakna, och Amie visste mer än väl att när den maktegande blott en enda gång börjar känna sin makt, och afskaka de bräckliga bojor som vanor, undseenden, ställningar och förhållanden pålagt, blir den mera despotisk än någonsin, och detta var hvad Amie allra mest fruktade, väl vetande att Otilias makt öfver Hugo ännu var alldeles för stor, att på ringaste sätt kunna trotsas. Derför måste hon denna gång nå sitt mål på en helt annan väg.

Amie behöfde ej länge att fundera: snart nog visste hon så perfekt att tillvägabringa små skärmytslingar mellan de unga makarne, och det — — — alltid för Otilias skuld, och visste dessutom så behändigt att låta detta framskymta till Otilia, ty det var just på denna senares goda hjerta och rättskänsla som Amie nu stödde sitt hopp. "Hugo är ganska ond eller ganska missnöjd med dig, Cecilia" — sade hon ibland — "för det eller det som du glömt eller icke iakttagit mot Fru W." Cecilia som ännu verkligen höll utaf Hugo så mycket som hon det kunde, började då gråta. Måltidsstunden var för handen: Cecilia kom till bordet med förgråtna ögon. Otilia såg både ledsen och förvånad ut, men efteråt visste Amie så väl att slå fram för Otilia huruledes "det goda barnet led af Hugos ovilja mot henne, för den eller den försummelsen mot Otilia, som visst ingalunda var med vilja gjord, utan blott med barnslighet och oförstånd." Dessa små tilldragelser förnyades ofta under tusen olika former, och ofta spelade Amie sina kort så väl, att hon ej ens behöfde öppna mund i saken, utan tycktes blott vara en stum, alldeles liknöjd åhörare, och ibland hvarken *hörde* eller såg hon hvad som föregick. Sålunda hade posten en dag i October längre än vanligt dröjt att komma, och dessa postdagar, de utgjorde nu som fordom, fast under så olika former, en af Otilias få förnöjelser. Hon väntade bref både från sin kära Laura och sin lilla Elisa, och hade just

denna dag visat sig litet orolig öfver att postbudet, troligen i anseende till de djupa, dåliga vägarne, och posternas sena ankomst till X., så lät vänta på sig. Hugo hade flera gånger skickat ut och låtit fråga efter om ej postbudet hördes utaf. Cecilia hade skrattat åt detta, och brytt Hugo för hans otålighet, att låta fråga beständigt, fast han uttryckligt sagt till, att man *genast* vid budets ankomst skulle underrätta honom derom; men Hugo skrattade intet, utan sade något stickande till Cecilia öfver hennes ganska rättvisa anmärkning, hade den bara icke varit beledsagad af skratt. Cecilia såg ned, och såg ledsen ut. Otilia plågades, ty hon visste så väl att allt detta var för hennes skuld. Emellertid började det lida långt på aftonen, thé-timman slog; detta dagens sista mål förtärdes tyst, och hvar och en ämnade att gå till sig, efter ett enformigt "Godnatt." Ingen talade mera om posten, alla tänkte derpå. Så snart Otilia, som bröt laget och först gick sina färde, likväl var gången, kom den efterlängtade posten, och väskan inbars genast till Hugo som ännu var i förmaket.

— Se der! — sade han — der har mamma bref från både tante Laura och Elisa. Ach, hvad hon skall blifva glad! Söta Cecilia — fortfor han, uppstigande från sin plats — laga att någon *genast* går upp till mamma med dem.

Sjelf gick Hugo in i sina rum, dels emedan han alltid brukade det om aftnarne, när man skiljdes i

förmaket, dels för att der ostörd få genomläsa sina affärsbref, sådana en stor landthushållare alltid skall få, han måtte vara i goda eller dåliga omständigheter. Hugo ville göra detta i ro, ty som Cecilia fått flera bref om baler och nöjen i X. visste han så väl att hon skulle snattra derom med Amie, som heller icke var gången till sig när posten kom. Vid Hugos tillsägelse om Otilias bref, hade Cecilia, under fullt skratt åt en befängd skrifvelse från Robert — brodren studenten — och utan att blicka upp från dessa rhapsodier, räckt upp handen för att draga på klockströngen åt någon af betjeningen, gjorde det äfven kanske, men då ganska lamt, och följden af alltsamman blef — att ingen tjensteande hörde ringningen, och att Cecilia, kiknande åt sina roliga bref, glömde bort alltihop och slutligen i distraction kastade både sina och Otilias bref i en stor sykorg, lade fullt af söm deröfver och gick, med korgen i hand, in i sin sängkammare. Amie påminde om intet, och vi vilja ej ens säga att hon såg hvad Cecilia under sitt skrattande och pratande af förseelse gjorde.

Andra morgonen vid frukosten förvånades Hugo öfver att Otilia icke helsade honom från Elisa, icke från Laura, men såg tyst och nedslagen ut. Hans hjerta, mjuknande allt mer och mer för alla minnen af fordom, beklämdes af detta, men han förblef tyst och tankfull, som han nu alltid var, när något grämde honom. Han lopp icke mera med öppet hjerta och

fullt förtroende till Otilia, nedlade sitt bekymmer hos henne, sökte och fann tröst. Äfven öfver Otilia hvilade stort bekymmer denna morgon, det syntes tydligt, och det fortfor hela dagen. När aftonen kom och man åter satt omkring arbetsbordet i förmaket, uppstod, efter förtärdt thé, en lång, tung tystnad. Hugo satt och funderade på hvad orsaken väl kunde vara att Otilia icke nämnde något ur sina bref från Laura och Elisa, och ville derför, af någon förnärmad känsla, icke fråga efter hvarken den ena eller den andra. Otilia sydde, Amie stickade, men Cecilia gäspade helt oartigt och såg på Hugo som tankfull plockade på sin klocksnodd, som, virkad af Otilias hår, nu började gå litet sönder.

— Jag får lof att skaffa dig en annan snodd, eller får du skaffa dig en kedja till din klocka, ty den der trasiga, är för stygg och otäck nu — sade Cecilia. Otilia såg djupare ned på den lilla fyra tums stora mössan, som hon broderade åt sin Elisa. Hugo kastade en mörk och förebrående blick på Cecilia, sägande:

— Nej tack! Denna skall sitta qvar, så länge en bit håller deraf.

— Än om du tappar hela klockan? — sade Cecilia, som ej brydde sig om eller såg Hugos blick, eller förstod tonen i hans svar.

— Så får det blifva dervid — genmälte han.

Amie harskade sig, lika som ville hon öppna sin mund, för att gifva samtalet en annan vändning, att

icke en debatt i detta ämne måtte uppstå. Men detta sitt företag gjorde hon så tydligt för Otilia, just som ville hon dermed säga: "jag skall laga att den stackars lilla Cecilia ej får uppbära Hugos missnöje öfver något som hon ej vet eller förstår." Så ungefär talade hennes blick, när hon till Otilia vände följande fråga:

— Nå, huru må vår lilla hjertans söta Directeurska och Fröken Laura? Hennes nåd fick bref af dem båda i går, som jag förmodar.

— Nej, jag fick intet det — svarade Otilia sorgset — Jag satt länge uppe och väntade i går aftons, men posten var väl tom för mig, efter jag icke hörde utaf något.

Hugo såg häpen och missnöjd på Cecilia.

— Fick tante intet sina bref i går aftons? — frågade denna rodnande, oaktadt hon nu tydligt kom ihåg att hon glömt uppskicka dem.

— Nej visst icke — svarade Otilia, och såg förvånad upp på Cecilia.

— Ja kors! då kom det väl inga heller — sade Cecilia litet förlägen, och trampade Hugo sakta på foten, för att han skulle tiga, och låta saken bero till nästa postdag. Men Hugo var denna gång alls icke fallen för att tiga, helst han — som så väl kände Otilia — tydligt såg att hon märkte Cecilias menande blick på Hugo, och förstod att något var å färde.

— Hvad f—n är det här för slarf! — sade Hugo

med ljungande, manlig blick och röst — Hvar äro mammas bref som jag bad dig skicka upp? Hade jag trott det skulle uträttas på det sättet, så hade jag väl gått upp med dem sjelf.

— Ach, Herre Gud! — stammade Cecilia, och började leta öfver allt — Det är väl intet så farligt! De kunna ej vara så långt borta heller, de kunna väl icke sjunka heller — — och detta under ett sort skratt, för att blidka Hugo. Men ach! Understundom retar skratt, långt mer än det blidkar. Otilia teg som en bildstod.

— Jag ber dig som en godhet att jag slipper detta odrägliga skratt — sade Hugo, som vände upp och ned på allt hvad som fanns i rummet för att leta. Äfven Amie gick omkring och letade, ref upp gamla gravyrer och lithografier, som ingen sett på under detta åratalet, samt tittade bakom alla soffdynor.

— Gören eder icke allt detta besvär, mina goda vänner — sade slutligen Otilia, som var i alla möjliga afseenden ledsen för denna händelse, och som såg huru Hugos vrede steg för hvar minut, och vid hvarje fruktlöst försök att finna de förlorade brefven. — Låtom oss nu — tillade hon småleende, taga saken helt lugnt och kallt, som Jacob Ärlig: brefven få vi nog reda på; låt oss nu vara stilla och tänka efter om några saker funnos inne, här på bordet när posten kom, och som man sedan tagit ut.

Nu bleknade Cecilia och slutade att skratta.

— Kanske jag kastat dem i min sykorg — sade

hon och sprang häftigt in åt de inre rummen, dit hon burit denna den föregående aftonen.

Alla tego väntande. Men när Cecilia återkom var all blekhet borta, och hon skrattade omåttligt, hållande en mängd sammantullade papperslappar i handen.

— Cecilia! — sade Hugo med högsta manliga allvar, men utan all hetta — om du icke vill reta mig och förolämpa mamma, så låt bli att skratta, och tala om hvad detta olidliga slarf vill säga, — ty han fann mer än väl att dessa trasiga lappar voro öfverlefvor af Otilias så efterlängtade bref.

Under ett förgäfves återhållet skratt, berättade nu Cecilia hur hon aftonen förut bedt Lisette gifva sig sina egna bref som lågo i sykorgen, samt deraf göra papiljotter. Detta hade Lisette gjort, och då tagit de öfversta brefven så godt som de understa, och i halfmörkret ryckt upp dem, oaktadt de voro förseglade. Allt detta var kanske mer än Amie beräknat, ehuru hon varit inne under hela förloppet. Men allt nog: Hugo blef halft ursinnig, och ju mera Otilia talade till Cecilias försvar, dess ondare blef han, och ord undföllo honom slutligen om "huru han led," huru han saknade hvad som *varit*, och hur han aldrig "stod ut med detta," med mera dylikt. Otilia blef, af allt detta sammanlagdt, grufligen ängslig, skolade upp Hugo för den ohyggliga vanan att, när man är ond och uppbragt, säga hårda, bittra ord, hvaraf man lugn, icke tänker *ett enda*. Cecilia teg och försökte att sammansätta lapparne till ett

helt, men Hugo, i öfvermåttet af sin harm och finnande det indelicata i detta, tog alltsamman, och af misstag äfven Cecilias lappris-broderi, och kastade in det i den halfbrända brasan, sägande:

— Åtminstone kunde du hafva så pass mycket finkänsla, min kära Cecilia, att du icke rågade ditt oförlåtliga slarf med en indiscretion.

— Mitt broderi! Min krage som Julie skulle ha i julklapp! — ropade Cecilia, och utbrast nu först i högljudd gråt.

Amie hade redan lemnat hela bataille-fältet, och dragit sig undan för att, som alltid, kunna få vara rätt neutral. Otilia gjorde sig färdig att göra detsamma, väl bemärkande, och det med djup smärta, att hennes närvaro gjorde mera ondt än godt. Men när hon kom till yttre dörren, ilade Hugo efter henne, höll henne qvar, och sade i en viss förtviflan, lik den han så ofta visade fordom, men mera ingripande nu i Hugos mera manliga förhållande: "Otilia! Otilia! Fly mig icke! Tag upp mig åter i ditt hjerta! Jag förgås på detta sätt!"

Cecilia hade i gruflig vrede öfver "sin krage" sprungit in för att beklaga sig för Lisette öfver denna olycka, och gråta med henne deröfver; ty hon hade redan förtrott henne olyckan med brefven, och med henne skrattat deråt. Otilia var således allena med Hugo. Hennes hjerta ville spränga sig ur bröstet, men med all den fattning hvaraf hon var i stånd, sade hon: "Hugo! min goda, älskade vän! Jag kän-

ner icke igen dig, eller rättare sagdt: jag trodde att en sådan scène, ett sådant utbrott aldrig mera kunde ega rum, och att ditt förnuft — — —"

— Tala ej om mitt förnuft — sade Hugo med vildt rullande ögon — bredvid dig, Otilia, har jag aldrig något förnuft. Jag förgås af dessa dagliga qval! Jag har försökt — — jag har bjudit till — — jag har — — —

Men mera hörde icke Otilia. Med våld lösgjorde hon sig från Hugo, och gick upp till sina rum, och från denna stund var hennes beslut taget, och det ändå långt oryggligare än Lauras.

Hvad som föregick inom Otilia under den långa, sömnlösa natten, det förbigå vi alldeles, ty bland dessa åskor af smärta som förbryllade henne var dock ångren öfver en och annan ljus eldblixt ur molnet hvad som plågade henne mest, och lade sig tyngst på samvetet.

Andra morgonen när Otilia nedkom till frukosten, var Amie värdinna derför, och hvarken Hugo eller Cecilia voro närvarande. Hugo hade längesedan ridit bort, sades det, och Amie förtrodde halfhögt eller på fransyska till Otilia: "Stackars vår lilla Cecilia! Hon har gråtit hela natten, och mår deraf så illa. Hon var bra oskyldig i denna ledsamma händelse. Hennes nåd förlåter henne väl, fast hennes man icke vill göra det?"

— Vill Hugo icke förlåta Cecilia? — sade Otilia

med djup sorg — O, min Gud, hvart skall det taga vägen!

— Ja, det vet blott den gode Guden — svarade Amie — men olyckligare göra de hvarandra för hvar dag, på detta sätt, om de *så* skola fortfara.

— Åh nej — sade Otilia med full och ren öfvertygelse om sanningen af sina ord — det fortfar icke, det *får* icke fortfara så. De äro båda goda och vältänkande. Ach, ännu kan nog allt blifva godt och bra: de äro ju så unga! Det skall blifva godt, och Amie skall försöka att göra hvad hon kan hos sin lilla älskling att det goda barnet ej så förtretar Hugo med sitt skratt. Hon menar ej illa dermed, men jag som känner Hugo, jag vet så väl hvad som plågar honom. I går aftons var det bara detta skratt som retade honom. Han är ännu sjelf för mycket pojke att kunna fördraga en liten barnslighet, när han tycker den kommer i otid. En stadgad man öfversåge och bedömde detta helt annorlunda, men Amie som förmår inverka på Cecilia bör visst väcka henne på detta. Jag hvarken kan eller bör det, och får kanske snart nog icke tillfälle dertill heller.

— Ach — sade Amie, förtjust öfver detta sista ord, och fattande Otilias hand som hon kysste — englagoda varelse, tro mig, jag skall lägga på hjertat och alltid minnas dessa ord, samt använda dem till våra unga makars väl. — Och det besynnerligaste af allt är, att Amie denna gång verkligen menade hvad hon sade. Otilias tårar flöto, och under det

långa samtal som nu vexlades i ämnet, liksom afträdde Otilia alla sina rättigheter, äfven de sista, de få som återstodo henne öfver Hugo, till en annan, men hon var glad att denna andra var en så god och det unga paret så tillgifven vän som Amie, och — — — ännu en besynnerlighet: deruti misstog sig icke Otilia så alldeles.

Efter frukostens och det långa samtalets slut skyndade Otilia upp till sig. Hon såg sig om i de välkända trapporna och gångarne, liksom skulle hon säga: jag vandrar här icke många gånger till. Uppkommen i sina rum, kände hon något af landsflykt, af förvisning och bannlysning. Hon tyckte sig vara dömd till allt detta, och den hårda, hårda domaren till så mycket qval — — det var hon sjelf. Hon framgick till ett fönster, blickade ut åt den höstlika taflan, såg sjön, som, grå och orolig, vräkte sig upp och ned, såg de gula löfven yra för vinden, och hörde trädens susande öfvergå i ett sorgligt hvinande som tycktes säga: "Det är höst." Och höst var det: höst i naturen, höst i Otilias hjerta. "Jag måste härifrån" — sade hon långsamt för sig sjelf, "jag borde det denna dag — — ty hvem vet — — ach! hvem vet! i morgon är det måhända *för sent.* Ja, jag *måste,* men hvar skall jag väl taga förevändning! Sanningen, den rätta orsaken? — — — Nej, icke denna gång. Det går ej an. Jag förvärrade blott hvad jag ville förbättra."

Der, borta i den gulnade, glesnade alléen kom nu

Hugo sprängande på sin eldiga häst. Det gick fort, men det såg vildt och ängsligt ut. Otilia visste sig vara osedd, hon betraktade honom *ån en gång* med denna blick, hvarmed man ser blott ett enda föremål i denna verlden. Han kastade sig af hästen. Hans rörelser voro behagliga och ädla, lika som det ädla djurets som nyss burit honom. Men hästen såg så glad och liflig och dansande ut. Ryttaren deremot mörk och vemodig. "O Hugo, Hugo!" — sade Otilia, och sträckte armarne emot honom bakom täta gardinen — "O min Hugo, barn af min själ, arfvinge af mitt hjerta, hvarför skall jag icke redan vara en ande, utan en mensklig varelse, med menskliga känslor! Hvarför skall jag icke våga, icke böra öppna min famn för dig, mitt hjerta, mina tankar, mina sorger? Hvarför skall jag se mig tvungen att neka dig den tröst, de råd jag kunde gifva dig? Hvarför skall jag icke våga söka min tröst hos dig? Hvarför skola vi nu så obarmhertigt skiljas, ryckas från hvarandra, brytas itu? Jo, för att vi älskat hvarandra, och det för mycket! O, att ett *"för mycket"* af kärlek kan finnas! O, att jag snart finge sväfva i de rymder der "för mycket" eller "för litet" ej finnes! Men härifrån *måste* jag." Hon kastade sig ned i den samma lilla soffa som fordom stod i kabinettet, satte händerna för ögonen, och började tänka, — — tänka. O, hon var nu så allena med allt.

"Jo, det blir bra" — sade hon slutligen, efter en lång stunds djupt grubblande, tog händerna från an-

letet och drog en djup, bottenlös suck — "det blir bra! Så skulle jag göra." Äfven hon såg sig tvungen att nyttja något af konst, men ach! till hvilket ändamål? Jo, *endast* för att dermed befrämja Hugos lycka och väl, icke det ringaste beräknadt på henne sjelf. Hon ville bort, hon borde det. Hon kände att det var nödvändigt för Hugo, för Cecilia, för deras husliga lycka och trefnad. Sig sjelf brydde hon sig icke om, men hon hade en instinktlik god känsla som äfven för hennes egen skuld jagade henne bort i ett långt fjerran. Hon skulle således lemna Fagervik, men huru? Att genast sätta detta förslag i verkställighet, sägande Hugo ett tyst "hvarföre," på samma gång som ett evigt farväl, hade visst smakat hennes hjerta väl, och varit detta öppna, rena spel som hon i alla sina dagar begagnat. Men det gick icke an i nuvarande omständigheter. Hvem vet om icke Hugo, tillskrifvande denna hennes flykt den billiga harm, hon kunde känna öfver Cecilias barnsliga och obetänksamma uppförande, deraf kunde fått ett agg till sin unga maka, hvilket sedan måhända växt och tilltagit och slutligen, likt lavinen, begraft hela deras husliga lycka. Och *Hugos lycka,* se der hela Otilias mål, kosta hvad det ville af uppoffring och förställning. Hon måste således taga någon förevändning, och emedan hennes broders bref alltid slutade med de vanliga, kända orden: "Nu tycker jag, att sedan fru syster," o. s. v.; emedan Hugo sett detta bref och småskrattat deråt flerfaldiga gån-

ger, och emedan hon nu snart väntade ett sådant bref från denna broder, föresatte hon sig att låtsa om intet, tills denna skrifvelse anlände, och att till dess tala ur en ton som ämnade hon dröja på Fagervik i alla sina dagar; men när brodrens bref ändteligen komme, föregifva att hon måste hörsamma hans enträgna begäran, för några månader. Hon kunde sedan efter hand förlänga dessa till ett alltid, eller till en långt aflägsen tid, då hon kände vinter i sitt hjerta, och icke, som nu, stormande höst, och då åldrens vinter dessutom strött sin obarmhertiga snö öfver hennes rika lockar, så att dessa ej mera påminde Hugo om vår och glödhet sommar.

Till middagen bemannade hon sig med mod, med förställning, med klokhet, lugn, försigtighet, och — — — munterhet. Det sista var nästan svårast att samla ihop, men det gick: det var ju för Hugo! Hon ångrade mycket det obetänksamma ord, om att aflägsna sig, hvilket hon yttrat till Amie, och föresatte sig att utplåna hela dess verkan. När hon nedkom i salongen, gick hon genast fram till Cecilia, som såg sur, ond och tvär ut. Hon tog den unga frun vänligt om lifvet, oaktadt denna likasom litet stretade för att ovänligt vrida sig undan; men Otilia släppte henne icke, utan sade, med detta godhetsfulla och behagliga leende, som kunnat göra en sten mjuk:

— Intet se mörk och mulen ut på mig, min lilla sonqvinna! Intet var långsint och missnöjd med någon, när en ny dags sol har grytt! Länge sedan har

jag glömt och förlåtit att dina vackra lockar kostade mig mina kära bref, och då bör du ju äfven förlåta mig som vållat allt detta, samt Hugo som blef litet stött för denna din ofrivilliga papiljottering, och som sedan i misshugg, i sin tour, kastade in din halfbroderade krage i kakelugnen.

Cecilia svarade intet, utan jemkade och vred sig bara för att slippa undan Otilia, och detta med tvärhet och köld.

— Nej, jag släpper dig intet ändå — sade Otilia och kysste henne på pannan — jag gör med dig som med min lilla Elisa när hon var barn: hon fick ej gå ifrån mig, förr än hon var riktigt god och glad. Nu måste vi alla förlåta hvarandra. Jag har länge sedan förlåtit både dig, Hugo och Amie, som bara såg på. Förlåt du nu mig och Hugo! Sedan blir det Hugos tour. Och sist Amies, för att vi alla tre gjort henne en ledsam och tråkig stund.

Cecilia bara teg och skrattade intet, nu just då det så väl hade passat.

— Ja, mammas förlåtelse — sade Hugo som hittills blott varit en stum åskådare af denna scène — den tackar jag alltid för, och den behöfver jag tills — — jag dör. Men tänk att Cecilias är jag lika nöjd om, emedán jag sannerligen icke *vet* mig gjort henne något emot, mer än den der lappris kraglappen.

— Du har varit ond på Cecilia och missnöjd med henne — sade Otilia förebrående — och det är nog

för ett älskande hjerta. Och huru kunde du väl egentligen blifva ond på henne? Det syntes ju i *allt* huru litet hon *velat* göra illa, göra dig eller mig för när? Man måste väl se till menniskors intentioner, och icke till deras ofrivilliga handlingar.

— Ja — sade Hugo — men Cecilia skrattar alltid när det illa går, eller när det illa passar, och det betyder intet godt, det gör du aldrig, det har du aldrig gjort — — Nej tyst! dyraste mamma — fortfor Hugo, som såg att Otilia ville svara — jag vet *så väl* hvad du vill säga, du vill nu *återigen* tala om "dina år," dessa stötestenar — — — Hugo höll plötsligt inne, men fortfor nästan i en ny ton: — Men Elisa var ju långt yngre än Cecilia nu är, icke skrattade hon så der! Hon skrattade när det höfdes och var allvarsam dessemellan.

En tår smög i Otilias öga, men hon blinkade bort den.

— Det är allt för roligt — sade Cecilia, ond och stött, men ändå halfskrattande — att blifva så der förmånligt jemnförd.

— Ach, j ären tvenne barn, båda två — yttrade Otilia småleende, och med föresats att vinna sitt ändamål — Hvarken Hugo eller Cecilia hafva här allena rätt eller orätt, och jag, jag som är en orsak — Gud må veta, mot min vilja — till detta lilla groll, jag är den som påminner eder meningen i Skaldens ord, att: "Litet gnabb ibland, skadar aldrig grand," blott man snart och uppriktigt sonas, medgifvande

å ömse sidor små fel; ty den som det icke gör, har dock de största deraf. Se så, mina kära barn! Hädanefter blir jag icke en tyst och främmande fru, som jag nu hittills det varit, utan en slags fiskal, som uppriktigt säger min tanka, både till den ena och andra af eder, säger när jag tycker eder hafva orätt mot hvarandra, mot mig och mot alla andra. Utan ett sådant förhållande blir det odrägligt att lefva tillsammans, och det hafva vi ju kommit öfverens om att göra, åtminstone har detta varit min mening.

Amie såg hastigt upp, men ingen kunde förmärka hur lurad på confecten hon kände sig. Emellertid lyckades det verkligen Otilia att få det unga paret goda, glada och muntra, erkännande båda hvad de felat och hvad de borde taga sig till vara för i framtiden. Cecilia var rätt söt, när Otilia ändteligen besegrat hennes ovilja. Hon sade sig så gerna *vilja* men stundom omöjligen *kunna* afhålla sig att skratta, försäkrande att om man velat dräpa henne den föregående aftonen, hon ändå ej kunnat med allvarsam mine kommit in med papiljotterna. Hugo kunde icke begripa eller fatta detta, men Otilia försökte att riktigt göra detta barnsliga, lifliga, lekande lynne fattligt för honom, samt gifva det all den belysning af godt som var henne möjligt. Hugo gjorde ännu en invändning om Elisa, men Otilia lät honom icke tala ut, utan sade blott:

— Hugo skall aldrig jemnföra. Deruti ligger något så hårdt och kränkande. Elisa har förtjenster

som Cecilia saknar, och så tvärtom. Du blef ju aldrig kär i Elisa, och det bevisar bäst att Cecilia hade behag för dig som Elisa aldrig egde.

— Ja, men jag tror att den som *en gång* blifvit kär i Elisa, han — — —

Men här klippte Otilia tvärt utaf Hugos tal, och *bevisade* honom huru många företräden Cecilia hade framför Elisa, och slutade med att som fordom — — öfvertyga den lätt böjliga Hugo. Allt var nu muntert och gladt åter. Cecilia lade i sin yrhet något godhetsfullt som klädde henne obeskrifligt, och Otilia försäkrade Hugo att det fullkomligt låg i hans hand att detta dagligen skulle ökas och befästas; men med godhet måste metamorfosen ske. Otilia kände en verklig tillfredsställelse öfver att hafva vunnit denna seger öfver de unga makarne, och — — öfver sig sjelf, ty ofta hade Otilias ord vid detta tillfälle mera strömmat ur föresatsen än ur hjertat. Otilia talade mycket om små anordningar för vintren. Hugo som varit i en gräslig fruktan att Otilia, lika som Laura, slutligen skulle vilja lemna honom, var nu glad och upprymd, yr och ungdomlig; Cecilia likaledes och Amie lyckades alltid att spela hvad rôle hon ville, och Gud vet om ej den sluga qvinnan insåg Otilias plan, och således mera bidrog till än förstörde den allmänna förnöjelsen och endrägten. Ungefär en vecka förflöt så här, en vecka som till och med bjudit Otilia en och annan glad och ljuf stund, ty något innerligare och förtroligare,

mindre spändt och bundet hade allt ifrån "papiljotts-dagen" som Cecilia skämtande kallade den, egt rum mellan Otilia och Hugo. Men Otilia kände förväl att detta icke *alltid* kunde fortfara, att det skulle falla eller — stiga, att förr eller senare nya orcaner skulle komma, från en eller annan sida, och att hennes beslut *borde* vara orygglig.

Efter denna lugna vecka satt man tillsammans en afton, då posten ankom och medbragte ett bref från Kammarrådet. Otilia tycktes läsa det med stor uppmärksamhet, och när hon slutat, sammanvek hon det och lade det i sin kjol-ficka, i stället att räcka det till Hugo, såsom hon annars alltid brukade, ty dessa bref innehöllo vanligtvis endast några dyningar efter de stora affärsfrågorna, och alla sådana hade Hugo lika mycket om ej mera att göra med än Otilia. Hennes hjerta slog och hon såg tankfull ut.

— Hvad skrifver morbror? — sade slutligen Hugo, sedan han flera gånger slagit upp ögonen från sina egna bref och från ett par tidningar som han studerat, för att omärkligt betrakta Otilia.

— Åh, godt och vänligt bara — svarade Otilia, utan att se upp — just ingenting serdeles om affärer; men deremot ber han mig om något som — — — som hvarken är roligt att neka, eller att uppfylla.

— Hvad ber han om? — frågade Hugo bleknande.

— Han vill — svarade Otilia, allt utan att se upp

från sin söm, ty hon ljög så illa alltid, stackars Otilia — Han vill att jag skall komma upp till honom i vinter.

— Så-å! — sade Hugo, med häpenhet och ängslan — Åh ja, det är väl bara den der gamla vanliga slutmeningen. Intet tänker mamma på detta?

— Det gör jag visst, min lilla Hugo, ty der kan jag uträtta något godt och nyttigt, och vintren är icke så lång, och — — —

— Ja, det var just *det* jag alltid tänkte — afbröt Hugo och sprang upp från bordet. — Käraste, dyraste mamma, om du *en gång* reser, så kommer du *aldrig* igen. Det känner jag på mig.

— Hugo, Hugo — sade Otilia, och kände en gruflig motvilja att öfvertyga just denna Hugo om motsatsen till rätta förhållandet, men hon ansåg detta för sin högsta skyldighet, och fortgick i sitt beslut med raska steg. — Min goda Hugo, var nu klok och förnuftig! Kom ihåg hur mången gång jag önskat mig att komma upp till detta Stockholm der jag icke varit sedan jag var barn, hur gerna jag vill se goda skådespel och mycket annat, huru lätt det nu kan låta sig göra, och huru ogent och nästan ovänligt det vore om jag längre nekade min bror hvad som på det hela ej borde vara någon uppoffring.

— Får jag se hvad morbror skrifver? — bad Hugo och räckte ut handen.

— Åh nej — sade Otilia suckande — det rör

hans barn, och dylika förtroenden bör man behålla för sig sjelf.

Hugo såg nästan ut som skulle han vilja säga: Det trodde jag just! Cecilia var artig och vänlig, såg hvarken ledsen eller just glad ut, men sade godt och skalkaktigt: "Det der brefvet hade långt bättre passat till papiljotter." Amie var gladast, men spelade den sorgligaste rôlen, ty Hugo var mera tankfull och tyst än egentligen talande om sin smärta.

Man började nu tala om detaillerne för Otilias resa, och som den borde ske innan ångfartygen slutade sina resor, fick den icke uppskjutas. "När skulle mamma då komma åter?" var Hugos beständiga fråga. Än låtsade Otilia ej att höra den; än svarade hon: "till våren;" än sade hon att om hon leddes "för mycket," så kom hon ned till jul. Hugo tröstades något, och man skiljdes åt.

"Det är då gjordt!" sade Otilia, när hon kom upp i tysthet och ensamhet — "Offret är fullbordadt; måtte jag nu blott kunna stå ut med samma ljumma, liknöjda, sorglösa sätt, ända till sista stund!"

Andra dagen utsattes resan, den skulle blifva den följande fredagen. Hugo hjelpte Otilia med diverse anordningar, som hon försökte behandla så muntert och likgiltigt som möjligt, men det var alldeles förfärligt för henne att icke ega någon till hvilken hon kunde förtro hvad som egentligen föregick inom henne. När man icke är en starkare eller kallblodigare varelse än Otilia, så är den egna tillfreds-

ställelsen öfver, en stor uppoffring ej alltid tillräcklig. Hon kände ett behof af att kunna få kasta sig i Lauras famn, och säga: "Detta har jag gjort för Hugo!"

Lauras bifall — hon kände det — skulle styrkt henne, och gjort hennes uppoffring mindre bitter och sönderslitande. Men inom eget bröst måste hon nu sluta *allt:* sin sorg, sin saknad af detta kära ställe, der hon känt sig så lycklig, der hon älskat och lidit så mycket, ty just *sådant* gör ett ställe kärt. Hon hade dessutom den aggande tankan på sina mörka utsigter för framtiden. Hon visste ej *hvar* hon skulle hamna, ej ens hvar hon *ville* hamna. Hon ville intet. Och värre än allt detta — — hon hade i sjelfva botten af hjertat sin kärlek, som dock lefde under kolen, och som jagade henne framåt i de få ögonblick då den tanken framstod att Hugos och Cecilias lycka kanske ej behöfde detta hårda offer, utan ändå kanske kunde befästas. "Nej nej! du *måste* fly!" hördes då alltid en hemsk röst ur hennes själ, och hon flydde.

TJUGOFÖRSTA LÄSNINGEN.

Der Hoffnung Kind? — Sie ist der Jugend Göttin! —
Auch ohne sie zu leben lehrt die Zeit.

AMALIE v. IMHOFF.

MAN var redan i sista dagarne af October. Aftonen före Otilias afresa var inne; den var månklar och stormfri. Under förevändning att se till sina blommor och gifva trädgårdsmästaren några föreskrifter, ilade Otilia ned i trädgården, och derifrån den kända vägen till sjöstranden. Den stora vattenmassan låg temligt lugn, dock bröto sig månstrålarne i otaliga glänsande figurer på ytan af denna sjö, orolig och evigt böljande, likt menniskohjertat, så länge varm blod ännu flyter dit och derifrån. Otilia betraktade, stum och med tårfulla blickar, detta stora skådespel, denna tysta men dock så talande tafla som hon måhända såg för allra sista gången, och en namnlös smärta intog henne vid tanken på den okända, dunkla, liknöjda tid hon gick till mötes.

Hon tyckte sig här stå allena i verlden, vid verldshafvets början och fasta landets slut. Hon hade inga ord, ingen rätt redig tanka ens, för det qval som nedtyngde henne, hon hade blott sina tårar, de ännu icke förrunna. Länge stod hon så här, på en mossig sten, lutad mot en skroflig, hård trädstam. Hon kände icke hur genomisad af köld hon blef, hur hon dukade under för stundens förfärliga makt. Slutligen tillslöt hon sakta ögat och dignade ned, ur stånd att hålla sig upprätt. Men nu fattade henne tvenne starka armar, och hon kände sig tryckt till ett bröst, der ett hjerta slog förfärligt.

— Otilia! — sade Hugo, med en röst från fordom.

— Säg icke mera! Släpp mig! Låt mig gå! — ropade Otilia på en gång stark och återvinnande all sin fattning, och hon flydde Hugo, hon flydde sig sjelf, och inom några ögonblick stod hon åter uppe i sina rum, och tackade Gud att hennes afresa icke ändå kom "för sent."

Andra morgonen var grå och kall. Hugo var stum, mörk och dyster. Otilia påskyndade förfärligt afresan. Både Hugo och Cecilia följde henne till X., der hon skulle gå om bord. Hon gjorde så äfven, och det i fyrsprång, ty tiden led, och Hugo stod qvar på stranden och såg med samma vemodiga blick Otilias snabba aflägsnande, som man ser efter en för alltid flydd ungdom.

Från denna stunden blifva vi ganska fåordiga, eller snarare: blifva våra ord skenande: Otilia låg nästan oafbrutet med slutna ögon nere i sin hytt, och räknade skoflarnes mjeltsjuka slag i den höstlikt brusande böljan. Hon låg så tills ångfartyget ändtligen landade vid Riddarholmstrappan. Hon såg sig icke mycket om, Otilia! Hennes broder tog emot henne med en blandning af glädje, förlägenhet och förvåning. Döttrarne sågo på den nya tanten lika som de sedan sågo på Olivos och Professor Döblers konster, Fru Fürstenhoffs vaxblomster, Daguerreotypen och M:lle Taglioni: de begrepo ingenting af hvad de sågo, men funno det vackert att se på. Otilia deremot fann sitt stadslif, denna blandning af sparsamhet som gömmer sig och frikostighet som ställes i dagen, af fåfänga och flärd, af håg att lysa och flyta öfver, af småaktighet, afund och egoism, alldeles odrägligt. Hon visste väl att, här som annorstädes, det goda och ädla gömmer sig bland det usla och låga, men hon hade icke mera någon håg att söka det, och hennes egen blick öfver tingen var för mörk, att de mångfaldiga ljusa sidorna skulle rätt klart framstå för henne; men skuggsidorne deremot föllo henne så bjert i ögonen, och hon hade till tröst icke mera sina blommor, sina berg, sina dalar, sin kristallklara, oroliga sjö, sina minnen och de stumma grafvårdarne öfver alla sina förhoppningar. Hon hade *intet*.

En kall, klar, månbelyst vinterafton smög hon sig

alldeles allena ut. Hon gick, ledd af sina barndomsminnen — ty sedan den tiden hade hon ej varit i den stora staden — genom de långa, breda gatorna på Norr, hon ilade hastigt öfver Gustaf Adolfs torg, rädd och darrande öfver den stora bron, Mynttorget och Riddarhustorget. Först på den långa Nygatan saktade hon något sina steg, och såg upp till dessa för henne så tomma stenmassorna, ty de gömde ej *en enda vän,* ett enda hjerta som slog för henne. Hon gick tankfullt och långsamt öfver slussen, skyndade sin gång öfver Södermalmstorg, vek utaf åt Hornsgatan och sväfvade som en vålnad in på Maria kyrkogård till den klagande Svanens grift, och till den lilla trogna, sörjande hunden som då ännu icke fått hvarken sitt stora rykte eller sitt fatala namn, lånadt från Fransmännen, lika som den obetydligaste mode-artikel, utan som på den tiden lefde i tysthet, gömd och glömd vid sin både gömda och glömda herres graf. Ett äldre, aktningsvärdt fruntimmer, som tog någon vård om det lilla sörjande djuret, hade händelsevis kommit att nämna något derom för Otilia, som dervid fästade långt mera intresse än vid så mycket annat som hon hörde och såg, utan att ens tänka derpå. När hon inkom på kyrkogården som vid denna stund var alldeles folktom, när man blott räknar dem som vandra ofvan jord, framgick hon till Stagnelii graf, lutade sig mot grifften, hvilade der ut ett ögonblick, och sade blott till sin stumma värd: "Du sofver i frid! Säll du! Du

fick ändå ro slutligen!" Hunden lockade hon till sig; han slickade hennes händer, han tycktes finna välbehag i hennes smekningar, men snart återvände han till den lilla grop invid grafven som han med fötterna krafsat upp i den kalla snön, och Otilia sade med förfrusna tårar på kinden: "O, du lilla djur, jag afundar dig! Om jag åtminstone hade en graf att ligga bredvid, dit inga jordiska minnen följde mig! Om jag kunde känna detta samma hopp som du, hvar gång en ny graf öppnar sin svarta famn! Men jag har *intet!*" Plötsligt besinnade hon sig dock: "Och jag vandrar öfver de döda, och glömmer att jag har döden! Jag har ju ändå en förhoppning qvar, som ej skall svika!" Och hon vandrade hem. "Hem!" Ach, hon egde ju icke mera något hem, hvarken för sig eller sitt hjerta!

Vid sin återkomst till brodrens boning fann hon flera bref som posten medfört. Hon bröt dem och läste:

"Min dyra, älskade Otilia! (skref Laura) Du känner "dig, då lika som jag, blott lefva till hälften bland "dessa nya, främmande anleten. Du står lika som "jag icke ut dermed; jag förstår det så väl, fast du "ej tydligt säger ut det. Främmande folk är ett för-"träffligt folk stundtals, då och då; men att lefva dag-"ligen med, äro de fasliga. Jag föredrager ett surt, "tvärt ord af dig långt framför tjugo söta af dessa, ty "jag *tror* åtminstone på ditt. Nej, nej, det duger icke! "Knappt, torftigt och fullt af små nya mödor och för-

"sakelser blir väl kanske vårt lif, men vi *måste* haf-
"va ett tjäll som är *vårt*, ditt och mitt. Vi *måste*
"vara tillsammans. Lifvet blir oss annars en börda,
"och det lönar ej att så fasligt streta derpå, ty det
"är sannerligen icke mycket värdt, och drages, lika
"som alla tunga lass, bättre tvåbet än enbet. Innan
"du vet ordet utaf, ser du mig stå framför dig, och
"sedan — — — blir väl någon råd. Om vi äro
"dumma och trögtänkta hvar för sig, så äro vi dock
"*ett geni* tillsammans;" och dylikt af detta den verk-
liga vänskapens språk, som ur Lauras mund hade
en alldeles magisk förmåga öfver Otilia.

Elisa skref:

"Det är så mycket som jag i dag har att tala om,
"fråga, redogöra och berätta för dig, goda, älskade
"mamma! Allt sedan det der långa, superba bref-
"vet som blef papiljotter i Cecilias vackra hår, har
"jag varit alldeles som litet modstulen, när jag skulle
"skrifva, ty det var just mitt mästerverk i den cal-
"ligrafiska vägen. Inga staf-fel, inga utsuddningar
"och kludder, ingen glömd komma eller punkt, ännu
"mindre några bokstäfver, alldeles inga fruntimmers-
"tankstreck. Ingenting af allt detta, som jag vet pi-
"nar mamma så mycket, och som säkert förekom-
"mer i detta, ty *nu* — — sjunger min lilla alnslånga
"Otto ur en helt annan och långt mera befallande
"ton än min tre alnars långa, goda och älskade Gu-
"staf. Om mamma bara såg med hvilken förtjusning
"han leker med Otto, hyssar honom upp och ned,

"och gör upp planer för hans framtid, den ena ljusare än den andra, och ser honom redan som en favoriserad älskare hos lilla Fröken på Fagervik (om det någonsin blir någon sådan)! O, min goda, älskade mamma, hvad jag är genomlycklig! När vagnen rullade utaf från detta kära, kära Fagervik, så trodde jag dock icke på hälften af den trefnad, det lugn och den rena lycka som mött mig i mitt nya hem. Men som jag har en obetydlig förmåga att beskrifva hvad jag dock känner vara lifvets renaste poesi, så — — tiger jag dermed, och säger blott nu, såsom i alla mina föregående bref (äfven papiljotts-mästerverket): Mamma måste till sommaren komma och se sjelf. Andra-mammas små öfverrum stå och vänta dig och tante Laura till sommaren, ty hon bor nu sjelf uti lilla Eremitaget, der gamla faster slutade sina dagar. I början tyckte ej vår goda mamma mycket om denna flyttning, men då min gode Gustaf lät reparera och modernisera allt, så väl inom som utom hus, fann hon sig slutligen dervid, när hon såg huru väl vi behöfde öfverrummen, och huru roligt det var att hafva sitt eget, så der alldeles för sig sjelf. Men litet spökrädd är hon ännu, och jag vill icke just klandra henne för detta, ty om bara gamla faster dött der, så hade det väl fått stå sitt kast, men att Börta fjorton dagar derefter skulle stå lik i samma svarta rum, der hon alltid spökade som lefvande, det var litet för mycket af det hemska slaget. Men sommaren och

"de granna, rosiga tapeterna, och de nya, ljusa golf-
"ven, och de upphuggna fönstren komma väl att så
"småningom fördrifva denna mammas lilla *terreur pa-*
"*nique*. Tante Laura har dessutom skriftligen genom
"mig lofvat att "läsa bort" alla andar till sommaren.
"Mammas fot är ännu icke återställd, så att hon ej
"kan springa och gå så fermt som förr, men det
"gör mamma mycket trefligare och angenämare än
"förr, ty när vi nu någon gång börja ett allvarligt
"samtalsämne, kunna vi äfven få "tala det i botten,"
"som tante Laura säger, utan att mamma flyger ut
"och in tjugo gånger. Men allt detta skall min lilla
"mamma Otilia sjelf se till sommaren, lika som ock
"min goda väninna Anna, hennes förträffliga man
"och små englar till barn. De hafva en liten flicka
"som är nästan lika gammal med vår Otto, och som
"jag stått fadder till, och Anna, som ej vet mina och
"Gustafs planer med den lilla ännu alldeles ofödda
"på Fagervik, hon kallar sin lilla flicka för Ottos fäst-
"mö; men jag ämnar sjunga så många vaggvisor om
"denna "jungfru i rosengård," denna "lilla fröken på
"Fagervik," att Ottos hjerta redan från vaggan skall
"fastna i hennes garn. Min Gud, hvad det skall
"blifva roligt att se mamma jollra med lilla Otto, och
"tante Laura hyssa honom upp i taket, och säga de
"roligaste saker till och om honom!"

Så här, och längre ändå skref Elisa, och i hennes joller låg detta rena barnasinne som icke behöfver att skratta för att visa sin förnöjelse, icke att bruka

högtrafvande ord för att beskrifva sin lycka, ty den ligger just och speglar sig och solar sig i detta joller, under hvilket mera allvar ofta gömmer sig än under mången fastlagspredikan, och lycklig *den* som är tyst och allvarlig vid sjutton år, och lekande glad vid nitton, tjugo och alla år framåt. För den har ålderdomen inga törnen, och tiden inga taggar.

Det var en besynnerlig, mäktig känsla som intog och alldeles öfvermannade Hugo, när farkosten, som bortförde Otilia, allt mer och mer aflägsnade sig från stranden och snart endast utgjorde en liten punkt för ögat. Det var — som hade den äfven tagit om bord hela hans ungdom, alla dessa glada, lättsinniga ungdomsdrömmar; det var som om hans ynglingatid på en gång lösryckt sig från mannen, och för evigt flytt. Det är gemenligen icke år, månader och dagar som skjuta oss fram i lifvet; det är vigtiga, ingripande stunder deraf, som hafva denna makt. Hugo stod der allena qvar på stranden, och stirrade efter punkten, och kände sig hela tio år äldre än när han vexlat den sista afskedsblicken med Otilia. Just *denna* långa vemodsblick hade ändteligen förmått öppna hans ögon; just i den läste han hela det rätta, sanna förhållandet. Otilia flydde af pligt och rättskänsla, Otilia flydde för att befordra Hugos lycka, Otilia flydde af kärlek till honom, all-

deles uppoffrande sig sjelf. Hugo stod så fattig i sitt minne. Han hade icke *en enda* uppoffring, ett enda kämpatag, en enda stridsstund att sätta emot de tusende, som denna qvinna för hans skuld utstått. Han tyckte sig *nu* deremot känna *hela* skulden till sin egen och Otilias sorg — ty han kände sig långt från lycklig — hvila tungt på sitt samvete, ja, nedtynga det förfärligt. Han anklagade bittert sig sjelf, och kände nu för första gången att han hittills blott dansat fram på lifvets bana, och aldrig följt någon annan impuls än sitt behag, sina lidelser, sina stundom förnuftiga men ofta nog högst fantastiska önskningar. Nu stod allt detta så bjert för honom, men på samma gång framstod äfven den sanningen i hela sin nakenhet, att *om* hans handlingssätt hittills varit förlåtligt, om hans framrusande i lifvet kunnat ega en ursägt i hans ungdom, så vore det hädanefter, sedan han en gång fått ögonen öppna, oförlåtligt om han kunde återfalla i denna ungdomliga, blinda yra som är ynglingens tillhörighet, men ett brott hos mannen. Frö till mycket godt, redbart och ädelt, som hittills blott legat och värmt sig i Hugos själ, började nu svälla och gro. Han var nu, när han bredvid sin unga maka återtog vägen till Fagervik, icke mera den samme, som när han, fördjupad i åskådandet af Otilia och betagen af det stundande afskedets smärta, satt midt emot henne i vagnen, på bortresan. Då var det ännu ynglingen, nu var det mannen som djupt begrafde denna smärta

i sin själ, och började derifrån veckla ut en mängd af pligter och skyldigheter som på en gång dykade upp och togo bestämda former. Ungdomsdimmorne skingrade sig på en gång, genom en enda, hastig väderil, icke så der långsamt som hos somliga hvilka falla och stiga många gånger innan de rätt veta hvilket de egentligen vilja. Med ett ord: Hugo var på en gång vorden man, och om vårt öde hade varit att teckna Hugo *efter* denna tid, så skulle alla de som harmats på honom hittills, sett att af denna för hvarje vind böjliga telning, genom *år* och *uppvaknande*, blef ett kraftfullt träd med fasta rötter, stadig stam och löfrik krona, der hvarje grönt, saftigt blad var en god tanka, och hvarje mognad frukt en god handling. Sådan blef Hugo, men olyckligtvis icke i *vår tid*.

När han återkom till Fagervik, då såg han först att detta ställe som varit honom så outsägligen kärt, nu förlorat sin största magi. Hvart han kom, hvart han gick, var en olidlig tomhet. När han flydde den på ett ställe, mötte den honom på ett annat. Anden, lifvet, själen, den var borta, blott den tomma, liflösa hyddan stod qvar.

Det första och nästan enda bevis man hinner gifva på Hugos vaknande till full besinning, var att han fullkomligt förmådde dölja sjelfva öfvermåttet af denna sin saknad efter *henne* som — han förstod det nu — för *evigt* gungat bort på blågrå böljor, och att han genast började sätta i verket den plan, som på

en gång runnit upp för honom; att med godhet och kärleksfullt nit söka förvandla Cecilia från ett yrt och lättsinnigt barn, till en älskvärd och god qvinna. Och hvem är det väl som *rätt* nyttjar dessa vapen, utan att i tidernas längd segra?

Äfven hos Amie hade Otilias afresa verkat en underbar reaction: När hon såg vagnen rulla bort som för alltid aflägsnade denna qvinna, hvilken oaktadt alla sina fel, aldrig än med vilja gjort en mask emot, när Amie såg detta offer för sina ränker landsförvisas från den enda vrå af verlden der hon velat lefva och dö, och der hvarje vinkel vittnade om hennes förkärlek och omsorgsfulla hand, då — — — sved det för första gången på många åratal, i denna vrå af Amies själ, der samvetet hos andra brukar sitta, men med jesuitismens hela fintlighet jagade hon bort denna obudna känsla: det var förnufts-jesuiten som sökte ställa upp *goda* gerningar emot de *onda*, troende sig på detta sätt kunna uppgöra sitt *debet* och *credit*. Ifrån denna dag drog hon således, fast af olika motiver, allt åt alldeles samma håll som Hugo, hvad Cecilias förbättrande angick, samt den husliga lyckans och trefnadens danande och bibehållande.

Men på Hugo hade Amie, till sin yttersta förvåning, alldeles missräknat sig: Han lät hädanefter styra

sig af det *goda* och *rätta;* men icke af Amie, så vida icke Amie hade förstånd att taga denna skepnad, och sjelfva den hersklystna Amie måste slutligen i djupet af sin själ medgifva, *att för qvinnan finns dock ingen bättre lott på jorden, än att bero af en rättsinnig och ädel man.* Och Amie berodde, och Amie fann sig rätt väl deraf, och hur Amie en gång på sista dagen uppgör sin räkning med Fadren i himmelen, det lemna vi, ty det blir hennes ensak.

Kapten Anskjöld fick ärfva Ödeborg, alldeles som det stod, och mycket mera af Edmunds stora rikedomar. Kapten Anskjöld friade till Fröken Julie och fick ingen korg, utan en "charmant fru," och sjelf blef han ett *ljus,* och hade understundom så *ljusa idéer,* att man var färdig tro det han äfvenväl ärft dessa. Åtminstone sade Kleander ofta så, och den gode Guden allena vet, om ej Edmunds skyhöga tankar och djupa idéer, förvända, förvexlade, men ändå med *något* af sitt primitiva värde, stundom spökade i hans arftagares mund, lika som hade det kommit englaröster ur dessa hvitmenade grifter der annars blott de dödas ben voro samlade och att hans tunga lånade ord för rena, för ljusa och klara att som tankar hafva upprunnit i hans egen själ. Huru dermed må vara veta vi ej — — — men Edmunds stora verk, på hvilket han kostat så mycken möda

och nattvak, ja, så mycket kärlek, kunde man gerna säga — — — det såg aldrig dagern, ej heller hörde man någonsin talas ens om manuscriptet. Men Kapten Anskjöld skref med sitt uppförande under *allt* hvad Edmund en gång till Öfversten skrifteligen yttrade om honom, ty, som en förkroppsligad afbild af otacksamhetens svarta dämon, körde han en vacker dag sitt ståtliga svarta spann, och stannade utanför den ädle, högsinnade, renhjertade, men så ringa af lyckan gynnade Öfverstens anspråkslösa dörr. Till sina galonerade livré-betjenter sade han i detta spotska, befallande språk som uselheten alltid brukar till allt hvad den anser under sig, beroende af sig: "Kör blott litet åt sidan, och håll der under träden; jag kommer straxt." För Öfversten bara skröt han: skröt af sin rikedom, sitt inflytande, sina idéer, sina åtgärder, med ett ord af sitt *jag* i alla dess oändliga facetteringar; beklagade alla dem som *nödgas* tjena för sin bergning (han hade sjelf länge sedan lagt in om sitt afsked) samt sade slutligen, alldeles som hade han dittills förglömt denna bagatell: "Ah! min bästa Öfverste, det var sannt!" och dermed betalade han hela sin ansenliga skuld i några små tunna sedlar, till Öfversten, under en obetydlig bock, lika som frågan varit om lånet af en tolfskilling. Det var likväl hans hela välfärd som hade berott på denna summa en gång.

Öfversten tog penningarne utan att tacka, räknade

dem och stoppade dem hos sig, samt gjorde sig färdig att framtaga Anskjölds skuldsedlar ur sin skrifpulpet.

— Ja — sade Anskjöld, som tyckte tystnaden blef för tung, och som sökte efter något att säga som kunde förtreta den ädle mannen, hvilken — Anskjöld visste det väl — hade så liten aktning för honom, och som var honom så förhatlig, just emedan han varit hans välgörare — Ja, om man bara visste sitt öde i förhand, så kunde man ofta slippa många små trassel och besvärligheter.

— Alldeles! — svarade Öfversten med värdighet, och blicken skarpt fästad på Anskjöld — Alldeles rätt! Och hade den ädle Baron Edmund L., när han skref det bref som vi en gång läste tillsammans, kunnat förutse sin snara bortgång, och *hvem* som skulle blifva hans arftagare, så hade han säkert fogat andra anstalter än dem som nu förefunnits.

"Det skall du icke hafva sagt för intet!" tänkte Anskjöld, men teg, och tog temligen höfligt afsked, svängde sig förnämt upp i sin glänsande vagn, ropade: "Kör!" och försvann.

Men sedan, när den gamla Generalen, Anskjölds svärfader, trött vid tjensten, möten och allt, och glad öfver att se de mesta af sina barn så väl försörjda (ty äfven Löjtnant Ulrik vädrade upp ett godt parti) ville slå sig fullkomligt i ro och söka hvila på sina imaginaira lagrar, samt derför ville lägga in om sitt

afsked, sägande att den hederliga och dugtiga Öfversten väl behöfde, till belöning för sin trogna, ihärdiga tjenst, det brödstycke som en *verklig* och icke blott tjenstförrättande Chef innehar, då sade Anskjöld ifrigt: "Nej, min svärfader *får* ej taga afsked. *Jag* gör det till ett förbehåll för det och det. Alla svårigheter, alla frågor, der min svärfaders ord nödvändigt fordras, der skall *jag* biträda. För resten kan ju min svärfar få kunglig permission, sköta sin helsa, sommar och vinter" o. s. v. Med ett ord: den gamle svage mannen *fick* ej vara hederlig, rättvis och erkänsam, för sin rika måg, hos hvilken han på flera sätt satt sig i beroende.

Och efter denna dag hade Öfversten tusen små svårigheter att bekämpa och besegra, som förr aldrig uppenbarat sig. Generalen kom nu ofta med påståenden och upptåg, det ena orimligare än det andra, och var, hvad han förr aldrig varit, envis och stridig. Trakasserier och förargelser uppstodo häraf, som det ville Öfverstens hela klokhet och rättrådighet till för att bilägga. Men den hedersmannen var för rättsinnig sjelf att ana de dolda driffjedrarne, utan framgick blott oafbrutet på den rätta vägen, säker att endast *der* träffa det rätta målet; och flera år hafva svunnit i tidens flod och höga balsampoplar svigta redan för vinden öfver en *svag,* men *god* qvinnas graf, och Öfversten, han går *ändå* samma *etta* bredvid sin *nolla,* med hela förtjensten men med

ingen uppmuntran. Generalen har under tiden blifvit kommendör och fått en kammarherre-nyckel till sin måg, och en kammarjunkare-titel till sin son; men — på Öfversten har ej fallit en enda stråle af nådens sol eller — — rättvisans måne.

SLUT.

Rättelser.

I första delen.

Sid. 25, rad.	3 o. f.	*står:* var vid sex	*läs:* var sex
– 52, –	3 –	— den 7 på	— den 7:de på
– 89, –	12 n. f.	— hjelpreda, och hade	— hjelpreda, hade
– 97, –	5 –	— till *något*	— till ett *något*
– 104, –	1 –	— Tag åter	— Tog åter
– 106, –	4 –	— han blef	— han än blef
– 133, –	14 o. f.	— anstid	— andstid
– 140, –	3 –	— utan	— utom
– 145, –	12 n. f.	— Edmund sjelf	— Edmund sjelf,
– 179, –	5 o. f.	— hästen	— hästarne
– 212, –	7 n. f.	— hvad ämne	— hvad ärende
– 219, –	15 o. f.	— hvad derföre gick.	— hvad der före-gick.
– 303, –	3 n. f.	— dem som ej	— dem som den ej

I andra delen.

Sid. 91, rad.	8 o. f.	*står:* bevarade	*läs:* besvarade
– 223, –	5 –	— folkstrotsiga	— folks trotsiga
– 245, –	6 –	— snövindar	— sjövindar
– 251, –	6 –	— följda	— flydda
– 267, –	9 –	— han	— hon
– 279, –	1 n. f.	— fortätta	— fortsätta
– 283, –	3 o. f.	— feu	— few
– 350, –	12 –	— "Öfversten" och som	— "Öfversten" som
– 360, –	13 –	— på linien	— på marketentar-linien
– 372, –	4 –	— champagne, du	— champagne att du
– 387, –	3 n. f.	— det känner du intet	— det känner jag intet.
– 403, –	2 –	— och var förbi,"	— och voro förbi,"
– 419, –	3 o. f.	— kållet	— hållet
– 431, –	7 n. f.	— Nå nå	— Nä nä

I tredje delen.

Sid.	52,	rad.	5 n. f.	*står:* tyckte	*läs:* tycktes
–	67,	–	10 –	— älskade	— äskade
–	150,	–	14 o. f.	— bra olika den	— bra olika, den
–	184,	–	7 –	— o verld!	— o jord!
–	207,	–	9 –	— som hon älskar	— och som hon älskar
–	220,	–	4 n. f.	— allt i dett hopp	— alltid ett hopp.
–	246,	–	1 –	— dem	— den
–	249,	–	5 –	— sina läckra	— fina, läckra
–	285,	–	9 o. f.	— Elisa	— Lida
–	299,	–	9 n. f.	— eller en blomma	— eller ens blomma
–	324,	–	14 o. f.	— oskylde	— oskyllde
–	545,	–	7 –	— försvar till med	— försvar med
–	348,	–	7 –	— had ebara	— hade bara
–	361,	–	7 –	— anstid	— andstid
–	372,	–	9 –	— fram arm i arm och åter	— arm i arm fram och åter
–	380,	–	9 n. f.	— ett	— att
–	393,	–	13 –	— man	— hon
–	398,	–	7 –	— infermalisk	— infernalisk.
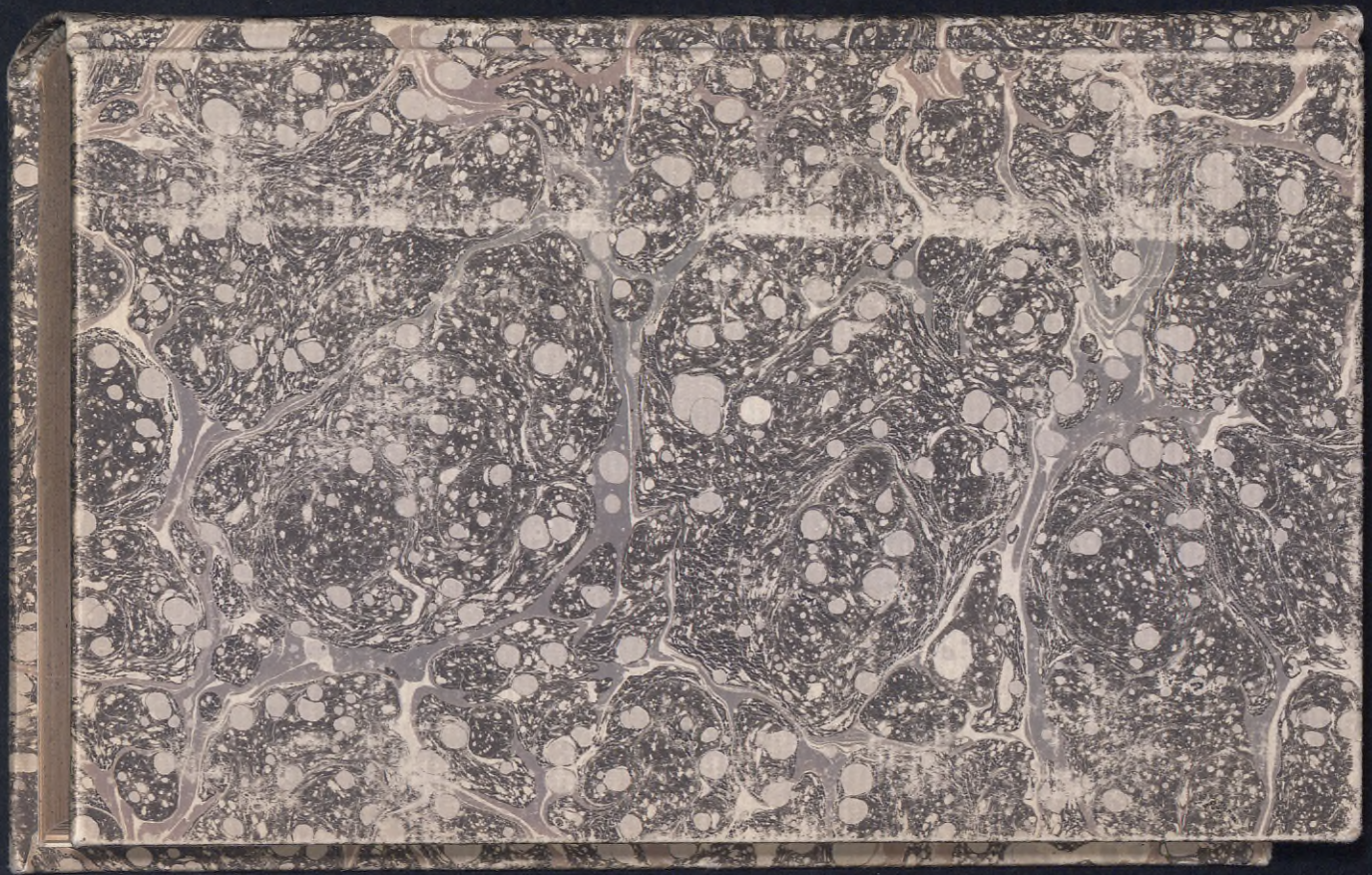
6000172463
Göteborgs universitetsbibliotek